

รายงานการวิจัย

เรื่อง

การลดความเหลื่อมล้ำ: การวิจัยและพัฒนาการแก้ไขปัญหาเชิงโครงสร้าง
ในกลุ่มเพศทางเลือกของสังคมตามแนววิถีพุทธ
Reducing inequality: research and development to solve structural problems
among LGBTQ+ people in Buddhist society

โดย

พระมหาชุตีภัก อภินนโท (แห่มทอง)

นายรังสรรค์ วัฒนาชัยวณิช

ผศ.ดร.เบญจมาศ สุขสถิตย์

ผศ.ดร.ชั้นทอง วัฒนประดิษฐ์

ผศ.ดร.ไชยสิทธิ์ อุดมโชคนามอ่อน

ดร.ขวัญชนก เหล่าสุนทร

สถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

พ.ศ. ๒๕๖๖

ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจากกองทุนส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม

MCU RS 800766021

รายงานการวิจัย

เรื่อง

การลดความเหลื่อมล้ำ: การวิจัยและพัฒนากำกับปัญหาเชิงโครงสร้าง
ในกลุ่มเพศทางเลือกของ สังคมตามแนววิถีพุทธ
Reducing inequality: research and development to solve structural problems
among LGBTQ+ people in Buddhist society

โดย

พระมหาชุตีภัก อภินนโท (แห่มทอง)

นายรังสรรค์ วัฒนาชัยวณิช

ผศ.ดร.เบญจมาศ สุขสถิตย์

ผศ.ดร.ชั้นทอง วัฒนประดิษฐ์

ผศ.ดร.ไชยสิทธิ์ อุดมโชนามอ่อน

ดร.ขวัญชนก เหล่าสุนทร

สถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

พ.ศ. ๒๕๖๖

ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจากกองทุนส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม

MCU RS 800766021

(ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย)

Research Report

Reducing inequality: research and development to solve structural problems
among LGBTQ+ people in Buddhist society.

BY

Phramaha Chutipak Aphinanto (Haemtong)

Mr.Rangsan Wattanachaiwanich

Asst. Prof. Dr.Benjamas Suksatit.

Asst. Prof.Khantong Wattanapradith

Asst. Prof.Chaiyasit Udomchokenamorn

Dr.Kuanchanok Laosunthara

Buddhist Research Institute of MahachulalongkornrajavidyalayaUniversity

B.E. 2566

Research Project Funded

By Thailand Science Research and innovation Fund.

MCU RS 800766021

(Copyright Mahachulalongkornrajavidyalaya University)

ชื่อรายงานการวิจัย:	การลดความเหลื่อมล้ำ: การวิจัยและพัฒนาการแก้ไขปัญหาเชิงโครงสร้างในกลุ่มเพศทางเลือกของสังคมตามแนววิถีพุทธ
ผู้วิจัย:	พระมหาชุตีภัก อภินนโท (แหมทอง) นายรังสรรค์ วัฒนาชัยวัฒน์ ผศ.ดร.เบญจมาศ สุขสถิตย์ ผศ.ดร.ชั้นทอง วัฒนะประดิษฐ์ ผศ.ดร.ไชยสิทธิ์ อุดมโชคนามอ่อน ดร.ขวัญชนก เหล่าสุนทร
ส่วนงาน:	สถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ปีงบประมาณ:	๒๕๖๖
ทุนอุดหนุนการวิจัย:	กองทุนส่งเสริม วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยเรื่อง “การลดความเหลื่อมล้ำ: การวิจัยและพัฒนาการแก้ไขปัญหาเชิงโครงสร้างในกลุ่มเพศทางเลือกของ สังคมตามแนววิถีพุทธ” เป็นการวิจัยปฏิบัติการ (Action Research) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ ๑) เพื่อศึกษารูปแบบการลดความเหลื่อมล้ำของกลุ่มเพศทางเลือกในสังคมตามแนววิถีพุทธ ๒) เพื่อพัฒนากลไกการแก้ไขปัญหาเชิงโครงสร้างของกลุ่มเพศทางเลือกในสังคมตามแนววิถีพุทธ และ ๓) เพื่อเสนอแนะแนวทางในการลดความเหลื่อมล้ำเชิงโครงสร้างของกลุ่มเพศทางเลือกในสังคมตามแนววิถีพุทธให้กับหน่วยงานภาครัฐ ซึ่งกลุ่มตัวอย่างได้แก่ การคัดเลือกกลุ่มเพศทางเลือกในท้องถิ่น โดยการสุ่มแบบเจาะจง จำนวน ๓๔ คน คือ เป็นเยาวชนในท้องถิ่นที่สนใจในโครงการฯ แล้วจัดกิจกรรมพัฒนาศักยภาพของกลุ่มเพศทางเลือก ในเรื่อง “ค่าของตนสร้างคนให้สมดุล” จำนวน ๑ ครั้ง ๒ วัน ส่วนผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญ ผู้ทรงคุณวุฒิ ระดับจังหวัด ระดับท้องถิ่น นักวิชาการ และกลุ่มเพศทางเลือก จำนวน ๕ คน โดยการสุ่มแบบเจาะจง ตามความสำคัญของเรื่อง คือ เป็นบุคคลที่มีบทบาทและความสัมพันธ์เกี่ยวกับกระบวนการพัฒนาการแก้ไขปัญหาเชิงโครงสร้างในกลุ่มเพศทางเลือกของสังคมตามแนววิถีพุทธ โดยการสัมภาษณ์ ส่วนการสนทนากลุ่มเฉพาะ จำนวน ๑๐ คน กับกลุ่มเพศทางเลือกในท้องถิ่นที่สนใจเข้าร่วมกิจกรรมโครงการฯ

ผลการวิจัย พบว่า มนุษย์มีความอคติ มีความคิดเป็นของตนเองเป็นเรื่องปกติ แต่สิ่งที่เราสามารถทำได้เพื่อลดความเหลื่อมล้ำที่เกิดจากเพศเลือกที่เกิดกับเรา คือการปฏิบัติตนไปด้านที่ดี ไม่ปฏิบัติตนให้เป็นที่เดือดร้อนของบุคคลอื่น และบุคคลทั่วไปก็ควรเปิดใจยอมรับเพศทางเลือกคิดว่าเขาก็คือมนุษย์ มีความรู้และความสามารถเหมือนบุคคลทั่วไป รวมถึงหน่วยงานก็ควรให้สิทธิกับกลุ่มเพศทางเลือกเหมือนบุคคลทั่วไป ไม่ควรเลือกปฏิบัติ นอกจากนั้น พระพุทธศาสนาได้เสนอหลักปฏิบัติเพื่อแก้ปัญหาความเหลื่อมล้ำในสังคม เป็นการสร้างความเสมอภาคเท่าเทียมกันทั้งในด้านวัตถุและจิตใจ พร้อมทั้งความเสมอภาคด้านสิทธิและโอกาสเพื่อช่วยลดความขัดแย้ง และสร้างความสามัคคีได้จริง เพราะไม่ต้องแข่งขันกัน สร้างวัฒนธรรมแห่งสันติสุขเพราะการแบ่งปันผลผลิตหรือปัจจัยสี่ตามความ

จำเป็น และอยู่ร่วมกับบุคคลอื่นบนฐานของการเคารพ และการให้เกียรติกันและกัน แม้ว่าจะไม่รู้จักกันมาก่อนก็ตาม โดยมีหลักปฏิบัติ ดังนี้

๑) การสร้างความเสมอภาคเท่าเทียมกัน ในระบบของสังคมสงฆ์ก่อนนั้นจะต้องสละทรัพย์สินเงินทอง เมื่อบวชแล้วก็ต้องใช้สอยปัจจัย ๔ เพียงเพื่อการยังอัตภาพให้เป็นไปได้เท่านั้น ไม่ใช่สอยเพื่อการบำรุงบำเรอให้ร่างกายสวยงาม หรือเพื่อความเพลิดเพลินสนุกสนาน การใช้สอยปัจจัย ๔ ยังตั้งอยู่บนหลักการที่ว่าความไม่สะสมส่วนเกิดหรือการไม่ยึดถือไว้เป็นกรรมสิทธิ์ส่วนตัว ความเสมอภาคเท่าเทียมกันของการมีหรือการปัจจัย ๔ อย่างจำเป็น และเรียบง่าย

๒) ความยุติธรรม หลักแนวคตินี้ภายใต้ระบบทรัพย์สินส่วนกลาง ได้ปรากฏสะท้อนการแบ่งปันทรัพย์สินของสงฆ์ที่เป็นไปด้วยความยุติธรรม เพราะเป็นการปฏิบัติตามความจำเป็นและเหตุผลสมควรของแต่ละคนที่ควรจะได้รับซึ่งหลีกเลี่ยงเกณฑ์การให้ด้วยขนาดหรือปริมาณของความต้องการที่อยากจะได้

๓) ให้ความสำคัญต่อสังคมส่วนรวม ในสังคมสงฆ์ก็มีระบบการจัดการทรัพย์สินส่วนกลางที่เรียกว่า “ของสงฆ์” เป็นอุดมคติของการน้อมนำเอาวัตถุกานหรือทรัพย์สินทั้งหมดให้ตกเป็นของสงฆ์ส่วนรวม โดยพระสงฆ์ทั้งหมดต่างเป็นเจ้าของร่วมกัน การที่สงฆ์ทุกรูปแบบเป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ช่วยกันสร้างช่วยกันปฏิบัติหรือช่วยกันดูแลรักษานั้น เป็นระบบโครงสร้างเศรษฐกิจของสังคมหนึ่งเดียว เป็นระบบการจัดการทรัพย์สินแบบเป็นก้อน ๆ เดียว ทั้งสังคมคล้าย ๆ กับหลักการของสหกรณ์ที่ไม่มีการแข่งขันและเป็นระบบ

๔) ลดความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจ สังคมสงฆ์ได้กลายเป็นสังคมที่สามารถแก้ไขปัญหาความเหลื่อมล้ำทางสังคมปรากฏเป็นสังคมต้นแบบแห่งความเสมอภาคเท่าเทียมกันทั้งในด้านสิทธิและโอกาส กล่าวคือ มีความเสมอภาคทางด้านเศรษฐกิจ สังคมสงฆ์มีความเท่าเทียมกันในด้านเศรษฐกิจคือ ปัจจัย ๔ ซึ่งทุกคนก่อนที่จะบวชและหลังบวชจะต้องสละทรัพย์สินเงินทองหรือต้องสละกรรมสิทธิ์ส่วนเกินให้ตกเป็นของสงฆ์ส่วนรวม เราจะพบว่าวิถีชีวิตของพระสงฆ์เป็นการดำเนินชีวิตที่เป็นไปในทิศทางและรูปแบบเดียวกันหมด กล่าวคือการมี หรือไม่มีซึ่งปัจจัย ๔ เป็นการมีหรือไม่มีแบบเท่าเทียมกัน ไม่ว่าคนนั้นจะเคยเป็นคนร่ำรวยหรือยากจนมาก่อนก็ตาม เมื่อเข้ามาบวชแล้ว สถานะทางเศรษฐกิจจะเหมือนกันหมด ดังนั้น การใช้ระบบทรัพย์สินส่วนกลางจึงเป็นการปรับฐานทางด้านเศรษฐกิจของแต่ละคนให้อยู่ในระดับที่เท่าเทียมกัน

คำสำคัญ : การลดความเหลื่อมล้ำ แนวทางการแก้ไขปัญหา กลุ่มเพศทางเลือก

Research Title: Reducing inequality: research and development to solve structural problems among LGBTQ+ people in Buddhist society.

Researchers: Phramaha Chutipak Aphinanto (Haemtong)
Mr.Rangsan Wattanachaiwanich
Asst. Prof. Dr.Benjammas Suksatit.
Asst. Prof.Khantong Wattanapradith
Asst. Prof.Chaiyasit Udomchokenamorn
Dr.Kuanchanok Laosunthara

Department: Buddhist Research Institute of MahachulalongkornrajavidyalayaUniversity

Fiscal Year: 2566/2023

Research Scholarship Sponsor: Thailand Science Research and innovation Fund.

ABSTRACT

The research study titled "Reducing Inequality: Research and Development for Structural Solutions within the LGBTQ+ Community from a Buddhist Perspective" is an action research project with the following objectives: 1) to study models for reducing inequality within the LGBTQ+ community in a Buddhist context, 2) to develop mechanisms for addressing structural issues facing the LGBTQ+ community within a Buddhist framework, and 3) to propose strategies for reducing structural inequalities affecting the LGBTQ+ community to government agencies. The sample consisted of 34 LGBTQ+ individuals from the local community, selected through purposive sampling, including young people interested in the project. A two-day event focusing on personal development under the theme "Building Self-Worth for Balance" was conducted. Key informants included experts and scholars at the provincial and local levels, as well as members of the LGBTQ+ community, selected through purposive sampling due to their significant roles in addressing structural issues in the LGBTQ+ community from a Buddhist perspective. The research included interviews and a focus group discussion with 10 individuals from the LGBTQ+ community who participated in the project.

The research findings suggest that while human beings naturally hold biases and have their own perspectives, reducing discrimination against the LGBTQ+ community requires positive behavior and avoiding actions that harm others. Society should be more accepting of LGBTQ+ individuals as they are equally human with similar capabilities as anyone else. Additionally, government agencies should provide equal rights and avoid discrimination against the LGBTQ+ community. Buddhism

offers principles for addressing social inequalities by promoting equality and unity without competition. The following Buddhist principles were identified as strategies for reducing inequality:

1) Establishing Equality: In the monastic system, monks renounce personal wealth upon ordination and only utilize the four requisites (food, clothing, shelter, and medicine) for basic sustenance. This practice is based on non-accumulation and communal ownership, fostering simplicity and shared resources among all.

2) Justice: In the monastic system, communal property is distributed fairly based on need and reason, avoiding excess or personal ownership. This reflects a just distribution of resources among the community.

3) Emphasis on the Common Good: Monastic systems involve communal management of property, where all monks collectively own and share resources. This approach aligns with cooperative principles, promoting a unified economic structure without competition.

4) Reducing Economic Inequality: The monastic system serves as a model for equality in terms of rights and opportunities. Prior to ordination, individuals renounce personal wealth, and all monks share equal access to the four requisites, regardless of their previous economic status. This communal approach effectively reduces economic disparities within the monastic community. These Buddhist principles illustrate a framework for creating a more equitable society by focusing on shared resources, justice, and common welfare, promoting a sense of unity and respect among individuals, even if they do not know each other personally.

Keywords: Reducing Inequality, Structural Solutions, LGBTQ+ Community, Buddhist Perspective.

กิตติกรรมประกาศ

วิจัยเรื่องนี้ ได้รับทุนสนับสนุนจากสถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เป็นกองทุนส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (กองทุน ววน.): งบประมาณด้านวิจัย และนวัตกรรม ประเภท Fundamental Fund ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๖

คณะผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ พระเดชพระคุณ พระครูสุธีกิตติบัณฑิต, รศ.ดร. ผู้อำนวยการสถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ ที่ได้พิจารณาให้ทุนอุดหนุนการวิจัยในครั้งนี้ และยังเมตตาให้คำแนะนำแนวทางในการดำเนินการ ขอขอบใจ พระวิวัฒน์ จิตตุนโต และขอเจริญพร จ.ส.ต.ชัญญาน พันธสาส์ Abdulhakim Kasing นายชาติรี ทวีทรัพย์ นายวีระศักดิ์ บุญญดิษฐ์ ที่ได้ให้คำปรึกษา แนะนำตรวจสอบ ปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ทำให้การศึกษาค้นคว้ามีความถูกต้อง สมบูรณ์ยิ่งขึ้น รวมไปถึง นางสาวสุภารัตน์ ลีมดำรงค์ นางสาวจุฑามาศ เทพทอง นางสาวชุตินัน แก้วประกาศ และ นายทองศักดิ์ อ่อนเพ็ชรคง ที่เป็นคณะวิทยากรที่เลี้ยงในการจัดกิจกรรมพัฒนาศักยภาพของกลุ่มเพศทางเลือก ในเรื่อง “ค่าของตนสร้างคนให้สมดุล” ขอเจริญพร คุณบุษยมาส อิศดุย์ ประธานกลุ่มบ้านบุญเต็ม ที่เป็นผู้ประสานงานในพื้นที่วิจัยฯ ให้กับคณะผู้วิจัยในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ขอขอบคุณคณะผู้วิจัยและผู้ช่วยนักวิจัยทุกท่าน ที่ได้ทุ่มเทเสียสละทั้งกำลังกาย กำลังความคิด และความรู้ความสามารถ ได้ดำเนินการจัดกิจกรรม เก็บและรวบรวมข้อมูล ตรวจสอบพร้อมจัดพิมพ์รูปเล่มงานวิจัยที่สมบูรณ์

คุณงามความดีในการศึกษาค้นคว้าและการจัดงานวิจัยเล่มนี้ คณะผู้วิจัยขอน้อมบูชาคุณต่อบุพการีตลอดถึงครูอาจารย์และท่านผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกท่านที่ได้กรุณาประสิทธิประสาทวิชาความรู้ อนุเคราะห์ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ ยังผลให้คณะผู้วิจัยและงานวิจัยเล่มนี้ประสบความสำเร็จด้วยดี

พระมหาชุตีภัก อภินนโท (แหมทอง) และคณะ

กันยายน ๒๕๖๖

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ค
กิตติกรรมประกาศ.....	จ
สารบัญ.....	ฉ
สารบัญแผนภาพประกอบ.....	ซ
สารบัญตาราง.....	ณ
บทที่ ๑ บทนำ.....	๑
๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	๑
๑.๒ ปัญหาการวิจัย.....	๔
๑.๓ วัตถุประสงค์การวิจัย.....	๕
๑.๔ ขอบเขตการวิจัย.....	๕
๑.๕ นิยามศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย.....	๕
๑.๖ ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	๖
บทที่ ๒ เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	๗
๒.๑ แนวคิดการลดความเหลื่อมล้ำของสังคมตามแนววิถีพุทธ.....	๗
๒.๒ แนวคิดการแก้ไขปัญหาเชิงโครงสร้างในกลุ่มเพศทางเลือก.....	๙
๒.๓ แนวคิดการพัฒนาเครือข่ายเชิงพื้นที่.....	๓๑
๒.๔ ทฤษฎีอัตลักษณ์.....	๔๒
๒.๕ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	๔๗
๒.๖ กรอบแนวคิดงานวิจัย.....	๕๐
บทที่ ๓ วิธีดำเนินการวิจัย.....	๕๑
๓.๑ รูปแบบการวิจัย.....	๕๑
๓.๒ พื้นที่ศึกษา ประชากร กลุ่มตัวอย่าง และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ.....	๕๒
๓.๓ เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาวิจัย.....	๕๓
๓.๔ การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	๕๔
๓.๕ การวิเคราะห์ข้อมูล.....	๕๕
๓.๖ การนำเสนอผลการศึกษาวิจัย.....	๕๕
๓.๗ สรุป.....	๕๕
บทที่ ๔ ผลการศึกษาวิจัย.....	๕๗
๔.๑ การศึกษารูปแบบการลดความเหลื่อมล้ำของกลุ่มเพศทางเลือกในสังคมตามแนววิถีพุทธ.....	๕๗
๔.๒ การพัฒนากลไกการแก้ไขปัญหาเชิงโครงสร้างของกลุ่มเพศทางเลือกในสังคมตามแนววิถีพุทธ.....	๖๐

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
๔.๓ เสนอแนะแนวทางในการลดความเหลื่อมล้ำเชิงโครงสร้างของกลุ่มเพศทางเลือกในสังคมตามแนววิถีพุทธ.....	๗๗
บทที่ ๕ สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ.....	๗๙
๕.๑ สรุปผลการวิจัย	๘๐
๕.๒ อภิปรายผลการวิจัย.....	๘๒
๕.๓ ข้อเสนอแนะ.....	๘๖
บรรณานุกรม.....	๘๗
ภาคผนวก.....	๙๒
ภาคผนวก ก เครื่องมือวิจัย.....	๙๓
ภาคผนวก ข หนังสือเชิญ และ อื่น ๆ.....	๑๐๘
ภาคผนวก ค ภาพถ่ายกิจกรรมวิจัยต่าง ๆ.....	๑๑๙
ภาคผนวก ง การรับรองการนำวิจัยไปใช้ประโยชน์.....	๑๓๑
ภาคผนวก จ ผลลัพธ์ ผลิต และผลกระทบจากงานวิจัย (Output/Outcome/Impact)	๑๓๓
ภาคผนวก ฉ แบบสรุปโครงการวิจัย.....	๑๓๗
ประวัติคณะผู้วิจัย.....	๑๕๗

สารบัญภาพ

ภาพที่		หน้า
๒.๑	แสดงกรอบแนวคิดในการศึกษาวิจัย.....	๕๐
๔.๑	คณะวิจัยลงพื้นที่จังหวัดยะลา.....	๕๙
๔.๒	พระมหาสุติภักดิ์ อภินันโท (แหมทอง) หัวหน้าโครงการวิจัย.....	๖๐
๔.๓	สนทนากลุ่มประเด็นที่ ๑ ด้านการถูกยอมรับอัตลักษณ์ความเป็นเพศ.....	๖๑
๔.๔	สนทนากลุ่มประเด็นที่ ๒ ด้านการมีพื้นที่ในการแสดงออกของตัวตน.....	๖๒
๔.๕	กำหนดการการจัดกิจกรรม.....	๖๔
๔.๖	รับลงทะเบียนชนท่านผู้เชี่ยวชาญและน้อง ๆ เยาวชนที่เข้าร่วมโครงการ.....	๖๕
๔.๗	กล่าวรายงานและเปิดพิธี.....	๖๕
๔.๘	กิจกรรมนันทนาการ.....	๖๖
๔.๙	กิจกรรมนันทนาการ (ต่อ).....	๖๖
๔.๑๐	เสวนาในหัวข้อ “เยาวชนรุ่นใหม่ใส่ใจเคารพสิทธิ”.....	๖๗
๔.๑๑	การส่งเสริมเครือข่ายกลุ่มเพศทางเลือกในพื้นที่ จังหวัดปัตตานี ยะลา นราธิวาส...	๖๗
๔.๑๒	กิจกรรม “เยาวชนรุ่นใหม่ใส่ใจเคารพสิทธิ” ๑	๗๗
๔.๑๓	กิจกรรม “เยาวชนรุ่นใหม่ใส่ใจเคารพสิทธิ” ๒	๗๘
๔.๑๔	กิจกรรม “เยาวชนรุ่นใหม่ใส่ใจเคารพสิทธิ” ๓	๗๘
๔.๑๕	กิจกรรม “เยาวชนรุ่นใหม่ใส่ใจเคารพสิทธิ” ๕	๗๘

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
๔.๑ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม.....	๖๘
๔.๒ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการแก้ไขปัญหาเชิงโครงสร้างในกลุ่มเพศทางเลือกของ สังคมตามแนววิถีพุทธ (ด้านภาพรวม).....	๖๘
๔.๓ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการแก้ไขปัญหาเชิงโครงสร้างในกลุ่มเพศทางเลือกของ สังคมตามแนววิถีพุทธ (ประเด็นที่ ๑ ด้านการถูกยอมรับอัตลักษณ์ความเป็นเพศ)....	๖๙
๔.๔ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการแก้ไขปัญหาเชิงโครงสร้างในกลุ่มเพศทางเลือกของ สังคมตามแนววิถีพุทธ (ประเด็นที่ ๒ ด้านการมีพื้นที่ในการแสดงออกของตัวตน).....	๗๐
๔.๕ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการแก้ไขปัญหาเชิงโครงสร้างในกลุ่มเพศทางเลือกของ สังคมตามแนววิถีพุทธ (ประเด็นที่ ๓ ด้านการได้รับสิทธิขั้นพื้นฐานในสังคมไทย).....	๗๑

บทที่ ๑

บทนำ

๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

เมื่อกล่าวถึงแนวคิดเกี่ยวกับสิทธิทางเพศ (Sexual Rights) ได้มีนักวิชาการหลายท่านได้ให้นิยามไว้มากมาย อย่างเช่น สิทธิทางเพศเป็นส่วนหนึ่งของการต่อสู้ เพื่อสิทธิมนุษยชนมาช้านาน^๑ โดยที่สิทธิทางเพศ หมายถึง สิทธิในการใช้ชีวิตด้วยเพศวิถีหนึ่ง ๆ ที่ปราศจากความรุนแรง การเลือกปฏิบัติและการบังคับด้วยกำลัง โดยมีพื้นฐานบนความเท่าเทียม ความเคารพ และเป็นธรรม^๒ สิทธิทางเพศถือเป็นสิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐานที่ได้รับการประกาศเมื่อ พ.ศ. ๒๕๓๗ เมืองวาเลนเซีย ประเทศสเปน ซึ่งโดยคำจำกัดความแล้วครอบคลุมแนวคิดเรื่องเพศวิถีในฐานะที่เป็นคุณลักษณะของมนุษย์ทุกคน ไม่ว่าจะเป็นคนรักต่างเพศหรือคนรักเพศเดียวกัน คนแก่หรือคนหนุ่มในทุกประเทศ ทุกวัฒนธรรม และทุกศาสนา รวมถึงสิทธิที่จะได้มาซึ่งอิสราภาพทางเพศ สิทธิในการแสดงออกทางเพศ และสิทธิในความพึงพอใจทางเพศ อย่างไรก็ตามในปัจจุบัน “สิทธิทางเพศ” มักจะถูกใช้เพื่อระบุถึงการเรียกร้องสิทธิเฉพาะสำหรับอัตลักษณ์หรือพฤติกรรมทางเพศของผู้มีความหลากหลายทางเพศเท่านั้น ทั้งนี้ เพราะกรอบความเชื่อเรื่องเพศยอมรับการร่วมเพศและเพศสัมพันธ์เพื่อการสืบเผ่าพันธุ์มนุษย์ รูปแบบของเรื่องเพศที่สังคมเห็นว่าถูกต้องชอบธรรมจึงจำกัดอยู่เฉพาะการมีเพศสัมพันธ์ระหว่างเพศชายกับเพศหญิงในสถาบันการแต่งงานในระบบผัวเดียว^๓ จะเห็นได้ว่าการให้คำนิยาม “สิทธิทางเพศ” ของ HERA รวมความหมายเอาไว้มากมายแต่สิ่งสำคัญคือ ทุกมิติของคำนิยามข้างต้นนั้นสอดคล้องโดยตรงกับปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน ซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญในการรับรองการคุ้มครองสิทธิต่าง ๆ^๔ ในปัจจุบันความเหลื่อมล้ำ คือ ความไม่เท่าเทียมกันระหว่างผู้ที่มีโอกาสกับผู้ที่ไม่ได้มีโอกาส โดยเฉพาะโอกาสในการเข้าถึง โอกาสในการต่อรอง หรือการเข้าไม่ถึงทรัพยากรของทางภาครัฐ หรือการเข้ารับบริการจากทางภาครัฐ อีกทั้งยังหมายรวมถึงมิติมุมมองที่ส่งผลให้เกิดการประทุปฏิบัติต่อกันและกันในสังคมบนพื้นฐานแห่งความแตกต่างหลากหลายหรือความไม่เท่าเทียม ซึ่งจะต้องน้อมนำหลักธรรมในทางพระพุทธศาสนาเข้าไปแทรกซึมหรือเชื่อมประสานในช่องว่าง เพื่อให้การอยู่ร่วมกันในชุมชนและสังคมเป็นไปด้วยความเสมอภาค เท่าเทียม หรืออยู่ร่วมกันอย่างไร้ข้อกังขา ตลอดจนทำให้สังคมมีความยั่งยืนและยอมรับความแตกต่างที่หลากหลาย นำไปสู่การพัฒนานโยบายสาธารณะและพัฒนาวัฒนธรรมเพื่อสังคม รวมทั้งสร้างกลไกการแก้ปัญหาอย่างเป็นรูปธรรม

กลุ่มเพศทางเลือก LGBTQ+ เป็นคำที่หมายถึงกลุ่มเพศทางเลือก ไม่ว่าจะเป็นเลสเบี้ยน เกย์ไบเซ็กชวล ทรานเจนเดอร์ เคียวีร์ ที่ไม่ใช่กลุ่มเพศตามเพศสภาพหรือ Cisgender (เช่น ผู้หญิงที่

^๑Rothschild, B. (๒๐๐๐). The body remembers: The psychophysiology of trauma and trauma treatment. New York: Norton & Company.

^๒อุทยา อาชวนิจกุล. (๒๕๔๘). ขบวนการประชาสังคมไทย: ความเคลื่อนไหวภาคพลเมือง. กรุงเทพฯ: โสภณการพิมพ์.

^๓ชลิตาภรณ์ ส่งสัมพันธ์. (๒๕๕๐). เมื่อผู้หญิงคิดจะมีทวด: การต่อสู้ “ความจริง” ของเรื่องเพศในสภาผู้แทนราษฎร. กรุงเทพฯ: โครงการจัดพิมพ์คบไฟ.

^๔เทิดเกียรติภณช์ แสงมณีจิรนนท์ และ รัตพงษ์ สอนสุภาพ. (๒๕๖๒). ความเสมอภาคของกลุ่มผู้มีความหลากหลายทางเพศต่อการสมรสและรับรองบุตรในประเทศไทย: ในมุมมองของนักวิชาการและนักเคลื่อนไหวทางสังคม. บทความวิชาการ วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์ ๕(๒).

เป็นผู้หญิงทั้งกายและใจไม่ได้อยากเป็นผู้ชายหรือเพศอื่น ๆ) โดยบางคนก็เรียก LGBT บ้าง บางคนก็เรียก LGBTQ+ หรือ LGBTQA ก็มี แต่โดยรวมแล้วก็หมายถึงกลุ่มคนเพศทางเลือกนั่นเอง โดยตัวอักษรเหล่านี้ก็ย่อมาจากสมาชิกในกลุ่ม คือ Lesbian เลสเบียน หรือว่าผู้หญิงที่ชอบผู้หญิงด้วยกัน Gay เกย์ คือผู้ชายที่ชอบผู้ชาย แต่บางคนก็กล่าวรวมว่าเป็นคนที่ชอบเพศเดียวกัน (homosexual) Bisexual คนที่ชอบทั้งผู้ชายและผู้หญิง (สังเกตว่า Bi หมายถึง ๒ นั่นเอง) Transgender คนข้ามเพศ คือผู้หญิงที่มีจิตใจเป็นผู้ชาย ผู้ชายที่มีจิตใจเป็นผู้หญิง เรียกสั้น ๆ ว่าทรานส์ Queer ควีร์ คือ คนที่ยังไม่แน่ใจในเพศ หมายถึง กลุ่มคนที่ไม่ได้มีเพศตามที่สังคมกำหนด ไม่จำกัดกรอบ โดยเน้นว่าเพศเป็นสถานะที่เลื่อนไหลไปมา เปลี่ยนแปลงได้ และไร้กรอบ ไร้ขีดจำกัด ไม่จำกัดกรอบ^๕ ซึ่งในปัจจุบันสังคมไทยนั้น ยังมีการปิดกั้นและไม่ได้เปิดยอมรับอย่างเต็มที่ ในขณะที่ประเทศไทยได้รับการยอมรับจากนานาชาติว่าเป็นดินแดนที่ยอมรับความแตกต่างและความหลากหลาย แต่จากการสำรวจแสดงให้เห็นว่า ชีวิตของกลุ่มบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศ (LGBTQ+) ในประเทศไทยยังคงถูกจำกัดสิทธิในการแสดงออกทางเพศด้วยวิธีการเลือกปฏิบัติ โดยมีการควบคุมการแสดงออกทางเพศอยู่ ๒ รูปแบบ ได้แก่ ๑) การควบคุมอย่างเป็นทางการ คือ การควบคุมที่มีกฎหมายเข้ามารองรับ ซึ่งจะเห็นได้จากที่กลุ่ม LGBTQ+ ได้ออกมาเรียกร้องสิทธิสมรสเท่าเทียม โดยการเรียกร้องให้แก่กฎหมายสมรส เพราะเป็นส่วนหนึ่งของการแบ่งแยกความไม่เสมอภาคของรักต่างเพศกับกลุ่ม LGBTQ+ ออกจากกัน ๒) การควบคุมอย่างไม่เป็นทางการ คือ การที่คนในสังคมเป็นผู้ควบคุม โดยวิธีการอย่างไม่เป็นทางการ มีหลากหลายวิธีด้วยกัน ตั้งแต่การนินทาว่าร้าย การถูกระรานและการกลั่นแกล้ง ซึ่งการกระทำเหล่านี้ล้วนแล้วแต่สภาพแวดล้อมของสังคมนั้น ๆ นอกจากนั้นการสำรวจยังแสดงให้เห็นว่าสังคมไทยยังมีความเชื่อและทัศนคติในด้านลบต่อกลุ่มผู้ที่มีความหลากหลายทางเพศ ทำให้เกิดเป็นอุปสรรคสำคัญที่ทำให้กลุ่มผู้มีความหลากหลายทางเพศไม่สามารถแสดงและพัฒนาศักยภาพได้อย่างเต็มที่ ซึ่งปัจจัยของความเชื่อและทัศนคติด้านลบที่กล่าวมานั้นมาจาก ๓ ปัจจัยหลัก ได้แก่ ๑) ครอบครัว เกิดจากการถูกเลือกปฏิบัติจากคนในครอบครัว ทั้งทางวาจา คำพูด การถูกรังแกหรือกำหนดกฎเกณฑ์ให้แต่งงานกับเพศตรงข้ามเท่านั้น ทำให้ผู้ที่แตกต่างทางเพศนั้นไม่กล้าเปิดเผยตัวตนที่แท้จริงต่อครอบครัว ๒) เพื่อน ซึ่งได้แก่การถูกโจมตีด้วยคำพูด รวมถึงการโดนคุกคามทางเพศด้วย ๓) สถานที่ทำงาน การถูกเลือกปฏิบัติให้ถูกจำกัดโอกาสในการทำงานเนื่องจากคิดว่ากลุ่มผู้ที่มีความหลากหลายทางเพศนั้นไม่มีศักยภาพมากพอและอาจทำให้องค์กรนั้นเสียภาพลักษณ์ได้

โดยที่กลุ่มเพศหลากหลายเดิมทีคนกลุ่มนี้ เลือกที่จะปกปิดอัตลักษณ์ทางเพศของตน ทำให้คาดการณ์จำนวนของคนกลุ่มนี้ได้ยาก แต่หลายปีที่ผ่านมาประชากรผู้มีความหลากหลายทางเพศมีแนวโน้มที่จะแสดงอัตลักษณ์ทางเพศต่อสังคมมากขึ้นอย่างต่อเนื่อง จึงสามารถคาดการณ์จำนวนประชากรได้ง่ายขึ้น โดยในต่างประเทศ Cummings and Worley (๒๐๐๕) คาดการณ์ว่ามีจำนวนผู้มีความหลากหลายทางเพศประมาณ (๖-๑๐% ของประชากรอเมริกัน ซึ่ง Gary J. Gates ทำการสำรวจประชากร LGBT+ ตั้งแต่ปี ๒๐๐๘-๒๐๑๔ เป็นระยะ ๆ พบว่า จำนวน LGBT+ เพิ่มขึ้นจาก ๓% เป็น ๓.๘% และ ๕.๖ % ตามลำดับ ขณะที่ประเทศไทยนั้น เมื่อสอบถามคุณระพีพันธ์ จอมมะเริง รองเลขาธิการกรรมการบริหารสมาคมฟ้าสีรุ้งแห่งประเทศไทย ทางจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ เมื่อ

^๕พิมพ์ชนก เขมพิลา. (๒๕๖๑). LGBTQ คืออะไร สำคัญอย่างไร มหาวิทยาลัยต่างประเทศจัดการกับประเด็นนี้อย่างไร. สืบค้นเมื่อ ๑๐ ตุลาคม ๒๕๖๕, แหล่งอ้างอิง: <https://www.hotcourses.in.th/study-abroadinfo/before-you-leave/what-is-lgbtq/>.

วันที่ ๑๘ กันยายน พ.ศ. ๒๕๕๘ เกี่ยวกับการประมาณประชากรกลุ่มผู้มีความหลากหลายทางเพศ ทำให้ทราบว่าสำหรับสถิติในกลุ่มความหลากหลายทางเพศกลุ่มชายรักชายและกลุ่มหญิงรักหญิงให้คำนวณที่ ร้อยละ ๓ ของประชากรที่อยู่ในช่วงอายุ ๑๕-๕๙ ปี (ประชากรวัยแรงงาน) ตามข้อมูลสำมะโนครัวประชากรสำหรับกลุ่มคนรักสองเพศ และคนข้ามเพศ ให้คำนวณจากร้อยละ ๑ ของประชากรในชุมชนเมือง ซึ่งสถิติดังกล่าวใช้สำหรับการคืบประมาณของกระทรวงสาธารณสุข ณ ปัจจุบัน โดยไม่ได้เผยแพร่เป็นข้อมูลสาธารณะ เพราะเป็นการคาดการณ์จำนวนประชากร ณ กลางปี ๒๕๖๒ ของสารประชากรมหาวิทยาลัยมหิดล ประมาณประชากรกลุ่มผู้มีความหลากหลายทางเพศได้ ๑,๖๗๔,๐๘๐ คน ช่วงหลายปีที่ผ่านมา ผู้เขียนพบว่าประเด็นหลัก ๆ ที่มีการศึกษาเกี่ยวกับผู้มีความหลากหลายทางเพศ คือ เรื่องสิทธิมนุษยชน ความเท่าเทียม และการถูกเลือกปฏิบัติในสถานที่ทำงาน ซึ่งประเด็นดังกล่าวพบได้ในงานสำรวจของ เจมี เอ็ม แกรนท์ และคณะ (๒๕๕๔).^๖ ที่ระบุว่าพนักงานที่เป็นผู้มีความหลากหลายทางเพศ ๙๐% เคยมีประสบการณ์การถูกคุกคาม ถูกเลือกปฏิบัติ และถูกกีดกันในสถานที่ทำงาน ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของสำนักงานโครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ (UNDP) และองค์การเพื่อการพัฒนาระหว่างประเทศของสหรัฐอเมริกา (USAID) (๒๐๑๔)^๗ ไม่สามารถเข้าถึงบริการสวัสดิการสังคม สะท้อนถึงความจำกัดของงานพัฒนาสังคมและสวัสดิการสังคมของประเทศไทยยังก้าวไปไม่ถึงการกำหนดเป้าหมายความมั่นคงของมนุษย์อย่างทั่วถึงและครอบคลุมประชากรทุกกลุ่ม จนเกิดเป็นกลุ่มชายขอบในสังคมไทย เพศหลากหลายในฐานะเป็นกลุ่มชายขอบทางเพศและเป็นหนึ่งในพลเมืองของรัฐนั้น รัฐไทยจำเป็นต้องคุ้มครองภายใต้รัฐธรรมนูญ ที่ระบุในมาตรา ๓๐ ว่า “การเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคลเพราะเหตุแห่งความต่างในเรื่องถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ ภาษา เพศ อายุ ความพิการ สภาพทางกายหรือสุขภาพ สถานะของบุคคล ฐานะทางเศรษฐกิจหรือสังคม ความเชื่อทางศาสนา การศึกษาอบรม หรือความคิดเห็น ต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญจะกระทำมิได้” ซึ่งคำว่า “เพศ” ที่ปรากฏในรัฐธรรมนูญนั้นได้มีบันทึกเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญว่ารวมถึงกลุ่มบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศไว้ด้วย แต่ในทางปฏิบัติภาครัฐกลับไม่มีการสำรวจประชากรเพศหลากหลายหรือไม่มีฐานข้อมูลฐานประชากรที่แน่ชัด รวมถึงการไม่มีนโยบายจากทางภาครัฐในการสนับสนุน คุ้มครองและรองรับสถานภาพทางเพศด้วย^๘ การละเมิดสิทธิของความเป็นมนุษย์ในกลุ่มเพศหลากหลายเกิดขึ้นในลักษณะต่าง ๆ ทั้งการกดขี่ การผลิตซ้ำและการตีตราให้มีพื้นที่ทางสังคมที่จำกัด การเลือกปฏิบัติของสังคมที่มองว่าเพศหลากหลายควรดำเนินชีวิตให้เป็นไปตามบรรทัดฐานสังคมจนจำกัดวิถีชีวิตให้มีความคับแคบไปตามค่านิยมทางสังคมที่คาดหวัง

^๖เจมี เอ็ม แกรนท์ และคณะ. (๒๕๕๔). บทสรุปผู้บริหาร เรื่องความยุติธรรมในทุกย่างก้าวจากรายงานการสำรวจการเลือกปฏิบัติต่อคนข้ามเพศทั่วประเทศ. วอชิงตัน: ศูนย์สำหรับความเท่าเทียมของคนข้ามเพศแห่งประเทศไทยและคณะทำงานพิเศษเกย์ และ เลสเบียน ระดับประเทศ

^๗สุภัทรา เพียรดี. (๒๕๖๒). ความสัมพันธ์ระหว่างการแสดง อัตลักษณ์ทางเพศของกลุ่มผู้มีความหลากหลายทางเพศ (LGBT) ต่อความมุ่งมั่นทุ่มเทในงาน (Passion) และบรรยากาศองค์การ (Organization Climate) สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ (มีนาคม)

^๘รัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐ มีการลงบันทึกเจตนารมณ์เอาไว้ในมาตรา ๓๐ วรรค ๓ ว่า การเลือกปฏิบัติเพราะเหตุแห่งเพศ จะกระทำมิได้ โดยได้อธิบายคำว่าเพศไว้ดังนี้ “ความแตกต่างเรื่องเพศ นอกจากหมายถึงความแตกต่างระหว่างชายหรือหญิงแล้ว ยังหมายถึง ความแตกต่างของบุคคลที่มีอัตลักษณ์ทางเพศ (sexual identity) หรือเพศสภาพ (gender) หรือ ความหลากหลายทางเพศ (sexual diversity) แตกต่างจากเพศที่ผู้นั้นถือกำเนิดอยู่ด้วย จึงไม่ได้บัญญัติ คำดังกล่าวข้างต้นไว้ในมาตรา ๓๐ เนื่องจากคำว่า “เพศ” ได้หมายความว่ารวมถึงคำดังกล่าวอยู่แล้ว และจะไม่เลือกปฏิบัติต่อบุคคลนั้นๆ

นอกจากนี้ยังพบว่า มีการมองในลักษณะภาพเหมารวมเชิงลบถือเป็นการเลือกปฏิบัติในระดับทัศนคติ ที่ผ่านมารอบหลักแห่งสิทธิมนุษยชนถูกระบุให้รับรองและคุ้มครองเฉพาะสิทธิในเรื่องของสิทธิพลเมือง เฉพาะคนในรัฐของประเทศชาตินั้น ๆ ต่อมาก็มีการพัฒนาการของสิทธิมนุษยชนที่ถูกต้องความในเรื่องสิทธิทางสังคม สิทธิทางเศรษฐกิจ และสิทธิทางด้านวัฒนธรรม การขยายความดังกล่าวทำให้เกิดการขยายขอบเขตให้ครอบคลุมคนที่ถูกทำให้เป็นคนชายขอบ ไม่ว่าจะเป็นผู้หญิง เด็กและผู้พิการ รวมถึงผู้ที่มีความหลากหลายทางเพศด้วยการขยายความในมิติของสิทธิมนุษยชนจึงทำให้บุคคลที่ถูกทำให้เป็นชายขอบในมิติเพศภาวะได้รับความสนใจในการคุ้มครองมากขึ้น อันเป็นพัฒนาการในเรื่องของสิทธิมนุษยชนในสังคมไทย^๙ ประชากรส่วนใหญ่ของจังหวัดปัตตานีอยู่ในสังคมภายใต้ความเชื่อ ศาสนา และสังคม ที่ค่อนข้างเข้มงวดอย่างพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้ที่คนส่วนใหญ่เป็นชาวมุสลิมที่มีหลักการแนวคิดทางศาสนาต่างไปจากคนในพื้นที่อื่น แต่ไม่ว่าสภาพสังคมจะเข้มงวดต่อความมีเสรีในการแสดงออกทางเพศมากแค่ไหน แต่พื้นที่นี้ก็เต็มไปด้วยความหลากหลายทางเพศไม่ต่างอะไรกับพื้นที่อื่น ๆ ของประเทศไทย^{๑๐} ประเด็นปัญหาอย่างน้อย ๓ ด้านที่เยาวชน LGBTQ+ พบเจอมากกว่าชายหญิง (๑) อารมณ์และสุขภาพจิต: เยาวชน LGBTQ+ มีแนวโน้มที่จะเครียดกว่า โดดเดี่ยวกว่า รวมถึงรู้สึกมีคุณค่าและเชื่อมั่นในตัวเองน้อยกว่า (๒) การถูกคุกคาม: หนึ่งในสาเหตุของความเจ็บปวดดังกล่าวอาจเป็นเพราะเยาวชน LGBTQ+ มีประสบการณ์ในการถูกคุกคามทางร่างกายและจิตใจมากกว่า (๓) ความขัดแย้งกับครอบครัว: นอกจากถูกคุกคามแล้ว เยาวชน LGBTQ+ ยังมักขัดแย้งกับครอบครัวของตนมากกว่า^{๑๑}

จากบริบทดังกล่าว ทำให้คณะผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาวิจัย การลดความเหลื่อมล้ำ: การวิจัยและพัฒนาการแก้ไขปัญหาเชิงโครงสร้างในกลุ่มเพศทางเลือกของสังคมตามแนววิถีพุทธ ซึ่งมีวัตถุประสงค์ ๓ ข้อ คือ ๑) เพื่อศึกษารูปแบบการลดความเหลื่อมล้ำของกลุ่มเพศทางเลือกในสังคมตามแนววิถีพุทธ ๒) เพื่อพัฒนากลไกการแก้ไขปัญหาเชิงโครงสร้างของกลุ่มเพศทางเลือกในสังคมตามแนววิถีพุทธ และ ๓) เพื่อเสนอแนะแนวทางในการลดความเหลื่อมล้ำเชิงโครงสร้างของกลุ่มเพศทางเลือกในสังคมตามแนววิถีพุทธให้กับหน่วยงานภาครัฐ เพื่อกำหนดเป็นนโยบายสาธารณะที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มเพศทางเลือกในสังคม

๑.๒ ปัญหาการวิจัย

จะมีวิธีการพัฒนาแก้ไขปัญหาเชิงโครงสร้างในกลุ่มเพศทางเลือกตามแนววิถีพุทธอย่างไร และทำอย่างไรให้บุคคลในพื้นที่ยอมรับกลุ่มเพศทางเลือกได้

^๙เคท ครึ่งพิบูลย์. (๒๕๖๕). สิทธิเพศหลากหลายในฐานะพลเมืองและความต้องการสวัสดิการสังคมในประเทศกำลังพัฒนา. รายงานสืบเนื่องการสัมมนาวิชาการเนื่องในโอกาสการสถาปนาคณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มธ. ปีที่ ๖๕.

^{๑๐}ชัยยศ ยงค์เจริญชัย. (๒๕๖๕). LGBT: ชีวิตนอกรีตของกลุ่มคนหลากหลายทางเพศในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้. สืบค้นเมื่อ ๑๐ ตุลาคม ๒๕๖๕, แหล่งอ้างอิง: <https://www.bbc.com/thai/thailand-๖๑๙๓๔๓๖๓>

^{๑๑}วรตล เลิศรัตน์. (๒๕๖๕). อ่านปัญหาในชีวิตและแรงบันดาลใจสนับสนุนสิทธิ LGBTQ+ จากผลสำรวจเยาวชนของคิด for คิดส์. สืบค้นเมื่อ ๑๐ ตุลาคม ๒๕๖๕, แหล่งอ้างอิง: <https://www.the101.world/lgbtq-life-in-youthsurvey2022/>

๑.๓ วัตถุประสงค์การวิจัย

- ๑) เพื่อศึกษารูปแบบการลดความเหลื่อมล้ำของกลุ่มเพศทางเลือกในสังคมตามแนววิถีพุทธ
- ๒) เพื่อพัฒนากลไกการแก้ไขปัญหาเชิงโครงสร้างของกลุ่มเพศทางเลือกในสังคมตามแนววิถีพุทธ
- ๓) เพื่อเสนอแนะแนวทางในการลดความเหลื่อมล้ำเชิงโครงสร้างของกลุ่มเพศทางเลือกในสังคมตามแนววิถีพุทธ

๑.๔ ขอบเขตการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง “การลดความเหลื่อมล้ำ: การวิจัยและพัฒนากลไกแก้ไขปัญหาเชิงโครงสร้างในกลุ่มเพศทางเลือกของ สังคมตามแนววิถีพุทธ” เป็นการวิจัยปฏิบัติการ (Action Research) ซึ่งคณะผู้วิจัยกำหนดขอบเขตการวิจัยไว้ดังนี้

๑.๔.๑ ขอบเขตด้านเนื้อหา

ศึกษา ค้นคว้า และรวบรวมข้อมูลจากเอกสารและหลักฐานที่เกี่ยวข้องทั้งหนังสือ รายงาน การวิจัย และเอกสารอื่น ๆ โดยอาศัยข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการลดความเหลื่อมล้ำในกลุ่มเพศทางเลือกของ สังคมตามแนววิถีพุทธและสรุปผลการศึกษาที่แสดงให้เห็นถึงแนวคิด หลักการ ความเป็นมา รูปแบบ กระบวนการและแนวทางในการพัฒนาการลดความเหลื่อมล้ำของเพศทางเลือกในพื้นที่

๑.๔.๒ ขอบเขตด้านพื้นที่

ได้แก่ จังหวัดปัตตานี ยะลา และนราธิวาส

๑.๔.๓ ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร (Population) ได้แก่ กลุ่มเพศทางเลือกที่อาศัยอยู่ในจังหวัดปัตตานี ยะลา และ นราธิวาส (ซึ่งไม่สามารถระบุได้เนื่องจากเป็นเรื่องละเอียดอ่อน) ดังนั้นจึงใช้การคัดเลือกแบบเจาะจงจากพื้นที่ชุมชนที่สมัครใจเข้าร่วมโครงการวิจัย

กลุ่มตัวอย่าง (Sample) ได้แก่ การคัดเลือกกลุ่มเพศทางเลือกในท้องถิ่น โดยการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive Sampling) คือ เป็นเยาวชนในท้องถิ่นที่สนใจในโครงการฯ รวมทั้งหมด ๓๔ คน

๑.๔.๔ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant) ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญ ผู้ทรงคุณวุฒิ ระดับจังหวัด ระดับท้องถิ่น นักวิชาการ และกลุ่มเพศทางเลือก จำนวน ๕ คน โดยการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ตามความสำคัญของเรื่อง คือ เป็นบุคคลที่มีบทบาทและความสัมพันธ์เกี่ยวกับ กระบวนการพัฒนาการแก้ไขปัญหาเชิงโครงสร้างในกลุ่มเพศทางเลือกของสังคมตามแนววิถีพุทธ โดยการสัมภาษณ์ ส่วนการสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion) จำนวน ๑๐ คน กับกลุ่มเพศทางเลือกในท้องถิ่นที่สนใจเข้าร่วมกิจกรรมโครงการฯ

๑.๕ นิยามศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย

๑.๕.๑ กลุ่ม LGBTQ+ หมายถึง กลุ่มบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศ โดยตัวอักษรภาษาอังกฤษแต่ละตัว เป็นตัวแทนของความหลากหลายทางเพศแบบหนึ่ง โดยเพศวิถีใน LGBTQ+ (แอล-จี-บี-ที-คิว-พลัส) มีดังนี้:

L – Lesbian (เลสเบี้ยน): ผู้หญิงที่รักผู้หญิง

G – Gay (เกย์): ผู้ชายที่รักผู้ชาย

B – Bisexual (ไบเซ็กชวล): ชายหรือหญิงที่มีความรักกับเพศเดียวกัน หรือเพศตรงข้ามก็ได้

T – Transgender (ทรานส์เจนเดอร์): ผู้ที่เปลี่ยนแปลงเพศสภาพของตน ไปเป็นเพศตรงข้าม

Q – Queer (ควีร์): คนที่ไม่จำกัดตนเองเป็นเพศใด ๆ และไม่เกี่ยวกับเพศสภาพ และด้วยอันนี้ ยังรวมถึงบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศอื่น ๆ (+) อีกด้วย

ซึ่งในงานวิจัยครั้งนี้ หมายถึง เยาวชนกลุ่มเพศทางเลือกที่อาศัยอยู่ในจังหวัดเชียงใหม่ โดยคัดเลือกแบบเจาะจงจากพื้นที่ชุมชนที่สมัครใจเข้าร่วมโครงการวิจัย

๑.๕.๒ การลดความเหลื่อมล้ำของสังคมตามแนววิถีพุทธหมายถึง การลดความไม่เท่าเทียมกัน (inequality) ซึ่งเนื่องจากความไม่เท่าเทียมกันปรากฏในทุก ๆ เรื่อง ทุก ๆ พื้นที่ ทุก ๆ ภาคส่วน และทุก ๆ เวลา ดังนั้นจึงเป็นปรากฏการณ์ที่ไม่อาจจะขจัดให้หมดสิ้นไปได้ โดยหลักปฏิบัติเพื่อลดความเหลื่อมล้ำในกลุ่มเพศทางเลือกของสังคมตามแนววิถีพุทธกำหนดไว้ดังนี้ ๑) การถูกยอมรับอัตลักษณ์ความเป็นเพศทางเลือก ๒) การมีพื้นที่ในการแสดงออกของตัวตน ๓) การได้รับสิทธิขั้นพื้นฐานในสังคมไทย

๑.๕.๓ การแก้ไขปัญหาเชิงโครงสร้างในกลุ่มเพศทางเลือกของเยาวชนหมายถึง การแก้ไขปัญหาตามโครงสร้างในกลุ่มเพศทางเลือกของเยาวชนที่ได้กำหนดไว้โดยผ่านกิจกรรมพัฒนาศักยภาพของกลุ่มเพศทางเลือก ในเรื่อง “ค่าของตนสร้างคนให้สมดุล” เพื่อวัตถุประสงค์ให้กลุ่มเพศทางเลือกเรียนรู้และรู้จักตนเองมากขึ้นไม่เปรียบเทียบเรื่องเพศของสมาชิกในครอบครัวกับใคร ส่งเสริมการรู้คุณค่าในตนเองเพิ่มการสื่อสารในเชิงบวก พูดคุย เปิดโอกาสให้สมาชิกในครอบครัวได้บอกเล่าเรื่องราวใส่ใจความรู้สึก ให้ความสำคัญ และชื่นชมในสิ่งที่สมาชิกในครอบครัวทำได้รวมถึงการสังเกตพฤติกรรม โดยเฉพาะในกลุ่มวัยรุ่นที่เป็นบุคคลผู้มีความหลากหลายทางเพศ เนื่องจากอาจต้องเผชิญกับความเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ทั้งทางร่างกาย และทางด้านจิตใจ ซึ่งอาจเป็นสัญญาณว่าตนเองรู้สึกแปลกแยกจากสังคม หรือมีพฤติกรรมการแสดงออกที่ไม่เหมาะสม ใช้ความรุนแรง มีอาการซึมเศร้า เป็นต้น

๑.๖ ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

๑.๖.๑ องค์ความรู้จากศึกษารูปแบบการลดความเหลื่อมล้ำของกลุ่มเพศทางเลือกในสังคมตามแนววิถีพุทธจำนวน ๑ ชุด

๑.๖.๒ ได้กลไกการแก้ไขปัญหาเชิงโครงสร้างของกลุ่มเพศทางเลือกในสังคมตามแนววิถีพุทธ ๑ ชุด

๑.๖.๓ นำเสนอแนวทางในการลดความเหลื่อมล้ำเชิงโครงสร้างของกลุ่มเพศทางเลือกในสังคมตามแนววิถีพุทธให้กับหน่วยงานภาครัฐ เพื่อกำหนดเป็นนโยบายสาธารณะที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มเพศทางเลือกในสังคม

บทที่ ๒

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ ๑) เพื่อศึกษารูปแบบการลดความเหลื่อมล้ำของกลุ่มเพศทางเลือกในสังคมตามแนววิถีพุทธ ๒) เพื่อพัฒนากลไกการแก้ไขปัญหาเชิงโครงสร้างของกลุ่มเพศทางเลือกในสังคมตามแนววิถีพุทธ ๓) เพื่อเสนอแนะแนวทางในการลดความเหลื่อมล้ำเชิงโครงสร้างของกลุ่มเพศทางเลือกในสังคมตามแนววิถีพุทธ คณะผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นพื้นฐานสำหรับการดำเนินการวิจัย โดยแบ่งตามหัวข้อดังต่อไปนี้

- ๒.๑ แนวคิดการลดความเหลื่อมล้ำของสังคมตามแนววิถีพุทธ
- ๒.๒ แนวคิดการแก้ไขปัญหาเชิงโครงสร้างในกลุ่มเพศทางเลือก
- ๒.๓ แนวคิดการพัฒนาเครือข่ายเชิงพื้นที่
- ๒.๔ ทฤษฎีอัตลักษณ์
- ๒.๕ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
- ๒.๖ กรอบแนวคิดงานวิจัย

๒.๑ แนวคิดการลดความเหลื่อมล้ำของสังคมตามแนววิถีพุทธ

๒.๑.๑ การลดความเหลื่อมล้ำของสังคมตามแนววิถีพุทธ

การลดความเหลื่อมล้ำของสังคมตามแนววิถีพุทธ คือ การลดความไม่เท่าเทียมกัน หรือ inequality ซึ่งเนื่องจากความไม่เท่าเทียมกันปรากฏในทุก ๆ เรื่อง, ในทุก ๆ พื้นที่, ในทุก ๆ ภาคส่วน และในทุก ๆ เวลา โดยใช้หลักธรรมและแนวปฏิบัติตามแนววิถีพุทธเพื่อแก้ปัญหาความเหลื่อมล้ำในสังคม ถึงแม้ว่าปัญหาความเหลื่อมล้ำในสังคมไทยจะเป็นปัญหาที่มีมาอย่างยาวนาน และไม่มีแนวโน้มว่าจะสามารถแก้ปัญหานี้ได้ในเร็ววัน ไม่ว่าจะเป็นรัฐบาลชุดใดก็ตามที่เข้ามาทำหน้าที่ในการบริหารประเทศ และมีการกิจสำคัญส่วนหนึ่งคือการแก้ปัญหาความเหลื่อมล้ำในสังคมไทย แต่ทว่าปัญหานี้ก็ยังคงเป็นยาขมสำหรับผู้บริหารประเทศและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในสังคม

พระพุทธศาสนา เป็นศาสนาแห่งความยุติธรรม พระพุทธองค์ไม่ได้กำหนดว่าบุคคลที่จะเข้ามาสู่ศาสนาของพระองค์นั้นจะต้องจำกัดว่าเป็นบุคคลประเภทใด ไม่ว่าจะด้วยฐานะทางสังคม เชื้อชาติ ความเชื่อ วิถีปฏิบัติ หรือแม้แต่สิทธิส่วนบุคคลที่พึงมี ก็ไม่ได้เป็นข้อจำกัดที่จะเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของศาสนาพุทธ นี่แสดงให้เห็นว่า ศาสนาพุทธนั้นได้ก้าวข้ามความเหลื่อมล้ำในมิติต่าง ๆ อย่างชัดเจน ไม่มีเรื่องของชนชั้นเข้ามาเกี่ยวข้อง ไม่ว่าจะเป็นกษัตริย์ พราหมณ์ แพทย์ ศูทร หรือแม้แต่จัณฑาล ทุกคนมีสภาพความเป็นมนุษย์เท่าเทียมกัน มีสิทธิ ความเสมอภาคเท่าเทียมกันทั้งหมดเมื่อเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของศาสนาพระองค์ แต่นี่อาจเป็นเพียงภาพอุดมคติในสมัยพุทธกาลเท่านั้นหากแต่ว่าพระพุทธศาสนากับการแก้ปัญหาความเหลื่อมล้ำทางสังคมไม่จำเป็นต้องมองไปถึงผลลัพธ์แห่งความสำเร็จว่าจะสามารถแก้ไขปัญหาความเหลื่อมล้ำทางสังคมได้อย่างยั่งยืน แต่เราสามารถที่จะนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาเป็นเครื่องมือในการ “ค้นหาความจริง” แห่งปัญหาความเหลื่อมล้ำ

ว่าเกิดขึ้นได้อย่างไร หลักธรรมที่สามารถนำมาประยุกต์ได้อย่างชัดเจนคือ หลักอริยสัจธรรมได้แก่ ทุกข์ สมุทัย นิโรธ และมรรค ซึ่งสามารถอธิบายได้ดังนี้

๑) ทุกข์ คือสิ่งที่เกิดขึ้น ซึ่งก็คือปัญหาความเหลื่อมล้ำ เป็นการวิเคราะห์ว่าปัญหาความเหลื่อมล้ำที่เกิดขึ้นในสังคมนั้นมีความเหลื่อมล้ำในมิติด้านใดบ้าง ส่งผลกระทบต่อใครในสังคม ใครควรที่จะเป็นผู้รับผิดชอบแก้ปัญหา และความเหลื่อมล้ำนี้ได้สร้างความทุกข์ให้เกิดขึ้นอย่างไรบ้างแก่สังคม

๒) สมุทัย คือต้นเหตุของสิ่งที่เกิดขึ้น ซึ่งก็คือ สาเหตุของความเหลื่อมล้ำ เป็นการวิเคราะห์ว่าปัญหาความเหลื่อมล้ำที่เกิดขึ้นนั้นมีสาเหตุมาจากอะไร ซึ่งถึงแม้ว่าจะเป็นเรื่องยากมากสำหรับการค้นหาสาเหตุที่แท้จริงของความเหลื่อมล้ำ แต่ก็ไม่ยากเกิดความพยายามที่เราจะช่วยกันค้นหาสาเหตุนั้นแล้วร่วมกันแก้ไข อย่างน้อย ต้นเหตุอาจมาจากปัจเจกบุคคลที่ลุกลามไปสู่สังคมโดยรวมก็เป็นได้

๓) นิโรธ คือความสำเร็จของการแก้ปัญหา เป็นผลลัพธ์สุดท้ายที่เกิดขึ้นจากการที่เราสามารถวิเคราะห์หาสาเหตุของความเหลื่อมล้ำในสังคมว่าเกิดจากอะไร รู้ถึงสภาพปัญหานั้น ๆ อย่างถ่องแท้จนสามารถที่จะแก้ปัญหาความเหลื่อมล้ำได้อย่างยั่งยืน

๔) มรรค คือ วิธีการแก้ไขสิ่งที่เกิดขึ้น ซึ่งก็คือการแก้ปัญหาความเหลื่อมล้ำ นี่เป็นเรื่องที่ยากที่สุดในการจัดการปัญหาความเหลื่อมล้ำทางสังคม เพราะหากเราไม่รู้ที่มาของปัญหา ไม่รู้สภาพและผลกระทบของปัญหา เราก็จะไม่สามารถที่จะหาวิธีการในการแก้ปัญหาได้ ถือได้ว่าเป็นเรื่องที่ทำนายผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในทุกระดับของสังคมที่จะต้องอาศัยความร่วมมือกันในการค้นหาวิธีการที่เหมาะสมที่สุด (ไม่ใช่ดีที่สุด) ในการแก้ปัญหาความเหลื่อมล้ำ

นอกจากนั้น พระพุทธศาสนาได้เสนอหลักปฏิบัติเพื่อแก้ปัญหาความเหลื่อมล้ำในสังคม เป็นการสร้างความเสมอภาคเท่าเทียมกันทั้งในด้านวัตถุและจิตใจ พร้อมทั้งความเสมอภาคด้านสิทธิและโอกาสเพื่อช่วยลดความขัดแย้ง และสร้างความสามัคคีได้จริงเพราะไม่ต้องแข่งขันกัน สร้างวัฒนธรรมแห่งสันติสุขเพราะการแบ่งปันผลผลิตหรือปัจจัยสี่ตามความจำเป็น และอยู่ร่วมกับบุคคลอื่นบนฐานของการเคารพ และการให้เกียรติกันและกัน แม้ว่าจะไม่รู้จักกันมาก่อนก็ตาม โดยมีหลักปฏิบัติดังนี้

๑) การสร้างความเสมอภาคเท่าเทียมกัน ในระบบของสังคมสงฆ์ก่อนนั้นจะต้องสละทรัพย์สินเงินทอง เมื่อบวชแล้วก็ต้องใช้สอยปัจจัย ๔ เพียงเพื่อการยังชีพให้เพียงพอเท่านั้น ไม่ใช้สอยเพื่อการบำรุงบำเรอให้ร่างกายสวยงาม หรือเพื่อความเพลิดเพลินสนุกสนาน การใช้สอยปัจจัย ๔ ยังตั้งอยู่บนหลักการที่ว่าความไม่เหมาะสมส่วนเกิดหรือการไม่ยึดถือไว้เป็นกรรมสิทธิ์ส่วนตัว ความเสมอภาคเท่าเทียมกันของการมีหรือการปัจจัย ๔ อย่างจำเป็น และเรียบง่าย

๒) ความยุติธรรม หลักแนวคิดภายใต้ระบบทรัพย์สินส่วนกลาง ได้ปรากฏสะท้อนการแบ่งปันทรัพย์สินของสงฆ์ที่เป็นไปด้วยความยุติธรรม เพราะเป็นการปฏิบัติตามความจำเป็นและเหตุผลสมควรของแต่ละคนที่ควรจะได้รับซึ่งหลีกเลี่ยงเกณฑ์การให้ด้วยขนาดหรือปริมาณของความต้องการที่อยากจะได้

๓) ให้ความสำคัญต่อสังคมส่วนรวม ในสังคมสงฆ์ที่มีระบบการจัดการทรัพย์สินส่วนกลางที่เรียกว่า “ของสงฆ์” เป็นอุดมคติของการน้อมนำเอาวัตถุนานหรือทรัพย์สินทั้งหมดให้ตกเป็นของสงฆ์ส่วนรวม โดยพระสงฆ์ทั้งหมดต่างเป็นเจ้าของร่วมกัน การที่สงฆ์ทุกรูปแบบเป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ช่วยกันสร้างช่วยกันปฏิบัติหรือช่วยกันดูแลรักษานั้น เป็นระบบโครงสร้างเศรษฐกิจของสังคมหนึ่ง

เดียว เป็นระบบการจัดการทรัพยากรเป็นแบบเป็นก้อน ๆ เดียว ทั้งสังคมคล้าย ๆ กับหลักการของสหกรณ์ ที่ไม่มีการแข่งขันและเป็นระบบ

๔) ลดความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจ สังคมสงฆ์ได้กลายเป็นสังคมที่สามารถแก้ไขปัญหาคือ ความเหลื่อมล้ำทางสังคมปรากฏเป็นสังคมต้นแบบแห่งความเสมอภาคเท่าเทียมกันทั้งในด้านสิทธิและโอกาส กล่าวคือ มีความเสมอภาคทางด้านเศรษฐกิจ สังคมสงฆ์มีความเท่าเทียมกันในด้านเศรษฐกิจ คือ ปัจจัย ๔ ซึ่งทุกคนก่อนที่จะบวชและหลังบวชจะต้องสละทรัพย์สินเงินทองหรือต้องสละกรรมสิทธิ์ ส่วนเกินให้ตกเป็นของสงฆ์ส่วนรวม เราจะพบว่าวิถีชีวิตของพระสงฆ์เป็นการดำเนินชีวิตที่เป็นไปในทิศทางและรูปแบบเดียวกันหมด กล่าวคือการมี หรือไม่มีซึ่งปัจจัย ๔ เป็นการมีหรือไม่มีแบบเท่าเทียมกัน ไม่ว่าคนนั้นจะเคยเป็นคนร่ำรวยหรือยากจนมาก่อนก็ตาม เมื่อเข้ามาบวชแล้ว สถานะทางเศรษฐกิจจะเหมือนกันหมด ดังนั้น การใช้ระบบทรัพย์สินส่วนกลางจึงเป็นการปรับฐานทางด้านเศรษฐกิจของแต่ละคนให้อยู่ในระดับที่เท่าเทียมกัน

๒.๒ แนวคิดการแก้ไขปัญหาวางโครงสร้างในกลุ่มเพศทางเลือก

๒.๒.๑ ความหมายของกลุ่มผู้มีความหลากหลายทางเพศ

เทิดเกียรติภณช์ แสงมณีจรีนันเดชา และ รัตพงษ์ สอนสุภาพ^{๑๒} ได้กล่าวถึงความหมายของกลุ่มผู้มีความหลากหลายทางเพศว่า ผู้มีความหลากหลายทางเพศอาจเป็นคำใหม่สำหรับคนทั่วไปที่ไม่ค่อยได้เข้ามาสัมผัสกับคนกลุ่มนี้ ซึ่งในภาพกว้างหมายถึงทุกคนไม่ว่าจะมีเพศวิถี (Sexuality) อย่างไร ซึ่งอาจจะเป็นชายจริงหญิงแท้ สาวประเภทสอง เกย์ ไบ โบท ทอม ดี เลสเบี้ยน หรืออื่น ๆ อีกมากมาย ทั้งนี้เพราะเพศวิถีเป็นทางเลือกที่พวกเขาสามารถจะเลือกเดินหรือใช้ชีวิตตามแบบฉบับของตนเอง โดยไม่จำเป็นต้องเหมือนหรือคล้ายคลึงกันในการดำเนินชีวิตทางเพศ และไม่จำเป็นต้องจัดไว้กับกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งเพราะอาจเป็นลักษณะเฉพาะตัวที่ไม่เหมือนใครก็ได้^{๑๓} อีกทั้งตัวตนและวิถีชีวิตทางเพศนั้นอาจเปลี่ยนแปลงไปตามประสบการณ์ กาลเวลา และระบบความคิด ความเชื่อทางสังคม และวัฒนธรรมได้^{๑๔} ซึ่งคำว่าผู้มีความหลากหลายทางเพศ (Homosexual) เป็นคำที่มาจากภาษากรีกคำว่า “Mono” ซึ่งเป็นคำที่ใช้เติมข้างหน้าในภาษากรีก โดยมีความหมายว่า “เหมือนกัน” สมัยกรีกพฤติกรรมความรักเพศเดียวกันเป็นเรื่องปกติ เป็นเรื่องธรรมดา และยังเป็นการแสดงออกถึงความรักอันสูงส่งกว่าธรรมดาอีกด้วย คนชั้นปัญญาชนหรือชนชั้นสูงในสังคมเท่านั้นที่มีสิทธิกระทำได้^{๑๕} ส่วนคำว่า “Homosexuality” ได้ถูกนำมาใช้ครั้งแรกในปี ค.ศ. ๑๘๖๙ ในการเรียกร้องให้มีการปฏิรูปกฎหมายเยอรมันที่ห้ามการมีเพศสัมพันธ์ของคนรักเพศเดียวกัน ต่อมาจึงถูกนำมาใช้ในความหมายที่คน ๆ หนึ่งรักและมีความสัมพันธ์ทางเพศกับบุคคลเพศเดียวกัน ซึ่งเป็นได้ทั้งเพศชาย

^{๑๒}เทิดเกียรติภณช์ แสงมณีจรีนันเดชา และ รัตพงษ์ สอนสุภาพ. (๒๕๖๒). ความเสมอภาคของกลุ่มผู้มีความหลากหลายทางเพศต่อการสมรสและรับรองบุตรในประเทศไทย: ในมุมมองของนักวิชาการและนักเคลื่อนไหวทางสังคม. วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏฯ ๕(๒). มิถุนายน – กันยายน ๒๕๖๒

^{๑๓}ธนศร กาญจนาพันธ์.(๒๕๔๙). สิทธิมนุษยชนของบุคคล. ศูนย์วิจัยโรคเอดส์ สภากาชาดไทย.กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มติชน.

^{๑๔}สุไลพร ชลวิไล. (๒๕๕๐). เพศไม่นิ่ง: ตัวตนเพศภาวะ เพศวิถีในมิติสุขภาพ. โครงการจัดตั้งสำนักงานศึกษาธิการ สาธารณสุขสวัสดิการและสังคม คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์มหาวิทยาลัยมหิดล.

^{๑๕}อุดมศิลป์ ศรีแสงนาม. (๒๕๒๕). เพศศึกษาประสาวิญญู ในคู่มือวิทยาการเรื่องเพศศึกษาของสมาคมวางแผนครอบครัวแห่งประเทศไทย. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.

และเพศหญิง สำหรับเพศชายที่มีความพึงพอใจรักใคร่และมีเพศสัมพันธ์กับเพศชายด้วยกันในปัจจุบัน เราจะเรียกว่า เกย์ (Gay) ขณะที่เพศหญิงที่มีความพึงพอใจรักใคร่ และมีเพศสัมพันธ์กับเพศหญิงด้วยกันในปัจจุบันเราจะเรียกว่า เลสเบียน (Lesbian)^{๑๖} แม้ว่าในปัจจุบันจะมีกลุ่มองค์กรต่าง ๆ ให้ความสนใจผู้มีความหลากหลายทางเพศมากขึ้น แต่ก็ยังคงยึดติดกับแนวความคิดเดิมทางด้านวิทยาศาสตร์การแพทย์ โดยมองพฤติกรรมของผู้ที่มีความหลากหลายทางเพศว่ามีความเสี่ยงในด้านสุขภาพทางเพศและอนามัยทางเพศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการจัดประเภทรูปแบบการมีเพศสัมพันธ์ว่าปกติกับไม่ปกติ^{๑๗} ถึงแม้ในทางวิชาการทางการแพทย์สากลจะได้ถอนหัวข้อ “การรักเพศเดียวกัน” (Homosexuals) ออกไปจากบัญชีรายชื่อโรคและอาการเจ็บป่วยมาเป็นเวลากว่า ๓๐ ปีแล้วก็ตาม^{๑๘} ทำให้ผู้มีความหลากหลายทางเพศเกิดความแตกต่างและมีอำนาจในการต่อรองน้อย ขาดการเข้าถึงทรัพยากรและพื้นที่ทางสังคม ยังไม่ได้รับการยอมรับจากสังคม ถูกกดขี่ข่มเหง และถูกประณามอยู่ตลอดเวลา^{๑๙} ทำให้ต้องมูานะและอดทนในการทำงานอย่างมากเพื่อความสำเร็จและสร้างการยอมรับให้เกิดขึ้น^{๒๐} ทั้งยังต้องเผชิญกับความโดดเดี่ยวและความกดดันอย่างมากจากอคติและการเลือกปฏิบัติจากสังคม ทั้งในระดับครอบครัว ระดับสังคม และระดับรัฐทำให้กลายเป็นผู้มีความผิดปกติทางด้านจิตใจและเป็นปัญหาสังคม ส่งผลให้ผู้มีความหลากหลายทางเพศพยายามแสดงตัวตนและออกมาเคลื่อนไหวในพื้นที่สาธารณะมากขึ้น^{๒๑} โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อความเท่าเทียมกันของผู้มีความหลากหลายทางเพศในสังคม อันจะเห็นได้จากการที่ในปัจจุบันผู้มีความหลากหลายทางเพศได้จัดตั้งองค์กรเพื่อเป็นกระบอกเสียงในการเรียกร้องให้สังคมยอมรับพวกเขาทั้งในด้านกฎหมายและในทางสังคมอย่างเป็นรูปธรรม^{๒๒} อย่างไรก็ตามในช่วงหลายปีที่ผ่านมา สังคมไทยเปิดกว้างยอมรับผู้มีความหลากหลายทางเพศมากขึ้น เราพบเห็นการเปิดตัวของบุคคลที่มีชื่อเสียงว่าเป็นผู้มีความหลากหลายทางเพศ รวมถึงความสามารถของผู้มีความหลากหลายทางเพศก็เห็นเป็นที่ประจักษ์ในสังคม ประกอบกับแรงกดดันจากต่างประเทศ โดยเฉพาะประเทศทางตะวันตกที่มีการยอมรับผู้มีความหลากหลายทางเพศได้อย่างสนิทใจ เกิดความเท่าเทียมระหว่างเพศเกิดขึ้นในทั่วทุกมุมโลก และพลังการยอมรับของคนรุ่นใหม่ในสังคมไทยเอง ทำให้กลุ่มผู้ มีความหลากหลายทางเพศเริ่มมีบทบาทและมีพื้นที่ในทางสังคม อันจะนำไปสู่การเรียกร้องสิทธิความเสมอภาค และความเท่าเทียมระหว่างเพศในสังคมไทยต่อไป

^{๑๖}ประภาพรพรณ วงศาโรจน์. (๒๕๓๒). การพัฒนาเอกลักษณ์รักร่วมเพศในหมู่วัยรุ่น. กรุงเทพฯ:มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

^{๑๗}ธนศร ภาณุธีรานนท์. (๒๕๔๙). สิทธิมนุษยชนของบุคคล. ศูนย์วิจัยโรคเอดส์ สภากาชาดไทย. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มติชน.

^{๑๘}สุไลพร ชลวิไล. (๒๕๕๐). เพศไม่นิ่ง: ตัวตนเพศภาวะ เพศวิถีในมิติสุขภาพ. โครงการจัดตั้งสำนักงานศึกษานโยบายสาธารณสุขสวัสดิการและสังคม คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์มหาวิทยาลัยมหิดล.

^{๑๙}เดลินิวส์. (๒๕๕๐). สนช.ขอสามคอกขวาง “ร่าง พรบ.” เปลี่ยนค่านำหน้าบุคคลเพศที่ ๓. ค้นเมื่อ ๑๐ ตุลาคม ๒๕๖๕, จาก www.parliament.go.th/new/new_detail.php?prid=๑๐๔๕๖๕

^{๒๐}สุรพงษ์ โสธนะเสถียร และ พจนา รูปแก้ว. (๒๕๔๙). การสื่อสารเพื่อการจัดกรรณการเกย์ในประเทศไทย. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.

^{๒๑}สุริชัย หวันแก้ว. (๒๕๕๐). คนชายขอบ: จากความคิดสู่ความจริง. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

^{๒๒}อ้างถึงแล้ว สุรพงษ์ โสธนะเสถียร และ พจนา รูปแก้ว. (๒๕๔๙).

๒.๒.๒ ชีวิตและตัวตนของอัตลักษณ์ทางเพศ

การศึกษาที่ผ่านมาให้ความสนใจในเรื่องเพศหลากหลายในประเด็นสุขภาพเป็นหลักทั้งสุขภาพจิตและสุขภาพกายด้านเอชไอวีเอดส์มีงานวิจัยส่วนใหญ่ศึกษาในกลุ่มเกย์และกะเทย เป็นประชากรกลุ่มประชากรสำคัญ (Key populations) ด้านสาธารณสุขเน้นทางระบาดวิทยา มักศึกษาเรื่องการลดพฤติกรรมที่มีปัจจัยเสี่ยงโดยเฉพาะในกลุ่มกะเทยงานบริการ (Sex Worker) เป็นข้อเสนอแนะงานวิจัยส่วนใหญ่ที่สนใจศึกษาในทางด้านระบาดวิทยาและพฤติกรรมเป็นหลักทั้งที่จริงงานเหล่านั้นก็เป็นส่วนหนึ่งที่ยังขาดการอธิบายเรื่องการตีตราและอคติต่ออัตลักษณ์ทางเพศ การศึกษาทางนโยบายสังคมและสวัสดิการยังเป็นช่องว่างทางวิชาการโดยเฉพาะการอธิบายในมิติความละเอียดอ่อนของเพศหลากหลายในทางนโยบายสาธารณะ และขออธิบายอัตลักษณ์กะเทยและคนข้ามเพศเป็นหลักในประเด็นที่เกี่ยวข้องดังนี้

การศึกษาของ Winter^{๒๓} เกี่ยวกับความเป็นกะเทยในฐานะที่เป็นคนชายขอบของสังคมในเอเชียและแปซิฟิกทำการศึกษาทบทวนงานตั้งแต่ปีคริสต์ศักราช ๒๐๐๐ - ๒๐๐๘ จากทั้งงานวิจัยรายงานการศึกษา หนังสือและงานจากองค์กรพัฒนาเอกชนที่เกี่ยวข้อง โดยรวบรวมข้อมูลที่ได้จากการค้นคว้าและประมวลผล พบว่า ปัญหาเรื่องการตีตราและการถูกเลือกปฏิบัติเป็นปัญหาหลักของกะเทยใน ภูมิภาคนี้และส่งผลต่อเรื่องอื่น ๆ การถูกเลือกปฏิบัติจากครอบครัว ล่วงละเมิดทางเพศ การข่มขืนทั้งจากบ้าน โรงเรียน ที่ทำงานรวมถึงการไม่ได้ยอมรับจากสังคม กะเทยหลายคนเข้าไม่ถึงระบบการศึกษา ส่งผลทำให้ไม่มีวุฒิการศึกษาและ นำไปสู่การไม่มีงานทำ กลายเป็นคนชายขอบทั้งในระบบสังคมและระบบเศรษฐกิจ การสนับสนุนโดยกฎหมายในเอเชียและแปซิฟิกไม่มีกฎหมายสำหรับปกป้องหรือคุ้มครอง และในบางประเทศยังมีกฎหมายลงโทษทางอาญาจึงทำให้กะเทยตกอยู่ในภาวะการคุกคามจากการเอารัดเอาเปรียบโดยที่ไม่มีกฎหมายคุ้มครองตั้งแต่การรับรองเพศจนถึงบริการสวัสดิการต่าง ๆ สอดคล้องกับการศึกษาของ Godwin^{๒๔} ที่ศึกษาเรื่องระบบของกฎหมายสิทธิมนุษยชน และเอชไอวีในชายที่มีสัมพันธ์กับชายและกะเทย/คนข้ามเพศในเอเชียและแปซิฟิกทำการศึกษาทั้งภูมิภาคใน ๔๘ ประเทศ เพื่อศึกษาช่องว่างของกฎหมาย และการทำงานของภาคประชาสังคมที่สนับสนุนให้เกิดกฎหมาย พบว่า ในเอเชียมี ๑๙ ประเทศใน ๔๘ ประเทศยังมีกฎหมายที่ลงโทษคนด้วยเหตุแห่งความเป็นเพศ จึงทำให้กลายเป็นคนชายขอบตามกฎหมายและมีบทลงโทษด้วย การจัดบริการทางสุขภาพให้กลุ่มชายรักชายและกลุ่มกะเทยจึงไม่มี ทั้งนี้ยังพบว่า มีเพียงร้อยละ ๒๐ ของชายรักชายและกะเทยที่เข้าถึงบริการการป้องกันเอชไอวี/เอดส์ ซึ่งชี้ให้เห็นว่าข้อมูลในระดับภูมิภาคที่ปรากฏ สะท้อนว่ายังมีช่องว่างเรื่องการถูกกีดกัน (Inclusive) ในฐานะพลเมืองและต้องศึกษาในเรื่องสวัสดิการสังคมที่เกี่ยวข้องให้มากขึ้นจากสถานการณ์สังคมของเพศหลากหลายและควรวิพากษ์แนวคิดทางสังคมที่สะท้อนการตีตราและการเลือกปฏิบัติรวมไปถึงข้อเสนอต่อเพศหลากหลายด้วย

^{๒๓}Winter, S. (๒๐๑๒). Lost in Transition: Transgender people, Rights and HIV Vulnerability in the Asia-Pacific Region. UNDP.

^{๒๔}Godwin, J. (๒๐๑๐). Legal environments, human rights and HIV responses among men who have sex with men and transgender people in Asia and the Pacific. UNDP, APCOM.

๒.๒.๓ เพศหลากหลายในบริบทสังคม

การแสดงในอัตลักษณ์ทางเพศของผู้คนภูมิภาคเอเชียและแปซิฟิก นับเป็นบ้านหลังใหญ่ของผู้ที่เป็นกะเทย/คนข้ามเพศ กะเทย คือ บุคคลที่นิยามตนเองด้วย อัตลักษณ์ว่ามีความรู้ทางเพศภาวะตนเองต่างจากเพศกำเนิด และต่างจาก บรรทัดฐานทางสังคม ประมาณการว่าในภูมิภาคเอเชียและแปซิฟิกมีกะเทยอยู่ประมาณ ๙ - ๙.๕ ล้านคน แต่ในงานวิจัยเกี่ยวกับกะเทยในภูมิภาคนี้มีขนาดเล็กและไม่สอดคล้องกับประชากรกะเทยในภูมิภาค^{๒๕}

ดังนั้น ความแตกต่างหลากหลายทางเพศนั้นมีการปรับเปลี่ยนอย่างไม่หยุดนิ่ง แต่ที่สำคัญวิถีชีวิตเรื่องเพศ เป็นเพียงส่วนเสี้ยวหนึ่งของตัวตนที่รองจากความเปี่ยมมนุษย์ การรื้อสร้าง ความหมายของการมีอัตลักษณ์ทางเพศในสังคมของกะเทยที่อยู่บนฐานของความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้น รวมทั้งการเปิดพื้นที่ทางสังคม ในความหมายที่ว่ามีการต่อต้านกับอำนาจแห่งการเบียดขับที่ไม่ต้องล้มล้างอำนาจเก่า เพียงแค่การปรับโยกย้ายให้ความหมายปรากฏก็พอกะเทยสามารถแสดงอัตลักษณ์ที่เลื่อนไหลในวิถีทางเพศ ได้อย่างไม่ขวยเขิน เช่นในวงการคาบาเรต์โชว์ แต่นั่นเป็นเพียงแวดวงที่จำกัด เพศวิถีที่แสดงตัวตนทางเพศที่แท้จริงของกะเทยมีอาจเป็นที่ยอมรับได้ในพื้นที่สาธารณะทั่วไป นอกจากนี้ เติมระบบความสัมพันธ์ระหว่างเพศของไทยมิได้เป็นอย่างปัจจุบัน แต่ด้วยการรับความทันสมัยบนฐานคิดของตะวันตกโดยเฉพาะเรื่องเพศแบบวิคตอเรียนได้เปลี่ยนวิธีคิดเกี่ยวกับระบบเพศของไทยซึ่งแต่เดิมมีความหลากหลาย รวมทั้งความคิดทางศาสนาที่ผ่านการชำระพระไตรปิฎก ทำให้การจัดประเภทที่มีมนุษย์เพื่อกิจบริสุทธิของสงฆ์ ถูกนำมาใช้กับเรื่องทางโลก กฎเกณฑ์ทางสังคมที่ถูกสร้างขึ้นใหม่ ไม่ว่าจะเป็นการดำเนินชีวิต เช่นการสร้างค่าน้ำหน้าชื่อแบ่งตามระบบเพศทวินิยม และกฎหมายต่าง ๆ ที่ถูกสร้างขึ้นเพื่อรองรับความทันสมัย

Costa and Matzner^{๒๖} ทำการศึกษาเรื่องเล่าของเยาวชนกะเทย/คนข้ามเพศทางภาคเหนือของไทย ซึ่งพูดถึงกรอบเรื่องของการมองความเป็นเพศของไทยที่มีสามแบบ ได้แก่ แบบชายแบบหญิงและแบบที่สามคือกะเทย ให้พัฒนาไปสู่ สีสันชีวิตเรื่องเพศแบบที่สี่โดยมีการนำหน้าคำว่าเกย์และเลสเบี้ยนมาใช้ เพื่อที่จะทำให้หนทางของความมีเพศในชั่วตรงข้ามและเสนอการปรับเปลี่ยนการเลื่อนไหลปรับเปลี่ยนอัตลักษณ์ตลอดเวลาในบางโอกาสก็เป็นคนแบบรักสองเพศ บางโอกาสเป็นคนรักรวมเพศหญิงและเพศชาย บางโอกาสเป็นกะเทย ทั้งนี้อยู่กับบริบทของสถานการณ์ แต่อาจนำเสนอออกมาในทั้งการที่เป็นชายหรือหญิงทั่วไปก็ได้Costa และ Matzner ได้ทำการศึกษาพูดคุยกับนักศึกษาที่เป็นกะเทย/คนข้ามเพศที่สามารถให้ภาพของความทับซ้อนในอัตลักษณ์ของกะเทย เช่นการกล่าวว่า กะเทยที่รู้สึกว่าเป็นผู้หญิงและวางแผนในอนาคตที่จะทำการผ่าตัดแปลงเพศ แต่ก็ก็มีบางคนที่ยพยายามทำตัวเองให้เหมือนผู้ชายแต่ไม่ยอมผ่าตัดแปลงเพศ กรณีศึกษาที่ยกขึ้นมาก็เพื่อชี้ให้เห็นความแตกต่างหลากหลายทางเพศ วิทยาการศึกษาในอัตลักษณ์กะเทยว่างานส่วนใหญ่มองไม่เห็นความแตกต่างของกะเทย และงานวิจัยส่วนใหญ่มี ปัญหาเพราะไม่ได้มองที่ระดับบุคคล ไม่มองว่ากะเทยเข้าใจในวิถีชีวิตและดำเนินชีวิตอย่างไร การมองข้ามจุดนี้ไปจึงมีงานวิจัยที่ทำความเข้าใจ

^{๒๕}Winter, S. (๒๐๑๒). Lost in Transition: Transgender people, Rights and HIV Vulnerability in the Asia-Pacific Region. UNDP.pp.๑-๗

^{๒๖}Costa, L. & Matzner, A. (๒๐๐๗). Personal Narratives of Thailand's Tjransgendered Youth. The Haworth Press. New York.

กะเทยจากด้านนอก งานวิจัยทางตะวันตกส่วนใหญ่ที่มีต่อกะเทยไทย ไม่มีการสังเกตการณ์อย่างมีส่วนร่วม ส่วนใหญ่ก็มักอธิบายจากมุมมองและประสบการณ์ของตนเอง

ระบบคิดและความรู้สมัยใหม่เบียดขับให้กะเทยไม่มีที่ยืน และเพศวิถีของกะเทยไม่ถูกพูดถึง และไม่มีความรู้ในเรื่องนี้เมื่อเป็นสิ่งที่ไม่มีความชัดเจนจึงทำให้กะเทยไร้ซึ่งพื้นที่ในสังคมและต้องเทียบเคียงเพศภาวะและเพศวิถีกับวิถีวัฒนธรรมสองเพศ ในการคิดและการกระทำ รวมทั้งสร้างคำตัดสินของสังคมตามวัฒนธรรมนี้ ซึ่งบดบังตัวตนกะเทยและทำให้กะเทยถูกกระทำและถูกเอารัดเอาเปรียบได้ง่าย ดังนั้นเป็นที่น่าสงสัยว่าเมื่อพูดถึงกะเทย วิถีชีวิตของกะเทย วิถีทางเพศของกะเทย การพูดถึงกะเทยหรือกะเทยพูดถึงตัวเองด้วยความหมายอย่างไร และมีนัยสำคัญอย่างไรต่อการศึกษา

๒.๒.๔ อัตลักษณ์ทางเพศภาวะ

สิทธิพันธ์ บุญญาภิสมภารและคณะ^{๒๗} ได้นำเสนอแง่มุมที่กว้างขวางของการสร้างพื้นที่ของกะเทยในสังคมไทยที่มีบริบทที่น่าสนใจซึ่งพบว่า กะเทย สาวประเภทสอง คนข้ามเพศในสังคมไทยยังคงต้องทำทาบกับการเผยแพร่ออกต่อสายตาของสังคมที่ยังคงเป็นไปด้วยอคติ อาจทำความเข้าใจได้อีกว่า คนไทยใจกว้างในการเปิดให้คนข้ามเพศออกมาแสดงตัวตนแต่ก็ไม่ได้สนับสนุนหรือส่งเสริมในหน้าที่การงาน การไม่ได้สร้างความเข้าใจจึงเกิดการเหมารวมเอาภาพของลักษณะการแสดงออกที่ไม่ตรงกับเพศกำเนิดมาเป็นตัวกั้นกลางของการสร้างการเลือกปฏิบัติ สิ่งที่น่าสนใจก็คือ มีการอธิบายความหลากหลายที่มีในหมู่กะเทยในสังคมไทย ได้แก่ กะเทยแปลงเพศ กะเทยสาวยังไม่แปลงเพศ กะเทยสาวไม่แปลงเพศ สาวเสียบกะเทยชาย แสดงให้เห็นการมีตัวตนที่หลากหลายสอดคล้องตามแต่บริบทของแต่ละคนซึ่งก็ไม่ได้หมายความว่ากะเทยทุกคนย่อมแตกต่างกันหลากหลาย หากแต่ชุดทางความคิดของสังคมนั้นมักจะสร้างกล่องเพศ (Gender Box) ให้กะเทยสร้างมาตรฐานของกะเทยว่าต้องสวย ต้องดูดี ต้องเหมือนผู้หญิง เป็นต้น ทักษะการมองกะเทยอย่างนี้ก็ยังแต่จะเบียดคนที่อยู่ในกลุ่มชายขอบให้ออกไปไกลจากสังคมมากขึ้น ความคาดหวังเช่นนี้ล้วนเป็นความคาดหวังในการดำรงสถานะและบทบาทของคนในสังคมทั้งสิ้น

การศึกษาของสิทธิพันธ์ ได้นำข้อค้นพบที่สะท้อนเรื่องราวของกะเทยหลากหลายด้าน โดยเริ่มจากหลายครอบครัวไม่ยอมรับลูกชายที่มีอัตลักษณ์ทางเพศแบบกะเทย จนกระทั่งวัยรุ่น เนื่องจากความคาดหวังที่มีกับลูกชาย และกลัวว่าลูกจะดำเนินชีวิตในสังคมลำบาก กะเทยส่วนใหญ่พยายามแสดงท่าทางเรียบร้อยในครอบครัวเพื่อไม่ให้เกิดการครหา แต่บางคนในช่วงวัยเด็กก็ไม่แสดงออกว่าเป็นกะเทย ปกปิดตัวตน ด้วยความรู้สึกรังเกียจหรือแม้แต่ออกมานอกครอบครัวแล้ว ก็ต้องมาอยู่ในสภาพที่อึดอัดของโรงเรียน จนถึงช่วงวัยทำงาน การตัดสินใจออกมาใช้ชีวิตด้วยตัวคนเดียวจึงเป็นทางเลือกที่กะเทยส่วนใหญ่ต้องปลื้มตนเองมาเพื่อหาหนทางสร้างตัวตนในพื้นที่กะเทยนิยม เช่น พื้นที่พัทยา เป็นต้น สิ่งสำคัญที่ปรากฏในการศึกษาที่เกี่ยวกับเรื่องอัตลักษณ์ทางเพศ คือ การมีชีวิตอยู่อย่างเป็นปกติตามวิถีของตนเองที่อยู่กับบริบทแวดล้อม พบว่ามีการพยายามหาพื้นที่ของการให้คุณค่าการสร้างตัวตนที่เหนือกว่าด้วยเรื่องของการได้แปลงเพศนับเป็นความสำเร็จสูงสุดของการเป็นกะเทยหรือการมีความสุขทางเพศโดยที่ยังไม่ได้แปลงเพศก็นับเป็นเรื่องความสุขส่วนตัว

^{๒๗}สิทธิพันธ์ บุญญาภิสมภาร และคณะ. (๒๕๕๑). ชีวิต ตัวตน และเรื่องเพศของสาว. มูลนิธิสร้างเสริมความเข้าใจเรื่องสุขภาพผู้หญิง. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์เดือนตุลา. น.๒๑-๕๕

การศึกษาการดำเนินชีวิตในรั้วมหาวิทยาลัยของนักศึกษาเพศที่สามและการจัดสวัสดิการที่เหมาะสมต่อนักศึกษาเพศที่สามในมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ เพื่อให้เกิดการเข้าใจในเหตุปัจจัยที่ทำให้เกิดการเป็นพลเมืองที่ไร้อัตน รวมทั้งการทำความเข้าใจในความเป็นธรรมชาติและ ความเป็นตัวตนเพื่อกำหนดสร้างความเป็นจริงของสังคมขึ้นมา อาศัยการศึกษาเรื่องอัตลักษณ์ (Identity) การขัดเกลาทางสังคม เชื่อมโยงไปสู่การสร้างความเป็นตัวตนของนักศึกษาเพศที่สามตามแต่ละสถานการณ์เป็นสำคัญ แนวคิดเกี่ยวกับสวัสดิการฐานความเป็นอื่นและการเป็นชายขอบโดยเฉพาะอย่างยิ่ง ต่อเรื่องเพศกระแสหลัก ในเชิงวัฒนธรรม ความเชื่อ จากการศึกษาครั้งนี้ บ่งชี้ถึงการเป็นนักศึกษาไม่ว่าเป็นใคร เพศใดก็ล้วนแล้วแต่ใช้บริการสวัสดิการของมหาวิทยาลัยได้ การดำเนินชีวิตทางเพศ มีการเปิดเผยตนเอง การผสมผสานของการใช้ความเป็นหญิงความเป็นชายมาใส่ตัว การดำเนินชีวิตในมหาวิทยาลัยบรรยากาศของธรรมศาสตร์เหมาะกับการแสดงออกในการเปิดเผยความเป็นตัวตนและมีพื้นที่ในการแสดงออกของนัก ศึกษาเพศที่สาม มีการยอมรับสวัสดิการและบริการนักศึกษาแต่ก็มีกฎระเบียบควบคุม^{๒๔}

กฤษฎาชนม์ ยังสะท้อนให้เห็นถึงการจำแนกเพศและความสัมพันธ์ทางเพศของมนุษย์มิได้ถูกจำกัดไว้เพียงคู่ตรงข้าม(ชาย-หญิง) อันเป็นโครงสร้างกระแสหลักของสังคมอีกต่อไป แต่นั่นมิใช่การรับประกันว่า ผู้ที่มีวิถีการดำเนินชีวิตแบบรักเพศเดียวกันจะไม่ถูกเลือกปฏิบัติจากผู้รักต่างเพศ ดังจะเห็นได้จากการเรียกขานผู้ที่มีวิถีการดำเนินชีวิตที่แตกต่างไปจากโครงสร้างทางเพศกระแสหลักว่า “กะเทย” และ “ผู้ชายหัวใจผู้หญิง” ยิ่งไปกว่านั้น สถานการณ์แห่งการถูกเลือกปฏิบัติและประทับตราต่อผู้ที่มีความหลากหลายทางเพศได้ดำเนินต่อไปอย่างไม่หยุดยั้ง ดังจะเห็นได้ชัดเจนในกรณีของผู้ถูกศึกษาบางรายที่ต้องเผชิญกับการถูกเลือกปฏิบัติในกิจกรรมรับน้อง และเผชิญกับคำสบประมาทจากบุคลากรประจำหอพักและการเข้ารับพระราชทานปริญญาบัตร

การศึกษาครั้งนี้ยังทำให้เห็นรากอคติทางเพศในสังคมไทยและนักวิชาชีบบางส่วนที่มีต่อคนข้ามเพศ พบว่า ผู้ที่มีความหลากหลายทางเพศที่ศึกษาและประกอบอาชีพทางสาขาวิทยาศาสตร์ สุขภาพ และการศึกษา เช่น กรณีของนักศึกษากะเทยที่จะต้องเผชิญกับความคาดหวังของสังคมที่มีต่อวิชาชีพอันจะต้องมีพฤติกรรมแสดงออกที่สอดคล้องกับเพศสรีระของตน เพียงเพื่อเป็นการตอบสนองต่อวาทกรรมการสร้างภาพลักษณ์และความน่าเชื่อถือให้เกิดขึ้นกับวิชาชีพ จงปรับตัวให้สอดคล้องกับความคาดหวังและค่านิยมทางสังคม โดยการเก็บซ่อนความเป็นตัวตนเอาไว้พร้อมทั้งการสวมบทบาททางเพศชายเมื่อต้องเข้าเรียนในหลักสูตรและการประกอบวิชาชีพ ถึงแม้สังคมจะให้ความสำคัญกับสิทธิ เสรีภาพและความเสมอภาคเท่าเทียมกันแก่คนทุกเพศวัย แต่เรื่องราวการดำเนินชีวิตของนักศึกษาเพศที่สามในมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ได้สะท้อนให้เห็นถึงความเหลื่อมล้ำทางสังคมระหว่างผู้ที่มีวิถีการดำเนินชีวิตแบบรักต่างเพศและรักเพศเดียวกันตลอดเวลา ดังนั้นเพื่อเป็นการเสริมสร้างและผลักดันให้เกิดความเสมอภาคเท่าเทียมกันอย่างแท้จริง กฤษฎาชนม์ จึงเสนอแนะให้มีรายวิชาเสริมหลักสูตร (วิชาบังคับและเลือกเสรี) เกี่ยวกับความหลากหลายทางเพศแก่นักศึกษาได้สามารถลงทะเบียนเรียนตลอดระยะเวลาการศึกษา เพื่อเป็นการเสริมสร้างความเข้าใจและทัศนคติ

^{๒๔}กฤษฎาชนม์ สุขยะฤกษ์. (๒๕๕๒). นักศึกษาเพศที่สามในมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์:การดำเนินชีวิตและสวัสดิการ. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารจิต, ภาควิชาสังคมสงเคราะห์ศาสตร์คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. น.๑๖

เชิงบวกต่อผู้ที่มีความหลากหลายทางเพศให้มากยิ่งขึ้น ประกอบกับการเปิดโอกาสและผลักดันให้นักศึกษาเพศที่สาม ได้แสดงความเป็นตัวตนทางด้านวิถีการดำเนินชีวิตทางเพศได้อย่างเหมาะสมและเข้าร่วมในกิจกรรมนักศึกษาที่เคารพความเป็นเพศที่หลากหลายอย่างเท่าเทียมกัน และเสริมสร้างความเสมอภาคเท่าเทียมกันทางด้านวิถีการดำเนินชีวิตทางเพศในสังคม

การศึกษาของกฤษฎาชนม์นำเสนอมุมมองน่าสนใจเกี่ยวกับตัวตนของกะเทยและสวัสดิการทางมหาวิทยาลัยจัดไว้ให้ต้องเน้นให้เกิดความทั่วถึงและเท่าเทียมกับนักศึกษาทุกคนชี้ให้เห็นว่าความสามารถเข้าถึงสวัสดิการอาจไม่ใช่เรื่องยาก แต่นักศึกษาเพศที่สามได้แสวงหาผ่านการทำกิจกรรมด้วยตัวเอง และกฤษฎาชนม์ยังได้นำเสนอเรื่องการควบคุมความเป็นเพศที่น่าสนใจในรั้วมหาวิทยาลัย กลุ่มเพื่อนใกล้ชิดจะช่วยสนับสนุนให้นักศึกษาเพศที่สามแสดงออกและนักศึกษาเพศที่สามก็จะมีทัศนคติที่สนับสนุนกับนักศึกษาเพศที่สามด้วยตนเองมากที่สุด การสร้างพลังอำนาจในกลุ่มซึ่งผู้ศึกษาเห็นว่าน่าสนใจมากเพราะเป็นการฝึกกำลังในการนำเสนออัตลักษณ์ โดยผ่านการเลือกทำกิจกรรมที่แสดงออกในความเป็นตัวเองการแสวงหาพื้นที่ทางสังคมและการได้รับการยอมรับและรู้สึกได้ถึงการมีพรรคพวกของความเป็นนักศึกษาเพศที่สาม อีกทั้ง ยังนำเสนอภาพลักษณ์ของมหาวิทยาลัยที่เปิดกว้างในการให้เสรีภาพของนักศึกษาในการแต่งกาย การทำกิจกรรมและความลื่นไหลทางเพศปรากฏในมหาวิทยาลัย

การจำแนกเพศภาวะให้มีความเฉพาะหญิงหรือชายนั้น เป็นแบบคู่ตรงข้ามกันคู่เดียวนั้น ทำให้กลุ่มกะเทยไม่สามารถจัดเข้าประเภทชายหรือหญิงและนำไปสู่การจัดเป็นเพศชายขอบไม่ได้รับการยอมรับ นับได้ว่ากระบวนการดังกล่าวเป็นการมองคนที่ภายนอก แท้ที่จริงกะเทยมีคุณค่า ศักดิ์ศรี ความเป็นมนุษย์ และการเป็นสมาชิกของคนในสังคม การสร้างความเข้าใจในอัตลักษณ์ของกะเทยและคนข้ามเพศที่ไม่ได้ยึดโยงกับเพศกำเนิด แต่เป็นไปตามการรับรู้ในความเป็นเพศด้วยตัวเอง ภายใต้ระบบสังคมและวัฒนธรรมแบบไทย ไม่สามารถมองข้ามสิ่งที่เรียกว่ากาลเทศะหรือกฎระเบียบทางสังคม มีอิทธิพลอย่างยิ่งต่อการรับรู้ตัวตน ในการเปิดเผยตัวตนและการปรับแต่งตัวตน จึงมีช่วงวัยและพื้นที่เข้ามาเกี่ยวข้อง เช่น กะเทยหลายคนไม่สามารถเปิดเผยตัวตนของตนเองเมื่ออยู่ในบ้านกับพ่อแม่ แต่เลือกที่จะเปิดเผยตัวตนในโรงเรียน มหาวิทยาลัย พื้นที่จึงเป็นอำนาจในตัวเองที่จะสามารถหยิบใช้ตัวแบบใดตามสถานะและบทบาททางสังคมในแต่ละช่วงวัย ที่ต้องการ ทั้งนี้การเปิดเผยตัวตนของพื้นที่ในโรงเรียนและมหาวิทยาลัย ก็ยังมีกฎระเบียบทางสังคม และบริบทวัฒนธรรมพื้นที่นั้นๆ เข้ามามีอิทธิพลกับอัตลักษณ์ทางเพศภาวะ และเพศวิถีของกะเทย^{๒๙} จึงทำให้กะเทยส่วนใหญ่ต่างพยายามช่วงชิงความเป็นอัตลักษณ์ของตนเองและพยายามนำเสนอในช่องทางที่จะสามารถแสดงออกมา

๒.๒.๕ การกดทับ อคติและการตีตรา

การศึกษาของ Winter^{๓๐} ผู้ค้นคว้าเกี่ยวกับเรื่องกะเทยที่มีชื่อเสียงและคณะกรรมการบริหารสมาคมวิชาชีพสุขภาพกะเทย (WPATH) ได้นำเสนอว่าจากการศึกษาวิจัยกะเทยในเอเชียและ

^{๒๙}สิทธิพันธ์ บุญญาภิสมภาร และคณะ. (๒๕๕๑). ชีวิต ตัวตน และเรื่องเพศของสาว. มูลนิธิสร้างความเข้าใจเรื่องสุขภาพผู้หญิง. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์เดอนตุลา. น.๒๑

^{๓๐}Winter, K. (๒๐๐๘). Gender Madness in American Psychiatry Essays from the Struggles for Dignity. GID Reform Advocates.

แปซิฟิก พบว่า กะเทย/คนข้ามเพศต่างต้องเผชิญกับความรังเกียจและบทบาทของจิตเวชศาสตร์ตะวันตก ที่มีผลกระทบต่อวิถีชีวิตกะเทย คำว่า กะเทย/คนข้ามเพศ(Transpeople) หมายถึง กลุ่มคนที่ถูกจัดให้เป็นเพศหนึ่งเมื่อแรกเกิด แต่ในภายหลังได้นิยามตนเองและมีความปรารถนาที่จะใช้ชีวิตอยู่ในอีกเพศสภาพหนึ่ง ส่วนคำว่า ความรังเกียจต่อคนข้ามเพศ (Transphobia) หมายถึง ความกลัวรังเกียจและ/หรือความเกลียดชังต่อคนข้ามเพศ ซึ่งเป็นสิ่งเดียวกับสิ่งที่เรียกว่า อคติต่อกะเทย/คนข้ามเพศ (Transprejudice) อันเป็นความรู้สึกที่มักแสดงออกในรูปของการเลือกปฏิบัติต่อคนข้ามเพศ การเลือกปฏิบัตินั้นอาจนำไปสู่ความเครียดในฐานะคนกลุ่มน้อยและเป็นการบ่อนทำลายสุขภาพจิต เช่น ไม่มีความเชื่อมั่นในศักดิ์ศรีของตนเอง อาการวิตกกังวล และอาการหดหู่เป็นต้น

การตีตรา อคติ และการเลือกปฏิบัติจึงเป็นเสมือนดาบที่กะเทยเองถือเอาไว้ หากรู้ไม่เท่าทันเรื่องนี้ก็ อาจทำให้ส่งผลต่อความเป็นตัวตน การเชื่อมั่นในตนเอง จากรายงาน Youth Voice Count (2010) เครือข่ายเยาวชนชายรักชายและสาวประเภทสองระดับภูมิภาคเอเชียและแปซิฟิก พบว่า ประเด็นที่ท้าทายเยาวชนชายรักชายและสาวประเภทสองที่กำลังเผชิญร่วมกันนั้นก็คือ (๑) การตีตราและการเลือกปฏิบัติ (๒) การขาดองค์ความรู้ด้านเพศวิถีและสุขภาวะทางเพศ (๓) ตัวตนทางเพศ (๔) การสร้างเครือข่าย และ (๕) การเข้าถึงบริการสุขภาพและสวัสดิการ โดยเฉพาะในประเด็นการตีตราและการเลือกปฏิบัติ เป็นหัวข้อแรกที่ชูขึ้นเป็นประเด็นสำคัญเพราะหลายประเทศมีสถานการณ์ที่ไม่ต่างกันในภูมิภาคก็เป็นข้อสะท้อนว่าฐานคิดทางวัฒนธรรมและทัศนคติมีผลต่อการตัดสินคนจากความ เป็นเพศ^{๓๑}

ดังนั้นการจัดให้กะเทย/คนข้ามเพศเป็นผู้ป่วยเนื่องจากภาวะข้ามเพศ ก็จะช่วยทำให้เกิดความรังเกียจต่อกะเทย/คนข้ามเพศ เกิดผลเสียต่อกะเทย/คนข้ามเพศหนักยิ่งขึ้นไปอีก ทำให้เห็นว่าการนำเอาความรู้ ความจริงทางการแพทย์มาอธิบายและการยอมรับภาวะความผิดปกตินี้ เป็นการทำให้สร้างสนามของอคติให้เกิดขึ้นกับกะเทยอย่างยืดยาว ซึ่งแสดงให้เห็นว่าการสร้างองค์ความรู้กะเทยให้เกิดขึ้นได้นั้น ก็ย่อมส่งผลทำให้เกิดแรงผลักดันให้มีมุมมองในทางบวกและเกิดการพัฒนาคูณภาพชีวิตของกะเทยได้มากขึ้น หลักฐาน ร่องรอยกะเทยจะช่วยสร้างความเป็นธรรมให้กะเทยได้มากขึ้นประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นอย่างยิ่งต่อกะเทยและคนทั่วไป ย่อมจะได้เกิดการสร้างความรู้ความเข้าใจได้ถึงสถานการณ์ของการดำเนินชีวิตและที่มาที่ไปของการระบุกะเทยกับภาวะความผิดปกติอัตลักษณ์ทางเพศ รวมทั้งการได้เห็นจุดยืนในการครองพื้นที่เพื่อดำรงอัตลักษณ์ของตนเองที่ต้องอาศัยการก้าวผ่านในอำนาจที่มองไม่เห็นของความคิดความเชื่อในวาทกรรมต่าง ๆ ในสังคม ตลอดจนข้อเสนอ เพื่อที่จะสามารถนำมาเป็นแนวทางเพื่อการสร้างสัมพันธ์ที่ดีกับการจัดสวัสดิการหรือนโยบายที่รองรับและดำรงซึ่งสิทธิมนุษยชนและดำรงไว้เพื่อความเป็นกะเทย

ในบริบทสังคมและวัฒนธรรมตลอดทุกยุคทุกสมัยที่ผ่านมา บุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศถูกกระทำโดยการจัดกลุ่มแบ่งแยกชนชั้นในฐานะบุคคลชายขอบ เพราะความแตกต่างในเรื่องทัศนคติ รสนิยม และวิถีปฏิบัติทางเพศกับกะเทยอย่างไรก็ตามแม้คนที่มีความหลากหลายทางเพศถูกจัดให้เป็นกลุ่มคนที่สังคมบอกว่ามีพฤติกรรมเบี่ยงเบนจากบรรทัดฐานทางเพศในสังคม แต่อิทธิพลของค่านิยมเรื่องความเป็นชาย เป็นหญิงที่สังคมกำหนดส่งผลให้อัตลักษณ์ทางเพศภาวะของบุคคลที่มี

^{๓๑}HIVOS. (๒๐๑๐). Asia and Pacific Youth Voices Consultations. Bangkok

ความหลากหลายทางเพศมีความแตกต่างกันอีกด้วย เช่น กลุ่มชายรักชาย หญิงรักหญิง กะเทย เป็นต้น การนำเอาแนวคิดเรื่องการตีตราและอคติมาใช้ก็จะทำให้เกิดการมองเห็นที่เสมือนว่าเราเป็นสมาชิกคนหนึ่งของกลุ่มนั้น ดำเนินอยู่ในโลกทางสังคมเช่นเดียวกับกลุ่มผู้มีส่วนร่วมในการศึกษาด้วย สำหรับกลุ่มกะเทยในประเทศไทย จากประสบการณ์ของผู้ศึกษาและจากที่ปรากฏในทัศนะงานวิจัยในเรื่องกะเทยเพื่อทำความเข้าใจเรื่องชีวิตในวัฒนธรรมของกะเทยนั้น พบว่า การศึกษาค้นคว้าในเรื่องกะเทยมีหลายประเด็นดังต่อไปนี้

ประเด็นแรก ตัวตน การแสดงตัวตนของคนกลุ่มน้อยทางเพศยังเป็นเรื่องที่น่าสนใจให้การศึกษาในทางวิชาการน้อยสังคมไทยสมัยใหม่ที่มีการครอบงำเชิงโครงสร้างทางสังคม ทำให้โครงสร้างทางเศรษฐกิจและโครงสร้างทางวัฒนธรรมได้ส่งผลต่อการควบคุมกำหนดความเป็นตัวตนของคนในสังคมทุกเรื่องไม่เว้นแม้แต่เรื่องทางเพศ การควบคุมทางสังคม สามารถตีกรอบความเป็นเพศให้บุคคลแสดงบทบาททางเพศได้อย่างจำกัด เพราะถูกอบรมบ่มสอนมาให้แสดงออกในสิ่งที่ถูกต้องดีงาม และเหมาะสมกับแบบแผนที่สร้างไว้ แต่ก็ไม่ได้หมายความว่า การควบคุมนั้นจะสำเร็จเสมอไป เพราะยังมีกลุ่มคนบางกลุ่มที่เลือกแสดงความพึงพอใจส่วนตัวผ่านความเป็นตัวเอง ดังนั้นจึงทำให้คนที่มียัฒลักษณ์ทางเพศรูปแบบเดียวกันหรือใกล้เคียงกันมีการรวมกลุ่มกันและในบางโอกาสก็กลายเป็นกลุ่มที่คนเคยและมีการแลกเปลี่ยนระหว่างกันภายในกลุ่มสอดคล้องกับงานวิจัยของสิทธิพันธ์ บุญญาภิสมภาร^{๓๒} การเป็นนักเรียนนักศึกษาในโรงเรียนเป็นการพัฒนาอัตลักษณ์ทางเพศของเยาวชนที่เป็นกะเทยหรือคนข้ามเพศที่ผ่านช่วงวัยของการเป็นนักเรียนนั้น ถือได้ว่าเป็นการเตรียมความพร้อมที่จะเจอต่อไปในสังคมที่กว้างขึ้น ปัญหาที่อาจจะเพิ่มมากขึ้น และการต่อรองทางสังคมที่มีแรงเสียดทานสูงขึ้นเพราะบริบทเปลี่ยนจากพื้นที่เฉพาะเป็นพื้นที่สาธารณะ และกรอบสังคมวัฒนธรรมที่วาดด้วยเรื่องเพศมากยิ่งขึ้น จึงกล่าวได้ว่าการเป็นเยาวชนคนข้ามเพศในโรงเรียนเป็นการพัฒนาอัตลักษณ์ทางเพศภาวะ ผักการต่อรองอำนาจในความสัมพันธ์รูปแบบต่าง ๆ ลองหยิบใช้ตัวตนคนข้ามเพศที่หลากหลายเพื่อที่จะดูว่าแบบใดเหมาะสมกับตนเอง เป็นอำนาจในการเลือกแสดงตัวตน และเป็นไปที่จะลื่นไหลไปมาเพื่อต้องเผชิญชีวิตนอกรั้วสถานศึกษา

ประเด็นสอง กรอบของสถาบัน สังคม ที่ครอบงำวิธีคิดและส่งผลต่อการทำความเข้าใจในความเป็นตัวเองของกะเทยและความเข้าใจของสังคมต่อการมองกะเทย กิตกร สันคติประภา^{๓๓} กล่าวถึงประเด็นนี้ว่า

“การละลายความรู้เดิมเกี่ยวกับตัวตนนั้นกระทำการผ่านสถาบันต่างๆ ทางสังคมที่มีส่วนสำคัญโดยเฉพาะที่มีความใกล้ชิดกับการจัดการชีวิตประจำวันของมนุษย์ เช่น ครอบครัว โรงเรียน ด้วยความปรารถนาดีในอันที่จะทำให้คนในสังคมเป็นไปตามบทบาทถูกต้อง นั่นคือเป็นไปตามบทบาทแห่งเพศที่กำกับไว้ด้วยเพียงความหมายที่ผูกโยงกับสรีระเพศ การต่อสู้เพื่อคงตัวตนเอาไว้จึงไม่ใช่เรื่องง่าย ๆ เพราะคนข้ามเพศต้องต่อสู้กับคู่ต่อสู้ที่มองไม่เห็นซึ่งไม่ตระหนักว่ามีอยู่ ไม่ใช่กับใครคนใดคนหนึ่งแต่เป็นการต่อสู้ กับระบบความรู้ที่อยู่ในสถาบันทางสังคม ความรู้ที่ถูกสร้างด้วยอุดมการณ์

^{๓๒}สิทธิพันธ์ บุญญาภิสมภาร. (๒๕๕๑). แม่รับได้: การยอมรับของครอบครัวที่มีลูกเป็นบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศ. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์เจริญดีการพิมพ์. น.๒๖

^{๓๓}กิตกร สันคติประภา. (๒๕๕๐). การลวนลามทางเพศกะเทย: นัยสำคัญในวาทกรรมรักต่างเพศ. วิทยานิพนธ์ ปริญญาการศึกษาดุสิตบัณฑิต. สาขาพัฒนศึกษาศาสตร์. บัณฑิตวิทยาลัย. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

ความรู้ของความเป็นชายดั่งนั้นเมื่อ เป็นผู้ชายสังคมจึงคาดหวังจากเด็กที่มีเพศสรีระเป็นชายต้องทำตามบทบาททางเพศภาวะให้สมกับความเป็นลูกผู้ชาย การสั่งสอนโดยครอบครัวผ่านคนในครอบครัว ไม่ว่าจะเป็น ปู่ย่า ตา ยาย พ่อ แม่ หรือญาติ เช่น ต้องพูดเสียงดังฟังชัด ต้องเข้มแข็ง ไม่อ่อนแอ ไม่ร้องไห้ เป็นต้น เป็นการจัดให้เข้าที่เข้าทางของกลองแห่งเพศปกติ ตามที่สังคมกำหนด อย่างไรก็ตามก็ยังมี การใช้การทำโทษในรูปแบบต่างๆ ควบคู่กันไปด้วยหากการพยายามกำกับอบรมด้วยความหวังดีให้เป็นคนดีไม่เป็นผล เช่นการบังคับให้บวช การด่าทอของแม่การตบ/ตีของพ่อ หรือจับโกนผม การที่พี่ชายเตะ พี่ผู้หญิงว่ากล่าว หรือ ถูกญาติกระหน่ำกระแหน่ บางอย่างก็ถูกเบี่ยงเบนไม่ให้เป็นประเด็นจากมุมมองที่ถูกครอบงำโดยบรรทัดฐานของสังคมจึงไม่เห็นเป็นเรื่องสำคัญ”

ประเด็นที่ สาม การกำหนดสถานภาพและบทบาท ความคาดหวังของสังคมจึงไม่เกิดเพียงการมองผ่านเรื่องอัตลักษณ์ แต่ยังถูกวิเคราะห์วิจารณ์ความเป็นเพศภาวะจากภายในที่กำหนดการแสดงออกการศึกษาของกิตติกร สันคติประภาพพบว่า

“ความแตกต่างที่ถูกสร้างขึ้นในสังคมทำให้คนข้ามเพศมีตำแหน่งแห่งที่ สถานะและศักดิ์ศรีแห่งความเป็นมนุษย์ไม่เท่าเทียมกับคนอื่นๆ ถึงแม้จะมีข้อถกเถียงว่าสังคมไทยเป็นสังคมที่เปิดกว้าง ให้อิสระแก่กะเทย ปรากฏในข้อเขียนหลายชิ้นและในความเห็นทั่วไปในสังคม แต่ในด้านการศึกษถึงจำนวนกะเทย ในประเทศไทยยังไม่มีปรากฏในทางวิชาการสะท้อนให้เห็นว่าสังคมไทยเป็นสังคมที่ปิดกั้นความเป็นกะเทยในสังคม อย่างไรก็ตามก็มีการสร้างคำถามให้กับ วิธีการศึกษาเพื่อให้ทราบถึงจำนวนโดยใช้วิธีการสำรวจ และความเป็นตัวแทนของกลุ่มตัวอย่างนั้น หากแม้ว่าการศึกษาก็จะแม่นยำ ในแบบวิธีคิด ปฏิธานนิยม คำถามจึงเกิดขึ้นว่า การเปิดกว้างยอมรับนั้น ยอมรับในฐานะใดตำแหน่งแห่งที่ที่เป็นผลจากการจัดประเภทมนุษย์ด้วยความแตกต่างนั้น มอบที่ยืนของผู้ที่ถูกเรียกว่าเป็นกะเทย ณ ที่ใดของลำดับช่วงชั้นทางเพศในสังคม ความเป็นอิสระนั้นเป็นมายาคติ หรือความเป็นจริง หรือเป็นเพียงการให้แสดงตัวตน เพื่อความง่ายดายในการจัดกระทำและการเอารัดเอาเปรียบ และถ้าลึกและซับซ้อนกว่านั้นคือ ผู้ที่ถูกจัดประเภทว่าเป็นคนข้ามเพศรู้เท่าทันเบื้องหลังของการจัดประเภทหรือไม่”

ทั้งนี้ผลพวงจากโครงสร้างสังคมจึงส่งผลต่อชีวิตและตัวตนของกะเทยในสังคมไทย สิทธิพันธ์ บุญญาภิสมภาร และคณะ^{๓๔} ได้สรุปประเด็นจากการศึกษากะเทยในกรุงเทพและพัทยาที่สะท้อนตัวตนของกะเทยในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวันของกะเทยว่า กะเทยสามารถเปิดเผยตัวตน แสดงตัวตน และปรับเปลี่ยนตัวตนแตกต่างหลากหลายภายใต้บริบทพื้นที่ส่วนตัวและพื้นที่สาธารณะ พื้นที่เมือง หรือชนบทที่แตกต่างกัน เพราะในบริบทที่แตกต่างกัน ระดับความเข้มข้นของการควบคุม การจับจ้อง การแบ่งแยกกีดกันผ่านมายาคติต่าง ๆ ของกะเทยแตกต่างกันไปด้วย เพราะฉะนั้นเราจะเห็นได้ว่ามีพื้นที่เฉพาะสำหรับการเปิดเผยตัวตนของกะเทย อาทิ กรุงเทพ พัทยา สะท้อนให้เห็นการให้ความสำคัญในความเป็นตัวตนของกะเทย นอกจากนี้การเลือกใช้ตัวแบบใดของกะเทยในบริบทพื้นที่ที่แตกต่างกัน เป็นการต่อรองอำนาจจากความสัมพันธ์ ที่เกิดขึ้นของกะเทย การ

^{๓๔}สิทธิพันธ์ บุญญาภิสมภาร และคณะ. (๒๕๕๑). ชีวิต ตัวตน และเรื่องเพศของสาว. มูลนิธิสร้างเสริมความเข้าใจเรื่องสุขภาพผู้หญิง. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์เดอนตุลา. น.๒๑

ต่อรองที่เกิดขึ้นเป็นผลมาจากอำนาจในตัวตน (Agency) ในการสร้างการยอมรับและให้ได้มาซึ่งการมีพื้นที่ยืนของสังคม

ประเด็นสำคัญอีก ประเด็นหนึ่ง คือการเข้าใจในความหลากหลายของกะเทย เนื่องจากระบบเพศวิถีของกะเทยที่หลากหลายและซับซ้อนนั้น ย่อมส่งผลกับปัญหาสุขภาพทางเพศทั้งในทางตรงและทางอ้อม การเข้าใจปัญหาเรื่องดังกล่าวนี้ไม่ใช่เรื่องง่าย เนื่องจากเพศวิถีมีลักษณะเป็นอัตวิสัย (Subjective) และเกิดขึ้นในพื้นที่ส่วนตัว อย่างไรก็ตามความเข้าใจในเรื่องเพศวิถีสามารถนำไปสู่การไม่ตัดสิน และการเคารพในตัวตน พฤติกรรม และวิถีทางเพศของกะเทย อย่างซับซ้อนและหลากหลาย รวมทั้งมิติทางชนชั้นที่แตกต่างกันของกะเทย ย่อมส่งอิทธิพลต่อปัญหาสุขภาพที่แตกต่างกัน หากแต่ปัญหาด้านสุขภาพของกะเทยที่เกิดจากการปรับเปลี่ยนอัตลักษณ์แห่งตน ซึ่งสามารถเกิดได้กับทุกคนในชุมชนแต่ปัญหาเชิงสิทธิมนุษยชนสามารถมองให้มีความแตกต่างกันในระดับชนชั้นและพื้นที่

สิ่งเหล่านี้ล้วนเป็นสิ่งที่ยืนยันได้ว่า อคติที่สังคมอ้างขึ้นและหยิบบัญญัติลักษณะนี้ให้กะเทยได้รับไปใช้ และหากไม่ได้ทำอย่างใดอย่างหนึ่งตามที่สังคมเชื่อก็ไม่อาจอยู่ในวิถีของกะเทยในทางสังคมได้ จึงนับเป็นการสร้างภาระที่หนักในการมีวิถีที่เป็นชายขอบของสังคม ส่งผลทำให้กะเทยไม่มีงานทำ ไม่สามารถใช้ความรู้ความสามารถแสดงออกมาได้ ทั้งในครอบครัว ศาสนา การศึกษา การมีสวัสดิการ เป็นต้น ความทุกข์ระทมที่มีทางสังคมจึงนับเป็นความทุกข์ที่ยิ่งใหญ่ที่กะเทยต้องเผชิญอยู่บนวิถีคิดที่ล้นแล้วมีอคติ สิ่งทีกล่าวมาข้างต้นมาจากการวิจัยในชุมชนกะเทยที่สะท้อนความรู้สึกของตนต่อสังคมไปมาอย่างเชื่อมร้อยกับชุดความคิดทางวัฒนธรรมและค่านิยม นัยยะความรู้ของกะเทยจึงอาจจะเป็นสะพานที่เปิดให้มีการได้รู้จักและสัมผัสจากประสบการณ์ของผู้อื่นกับกะเทยได้มากขึ้น

๒.๒.๖ ความต้องการด้านสิทธิสวัสดิการสังคม

LGBTIQ หรือ เพศหลากหลายมักถูกเลือกปฏิบัติจากบุคลากรภาครัฐที่ยังคงขาดความรู้ความเข้าใจในตัวตนและวิถีชีวิตของเพศหลากหลาย การรับรู้เรื่องความแตกต่างหลากหลายทางเพศจึงเป็นผลพวงมาจากการยึดแน่นและติดอยู่ภายใต้วัฒนธรรมความเป็นเพศกระแสหลักแบบหญิงชายตายตัว โดยผู้ที่จัดวางตนเองในกรอบแห่งเพศกระแสหลักจะได้รับการยอมรับและมีโอกาสในการเข้าถึงทรัพยากรต่าง ๆ ได้มากกว่าเพศหลากหลาย เกิดช่องว่างหรือการขาดชุดความรู้และการทำความเข้าใจ ผลที่ตามมาคือการขาดบุคลากรทั้งภาครัฐในเรื่องความเข้าใจตัวตนของ LGBTIQ ส่งผลต่อรูปแบบการให้บริการทางสังคมไปจนถึงการสร้างนโยบายที่ขาดมิติความละเอียดอ่อนต่อประเด็นความหลากหลายทางเพศ

การรวบรวมประเด็นสถานการณ์สิทธิมนุษยชนของ LGBTIQ ระบุอย่างชัดเจนถึงสถานการณ์การเลือกปฏิบัติต่อบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศโดยเฉพาะที่เกิดกับกะเทย/สาวประเภทสอง/คนข้ามเพศ ว่าเกิดการละเมิดสิทธิขึ้น ไม่ว่าจะเป็นในเรื่องของการแต่งกายในการเข้ารับปริญญา การห้ามแต่งกาย ตามเพศภาวะที่ตนเลือกในสถานศึกษา นอกจากนี้ บางสาขาวิชาในมหาวิทยาลัยยังไม่เปิดรับนักศึกษาที่เป็นกะเทยเข้าศึกษา และ กรณีเอกสาร สด. ๔๓ หรือใบตรวจรับรองทหารกองเกิน เป็นเอกสารทางราชการระบุว่ากะเทยเป็นผู้มีความผิดปกติทางจิตถาวร และถูกระบุว่า “เป็นโรคจิตวิกลจริต” ในเอกสารสำคัญ แม้จะมีกฎหมายให้แก้ไขแล้วแต่ก็ยังพบว่ามีภาระอยู่ในเชิงลบอยู่ทุกปี

หากหลักการสิทธิมนุษยชนซึ่งเป็นหลักการสากลยืนยันถึงสิทธิ ขั้นพื้นฐานที่ติดตัวมาโดยกำเนิดของมนุษย์ คำถามสำคัญคือสิทธิ ดังกล่าวนั้นหมายรวมถึงสิทธิ ในการกำหนดเจตจำนงค์ความเป็นเพศของตนเอง หรือความสามารถเลือกวิถีชีวิตทางเพศได้เองหรือไม่ ด้วยเหตุนี้ การมีสิทธิที่จะกำหนดเจตจำนงค์ความเป็นเพศของตนเองจึงเป็นประเด็นสิทธิมนุษยชนอีกประเด็นหนึ่งที่สังคมควรที่จะเรียนรู้ ธรรมชาติให้เกิดความรู้ความเข้าใจและให้ความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง ขณะนี้ดิฉันรู้สึกถึงความไม่ เป็นธรรมที่สังคมไม่ยอมรับบุคคลเพศหลากหลายเป็นเสมือนประชากรทั่วไป และสังคมเองก็ไม่ พยายามที่จะเรียนรู้เรื่องนี้ และยังเข้าใจผิดในเรื่องวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของเพศชายขอบในหลาย ประเด็น ทั้งเรื่องอัตลักษณ์ทางเพศ รสนิยมทางเพศ การแสดงออกทางเพศ รวมทั้งเรื่องสิทธิ และการ ค้ำครองเมื่อประสบกับปัญหาการตีตรา อคติ และการเลือกปฏิบัติด้วยเหตุแห่งเพศ

หากวิเคราะห์กรณีการถูกละเมิดสิทธิของ LGBTIQ ในสังคมไทย พบว่าองค์ความรู้ วิทยาศาสตร์การแพทย์มีอิทธิพลและบทบาทเป็นอย่างยิ่ง โดยได้ครอบงำสิทธิในการกำหนด เจตจำนงค์ความเป็นเพศตัวอย่างที่น่าสนใจคือ ความรู้วิทยาศาสตร์การแพทย์มีอำนาจวินิจฉัยกะเทย ให้ตกอยู่ในภาวะเจ็บป่วยทางร่างกาย หรือไม่ก็ทางจิตใจที่ “ผิดปกติ” ต้องได้รับการรักษาเหตุนี้จึงมี ผู้คนจำนวนมากเชื่อตามวาทกรรมทางการแพทย์ องค์ความรู้นี้ส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตของกะเทย เป็น ต้นเหตุแห่งการถูกเลือกปฏิบัติ การถูกละเมิดและละรอนสิทธิ รวมทั้งปัญหาการเป็นเหยื่อของความ รุนแรงในทุกรูปแบบยิ่งเน้นย้ำว่าสังคมไทยยังไม่มีที่ยอมรับเพศชายขอบอย่างแท้จริง หากแต่เป็นไป เพียงการรับรู้ว่ามีตัวตนเท่านั้น ยังก้าวไปไม่ถึงการยอมรับและการส่งเสริมเรื่องสิทธิ หลักฐานก็คือ การที่นโยบายต่าง ๆ ยังไม่ได้สอดคล้องกับวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของคนที่เป็เพศชายขอบเลยแม้ว่าจะมี พระราชบัญญัติออกมาคุ้มครองแล้วก็ตาม แต่ก็ยังไม่เป็นที่รู้จักของคนในสังคม และสถาบันทางสังคม ต่าง ๆ เช่นการศึกษา สาธารณสุข แรงงาน ก็ยังไม่มึนโยบายที่ชัดเจนต่อการปฏิบัติกับคนเพศ ทางเลือกเลย อาทิ พื้นที่ปลอดภัยในโรงเรียนการแต่งกาย การแต่งงาน การจ้างงาน เป็นต้น

สาเหตุที่การเมืองไทยยังไม่ได้สนใจเรื่องเพศหลากหลายในสังคม เป็นผลมาจากวิธีคิดแบบ อคติทางเพศและไม่ได้สนใจต่อสถานการณ์การเลือกปฏิบัติทางเพศในสังคม พรรคการเมืองไม่ได้มี นโยบายที่ถูกคิดและถูกนำเสนอจากความต้องการของประชาชนในด้านนี้ ชำร่ายในแวดวงการ เมืองไทยยังเต็มไปด้วยการกดขี่ทางเพศ โดยเฉพาะสัดส่วนของนักการเมืองหญิงหรือตำแหน่งรัฐมนตรี ที่ไม่เคยคิดเรื่องสัดส่วนเพศ ไม่ว่าพรรคไหนก็ไม่สามารถก้าวข้ามจากอคติทางเพศไปได้จากสิ่งที่กล่าว มาข้างต้น ทั้งที่ความต้องการต่อการมีนโยบายใหม่ ๆ ในการสนับสนุนสิทธิ ความหลากหลายทางเพศ เป็นทิศทางของการพัฒนาคุณภาพชีวิตประชาชนและเป็นทิศทางของโลก

ถึงไม่ใช่ LGBTQ+ ก็สามารถที่จะเป็นผู้สนับสนุนหรือเป็นผู้ผลักดันนโยบายเพื่อสิทธิทาง เพศได้นับตั้งแต่ทุโตนายกรัฐมนตรีของประเทศแคนาดา ออกมาจัดสรรตำแหน่งรัฐมนตรีที่มีสัดส่วน ผู้หญิงและผู้ชายให้มีจำนวนเท่ากัน และเป็นนายกฯ ที่ลงไปร่วมเดินงาน Gay Pride จนได้ใจกลุ่มเพศ หลากหลายและประชาชนในแคนาดาเป็นอย่างมาก ตามด้วย มาคอง นายกรัฐมนตรีประเทศ ฝรั่งเศสที่ประกาศใช้หลักมิติทางเพศเพื่อจัดสรรให้ทีมีรัฐมนตรีมีความสมดุลในเรื่องเพศ จึงทำให้เห็น ความตั้งใจของผู้นำโลกรุ่นใหม่ที่มีความละเอียดอ่อนทางเพศภาวะ และเห็นวิธีคิดเรื่องสิทธิมนุษยชน ของประเทศนั้นๆ ว่ามีพื้นฐานของการทำความเข้าใจเรื่องคนเท่ากัน การเรียนรู้ที่จะอยู่กันหลากหลาย วัฒนธรรมและการเคารพในความแตกต่างในฐานะพลเมืองเป็นอย่างดี

ในการประชุมระดับสูงกับองค์การสหประชาชาติ ผู้แทนหลายประเทศทั่วโลก ตั้งแต่ประธานาธิบดี นายกรัฐมนตรีรัฐมนตรีในหลายประเทศ ต่างแสดงทัศนคติในการทำงานด้านสิทธิทางเพศ ถือเป็นเรื่องที่น่าสนใจมาก หลายคนกล่าวในที่ประชุมได้อย่างน่าประทับใจ เข้าใจประเด็นและมีข้อเสนอที่เห็นกลไกความร่วมมือหลายคนอาจจะคิดว่าในการประชุมระหว่างประเทศจะพูดหรืออ่านบทเขียนอะไรออกมาได้ในที่ประชุมจะเลือกเอาคำพูดสวยหรูแค่ไหนก็ได้ แต่หากดูในรายละเอียดจากการประชุม ก็ได้เห็นผู้นำหลายประเทศมีวิธีการนำนโยบายไปปฏิบัติ และผลักดันจนมีผลงานการพัฒนาด้านสิทธิมนุษยชน ทำให้ศักยภาพของการบริหารประเทศมีมุมด้านสิทธิทางเพศมากขึ้น สะท้อนถึงพื้นฐานความเข้าใจเรื่องสิทธิ ของประเทศนั้นๆ ที่ได้คิดวางแผนและลงมือทำให้ออกมาในรูปแบบของนโยบาย กฎหมาย เช่น กฎหมายการแต่งงานของคนรักเพศเดียวกัน กฎหมายการรับรองเพศ ถือเป็น การส่งเสริมและพิทักษ์สิทธิ ให้กับประชาชนอย่างทั่วถึง

การเคลื่อนไหวทางสังคมเป็นประเด็นการสื่อสารสังคมของกลุ่ม LGBTIQ ที่ใช้พื้นที่ในการแสดงออกทางเพศภาวะแรกเริ่มกิจกรรมแนวนี้นี้เป็นงานของนักบรรณรักษ์ที่รวมกลุ่มกันทำเรื่องนี้ในด้านการรำลึกถึงเหตุการณ์ต่อต้านและใช้ความรุนแรงสื่อใจความสำคัญเรื่องความเสมอภาคและความเท่าเทียม มีการสนับสนุนของแหล่งทุนจากภาคเอกชนมากยิ่งขึ้น กล่าวได้ว่ากลุ่มทุนในโลกแบบทุนนิยมส่งผลด้านบวกต่อการจัดงานของผู้มีความหลากหลายทางเพศ แม้จุดประสงค์อยู่ที่การพยายามใช้กลไกการตลาดเพื่อสังคม หรือการลงทุนกับประเด็นสังคม และสนับสนุนด้านเงินทุนจำนวนมาก แต่ก็นับเป็นผลลัพธ์คู่ควบ ทำให้เกิดมูลค่าและคุณค่าของทั้งองค์กรและสินค้าของยี่ห้ออื่น ๆ เป็นที่ยอมรับจากผู้บริโภคต่อสินค้าและบริการมากขึ้น มองกลุ่ม LGBTIQ เป็นกลุ่มลูกค้ากลุ่มใหม่ที่ต้องติดตามด้วยความเข้าใจในเรื่องความทันสมัยและกำลังซื้อต่อสินค้า ทุนจึงเป็นอีกแรงหนึ่งของการทำงานเคลื่อนไหวในสิทธิความหลากหลายทางเพศ หากเทียบกับเมื่อก่อนที่มีการใช้กลไกทางการเมืองหลักคือการพยายามสร้างความเข้าใจสิทธิ กับพรรคการเมือง มีนักการเมืองสนับสนุนให้เป็นนโยบายระยะเวลาสั้นจนทำให้สามารถมีนักการเมืองที่สนับสนุนสิทธิ และมีตัวแทนของเพศหลากหลายอยู่ในสภา แต่กลไกกลายมาแนวของการทำงานเรื่องสิทธิที่อิงกับแหล่งทุนทางภาคธุรกิจมีแนวโน้มสูงขึ้น งานของ The Economist เป็นอีกข้อยืนยันหนึ่งการศึกษาโครงการ Eco Pride Pride and Prejudice ภาคธุรกิจและเศรษฐกิจเพื่อเพศหลากหลาย ที่ให้บรรดาผู้นำองค์กร ผู้บริหารระดับสูงออกมากล่าวถึง นโยบายการสนับสนุน LGBTIQ ในภาคธุรกิจและประเทศไทยเคยจัดงานประชุมทำนองนี้หนึ่งครั้งโดยโครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ UNDP มีบริษัทชั้นนำในไทยเข้าร่วมกว่าสิบบริษัท แต่ก็เป็นเวทีสะท้อนว่าภาคธุรกิจไทยห่างไกลจากแนวคิดเรื่องสิทธิอยู่มาก

หากกล่าวถึงระบบการให้บริการทางสวัสดิการที่มีต่อกลุ่มบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศ พบว่า มีการสำหรับสวัสดิการสังคมด้านอื่น ๆ ยังไม่พบหลักฐานหรือการศึกษาวิจัยที่ชัดเจนทั้งในทางนโยบายและในทางปฏิบัติ กล่าวได้ว่าความรู้ในการทำงานกับกลุ่มบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศ และข้อมูลที่เป็นหลักฐานในเชิงสถิติหรือรายงานที่เป็นประโยชน์และจำเป็นต่อการปฏิบัติงานของภาครัฐที่เกี่ยวข้องมีอยู่อย่างจำกัด ทั้งที่มีการเคลื่อนไหวของภาคประชาสังคมทั้งในระดับปฏิบัติคือการรวบรวมประเด็นและลุกขึ้นมาเรียกร้องด้วยตนเอง เช่น การเปลี่ยนคำนำนาม กฎหมายแต่งงานของคนรักเพศเดียวกัน รวมทั้งการเคลื่อนไหวในระดับนโยบาย เช่น กรณีใบ สด. ๔๓ การเกณฑ์ทหารของกะเทยในการขอให้มีการเปลี่ยนแปลงการระบุให้เป็นบุคคลเพศสภาพไม่ตรงกับเพศ

กำเนิด หรือแม้แต่การเคลื่อนไหวในการผลักดันพระราชบัญญัติความเท่าเทียมระหว่างเพศ พ.ศ. ๒๕๕๘ การขานรับของภาครัฐมีน้อยมากหากเทียบกับปัญหาที่เกิดขึ้น เนื่องด้วยกลไกในระบบของราชการยังไม่สามารถรองรับปัญหาที่เกิดขึ้นได้จริง งานส่วนใหญ่จึงเป็นงานของกลุ่มของนักเคลื่อนไหวหรือภาคประชาสังคม ไม่เพียงพอและตอบสนองต่อปัญหาได้ทันทั่วทั้งที่สังคมไทยจะมีแนวโน้มการยอมรับความหลากหลายทางเพศได้มากขึ้นแบบที่ละเรื่องอย่างช้า ๆ คอยเป็นคอยไป ไม่ก้าวกระโดดในด้านสิทธิ แต่ในทางกลับกันในด้านทุนนิยม บริโภคนิยม การท่องเที่ยวจะถีบตัวไปไวมากเพื่อตอบโจทย์ของเพศหลากหลาย

พัฒนาการของวิชาชีพ และองค์ความรู้สังคมสงเคราะห์ในระดับสากลมีการให้บริการที่มีความละเอียดอ่อนต่อประเด็นความหลากหลายทางเพศและขยายไปถึงการดูแลกลุ่มประชากรที่มีความเฉพาะเรื่องอัตลักษณ์และเป็นกลุ่มที่มีความเปราะบาง ภารกิจการปฏิบัติการให้การช่วยเหลือตามแนวทางของการต่อต้านการกดขี่ การเลือกปฏิบัติ การตีตราและการสร้างความเสมอภาค^{๓๕} จึงเป็นอีกแนวทางหนึ่งที่นักสังคมสงเคราะห์ในสังคมไทยสามารถเลือกรับ ปรับใช้ให้เท่าทันต่อสถานการณ์ความรุนแรงของปัญหา โดยเฉพาะอย่างยิ่งการพัฒนาระบบการให้บริการในระดับเฉพาะรายกับกลุ่มเพศหลากหลาย เนื่องจากยังเป็นกลุ่มที่ต้องการการสนับสนุนให้ชีวิตมีความมั่นคงปลอดภัยและสามารถพัฒนาศักยภาพของตนให้มีความเสมอภาคและเท่าเทียม

๒.๒.๗ แนวคิดเกี่ยวกับสิทธิทางเพศ (Sexual Rights)

สิทธิทางเพศเป็นส่วนหนึ่งของการต่อสู้เพื่อสิทธิมนุษยชนมาช้านาน^{๓๖} สิทธิทางเพศหมายถึง สิทธิในการใช้ชีวิตด้วยเพศวิถีหนึ่ง ๆ ที่ปราศจากความรุนแรง การเลือกปฏิบัติและการบังคับด้วยกำลัง โดยมีพื้นฐานบนความเท่าเทียม ความเคารพ และเป็นธรรม^{๓๗} สิทธิทางเพศถือเป็นสิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐานที่ได้รับการประกาศเมื่อ พ.ศ. ๒๕๓๗ ณ เมืองวาเลนเซีย ประเทศสเปน ซึ่งโดยคำจำกัดความแล้วครอบคลุมแนวคิดเรื่องเพศวิถีในฐานะที่เป็นคุณลักษณะของมนุษย์ทุกคน ไม่ว่าจะเป็นคนรักต่างเพศหรือคนรักเพศเดียวกัน คนแก่หรือคนหนุ่มในทุกระดับ ทุกวัฒนธรรม และทุกศาสนา รวมถึงสิทธิที่จะได้มาซึ่งอิสรภาพทางเพศ สิทธิในการแสดงออกทางเพศ และสิทธิในความพึงพอใจทางเพศ อย่างไรก็ตามในปัจจุบัน “สิทธิทางเพศ” มักจะถูกใช้เพื่อระบุถึงการเรียกร้องสิทธิเฉพาะสำหรับอัตลักษณ์หรือพฤติกรรมทางเพศของผู้มีความหลากหลายทางเพศเท่านั้น ทั้งนี้เพราะครอบคลุมความเชื่อเรื่องเพศยอมรับการร่วมเพศและเพศสัมพันธ์เพื่อการสืบเผ่าพันธุ์มนุษย์ รูปแบบของเรื่องเพศที่สังคมเห็นว่าถูกต้องชอบธรรมจึงจำกัดอยู่เฉพาะการมีเพศสัมพันธ์ระหว่างเพศชายกับเพศหญิงในสถาบันการแต่งงานในระบบผัวเดียว^{๓๘} นอกจากนี้ การเรียกร้องสิทธิทางเพศยังมีนัยของการเรียกร้อง

^{๓๕}ฐิตพร ศิริพันธ์ พันธเสน. (๒๕๕๔). การวิจัยทางสังคมสงเคราะห์: นัยยะสำคัญเชิงทฤษฎีต่อการพัฒนาองค์ความรู้ชำนาญการด้านเด็กเยาวชนและครอบครัว (๔๕ -๘๑) ในรวมบทความด้านการพัฒนาเด็กและครอบครัว ๒๕๕๔, มาลีจิรพัฒนานนท์บรรณาธิการ.

^{๓๖}Rothschild, B. (๒๐๐๐). The body remembers: The psychophysiology of trauma and trauma treatment. New York: Norton & Company.

^{๓๗}กฤตยา อาชวนิจกุล. (๒๕๔๘). ขบวนการประชาสังคมไทย: ความเคลื่อนไหวภาคพลเมือง. กรุงเทพฯ: โสภณการพิมพ์.

^{๓๘}ลิตาภรณ์ ส่งสัมพันธ์. (๒๕๕๐). เมื่อผู้หญิงคิดจะมีหนวด: การต่อสู้ “ความจริง” ของเรื่องเพศในสภาผู้แทนราษฎร. กรุงเทพฯ: โครงการจัดพิมพ์คบไฟ.

ให้รัฐหรือหน่วยงานต่าง ๆ ส่งเสริมกิจกรรมหรือการแสดงออกทางเพศที่หลากหลาย^{๓๙} ขณะที่ HERA (Health, Empowerment, Rights & Accountability) เสนอว่าสิทธิทางเพศครอบคลุมสิ่งต่าง ๆ ดังต่อไปนี้^{๔๐}

- ๑) สิทธิในความสุข ความฝัน และจินตนาการต่าง ๆ
- ๒) สิทธิที่จะสำรวจเพศวิถีของตนเองที่เป็นอิสระจากความหวาดกลัว ความอาย ความเชื่อที่ผิด ๆ และอุปสรรคทั้งปวงที่อาจเป็นตัวขัดขวางการแสดงออกซึ่งความปรารถนาทางเพศอย่างเสรี
- ๓) สิทธิที่จะใช้ชีวิตด้วยเพศวิถีหนึ่ง ๆ ที่ปราศจากความรุนแรง การเลือกปฏิบัติ และการบังคับด้วยกำลัง ภายใต้กรอบการทำงานของความสัมพันธ์ที่มีพื้นฐานบนความเท่าเทียม ความเคารพ และเป็นธรรม
- ๔) สิทธิที่จะเลือกคู่สัมพันธ์ทางเพศโดยปราศจากการเลือกปฏิบัติใด ๆ
- ๕) สิทธิที่จะเลือกว่าจะมีเพศสัมพันธ์หรือไม่ ซึ่งครอบคลุมถึงสิทธิที่จะมีเพศสัมพันธ์แบบยินยอมพร้อมใจ และเข้าสู่การสมรสด้วยความเต็มใจและเป็นอิสระของทั้งสองฝ่าย
- ๖) สิทธิที่จะแสดงออกถึงรสนิยมทางเพศอย่างเป็นอิสระและเป็นตัวของตัวเอง
- ๗) สิทธิที่จะแสดงออกถึงเพศวิถีที่เป็นอิสระจากการมีหรือไม่มีลูก
- ๘) สิทธิที่จะได้มาซึ่งสุขภาพทางเพศที่ดี การเข้าถึงข้อมูล การศึกษา และการบริการในเรื่องเพศวิถีและสุขภาพทางเพศในทุก ๆ เรื่อง ที่เป็นความลับ โดยการบริการเหล่านั้นต้องมีคุณภาพสูงสุดเท่าที่จะเป็นไปได้
- ๙) สิทธิที่จะยืนยันและมีเพศสัมพันธ์ที่ปลอดภัยเพื่อเป็นการป้องกันการตั้งครรภ์ที่ไม่พึงประสงค์และการแพร่โรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์และเอชไอวีหรือเอดส์

จะเห็นได้ว่าการให้คำนิยาม “สิทธิทางเพศ” ของ HERA รวมความหมายเอาไว้มากมาย แต่สิ่งสำคัญคือ ทุกมิติของคำนิยามข้างต้นนั้นสอดคล้องโดยตรงกับปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน ซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญในการรับรองการคุ้มครองสิทธิต่าง ๆ ในปัจจุบัน

เมื่อพูดถึงสิทธิทางเพศ ก่อนคริสต์ศตวรรษที่ ๑๙๖๐ มีเพียง ๓ เพศที่เป็นที่รับรู้ กัน คือ ผู้ชายผู้หญิง และประเภทที่อยู่กึ่งกลางที่เรียกว่า กะเทย ซึ่งหมายถึงชายหรือหญิงที่มีลักษณะสองเพศหรือแสดงพฤติกรรมที่สังคมมองว่าไม่ตรงกับเพศภาวะของตนและถูกเรียกว่า เพศที่สาม แต่ในปัจจุบันคนส่วนใหญ่มองว่าอย่างน้อยที่สุดมีอยู่ ๗ เพศ คือ ผู้ชาย เกย์คิง เกย์ควีน กะเทย ทอม ดี และผู้หญิง โดยที่ในประเทศไทยนั้นการเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วของผู้มีความหลากหลายทางเพศนั้นมิได้เกิดขึ้นเฉพาะในกรุงเทพมหานครเท่านั้น แต่พบได้ในสื่อต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นสื่อสิ่งพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ และภาพยนตร์ อีกทั้งยังสามารถพบได้ในหมู่บ้านชนบทห่างไกลและในเมืองใหญ่ต่าง ๆ โดยผู้มีความหลากหลายทางเพศจำนวนมากจะโยกย้ายเข้ามาอาศัยอยู่ในกรุงเทพมหานคร ที่ดูเหมือนว่าจะมีอิสระ

^{๓๙}Miller, A. (๒๐๐๒). Subset selection in regression. New York: CRC Press.

^{๔๐}Health, Empowerment, Rights & Accountability (HERA). (๑ ๙ ๙ ๙). Rights and needs: rethinking the connections in debates over reproductive and sexual rights. Health and human rights, ๒(๔): ๑๗ - ๒๙.

และเสรีภาพทางเพศมากกว่า แต่ไม่ค่อยพบคนที่ประกาศว่าตัวเองเป็นเกย์ กะเทย ทอม หรือดี ในหมู่บ้านหรือในเมืองเล็ก ๆ^{๔๐}

ประเด็นเรื่องความไม่เท่าเทียมทางเพศกำลังเป็นหัวข้อที่มีผู้ถูกเอียงเกือบทุกสังคมทั่วโลก โดยเฉพาะนักคิดแนวสตรีนิยม (Feminist) ได้พยายามรณรงค์ให้สังคมหันมาให้ความสนใจที่จะยกระดับสถานภาพของผู้หญิงให้เท่าเทียมกับผู้ชายในทุก ๆ ด้าน โดยมีพื้นฐานของแนวคิดที่ว่า “การพัฒนาที่ยั่งยืนและสันติภาพที่ถาวรจะเกิดขึ้นไม่ได้ หากสังคมโลกยังไม่สามารถสร้างความเท่าเทียมทางเพศให้เกิดขึ้น”^{๔๑} ซึ่งในปัจจุบันประเด็นเรื่องความไม่เท่าเทียมทางเพศนอกจากจะหมายถึงเพศชายและหญิงแล้วยังหมายถึงรวมถึงกลุ่มเพศที่สามหรือผู้มีความหลากหลายทางเพศซึ่งทวีจำนวนมากขึ้นในสังคมปัจจุบันด้วย^{๔๒} ปัญหาสิทธิการสมรสและการรับรองบุตรของผู้มีความหลากหลายทางเพศ นักวิชาการและนักเคลื่อนไหวทางสังคม ทั้ง ๒ กลุ่ม คือ กลุ่มที่เป็นผู้มีความหลากหลายทางเพศโดยตรง และกลุ่มที่เป็นชายจริงหญิงแท้ มีความคิดเห็นเป็นไปในทิศทางเดียวกัน คือ ประเทศไทยเป็นประเทศที่ต้อนรับกลุ่มบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศเป็นอย่างดี แต่ทว่าการเลือกปฏิบัติและการถูกเหยียดหยามกลุ่มบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศก็ยังปรากฏอยู่ในสังคมไทย อีกทั้งปัจจุบันสิทธิของกลุ่มบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศยังไม่มีการรับรองและคุ้มครองในทางกฎหมาย เทียบเท่ากับบุคคลต่างเพศ อาจกล่าวได้ว่า ปัจจุบันการสมรสระหว่างบุคคลเพศเดียวกันในประเทศไทยนั้นไม่สามารถกระทำได้ เนื่องจากยังไม่มีกฎหมายรองรับ และขัดต่อมาตรา ๑๔๔๘ และ ๑๔๔๘ ของประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ซึ่งได้บัญญัติไว้ว่า “การสมรสจะทำได้ต่อเมื่อชายและหญิงมีอายุสิบเจ็ดปีบริบูรณ์แล้ว” และ “การสมรสจะทำได้ต่อเมื่อชายหญิงยินยอมเป็นสามีภริยากัน” ตามลำดับ ยิ่งไปกว่านั้นการใช้คำของประมวลกฎหมายดังกล่าวในมาตราอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องนั้นได้กำหนดใช้เฉพาะคำว่า “ชาย” และ “หญิง” ไว้โดยตลอด ส่งผลให้คู่ครองเพศเดียวกันยังไม่สามารถจดทะเบียนสมรสได้ แต่ก็มีพยายามเพื่อรณรงค์การออกกฎหมายคุ้มครองสิทธิดังกล่าว คือ ร่างพระราชบัญญัติคู่ชีวิต ทั้งนี้หากประเทศไทยผ่านร่างพระราชบัญญัติคู่ชีวิต พ.ศ. ๒๕๖๑ จะทำให้ประเทศไทยเป็นประเทศแรกในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ที่มีการรับรองสถานะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลเพศเดียวกันอันจะเป็นบันไดขั้นแรกสู่การเรียกร้องความเสมอภาคและความเป็นธรรมในด้านอื่น ๆ เช่น การรับรองบุตร การสร้างครอบครัวที่สมบูรณ์ เป็นต้น

^{๔๐}Jackson, R. B. (๒๐๐๐). The vertical distribution of soil organic carbon and its relation to climate and vegetation. Ecological applications, ๒(๑๐): ๔๒๓ - ๔๓๖.

^{๔๑}อรทัย หูเจริญพานิช. (๒๕๔๔). กระบวนการเปิดเผยตนเองของบุคคลที่เป็นรักร่วมเพศ. โครงการจัดตั้งสำนักงานศึกษานโยบายสาธารณสุขสวัสดิการและสังคม คณะสังคมศาสตร์ และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล.

^{๔๒}Kirby, E. L. (๒๐๐๖). Helping you make room in your life for your needs”: When organizations appropriate family roles. Communication Monographs, ๔(๗๓):๔๗๔ - ๔๘๐.

๒.๒.๘ ความเสมอภาคของกลุ่มหลากหลายทางเพศต่อการสมรสและรับรองบุตรในสถานการณ์ปัจจุบัน

ชวินโรจน์ อีร์พัชรพร^{๔๔} กล่าวว่า ความเสมอภาคของกลุ่มหลากหลายทางเพศต่อการสมรสและการรับรองบุตร ตามร่างพระราชบัญญัติคู่ชีวิต พ.ศ. ๒๕๖๑ ไม่เท่าเทียมกับการสมรสและคู่สมรสตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ พบว่า การจดทะเบียนสมรสตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๔๔๘ นำมาซึ่งสิทธิและหน้าที่ ของคู่สมรสตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และตามกฎหมายอื่น ๆ ไม่ว่าจะเป็นประมวลกฎหมายฉบับอื่น ๆ พระราชบัญญัติ ระเบียบปฏิบัติของภาครัฐและเอกชนใด ๆ ต่างได้ยึดโยงคำว่า “คู่สมรส” ในการมอบสิทธิ หน้าที่ และการคุ้มครองทางกฎหมายไว้โดยตลอด ดังนั้น หากพิจารณาตามทฤษฎี ความเสมอภาคแล้ว ความเสมอภาคของกลุ่มผู้มีความหลากหลายทางเพศต่อการสมรสและการรับรองบุตรตามพระราชบัญญัติคู่ชีวิต อาจจะยังไม่ได้รับความเสมอภาคอย่างเต็มรูปแบบ เนื่องด้วยข้อจำกัดของ “คู่ชีวิต” ไม่เท่าเทียมกับ “คู่สมรส” พบว่ามีสิทธิหลายประการที่สำคัญที่หายไป และไม่ได้รับรองไว้ในร่างพระราชบัญญัติคู่ชีวิต พ.ศ. ๒๕๖๑ เช่น สิทธิในการรับรองบุตรบุญธรรมร่วมกัน สิทธิในการปกครองบุตรร่วมกันการปรากฏตัวขึ้นของกลุ่มผู้มีความหลากหลายทางเพศในประเทศไทยที่มีมากขึ้นในปัจจุบันส่งผลให้สถาบันทางสังคม เช่น สถาบันกฎหมาย สถาบันการศึกษา องค์กรภาครัฐ องค์กรภาคเอกชนไม่สามารถปรับตัวได้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างฉับพลัน จึงส่งผลให้เกิดผลสะท้อนต่อสังคมไทยเป็นอย่างมาก ทำให้รัฐไม่สามารถตอบสนองต่อความต้องการของกลุ่มผู้มีความหลากหลายทางเพศ โดยเฉพาะการรับรองสิทธิการสมรสและรับรองบุตรได้อย่างทันทีทันใดนักวิชาการและนักเคลื่อนไหวทางสังคม ทั้ง ๒ กลุ่ม คือ กลุ่มที่เป็นผู้มีความหลากหลายทางเพศโดยตรง และกลุ่มที่เป็นชายจริงหญิงแท้ มีความคิดเห็นเป็นไปในทิศทางเดียวกัน คือ ในปัจจุบันพบว่า ผู้ที่มีความหลากหลายทางเพศยังขาดโอกาสในการเข้าถึงกฎหมายการสมรสและรับรองบุตร ซึ่งสามารถกล่าวได้ว่าผู้ที่มีความหลากหลายทางเพศนั้น ยังไม่ได้รับความเสมอภาคในเรื่องสิทธิการสมรสและรับรองบุตร กลุ่มนักวิชาการและนักเคลื่อนไหวทางสังคมที่เป็นผู้มีความหลากหลายทางเพศโดยตรงกล่าวถึงทฤษฎีการตีตราว่า ในสังคมไทยยังพบการตีตราต่อกลุ่มผู้มีความหลากหลายทางเพศให้เป็นพลเมืองชั้น ๒ โดยการกระทำจากรัฐเอง โดยแนว คิดใช้กฎหมายแบ่งแยก แตกต่าง กล่าวคือคู่รักต่างเพศให้สมรสกันภายใต้ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ในขณะที่กลุ่มผู้มีความหลากหลายทางเพศถูกกีดกันออกจากสังคม โดยให้จดทะเบียนเป็นคู่ชีวิตในพระราชบัญญัติคู่ชีวิต ส่วนในระดับสังคม แม้จะไม่มี การแสดงออกถึงความชิงชังต่อกลุ่มผู้มีความหลากหลายทางเพศอย่างชัดเจน แต่ก็กล่าวได้ว่าสังคมไทยอยู่อย่างอดทนอดกลั้นต่อกลุ่มผู้มีความหลากหลายทางเพศแต่พบว่าแนวโน้มการยอมรับผู้มีความหลากหลายทางเพศจะดีขึ้นเรื่อย ๆ จากกำลังของคนรุ่นใหม่ และแรงผลักดันจากต่างประเทศโดยเฉพาะประเทศที่พัฒนาแล้วที่ทุกคนเสมอภาคกันต่อหน้ากฎหมายที่สามารถสมรสกันได้ภายใต้กฎหมายฉบับเดียวกัน การปรากฏตัวของกลุ่มผู้มีความหลากหลายทางเพศที่ปรากฏตัวต่อสังคมมากขึ้นเรื่อย ๆ จะค่อย ๆ ทำลายอคติตามขนบความเชื่อดั้งเดิมของสังคมไทยที่ยึดติดกับทฤษฎีบรรทัดฐานรักต่างเพศ ที่ให้ความสำคัญกับความรักระหว่างชายจริงกับหญิงแท้เท่านั้น ซึ่งทำให้ประเทศไทยเป็นประเทศแรกในเอเชียตะวันออก

^{๔๔}ชวินโรจน์ อีร์พัชรพร. (๒๕๖๐). พ.ร.บ. คู่ชีวิต ร่างที่ ๓ ความเสมอภาคที่ไม่มีอยู่จริงของ LGBTI ไทย. ค้นเมื่อ ๑๐ ตุลาคม ๒๕๖๕, จาก <https://thestandard.co/civil-partnership-billdraft-๓/>

เฉียดได้ก็ถือว่ามีความหมายที่ทันสมัยที่สุดที่การใช้ชีวิตคู่ของคู่รักหลากหลายทางเพศได้รับการรับรองทางกฎหมาย แม้จะยังไม่อาจเรียกว่าเสมอภาคโดยสมบูรณ์ แต่ถือเป็นบันไดขั้นแรกในการเรียกร้องสิทธิความเสมอภาคในด้านต่าง ๆ ต่อไปในอนาคต

๒.๒.๙ โอกาสของการมีกฎหมายรองรับการสมรสและรับรองบุตรของกลุ่มผู้มีความหลากหลายทางเพศ

ประการที่ ๑ โอกาสของการมีกฎหมายรับรองสิทธิการสมรสและรับรองบุตร กลุ่มนักวิชาการและนักเคลื่อนไหวทางสังคมที่เป็นผู้มีความหลากหลายทางเพศโดยตรง มีความคิดเห็นว่าอัตลักษณ์ทางเพศที่มากกว่าความเป็นหญิงและชาย เริ่มปรากฏให้เห็นในหลายพื้นที่ค่อย ๆ ทำลายอคติของสังคม ตามฐานทฤษฎีบรรทัดฐานรักต่างเพศ ให้ยอมรับตัวตนที่หลากหลายของมนุษย์มากขึ้น สอดคล้องกับ สุรพงษ์ โสธนะเสถียร และ พจนา ฐูปแก้ว^{๔๕} ที่กล่าวว่า ในประเทศไทยปัจจุบันนี้ ผู้มีความหลากหลายทางเพศเป็นกลุ่มที่สามารถมองเห็นได้ชัดเจนมากขึ้น ด้วยสาเหตุจากความเปลี่ยนแปลงในเชิงโครงสร้างทางสังคมและโลกาภิวัตน์ที่ยอมรับต่อความหลากหลายทางเพศได้มากขึ้น ความเปลี่ยนแปลงครั้งนี้ คือ การมีกฎหมายรับรองการสมรสและรับรองบุตรของผู้มีความหลากหลายทางเพศ เป็นสิ่งที่ท้าทายกฎหมายล้าหลังที่ครอบงำคนไว้ตามเพศกำเนิด ตรงตามทฤษฎีการตีตรา ที่ส่งผลให้เกิดการลดทอนคุณค่าศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของกลุ่มผู้มีความหลากหลายทางเพศ แต่นี่อาจเป็นช่วงเวลาที่ดี กลุ่มผู้มีความหลากหลายทางเพศควรมี สิทธิ มีโอกาสที่จะสร้างครอบครัวอันเป็นความต้องการพื้นฐานของมนุษย์ได้อย่างสมบูรณ์ ทั้งนี้เพื่อให้เกิดความเป็นธรรม สร้างความเสมอภาค และความเท่าเทียมกันในสังคม ดังนั้น หากมีการออกกฎหมายรองรับสิทธิการสมรสระหว่างบุคคลเพศเดียวกันโดยที่ไม่มีการปรับเปลี่ยนทัศนคติของบุคคลในสังคมให้มีมุมมองในทางบวก และสร้างความเข้าใจที่ตรงกันแล้ว ก็จะไม่เกิดผลในทางปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม^{๔๖}

ประการที่ ๒ โอกาสในการได้รับการยอมรับในสังคมของผู้มีความหลากหลายทางเพศ มีนักวิชาการและนักเคลื่อนไหวทางสังคมทั้ง ๒ กลุ่ม คือ กลุ่มที่เป็นผู้มีความหลากหลายทางเพศโดยตรง และกลุ่มที่เป็นชายจริงหญิงแท้ มีความคิดเห็นเป็นไปในทิศทางเดียวกัน คือ ปัจจุบันประเทศไทยมีกฎหมายเรื่องความเท่าเทียมระหว่างเพศเกิดขึ้นแล้ว คือ พระราชบัญญัติความเท่าเทียมระหว่างเพศ พ.ศ. ๒๕๕๘ ซึ่งนับว่าเป็นเรื่องที่น่ายินดีอย่างยิ่ง โดยเฉพาะในกฎหมายดังกล่าวได้มีการเพิ่มเติมคำว่า “การแสดงออกที่แตกต่างจากเพศโดยกำเนิด” ถือว่าเป็นครั้งแรกที่ปรากฏคำนี้ในกฎหมายไทย และเชื่อว่าเมื่อกฎหมายนี้มีผลบังคับใช้อย่างสมบูรณ์ จะก่อให้เกิดความเปลี่ยนแปลงต่อสังคมอย่างมากเช่น จะมีกฎหมายออกมารองรับสิทธิการสมรสและการรับรองบุตรของผู้มีความหลากหลายทางเพศ ที่จะช่วยในเรื่องผลกระทบจากกฎหมายที่เกี่ยวข้องให้ประชาชนกลุ่มเพศทางเลือกมีสิทธิและความเท่าเทียมเท่ากับผู้อื่นมากขึ้น สอดคล้องกับ Noknoi & Wutthirong^{๔๗} กล่าวว่าในประเทศไทย

^{๔๕}สุรพงษ์ โสธนะเสถียร และ พจนา ฐูปแก้ว. (๒๕๕๙). การสื่อสารเพื่อการจัดการองค์กรภายในประเทศไทย. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.

^{๔๖}ธัญพร บัวทอง. (๒๕๖๐). ครอบครัวหลากหลายทางเพศ ความหวังถึง กม.แต่งงานเพศเดียวกันในไทย. ค้นเมื่อ ๑๐ ตุลาคม ๒๕๖๕, จาก <https://www.bbc.com/thai/thailand-๔๐๔๖๕๙๘๕>

^{๔๗}Noknoi, C. &Wutthirong, P. (๒๐๐๗). Workforce Diversity: Sexual Orientation Discrimination in Thailand. International Journal of Diversity in Organizations, Communities & Nations, ๓(๗): ๑๕๒ - ๑๕๖.

นั้นผู้มีความหลากหลายทางเพศมีแนวโน้มที่จะเปิดเผยตัวมากกว่าในอดีต อันเป็นผลมาจากการที่สังคมไทยในปัจจุบันให้การยอมรับผู้มีความหลากหลายทางเพศเพิ่มมากขึ้น

ประการที่ ๓ โอกาสในการสร้างครอบครัวและการรับรองบุตร มีนักวิชาการและนักเคลื่อนไหวทางสังคม ทั้ง ๒ กลุ่ม คือ กลุ่มที่เป็นผู้มีความหลากหลายทางเพศโดยตรง และกลุ่มที่เป็นชายจริงหญิงแท้ มีความคิดเห็นเป็นไปในทิศทางเดียวกัน คือ เมื่อบุคคลรักร่วมเพศตัดสินใจใช้ชีวิตอยู่ร่วมกันความคาดหวังที่จะมีครอบครัวที่สมบูรณ์เพื่อตอบสนองต่อความต้องการพื้นฐานของมนุษย์ก็เป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่สังคมไทยจะต้องคำนึงถึง หากบุคคลรักร่วมเพศ ๒ คนตัดสินใจใช้ชีวิตร่วมกันเพียง ๒ คน ในแง่ของกฎหมายก็สามารถเทียบเคียงกฎหมายแพ่งและพาณิชย์โดยทั่วไปมาใช้บังคับได้ แต่หากบุคคลรักร่วมเพศประสงค์จะมีบุตรก็อาจจะก่อให้เกิดปัญหาและความสับสนทางสังคม เช่น ในกรณีของการอุ้มบุญ ที่บุคคลรักร่วมเพศอาจนำเชื้อสุจิของตนไปปฏิสนธิกับไข่ของผู้หญิงอื่นโดยใช้วิธีการทางการแพทย์ แล้วเมื่อเด็กคลอดออกมาก็นำมาเลี้ยงเป็นบุตรของตนกับคู่ ซึ่งในปัจจุบันประเทศไทยยังไม่มีกฎหมายเกี่ยวกับการอุ้มบุญเป็นการเฉพาะ กรณีการขอรับบุตรบุญธรรมก็เป็นอีกช่องทางหนึ่งที่มีความเป็นไปได้สูง โดยบุคคลรักร่วมเพศซึ่งประสงค์จะมีบุตร อาจไปขอรับบุตรบุญธรรมจากสถานสงเคราะห์ต่าง ๆ เพื่อมาเลี้ยงดูเป็นบุตรของตนกับคู่ก็เป็นได้ แต่ในทางปฏิบัติอาจจะไม่ถนัดนักเนื่องจากสถานสงเคราะห์จะมีการตรวจสอบคุณสมบัติและความเหมาะสมอย่างเข้มงวด^{๔๔}

ประการที่ ๔ โอกาสแห่งความเท่าเทียมของ “คู่ชีวิต” ตามพระราชบัญญัติคู่ชีวิต มีนักวิชาการและนักเคลื่อนไหวทางสังคม ทั้ง ๒ กลุ่ม คือ กลุ่มที่เป็นผู้มีความหลากหลายทางเพศโดยตรง และกลุ่มที่เป็นชายจริงหญิงแท้ มีความคิดเห็นเป็นไปในทิศทางเดียวกัน คือ การขับเคลื่อนพระราชบัญญัติคู่ชีวิต ซึ่งตั้งอยู่บนฐานคิดของการเคลื่อนไหวทางสังคมสมัยใหม่ที่คณะกรรมการการกฎหมาย การยุติธรรมและสิทธิมนุษยชน สภาผู้แทนราษฎร เสนอต่อสังคม เพื่อเปิดโอกาสให้คนรักเพศเดียวกันที่ไม่สามารถจดทะเบียนสมรสได้ตามกฎหมายเดิม สามารถจดทะเบียนเป็น “คู่ชีวิต” อันจะนำไปสู่สิทธิและหน้าที่ตามกฎหมาย ได้แก่ สิทธิในเรื่องการจัดการทรัพย์สินร่วมกัน สิทธิในการรักษาพยาบาลและการได้รับสวัสดิการ สิทธิในกรณีคู่ชีวิตฝ่ายหนึ่งตาย สิทธิในการดำเนินคดีอาญา สิทธิตามกฎหมายและกติกาดูแลอื่น ๆ อีกทั้งยังเป็นการสร้างการยอมรับจากสังคมได้ แต่หากกล่าวถึงความความเสมอภาคมีความคลุมเครืออยู่เพราะคู่ชีวิตไม่มีสิทธิเทียบเท่าคู่สมรส เนื่องจากคู่ชีวิตถูกสงวนไว้ซึ่งสิทธิบางประการที่รัฐยังไม่อาจมอบให้โดยเฉพาะสิทธิเรื่องบุตร

ประการที่ ๕ โอกาสของกฎหมายความเสมอภาคในการสมรสและรับรองบุตรของกลุ่มผู้มีความหลากหลายทางเพศภายใต้ร่มเงาแห่งสิทธิมนุษยชน มีนักวิชาการและนักเคลื่อนไหวทางสังคม ทั้ง ๒ กลุ่ม คือ กลุ่มที่เป็นผู้มีความหลากหลายทางเพศโดยตรง และกลุ่มที่เป็นชายจริงหญิงแท้ มีความคิดเห็นเป็นไปในทิศทางเดียวกัน คือ ปัจจุบันหลักสิทธิมนุษยชนได้รับการยอมรับและใช้เพื่อสร้างความเสมอภาคสำหรับบุคคลอย่างทั่วถึงทุกกลุ่ม รวมถึงบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศ ทำให้มีการพัฒนาหลักสิทธิมนุษยชนที่เกี่ยวข้องกับผู้มีความหลากหลายทางเพศขึ้นมาในระดับสากล โดย

^{๔๔}Chunglertsiri, P. (๒๐๑๒). Can Thai society accept gender diversity? Retrieved on ๑st March ๒๐๑๙, from WWW2.IPSR.MAHIDOL.AC.TH/NEWSLETTER/INDEX.PHP/COMPONENT/CONTENT/ARTICLE/๙๙-POPDEV-VOL๓๕-NO๑/๒๓๗-SEXUAL-DIVERSITY.HTML. (in Thai)

หลักการนี้ได้ชี้ให้เห็นว่าการเคารพสิทธิทางเพศ วิธีทางเพศ และอัตลักษณ์ทางเพศมีความสำคัญต่อการสร้างหลักประกันความเสมอภาคระหว่างชายหญิงและบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศ^{๔๙}

นอกจากนี้ในหลายประเทศได้ให้ความคุ้มครองสิทธิของบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศไว้ในรัฐธรรมนูญ ในขณะที่การสมรสในประเทศไทยนั้นได้กำหนดหลักเกณฑ์และสิทธิหน้าที่ของคู่สมรสไว้ตามหลักกฎหมายครอบครัวซึ่งบัญญัติไว้ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ แต่ก็ยังพบว่าแม้ว่าสังคมไทยจะไม่ได้กลั่นแกล้งคนที่เป็นกลุ่มบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศอย่างชัดเจน แต่ก็ยังไม่ได้ยอมรับความหลากหลายทางเพศได้ทั้งหมด สังคมยังคงมีทัศนคติที่ดีต่อกลุ่มบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศ ตราบเท่าที่พวกเขาอยู่ภายใต้กรอบบางอย่างของสังคมสอดคล้องกับ จิราพร จิระสถิตย์^{๕๐} กล่าวว่า การตีตราจากสังคม เป็นทัศนคติและปฏิกิริยาของสังคมในทางลบต่อบุคคลที่มีพฤติกรรมเบี่ยงเบนไปจากบรรทัดฐานของสังคม ซึ่งสังคมจะมีปฏิกิริยาหรือแสดงความเกลียดชัง และไม่ยอมรับให้เป็นสมาชิกของกลุ่ม แต่ก็ยังมีกลุ่มคนบางกลุ่มที่มองว่าการมีกฎหมายออกมารองรับสิทธิการสมรสและการรับรองบุตรของผู้มีความหลากหลายทางเพศเริ่มยอมรับได้ในสังคมไทยมากขึ้น ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงเปิดรับของคนในครอบครัว และสังคมในทางที่ดีกว่าในอดีต สอดคล้องกับ จันทร์จิรา บุญประเสริฐ^{๕๑} กล่าวได้ว่ามุมมองต่อกลุ่มผู้มีความหลากหลายทางเพศโดยรวมของสังคมไทยเปลี่ยนไปในทางบวก คือ สังคมมีการยอมรับความหลากหลายของเพศวิถีทางเลือกรวมมากขึ้น

๒.๒.๑๐ ความท้าทายของการมีกฎหมายรองรับการสมรสและรับรองบุตรของกลุ่มผู้มีความหลากหลายทางเพศ

ประการที่ ๑ ผลกระทบต่อสังคมหากมีกฎหมายออกมารองรับสิทธิการสมรสและการรับรองบุตรของผู้มีความหลากหลายทางเพศ มีนักวิชาการและนักเคลื่อนไหวทางสังคมที่เป็นผู้มีความหลากหลายทางเพศโดยตรง มีความคิดเห็นว่า เหตุดังกล่าวจะส่งผลกระทบต่อสังคมไทยในด้านของเศรษฐกิจ การมีกฎหมายออกมารองรับสิทธิการสมรสและการรับรองบุตรของผู้มีความหลากหลายทางเพศ มีผลกระทบต่อการพัฒนาของชีวิตของกลุ่มบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศยุคใหม่ซึ่งมีวัฒนธรรมที่มีศูนย์กลางอยู่กับการค้าการลงทุนในอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศ ประเทศไทยได้กลายเป็นจุดหมายปลายทางในการท่องเที่ยวสำหรับนักท่องเที่ยวต่างประเทศที่เป็นกลุ่มบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศ โดยการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยก็ร่วมสนับสนุนและส่งเสริมในเรื่องนี้ กลุ่มผู้มีความหลากหลายทางเพศเริ่มปรากฏให้เห็นเด่นชัดในสังคม กลุ่มบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศ จึงมีอิสระในการแสดงตัวตนออกมาได้อย่างเปิดเผย อีกทั้งกระแสการยอมรับความหลากหลายทางเพศและอัตลักษณ์ทางเพศในระดับโลก ตลอดจนการเข้าถึงข้อมูลผ่านทางอินเทอร์เน็ตและสื่อสังคมออนไลน์ ก็มีอิทธิพลต่อความเข้าใจกลุ่มบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศ แต่นี้เป็นเพียงภาพสะท้อนผิวเผินที่องค์การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยพยายาม

^{๔๙} ภาณุ มีชันานู. (๒๕๕๖). สภาพปัญหาความเสียเปรียบของบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศอันเนื่องมาจากการไม่มีกฎหมายรับรองการสมรสในประเทศไทย. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

^{๕๐} จิราพร จิระสถิตย์. (๒๕๕๒). สิทธิขั้นพื้นฐานของความเป็นมนุษย์ของบุคคลรักร่วมเพศในกรอบแห่งกฎหมายในฝรั่งเศส. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

^{๕๑} จันทร์จิรา บุญประเสริฐ. (๒๕๕๔). ชีวิตที่ถูกละเมิด: เรื่องเล่ากะเทย ทอม ดี หญิงรักหญิงชายรักชาย และกฎหมายสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศ. กรุงเทพฯ: มูลนิธิธีรนาถ กาญจนอักษร, สมาคมฟ้าสีรุ้งแห่งประเทศไทย.

สร้างขึ้นเพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยวต่างชาติ แต่หากพิจารณาลงในรายละเอียดไม่ว่าการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยจะดึงดูดนักท่องเที่ยวมากเพียงใด หากแต่ในความเป็นจริงผู้มีความหลากหลายทางเพศในประเทศไทยยังไม่ได้รับการยอมรับจากสังคมในแง่ของการมีกฎหมายรับรองสิทธิการสมรสและการรับรองบุตร ก็ยังไม่อาจกล่าวได้ว่าเมืองไทยเป็นสวรรค์ของกลุ่มผู้มีความหลากหลายทางเพศได้อย่างสมบูรณ์

ประการที่ ๒ อุปสรรคในการนำไปใช้ของกฎหมายออกมารองรับสิทธิการสมรสและการรับรองบุตรของผู้มีความหลากหลายทางเพศ มีนักวิชาการและนักเคลื่อนไหวทางสังคม ทั้ง ๒ กลุ่ม คือ กลุ่มที่เป็นผู้มีความหลากหลายทางเพศโดยตรง และกลุ่มที่เป็นชายจริงหญิงแท้ มีความคิดเห็นเป็นไปในทิศทางเดียวกัน คือ ในทางปฏิบัติ สังคมยังต้องใช้เวลา และให้โอกาสสังคมไทยได้เรียนรู้ และปรับตัวทัศนคติ เพื่อยอมรับในเรื่องเหล่านี้ได้อย่างสนิทใจ เพราะก่อนหน้านี้สิ่งเหล่านี้เคยถูกต่อต้านอย่างหนักทั้งในสังคมไทยและอีกหลายประเทศ^{๕๒} ข้อขัดแย้งต่อต้านทั้งหมดมาจากพื้นฐานความคิดที่ยังไม่ยอมรับคนรักเพศเดียวกันถึงแม้ประเทศไทยจะไม่ได้มีกลุ่มต่อต้านผู้มีความหลากหลายทางเพศ แต่ในความเป็นจริงเป็นเพียงการอดทนอยู่ร่วมกันเท่านั้น อยู่แบบต่างคนต่างอยู่แต่ในใจยังไม่ได้ยอมรับว่าผู้มีความหลากหลายทางเพศว่าเป็นเรื่องปกติ และสำหรับคนไทยนั้นจะมีความเชื่อว่ากฎหมายเปลี่ยนแปลงไม่ได้และไม่อยากจะทำปัญหาให้ตัวเอง จุดนี้มีความขัดแย้งในตัวเองสำหรับผู้มีความหลากหลายทางเพศทั่วประเทศที่รู้สึกว่าเป็นเรื่องหนึ่ง ชีวิตของตนเองก็มีส่วนพัวพันกับกฎหมายมีความต้องการในความคุ้มครองทางสังคมและสวัสดิการสังคม และในอีกด้านหนึ่งของการปฏิบัติตัวจากความรู้สึกที่สร้างขึ้นเหมือนกันว่าไม่มีอะไรเกิดขึ้นและการที่ชาวไทยไม่เห็นความสำคัญของกฎหมายเป็นอุปสรรคที่ขวางกั้นและส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตและการสนับสนุนทางด้านสิทธิของกลุ่มบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศที่ยังเป็นประเด็นปัญหาให้เห็นอยู่ ณ ปัจจุบันนี้สอดคล้องกับ ชวินโรจน์ ธีรพัชรพร และ ภาณุมาศ ชัดแจ้งงาม^{๕๓} กล่าวว่า หลายประเทศก็ยังไม่ได้ให้การยอมรับทางสังคมของบุคคลที่รักเพศเดียวกัน เหตุเพราะมีบริบทของค่านิยมทางศาสนาความเชื่อ ขนบธรรมเนียมประเพณีวัฒนธรรมมากมาย ที่ไม่ยอมรับในความรักของบุคคลเพศเดียวกัน และมีการตีตราว่าผิดแปลกจากบรรทัดฐานทางสังคมที่ยอมรับเฉพาะคู่รักชายหญิง

ประการที่ ๓ ความท้าทายของการก่อตั้งครอบครัวรูปแบบใหม่และการรับรองบุตรของกลุ่มผู้มีความหลากหลายทางเพศ นักวิชาการและนักเคลื่อนไหวทางสังคม ทั้ง ๒ กลุ่ม คือ กลุ่มที่เป็นผู้มีความหลากหลายทางเพศโดยตรง และกลุ่มที่เป็นชายจริงหญิงแท้ มีความคิดเห็นเป็นไปในทิศทางเดียวกัน คือ สิทธิที่จะสร้างครอบครัว เป็นสิทธิขั้นพื้นฐานของมนุษย์ทุกคนที่พึงได้รับการรับรองจากรัฐ ภายใต้กรอบแห่งกฎหมาย เมื่อผู้มีความหลากหลายทางเพศจะสร้างครอบครัวที่ประกอบด้วย พ่อกับพ่อและลูก และแม่กับแม่และลูก ปัจจุบันพบว่า ยังไม่มีกฎหมายใด ๆ มารองรับ ทั้งในแง่ของการก่อตั้งครอบครัว และการได้มาซึ่งบุตรและการรับรองบุตร ซึ่งเป็นเรื่องใหญ่และใหม่มากที่สังคมไทยยังไม่ยอมรับการมีอยู่ของ “ป้าป๊าเก๋ป้าป๊า (คู่รักชายกับชาย)” หรือครอบครัวที่มีแม่สองคน การพัฒนากฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการก่อตั้งครอบครัวและการได้มาซึ่งบุตรและการรับรองบุตร ยังไม่สามารถ

^{๕๒}ไทยรัฐ. (๒๕๖๐). สิทธิมนุษยชนในคนข้ามเพศ. ค้นเมื่อ ๑๐ ตุลาคม ๒๕๖๕, จ ๓๓ <https://www.thairath.co.th/content/๑๐๗๐๗๗๙>

^{๕๓}ชวินโรจน์ ธีรพัชรพร และ ภาณุมาศ ชัดแจ้งงาม. (๒๕๖๐). สิทธิความเสมอภาคในการสมรสของบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศในประเทศไทย. วารสารสมาคมนักวิจัย, ๒๒(๒): ๒๔ - ๓๒.

กระทำได้ เพราะสิ่งเหล่านี้ ถือเป็นการทำทลายกรอบครวัในชนับธรรมนิยมเดิมอย่างรุนแรง และโดยเฉพาะอย่างยิ่งการให้ความสำคัญของสิทธิของเด็ก การเลี้ยงดูเด็กที่อยู่ในครอบครัวคู่รักที่มีความหลากหลายเพศ สังคมแสดงความกังวลว่า พฤติกรรมของผู้เลี้ยงดูจะส่งผลกระทบต่อทั้งร่างกายและจิตใจของเด็ก รวมถึงการได้มาซึ่งบุตรที่ไม่ถูกกฎหมาย เช่น การอุ้มบุญเชิงพาณิชย์ ยังถูกมองว่าเป็นเรื่องที่ผิดศีลธรรมอันดีของสังคมอย่างร้ายแรง และถูกสังคมต่อต้านอย่างหนัก เพราะฉะนั้นกว่าที่คู่รักผู้มีความหลากหลายทางเพศจะได้ก่อตั้งครอบครัวที่สมบูรณ์ที่ประกอบด้วย พ่อพ่อ แม่แม่ และลูกลูกนั้นยังต้องฟันฝ่าอุปสรรค และพิสูจน์ให้สังคมได้รับรู้ว่า พ่อพ่อ แม่แม่ เหล่านี้ ก็มีความสามารถที่จะเลี้ยงดูเด็กได้ดีเฉกเช่นครอบครัวในอุดมคติที่มีพ่อเป็นผู้ชาย และแม่ที่เป็นผู้หญิง

ประการที่ ๔ นักวิชาการและนักเคลื่อนไหวทางสังคม ทั้ง ๒ กลุ่ม คือ กลุ่มที่เป็นผู้มีความหลากหลายทางเพศโดยตรง และกลุ่มที่เป็นชายจริงหญิงแท้ มีความคิดเห็นเป็นไปในทิศทางเดียวกันว่า การใช้สิทธิอันสมบูรณ์และการมีส่วนร่วมในสังคมไม่มีทางเป็นไปได้ หากสังคมไม่ยอมรับว่าสมาชิกในสังคมทุกคนเสมอภาคกันและควรได้รับสิทธิมนุษยชนที่เท่าเทียมกัน^{๕๔} การปิดช่องว่างในการคุ้มครองทางกฎหมายต่อสิทธิในวิถีทางเพศและอัตลักษณ์ทางเพศนั้น ควรมีการผลักดันเพื่อเปลี่ยนแปลงนโยบาย โดยขยายให้มีการคุ้มครองบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศจากการเลือกปฏิบัติ ในกฎหมายที่มีอยู่ด้วยเพราะสังคมไทยแม้ว่าจะเปิดกว้างให้กับกลุ่มคนที่มีความหลากหลายทางเพศ แต่การเปิดกว้างนั้นก็ยังไม่เพียงพอที่จะทำให้กลุ่มคนเหล่านี้ สามารถใช้ชีวิตได้อย่างมีความสุข หรือได้รับสิทธิเท่าเทียมกับประชาชนคนอื่น ๆ^{๕๕} สังคมไทยต้องทำความเข้าใจว่าอัตลักษณ์ทางเพศนั้นมีความหลากหลาย และทุกคน ไม่ว่าจะหญิงชาย เกย์ เลสเบียน ไบเซ็กชวล หรือคนข้ามเพศ ก็ควรมีสวัสดิภาพเท่าเทียมกันในฐานมนุษย์คนหนึ่ง สอดคล้องกับ สุลีพร ชลวิไล^{๕๖} กล่าวว่า ต้องผลักดันให้ประเด็นเรื่องเพศภาวะและเพศวิถีเข้าไปอยู่ในกฎหมายมาตรการทางสังคมและการเมืองในทุก ๆ มิติหรืออีกนัยหนึ่งคือผลักดันให้เกิดกฎหมาย รวมถึงมาตรการทางสังคมและการเมืองที่ปกป้องคุ้มครองคนจากการถูกเลือกปฏิบัติ การถูกกีดกัน และถูกทำร้ายอันเนื่องมาจากอคติทางเพศ

สรุปว่า^{๕๗} สภาพปัญหาสิทธิการสมรสและการรับรองบุตรของกลุ่มผู้มีความหลากหลายทางเพศในสังคมไทย แม้จะความเสมอภาคของกลุ่มผู้มีความหลากหลายทางเพศในประเด็นการสมรสและรับรองบุตร อาจจะยังไม่ได้รับความเสมออย่างสมบูรณ์แบบในสังคมไทย โดยที่กลุ่มผู้มีความ

^{๕๔}สิริวิมล พยัฆี. (๒๕๖๐). ความไม่เท่าเทียมในสิทธิกับกลุ่มคนที่มีความหลากหลายทางเพศ. เอกสารประกอบการประชุมวิชาการ (Proceedings).การสัมมนาเครือข่ายนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา สาขาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา ครั้งที่ ๑๖ ประจำปีการศึกษา ๒๕๕๙ ระหว่างวันที่ ๒๙ - ๓๐ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๖๐: ๙๐๓ - ๙๑๔.

^{๕๕}ภัทราภรณ์ จิงเลิศศิริ. (๒๕๕๕). สังคมไทยยอมรับความหลากหลายทางเพศจริงหรือ?. ค้นเมื่อ ๑๐ ตุลาคม ๒๕๖๕, จาก WWW2.IPSR.MAHIDOL.AC.TH/NEWSLETTER/INDEX.PHP/COMPONENT/CONTENT/ARTICLE/๙๙-POPDEV-VOL๓๕-NO๑/๒๓๗-SEXUAL-DIVERSITY.HTML

^{๕๖}สุไลพร ชลวิไล. (๒๕๕๐). เพศไม่นิ่ง: ตัวตนเพศภาวะ เพศวิถีในมิติสุขภาพ. โครงการจัดตั้งสำนักงานศึกษานโยบายสาธารณสุขสวัสดิการและสังคม คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์มหาวิทยาลัยมหิดล.

^{๕๗}เทิดเกียรติภณซ์ แสงมณีจรีนันเดชา และ รัตพงษ์ สอนสุภาพ. (๒๕๖๒). ความเสมอภาคของกลุ่มผู้มีความหลากหลายทางเพศต่อการสมรสและรับรองบุตรในประเทศไทย: ในมุมมองของนักวิชาการและนักเคลื่อนไหวทางสังคม. วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์ ๕(๒). มิถุนายน - กันยายน ๒๕๖๒

หลากหลายทางเพศไม่อาจเข้าถึงกฎหมายการสมรสตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ แต่ก็พบความพยายามของประเทศไทยที่ให้ค้ำประกันว่าการมีร่างพระราชบัญญัติคู่ชีวิต พ.ศ. ๒๕๖๑ จะเป็นบันไดขั้นแรกสู่ความเท่าเทียมระหว่างเพศ รัฐปรารถนาให้สังคมได้เรียนรู้ และปรับทัศนคติในเชิงบวกก่อนเพื่อให้สามารถยอมรับผู้มีความหลากหลายทางเพศได้อย่างสนิทใจ ก่อนจะนำไปสู่การแก้ประมวลกฎหมายที่เกี่ยวข้องต่อไปเพื่อนำมาสู่การสมรสที่เท่าเทียมภายใต้กฎหมายฉบับเดียวกันระหว่างชายจริงหญิงแท้และกลุ่มผู้มีความหลากหลายทางเพศ ส่วนในเรื่องการรับรองบุตรอาจจะต้องใช้เวลาในการพิสูจน์ว่าผู้มีความหลากหลายทางเพศก็สามารถเลี้ยงดูบุตรได้ดีเช่นเดียวกับชายจริงหญิงแท้ และแสดงให้เห็นถึงสังคมคลายความกังวลต่อสิทธิเด็ก โดยเฉพาะประเด็นการลอกเลียนแบบพฤติกรรมเบี่ยงเบนของผู้เลี้ยงดู โอกาสและความท้าทายในเรื่องสิทธิการสมรสและการรับรองบุตรของกลุ่มผู้มีความหลากหลายทางเพศ ในระหว่างนี้การเสนองานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความสามารถในการเลี้ยงดูบุตรของกลุ่มผู้มีความหลากหลายทางเพศ การรณรงค์สร้างความตระหนักรู้ว่าสิทธิการสร้างครอบครัว คือสิทธิขั้นพื้นฐานตามหลักสิทธิมนุษยชนที่บุคคลพึงมีพึงได้รับการรับรองจากรัฐจำเป็นต้องเกิดขึ้น และต้องมีกลไกการดำเนินงานอย่างต่อเนื่องและมีรูปแบบที่ชัดเจน เพื่อแสดงให้เห็นว่าถึงเวลาแล้วที่กลุ่มผู้มีความหลากหลายทางเพศจะมีโอกาสสมรสกันรับรองบุตรร่วมกันเพื่อสร้างครอบครัวที่สมบูรณ์ ซึ่งอาจไม่ใช้การมีครอบครัวตามอุดมคติที่มีเพศชายทำหน้าที่สามีและพ่อ และเพศหญิงทำหน้าที่ภรรยาและแม่ หากแต่ครอบครัวในความหมายของกลุ่มผู้มีความหลากหลายทางเพศ เป็นความท้าทายอย่างหนึ่งเพราะเป็นครอบครัวรูปแบบใหม่ ที่ประกอบด้วยพ่อแม่ที่มีเพศวิถีที่หลากหลาย แต่มีความสามารถในการเลี้ยงดูบุตรได้ดีเทียบเท่าครอบครัวชายจริงหญิงแท้ในสังคม

๒.๓ แนวคิดการพัฒนาเครือข่ายเชิงพื้นที่

๒.๓.๑ แนวคิดเกี่ยวกับเครือข่าย (Network)

ความหมายของเครือข่ายนั้นแม้ไม่ได้มีการนิยามไว้อย่างชัดเจน แต่ก็มีผู้ให้ความหมายของ “เครือข่าย” ไว้อย่างมากมาย ดังที่ กาญจนา แก้วเทพ^{๕๘} ได้ให้ความหมายว่า “เครือข่าย” หมายถึงรูปแบบหนึ่งของการประสานงานของบุคคล กลุ่ม หรือองค์กรหลายๆ องค์กรที่ต่างมีทรัพยากรของตนเอง มีเป้าหมายมีวิธีการทำงาน และกลุ่มเป้าหมายของตนเอง บุคคลหรือกลุ่มเหล่านี้ ได้มาประสานงานกันมีระยะเวลาานพอสมควร แม้อาจจะไม่มีกิจกรรมร่วมกันอย่างสม่ำเสมอก็ตาม แต่ก็มี การวางรากฐานเอาไว้ เมื่อฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งมีความต้องการที่จะขอความช่วยเหลือหรือขอความร่วมมือจากกลุ่มอื่นๆ เพื่อแก้ปัญหา ก็สามารถติดต่อไปได้ในการเข้าร่วมเป็นองค์กรเครือข่าย แม้ว่าองค์กรเหล่านี้จะมีบางอย่างร่วมกัน เช่น มีเป้าหมายร่วมกัน มีประโยชน์ร่วมกัน องค์กรเหล่านี้ก็ยังคงความเป็นเอกเทศอยู่ เพราะการเข้าร่วมเป็นเครือข่ายเป็นการเข้าร่วมเพียงบางส่วนขององค์กรเท่านั้น อีกทั้ง “เครือข่าย” ยังหมายถึง การเป็นพวกกันหลายๆ องค์กรชุมชน เพื่อทำงานร่วมกันอย่างต่อเนื่องและมีเป้าหมายร่วมกันบางอย่างร่วมกัน เช่น เครือข่ายกลุ่มออมทรัพย์ เกิดจากการที่กลุ่มออมทรัพย์ในชุมชนต่างๆ มารวมกันเพื่อแก้ปัญหาที่เกิดจากการทำกลุ่มออมทรัพย์ ฯลฯ^{๕๙} และ “เครือข่าย” ยัง

^{๕๘}กาญจนา แก้วเทพ, เครื่องมือการทำงานแนวพัฒนาชุมชน (กรุงเทพมหานคร : สภาคทอิกแห่งประเทศไทยเพื่อการพัฒนา, ๒๕๓๘), น.๓๕

^{๕๙}อดิน รพีพัฒน์, คู่มือการวิจัยเชิงคุณภาพเพื่อการพัฒนา(ขอนแก่น : หจก.โรงพิมพ์คลังนานาวิทยา, ๒๕๕๓).

หมายถึง การรวมกลุ่มของบุคคลในชุมชนระหว่างชุมชนกลุ่มกับกลุ่ม ชุมชนกับชุมชน โดยมีหลักยึดตามขอบเขตพื้นที่ ประเด็นเนื้อหาและกระบวนการเรียนรู้เป็นหนึ่งเดียว กระบวนการดังกล่าวเกิดจากท้องถิ่น เหมาะสมกับท้องถิ่นที่จะช่วยให้บุคคลและชุมชนสามารถดำเนินชีวิตอยู่ได้ด้วยองค์ประกอบที่สำคัญ คือ ภูมิปัญญาพื้นบ้าน การปฏิบัติ แบบอย่างของผู้รู้ การอบรมสั่งสอนในบริบททางสังคม วัฒนธรรม แบบการติดต่อที่สะดวกยิ่งขึ้นทำให้การไปมาหาสู่ ใช้งาน การร่วมกันทำข้ามเขตแดนของชุมชน อำเภอ จังหวัดและภาคเป็นไปได้ง่าย^{๖๐}

สรุปได้ว่าจากความหมายและคำนิยามของ “เครือข่าย” (Network) คือ การเชื่อมโยงของกลุ่มคนหรือกลุ่มองค์กรเข้าด้วยกันด้วยความสมัครใจ ที่จะแลกเปลี่ยนข่าวสารร่วมกัน หรือทำกิจกรรมร่วมกัน โดยมีการจัดระเบียบโครงสร้างของคนในเครือข่ายด้วยความเป็นอิสระ เท่าเทียมกัน ภายใต้พื้นฐานของความเคารพสิทธิ เชื่อถือ เอื้ออาทรซึ่งกันและกัน^{๖๑} จากคำนิยามของเครือข่ายประกอบไปด้วยสาระสำคัญ ๓ ประการ ดังนี้

- (๑) ความสัมพันธ์ของสมาชิกในเครือข่ายต้องเป็นไปโดยสมัครใจ
- (๒) กิจกรรมที่ทำในเครือข่ายต้องมีลักษณะเท่าเทียมหรือแลกเปลี่ยนซึ่งกันและกัน
- (๓) การเป็นสมาชิกเครือข่ายต้องไม่มีผลกระทบต่อความเป็นอิสระหรือความเป็นตัวของตัวเองของคนหรือองค์กรนั้น ๆ

การเชื่อมโยงในลักษณะของเครือข่ายไม่ได้หมายถึงการจัดการให้คนมานั่ง “รวมกัน” เพื่อพูดคุยสนทนากัน โดยไม่ได้ “รวมกัน” ทำสิ่งหนึ่งสิ่งใด เปรียบเหมือนการเอาก้อนอิฐมากองรวมกัน ย่อมไม่เกิดประโยชน์แต่อย่างใด การเชื่อมโยงเข้าหากันจะเกิดขึ้นก็ต่อเมื่อเอาอิฐแต่ละก้อนมาต่อกันเป็นกำแพงโดยการประสานอิฐแต่ละก้อนเข้ากันอย่างเป็นระบบ และก็ไม่ใช่เป็นแค่การรวมกลุ่มของสมาชิกที่มีความสนใจร่วมกันเพียงเพื่อพบปะสังสรรค์แลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันเท่านั้นแต่จะต้องพัฒนาไปสู่ระดับของการลงมือทำกิจกรรมร่วมกันเพื่อให้บรรลุเป้าหมายร่วมกันด้วย และไม่ใช่การรวบรวมรายชื่อบุคคลที่มีความสนใจเหมือนกันไว้ในมือเพื่อสะดวกแก่การติดต่อ การมอบหมายให้สมาชิกแต่ละคนหาสมาชิกเพิ่มขึ้น ยิ่งได้รายชื่อมากก็ยิ่งทำให้เครือข่ายใหญ่ขึ้น การกระทำเช่นนี้เปรียบเสมือนการขยายถุงใส่อิฐให้โตขึ้นเพื่อจะได้บรรจุอิฐได้มากขึ้น แต่กองอิฐในถุงก็ยิ่งวางระเกะระกะขาดการเชื่อมโยงประสานกันอย่างเป็นระบบ ดังนั้น เครือข่ายต้องมีการจัดระบบให้กลุ่มบุคคลหรือองค์กรที่เป็นสมาชิกดำเนินกิจกรรมบางอย่างร่วมกัน เพื่อนำไปสู่จุดหมายที่เห็นพ้องต้องกัน ซึ่งอาจเป็นกิจกรรมเฉพาะกิจตามความจำเป็น เมื่อภารกิจบรรลุเป้าหมายแล้ว เครือข่ายก็อาจยุบสลายไป แต่ถ้ามีความจำเป็นหรือมีภารกิจใหม่อาจกลับมารวมตัวกันได้ใหม่ หรือจะเป็นเครือข่ายที่ดำเนินกิจกรรมอย่างต่อเนื่องระยะยาวก็ได้การรวมตัวเป็นเครือข่ายในลักษณะการแลกเปลี่ยน ต้องสกัดเอาส่วนดีหรือ จุดแข็งของแต่ละฝ่ายมาเรียนรู้และสนับสนุนกันและกัน เป็นการผนึกกำลัง (Synergy) ในลักษณะที่มากกว่า $๑+๑ = ๒$ แต่ต้องเป็น $๑+๑ > ๒$ เรียกว่าเป็น “พลังทวีคูณ” ผลลัพธ์

^{๖๐}ประหยัด จตุพรพิทักษกุล, “เครือข่ายการเรียนรู้การศึกษานอกโรงเรียนเพื่อการพึ่งพาตนเองของชุมชน”. (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๓๘) น.๑๙.

^{๖๑}งานส่งเสริมเครือข่าย, องค์ประกอบของเครือข่าย, การพัฒนาเครือข่ายสู่ความยั่งยืน. กองส่งเสริมและพัฒนาเครือข่ายสำนักงานส่งเสริมสวัสดิภาพและพิทักษ์เด็ก เยาวชน ผู้ด้อยโอกาส คนพิการ และผู้สูงอายุ กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงมนุษย์ <http://oppn.opp.go.th/research๐๑.php>

ที่ได้จากการทำงานเป็นเครือข่ายต้องดีกว่าผลรวมที่เกิดจากการปล่อยให้ต่างคนต่างทำแล้วนำผลลัพธ์ของแต่ละคนมารวมกัน

๒.๓.๒ องค์ประกอบของเครือข่าย

เครือข่ายเทียม (Pseudo network) หมายถึง เครือข่ายชนิดที่เราหลงผิดคิดว่าเป็นเครือข่าย แต่แท้จริงแล้วเป็นแค่การชุมนุมพบปะสังสรรค์ระหว่างสมาชิก โดยที่ต่างคนต่างก็ไม่ได้มีเป้าหมายร่วมกัน และไม่ได้ตั้งใจที่จะทำกิจกรรมร่วมกัน เป็นการรวมกลุ่มแบบเฮโลสาระพา หรือรวมกันตามกระแสนิยมที่ไม่มีวัตถุประสงค์ชัดเจน ลักษณะของเครือข่ายลวงจะไม่มีกระบวนการระหว่างสมาชิก ดังนั้น การทำความเข้าใจกับองค์ประกอบของเครือข่ายจึงมีความสำคัญ เพื่อช่วยให้สมาชิกสามารถสร้างเครือข่ายแทนการสร้างเครือข่ายเทียม

โดยที่เครือข่ายแท้ มีองค์ประกอบที่สำคัญอยู่ ๗ ประการ คือ^{๖๒}

(๑) มีการรับรู้มุมมองที่เหมือนกัน (Common perception)

สมาชิกในเครือข่าย ต้องมีความรู้สึกนึกคิดและการรับรู้ เหมือนกันถึงเหตุผลในการเข้ามาร่วมกันเป็นเครือข่าย เช่น มีความเข้าใจในตัวปัญหาและมีจิตสำนึกในการแก้ไขปัญหาาร่วมกัน ประสบกับปัญหาอย่างเดียวกัน หรือต้องการความช่วยเหลือในลักษณะที่คล้ายคลึงกัน เป็นต้นซึ่งจะส่งผลให้สมาชิกของเครือข่ายเกิดความรู้สึกผูกพันในการดำเนินกิจกรรมร่วมกันเพื่อแก้ปัญหาหรือลดความเดือดร้อนที่เกิดขึ้น

การรับรู้ ร่วมกันถือเป็นหัวใจของเครือข่ายที่ทำให้เครือข่ายดำเนินไปอย่างต่อเนื่อง เพราะถ้าเริ่มต้น ด้วยการรับรู้ที่ต่างกันมีมุมมองหรือแนวคิดที่ไม่เหมือนกันแล้วจะประสานงานและขอความร่วมมือยาก เพราะแต่ละคนจะติดอยู่ในกรอบความคิดของตัวเอง มองปัญหาหรือความต้องการไปคนละทิศละทาง แต่ทั้งนี้มิได้หมายความว่าสมาชิกของเครือข่ายจะมีความเห็นที่ต่างกันไม่ได้ เพราะมุมมองที่แตกต่างช่วยให้เกิดการสร้างสรรค์ ในการทำงาน แต่ความแตกต่างนั้นต้องอยู่ในส่วนของกระบวนการ (Process) ภายใต้การรับรู้ถึงปัญหาที่สมาชิกทุกคนยอมรับแล้ว มิฉะนั้นความเห็นที่ต่างกันจะนำไปสู่ความแตกแยกและแตกหักในที่สุด

(๒) การมีวิสัยทัศน์ร่วมกัน (Common vision)

วิสัยทัศน์ร่วมกัน หมายถึง การที่สมาชิกมองเห็นจุดมุ่งหมายในอนาคตที่เป็นภาพเดียวกัน มีการรับรู้ และเข้าใจไปในทิศทางเดียวกัน และมีเป้าหมายที่จะเดินทางไปด้วยกันการมีวิสัยทัศน์ร่วมกันจะทำให้กระบวนการขับเคลื่อนเกิดพลัง มีความเป็นเอกภาพ และช่วยผ่อนคลายความขัดแย้งอันเนื่องมาจากความคิดเห็นที่แตกต่างกัน ในทางตรงกันข้าม ถ้าวิสัยทัศน์ หรือเป้าหมายของสมาชิกบางกลุ่มขัดแย้งกับวิสัยทัศน์หรือเป้าหมายของเครือข่าย พฤติกรรมของสมาชิกกลุ่มนั้นก็จะเริ่มแตกต่างจากแนวปฏิบัติที่สมาชิกเครือข่ายกระทำร่วมกัน ดังนั้น แม้ว่าจะต้องเสียเวลามากกับความพยายามในการสร้างวิสัยทัศน์ร่วมกัน แต่ก็จำเป็นจะต้องทำให้เกิดขึ้น หรือถ้าสมาชิกมีวิสัยทัศน์ส่วนตัวอยู่แล้ว ก็ต้องปรับให้สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ของเครือข่ายให้มากที่สุดแม้จะไม่ซ้อนทับกันแนบสนิทจนเป็นภาพเดียวกัน แต่อย่างน้อยก็ควรสอดรับไปในทิศทางเดียวกัน

^{๖๒}สำนักงานคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการ, เอกสารบทที่ ๒ แนวคิดที่เกี่ยวข้อง. แหล่งที่มา

(๓) มีความสนใจหรือผลประโยชน์ร่วมกัน (Mutual interests/benefits)

คำว่าผลประโยชน์ในที่นี้ครอบคลุมทั้งผลประโยชน์ที่เป็นตัวเงินและผลประโยชน์ไม่ใช่ตัวเงิน เป็นความต้องการ (Need) ของมนุษย์ในเชิงปัจเจก เช่น เกียรติยศ ชื่อเสียงการยอมรับ โอกาสในความก้าวหน้า ความสุข ความพึงพอใจ เป็นต้นสมาชิกของเครือข่ายเป็นมนุษย์ปุถุชนธรรมดาที่ต่างก็มีความต้องการเป็นของตัวเอง (Human needs) ถ้าการเข้าร่วมในเครือข่ายสามารถตอบสนองต่อความต้องการของเขาหรือมีผลประโยชน์ร่วมกัน ก็จะเป็นแรงจูงใจให้เขามามีส่วนร่วมในเครือข่ายมากขึ้นดังนั้น ในการที่จะดึงใครสักคนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานของเครือข่าย จำเป็นต้องคำนึงถึงผลประโยชน์ ที่เขาจะได้รับจากการเข้าร่วม ถ้าจะให้ดี ต้องพิจารณาล่วงหน้า ก่อนที่เขาจะร้องขอ ลักษณะของผลประโยชน์ที่สมาชิกแต่ละคนจะได้รับอาจแตกต่างกัน แต่ควรต้องให้ทุกคน และต้องเพียงพอที่จะเป็นแรงจูงใจให้เขาเข้ามามีส่วนร่วมในทางปฏิบัติได้จริง ไม่ใช่เป็นเพียงไม้ประดับเนื่องจากมีตำแหน่งในเครือข่าย แต่ไม่ได้ร่วมปฏิบัติการกิจ เมื่อใดก็ตามที่สมาชิกเห็นว่าเขาเสียประโยชน์มากกว่าได้ หรือเมื่อเขาได้ในสิ่งที่ต้องการเพียงพอแล้ว สมาชิกเหล่านั้นก็จะออกจากเครือข่ายไปในที่สุด

(๔) การมีส่วนร่วมของสมาชิกทุกคนในเครือข่าย (Stakeholders Participation)

การมีส่วนร่วมของสมาชิกในเครือข่าย เป็นกระบวนการที่สำคัญมากในการพัฒนาความเข้มแข็งของเครือข่าย เป็นเงื่อนไขที่ทำให้เกิดการร่วมรับรู้ ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ และร่วมลงมือกระทำอย่างเข้มแข็ง ดังนั้น สถานะของสมาชิกในเครือข่ายควรมีความเท่าเทียมกัน ทุกคนอยู่ในฐานะ “หุ้นส่วน (Partner)” ของเครือข่าย เป็นความสัมพันธ์ในแนวนอน (Horizontal relationship) คือความสัมพันธ์ฉันท์เพื่อนมากกว่าความสัมพันธ์ในแนวตั้ง (Vertical relationship) ในลักษณะเจ้านายลูกน้อง ซึ่งบางครั้งก็ทำได้ยากในทางปฏิบัติเพราะต้องเปลี่ยนกรอบความคิดของสมาชิกในเครือข่าย โดยการสร้างบริบทแวดล้อมอื่น ๆ เข้ามาประกอบ แต่ถ้าทำได้จะสร้างความเข้มแข็งให้กับเครือข่ายมาก

(๕) มีการเสริมสร้างซึ่งกันและกัน (Complementary relationship)

องค์ประกอบที่จะทำให้เครือข่ายดำเนินไปอย่างต่อเนื่อง คือ การที่สมาชิกของเครือข่ายต่างก็สร้างความเข้มแข็งให้กันและกัน โดยนำจุดแข็งของฝ่ายหนึ่งไปช่วยแก้ไขจุดอ่อนของอีกฝ่ายหนึ่ง แล้วทำให้ได้ผลลัพธ์เพิ่มขึ้นในลักษณะพลังทวีคูณ ($1+1 > 2$) มากกว่าผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นเมื่อต่างคนต่างอยู่

(๖) การเกื้อหนุนพึ่งพากัน (Interdependence)

เป็นองค์ประกอบที่ทำให้เครือข่ายดำเนินไปได้อย่างต่อเนื่องเช่นเดียวกัน เนื่องจาก การที่สมาชิกเครือข่ายตกอยู่ในสถานะจำกัดทั้งด้านทรัพยากร ความรู้ เงินทุน กำลังคน ฯลฯ ไม่สามารถทำงานให้บรรลุเป้าหมายอย่างสมบูรณ์ได้ด้วยตนเองโดยปราศจากเครือข่าย จำเป็นต้องพึ่งพาซึ่งกันและกันระหว่างสมาชิกในเครือข่าย การทำให้หุ้นส่วนของเครือข่ายยึดโยงกันอย่างเหนียวแน่น จำเป็นต้องทำให้หุ้นส่วนแต่ละคนรู้สึกว่หาก เอาหุ้นส่วนคนใดคนหนึ่งออกไปจะทำให้เครือข่ายล้มลงได้ การดำรงอยู่ของหุ้นส่วนแต่ละคนจึงเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการดำรงอยู่ของเครือข่าย การเกื้อหนุนพึ่งพากันในลักษณะนี้จะส่งผลให้สมาชิกมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างกันโดยอัตโนมัติ

(๗) มีปฏิสัมพันธ์ในเชิงแลกเปลี่ยน (Interaction)

หากสมาชิกในเครือข่ายไม่มีการปฏิสัมพันธ์กันแล้ว ก็ไม่ต่างอะไรกับก้อนหินแต่ละก้อนที่รวมกันอยู่ในถุง แต่ละก้อนก็อยู่ในถุงอย่างเป็นอิสระ ดังนั้นสมาชิกในเครือข่ายต้องทำกิจกรรมร่วมกันเพื่อก่อให้เกิดการปฏิสัมพันธ์ระหว่างกัน เช่น มีการติดต่อกันผ่านทาง การเขียน การพบปะพูดคุย การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน หรือมีกิจกรรมประชุมสัมมนา ร่วมกันโดยที่ผลของการปฏิสัมพันธ์นี้ต้องก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในเครือข่ายตามมาด้วยลักษณะของปฏิสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกควรเป็นการแลกเปลี่ยนกัน (Reciprocal exchange) มากกว่าที่จะเป็นผู้ให้หรือเป็นผู้รับฝ่ายเดียว (Unilateral exchange) ยิ่งสมาชิกมีปฏิสัมพันธ์กันมากเท่าใดก็จะเกิดความผูกพันระหว่างกันมากขึ้นเท่านั้น ทำให้การเชื่อมโยงแน่นแฟ้นมากขึ้น มีการเรียนรู้ระหว่างกันมากขึ้นสร้างความเข้มแข็งให้กับเครือข่าย

องค์ประกอบข้างต้นไม่เพียงแต่จะเป็นประโยชน์ในการนำไปช่วยจำแนกระหว่างเครือข่ายแท้ กับเครือข่ายเทียมเท่านั้น แต่ยังแสดงให้เห็นถึงปัจจัยที่จะมีผลต่อการเสริมสร้างความเข้มแข็งของเครือข่ายด้วย และองค์ประกอบทั้งหลายข้อนี้เป็นตัวที่จะช่วยให้เครือข่ายสามารถรวมตัวกัน และพัฒนาเครือข่ายจนกลายเป็นเครือข่ายที่เข้มแข็งและมีพลัง

๒.๓.๓ แนวคิดเกี่ยวกับการสร้างเครือข่าย (Networking)

การสร้างเครือข่าย หมายถึง การทำให้มีการติดต่อ สนับสนุนให้มีการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร และการร่วมมือกันด้วยความสมัครใจ การสร้างเครือข่ายควรสนับสนุนและอำนวยความสะดวกให้สมาชิกในเครือข่ายมีความสัมพันธ์กันฉันท์เพื่อน ที่ต่างก็มีความเป็นอิสระมากกว่าสร้างการคบค้าสมาคมแบบพึ่งพิง นอกจากนี้ การสร้างเครือข่ายต้องไม่ใช่การสร้างระบบติดต่อด้วยการเผยแพร่ข่าวสารแบบทางเดียว เช่น การส่งจดหมายข่าวไปให้สมาชิกตามรายชื่อ แต่จะต้องมีการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารระหว่างกันด้วย

- ความจำเป็นที่ต้องมีเครือข่าย

การพัฒนางานหรือการแก้ปัญหาใดๆ ที่ใช้วิธีดำเนินงานในรูปแบบที่สืบทอดกันเป็นวัฒนธรรมภายในกลุ่มคน หน่วยงาน หรือองค์กรเดียวกัน จะมีลักษณะไม่ต่างจากการปิดประเทศที่ไม่มีการติดต่อสื่อสารกับภายนอก การดำเนินงานภายใต้กรอบความคิดเดิม อาศัยข้อมูลข่าวสารที่ไหลเวียนอยู่ภายใน ใช้ทรัพยากรหรือสิ่งอำนวยความสะดวกที่พอจะหาได้ใกล้มือ หรือถ้าจะออกแบบใหม่ก็ต้องใช้เวลานานมาก จะเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนางานอย่างยิ่งและไม่อาจแก้ปัญหาที่ซับซ้อนได้ ดังนั้น การสร้าง “เครือข่าย” สามารถช่วยแก้ปัญหาข้างต้นได้ด้วยการเปิดโอกาสให้บุคคลและองค์กรได้แลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารรวมทั้งบทเรียน และประสบการณ์กับบุคคลหรือองค์กรที่อยู่นอกหน่วยงานของตน ลดความซ้ำซ้อนในการทำงาน ให้ความร่วมมือ และทำงานในลักษณะที่เอื้อประโยชน์ซึ่งกันและกัน เสมือนการเปิดประตูสู่โลกภายนอก

- การก่อเกิดของเครือข่าย

เครือข่ายแต่ละเครือข่าย ต่างมีจุดเริ่มต้น หรือถูกสร้างมาด้วยวิธีการต่าง ๆ กัน แบ่งชนิดของเครือข่ายออกเป็น ๓ ลักษณะ คือ

๑) เครือข่ายที่เกิดโดยธรรมชาติ

เครือข่ายชนิดนี้มักเกิดจากการที่ผู้คนมีใจตรงกัน ทำงานคล้ายคลึงกันหรือประสบกับสภาพปัญหาเดียวกันมาก่อน เข้ามารวมตัวกันเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดและประสบการณ์ร่วมกันแสวงหาทางเลือกใหม่ที่ดีกว่า การดำรงอยู่ของกลุ่มสมาชิกในเครือข่ายเป็นแรงกระตุ้นที่เกิดขึ้นภายในตัวสมาชิกเอง (ฉันทะ) เครือข่าย เช่นนี้มักเกิดขึ้นในพื้นที่อาศัยความเป็นเครือญาติ เป็นคนในชุมชนหรือมาจากภูมิลำเนาเดียวกันที่มีวัฒนธรรมความเป็นอยู่คล้ายคลึงกัน มาอยู่รวมกันเป็นกลุ่มโดยจัดตั้งเป็นชมรมที่มีกิจกรรมร่วมกันก่อน เมื่อมีสมาชิกเพิ่มขึ้นจึงขยายพื้นที่ดำเนินการออกไป หรือมีการขยายเป้าหมาย/วัตถุประสงค์ ของกลุ่มมากขึ้น ในที่สุดก็พัฒนาขึ้นเป็นเครือข่ายเพื่อให้ครอบคลุมต่อความต้องการของสมาชิกได้กว้างขวางขึ้น เครือข่ายประเภทนี้ มักใช้เวลาก่อร่างสร้างตัวที่ยาวนาน แต่เมื่อเกิดขึ้นแล้ว มักจะเข้มแข็ง ยั่งยืน และมีแนวโน้มที่จะขยายตัวเพิ่มขึ้น

๒) เครือข่ายจัดตั้ง

เครือข่ายจัดตั้งมักจะมี ความเกี่ยวข้องกับนโยบายหรือการดำเนินงานของภาครัฐเป็นส่วนใหญ่ การจัดตั้งอยู่ในกรอบความคิดเดิมที่ใช้กลไกของรัฐผลักดันให้เกิดงานที่เป็นรูปธรรมโดยเร็ว และส่วนมากภาคีหรือสมาชิกที่เข้าร่วมเครือข่ายมักจะไม่ได้มีพื้นฐาน ความต้องการ ความคิด ความเข้าใจ หรือมุมมองในการจัดตั้งเครือข่ายที่ตรงกันมาก่อนที่จะเข้ามารวมตัวกัน เป็นการ ทำงานเฉพาะกิจชั่วคราวที่ไม่มีความต่อเนื่อง และมักจะจางหายไป ในที่สุด เว้นแต่ว่าเครือข่ายจะได้รับการชี้แนะที่ดี ดำเนินงานเป็นขั้นตอนจนสามารถสร้างความเข้าใจที่ถูกต้อง เกิดเป็นความผูกพันระหว่างสมาชิกจนนำไปสู่ การพัฒนาเป็นเครือข่ายที่แท้จริง อย่างไรก็ตาม แม้ว่ากลุ่มสมาชิกจะยังคงรักษาสถานภาพของเครือข่ายไว้ได้ แต่มีแนวโน้มที่จะลดขนาดของเครือข่ายลงเมื่อเปรียบเทียบกับระยะก่อตั้ง

๓) เครือข่ายวิวัฒนาการ

เป็นการถือกำเนิดโดยไม่ได้เป็นไปตามธรรมชาติตั้งแต่แรก และไม่ได้เกิดจากการจัดตั้งโดยตรง แต่มีกระบวนการพัฒนาผสมผสานอยู่ โดยเริ่มที่กลุ่มบุคคล/องค์กรมารวมกันด้วยวัตถุประสงค์ กว้างๆ ในการสนับสนุนกันและเรียนรู้ไปด้วยกันโดยยังไม่ได้สร้างเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์เฉพาะที่ชัดเจนนัก หรืออีกลักษณะหนึ่งคือถูกจุดประกายความคิดจากภายนอก ไม่ว่าจะเป็นการได้รับฟัง หรือการไปได้เห็นการดำเนินงานของเครือข่ายอื่นๆ มาแล้วเกิดความคิดที่จะรวมตัวกัน สร้างพันธมิตรสัญญาเป็นเครือข่ายช่วยเหลือและพัฒนาตนเอง เครือข่ายที่วานี้แม้จะไม่ได้เกิดจากแรงกระตุ้นภายในโดยตรงตั้งแต่แรก แต่ถ้าสมาชิกมีความตั้งใจจริงที่เกิดจากจิตสำนึกที่ดี เมื่อได้รับการกระตุ้นและสนับสนุน ก็จะสามารถพัฒนาต่อไปจนกลายเป็นเครือข่าย ที่เข้มแข็งทำนองเดียวกันกับเครือข่ายที่ เกิดขึ้นโดยธรรมชาติ เครือข่ายในลักษณะนี้ พบเห็นอยู่มากมาย เช่น เครือข่ายผู้สูงอายุ เครือข่ายโรงเรียนสร้างเสริมสุขภาพ เป็นต้น

- การรักษาเครือข่าย

ตราบไคที่ภารกิจเครือข่ายยังไม่สำเร็จย่อมมีความจำเป็นที่จะต้องรักษาเครือข่ายไว้ ประคับประคองให้เครือข่ายสามารถดำเนินการต่อไปได้ และบางกรณีหลังจากเครือข่ายได้บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายแล้ว ก็จำเป็นต้องรักษาความสำเร็จของเครือข่ายไว้ หลักการรักษาความสำเร็จของเครือข่าย มีดังนี้

๑) มีการจัดกิจกรรมร่วมที่ดำเนินอย่างต่อเนื่อง

เครือข่ายจะก้าวไปสู่ช่วงชีวิตที่ถดถอยหากไม่มีกิจกรรมใด ๆ ที่สมาชิกของเครือข่ายสามารถกระทำร่วมกัน เนื่องจากไม่มีกิจกรรมก็ไม่มีกลไกที่จะดึงสมาชิกเข้าหากัน สมาชิกของเครือข่ายก็จะมีโอกาสปฏิสัมพันธ์กัน เมื่อการปฏิสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกลดลงก็ส่งผลให้เครือข่ายเริ่มอ่อนแอ สมาชิกจะเริ่มสงสัยในการคงอยู่ของเครือข่าย บางคนอาจพาลคิดไปว่าเครือข่ายล้มเลิกไปแล้ว

ความยั่งยืนของเครือข่ายจะเกิดขึ้นก็ต่อเมื่อได้มีการจัดกิจกรรมที่ดำเนินการอย่างต่อเนื่องจนกระทั่งกิจกรรมดังกล่าวกลายเป็นแบบแผน (pattern) ของการกระทำที่สมาชิกของเครือข่ายยอมรับโดยทั่วกัน ด้วยเหตุนี้การที่จะรักษาเครือข่ายไว้ได้ต้องมีการกำหนดโครงสร้างและตารางกิจกรรมไว้ให้ชัดเจน ทั้งในแง่ของเวลา ความถี่ และต้องเป็นกิจกรรมที่น่าสนใจเพียงพอที่จะดึงดูดสมาชิกให้เข้าร่วมกิจกรรมดังกล่าว ไม่จำเป็นต้องเป็นกิจกรรมเดียวที่ ใช้สำหรับสมาชิกทุกคน กล่าวคือ ควรจะมีกิจกรรมย่อยที่หลากหลายเพียงพอที่จะตอบสนองความสนใจของสมาชิกกลุ่มย่อยในเครือข่ายด้วย โดยที่กิจกรรมเหล่านี้ก็ต้องอยู่ในทิศทางที่จะทำให้บรรลุเป้าหมายของเครือข่าย กิจกรรมเหล่านี้อาจจัดในรูปแบบที่เป็นทางการ เช่น การวางแผนงานร่วมกัน การพบปะเพื่อประเมินผลร่วมกันประจำทุกเดือน เป็นต้น หรือจัดในรูปแบบที่ไม่เป็นทางการ เช่น จัดกีฬาสนทนา การระหว่างสมาชิก จัดงานประเพณีท้องถิ่นร่วมกัน เป็นต้น ในกรณีที่เครือข่ายครอบคลุมพื้นที่ที่กว้างขวางมาก กิจกรรมไม่ควรรวมศูนย์อยู่เฉพาะส่วนกลาง ควรกระจายจุดพบปะสร้างสรรค์หมุนเวียนกันไปเพื่อให้สมาชิกเข้าร่วมได้โดยสะดวก

๒) การรักษาสัมพันธภาพที่ดีระหว่างสมาชิกเครือข่าย

สัมพันธภาพที่ดีเป็นองค์ประกอบสำคัญยิ่งในการรักษาเครือข่ายให้ยั่งยืนต่อไป ความสัมพันธ์ที่ดีเป็นเสมือนน้ำมันที่คอยหล่อลื่นการทำงานร่วมกันให้ดำเนินไปอย่างราบรื่น เมื่อใดที่สมาชิกของเครือข่ายเกิดความรู้สึกบาดหมางไม่เข้าใจกัน หรือเกิดความขัดแย้งระหว่างกันโดยหาข้อตกลงไม่ได้ สัมพันธภาพระหว่างสมาชิกก็จะเริ่มแตกร้า ซึ่งหากไม่มีการแก้ไขอย่างทันท่วงที ก็จะนำไปสู่ความเสื่อมถอย และความสิ้นสุดลงของเครือข่ายได้ ดังนั้น ควรมีการจัดกิจกรรมที่มีจุดประสงค์เพื่อกระชับความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกโดยเฉพาะ และควรจัดอย่างสม่ำเสมอไม่ใช่ว่าในช่วงที่มีปัญหาเกิดขึ้นเท่านั้น

นอกจากนี้ สมาชิกของเครือข่ายพึงตระหนักถึงความสำคัญของการรักษาสัมพันธภาพ เพื่อหลีกเลี่ยงความขัดแย้งหรือความไม่เข้าใจกันที่อาจเกิดขึ้น สมาชิกควรแสดงความเป็นมิตรต่อกัน เมื่อเกิดความขัดแย้งต้องรีบแก้ไขและดำเนินการไกล่เกลี่ยให้เกิดความเข้าใจกันใหม่ และควรมีมาตรการป้องกันปัญหาก่อนที่จะเกิดความขัดแย้งระหว่างกัน เช่น ในการจัดโครงสร้างองค์กรควรแบ่งอำนาจหน้าที่ให้ชัดเจน และไม่ซ้ำซ้อน การกำหนดเป้าหมายการทำงานที่สมาชิกยอมรับร่วมกัน การจัดสรรทรัพยากรอย่างเพียงพอ การกำหนดผู้นำที่เหมาะสม การกำหนดกติกาอันเป็นที่ยอมรับร่วมกัน เป็นต้น

๓) การกำหนดกลไกสร้างระบบใจ

สมาชิกจะยังเข้าร่วมกิจกรรมของเครือข่ายตราบเท่าที่ ยังมีสิ่งจูงใจเพียงพอที่จะดึงดูดให้เข้าไปมีส่วนร่วม ดังนั้น จึงจำเป็นต้องกำหนดกลไกบางประการที่จะช่วยจูงใจให้สมาชิกเกิด

ความสนใจอยากเข้ามามีส่วนร่วม ซึ่งตามทฤษฎีแรงจูงใจแล้ว ปัจเจกต่างก็มีสิ่งจูงใจที่ต่างกัน ดังนั้นควรทำการวิเคราะห์เพื่อป้องกันแรงจูงใจที่แตกต่างหลากหลายในแต่ละบุคคล แล้วทำการจัดกลุ่มของสิ่งจูงใจที่ใกล้เคียงกันออกเป็นกลุ่ม ๆ อาทิ ค่าตอบแทน เกียรติยศชื่อเสียง การยอมรับ ฯลฯ อันจะนำไปสู่มาตรการในการสร้างแรงจูงใจสำหรับบุคคลในแต่ละกลุ่มอย่างเฉพาะเจาะจงถ้าจำเป็นจะต้องให้ค่าตอบแทนเพื่อเป็นสิ่งจูงใจ ควรเป็นการแลกเปลี่ยนกับผลงานมากกว่าการให้ผลตอบแทนในลักษณะเหมาจ่าย กล่าวคือ ผู้ที่รับค่าตอบแทนต้องสร้างผลงานเพื่อเป็นการแลกเปลี่ยน โดยผลงานที่ได้ต้องสนับสนุนและสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการพัฒนาเครือข่าย และควรมีการทำสัญญาเป็นลายลักษณ์อักษรให้ชัดเจน เพื่อสร้างทักษะผูกพันระหว่างผู้รับทุนและผู้ให้การให้ค่าตอบแทนก็ไม่ควรให้ทั้งหมดในงวดเดียว เพื่อให้มีการปรับลดค่าตอบแทนได้หากผู้รับทุนไม่ดำเนินการตามสัญญา ในกรณีที่ต้องการให้เกียรติยศและชื่อเสียงเป็นสิ่งจูงใจโดยเฉพาะในงานพัฒนาสังคมที่มักจะไม่มียearsค่าตอบแทนการดำเนินงาน จำเป็นต้องหาสิ่งจูงใจอื่นมาชดเชยสิ่งตอบแทนที่เป็นตัวเงิน ตามทฤษฎีของ Maslow ความต้องการการยกย่องจากผู้อื่น (esteem needs) ที่อยู่ในรูปของอำนาจเกียรติยศชื่อเสียง หรือสถานะทางสังคมเป็นสิ่งที่นำมาใช้จูงใจได้อาจทำเป็นรูป “สัญลักษณ์” บางอย่าง ที่สื่อถึงการได้รับเกียรติยศ การยกย่องและมีคุณค่าทางสังคม เช่น การประกาศเกียรติยศ เข็มเชิดชูเกียรติโล่เกียรติยศ เป็นต้น โดยสัญลักษณ์เหล่านี้ต้องมีคุณค่าเพียงพอให้เขาปรารถนาอยากที่จะได้และควรมีเกียรติยศหลายระดับที่จูงใจสมาชิกเครือข่ายให้ร่วมมือลงแรงเพื่อไต่เต้าไปสู่ ระดับที่สูงขึ้นต่อไป ซึ่งจะช่วยให้เกิดความต่อเนื่อง และควรมีการประชาสัมพันธ์เผยแพร่รายชื่อคนกลุ่มนี้อย่างกว้างขวาง

๔) การจัดหาทรัพยากรสนับสนุนอย่างเพียงพอ

หลายเครือข่ายต้องหยุดดำเนินการไปเนื่องจากขาดแคลนทรัพยากรสนับสนุนการดำเนินงานที่เพียงพอ ทั้งด้านวัสดุอุปกรณ์ เครื่องมือเครื่องใช้ และบุคลากร ที่สำคัญคือเงินทุนในการดำเนินงานซึ่งเปรียบเสมือนเลือดที่ไหลเวียนหล่อเลี้ยงเครือข่ายให้สามารถดำเนินการต่อไปได้ เมื่อขาดเงินทุนเพียงพอที่จะจุนเจือเครือข่ายอาจต้องปิดตัวลงในที่สุด หากได้รับการสนับสนุนจะต้องมีระบบตรวจสอบการใช้จ่ายอย่างรัดกุม และมีการรายงานผลเป็นระยะ หากการดำเนินงานไม่คืบหน้าอาจให้ระงับทุนได้

๕) การให้ความช่วยเหลือและช่วยแก้ไข้ปัญหา

เครือข่ายอาจเกิดปัญหาระหว่างการดำเนินงานได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเครือข่ายที่เพิ่งเริ่มดำเนินการใหม่ๆ การมีที่ปรึกษาที่ดีคอยให้คำแนะนำและคอยช่วยเหลือจะช่วยให้เครือข่ายสามารถดำเนินการต่อไปได้ และช่วยหนุนเสริมให้เครือข่ายเกิดความเข้มแข็งยิ่งขึ้น ควรมีที่ปรึกษาเพื่อทำหน้าที่ช่วยเหลือให้คำแนะนำ เป็นแหล่งข้อมูลให้ศึกษาค้นคว้า และช่วยอบรมภาวะความเป็นผู้นำให้กับสมาชิกเครือข่าย

(๖) การสร้างผู้นำรุ่นใหม่อย่างต่อเนื่อง

องค์กรหรือเครือข่ายที่เคยประสบความสำเร็จกลับต้องประสบกับความล้มเหลวอย่างรุนแรงเมื่อเวลาผ่านไป เพราะไม่ได้ “สร้างคน” ขึ้นมาเพื่อสานต่อภารกิจของเครือข่าย จำเป็นต้องสร้างผู้นำรุ่นใหม่อย่างต่อเนื่อง เครือข่ายต้องคัดเลือกคนที่มีคุณสมบัติเหมาะสมทั้งความรู้ความสามารถ การมีประสบการณ์ร่วมกับเครือข่ายและที่สำคัญคือเป็นที่ยอมรับนับถือและสามารถ

เป็นศูนย์รวมใจของคนในเครือข่ายได้ ดำเนินการให้คนเหล่านี้เข้าร่วมกิจกรรมเพื่อเพิ่มประสบการณ์ในการทำหน้าที่เป็นสมาชิกแกนหลัก เพื่อสืบสานหน้าที่ต่อไปเมื่อสมาชิกแกนหลักต้องหมดวาระไป

๒.๓.๔ แนวคิดเกี่ยวกับเครือข่ายสังคม (Social Network)

ชนากิตต์ ราชพิบูลย์^{๖๓} ได้อธิบายว่า การสร้างเครือข่ายการทำงานเป็นวิธีการทำงานที่ได้รับความนิยมทั้งในภาคธุรกิจและในการทำงานเชิงพัฒนาสังคม ซึ่งในโลกธุรกิจนั้นแนวความคิดของระบบเครือข่ายได้เกิดขึ้นในปี พ.ศ. ๒๕๑๓ โดยเริ่มจากธุรกิจของการจัดหางานทำ และการสรรหาบุคคลที่เหมาะสม แต่สำหรับในทางสังคมวิทยา เครือข่ายเป็นรูปแบบความสัมพันธ์ทางสังคม (Social-Network) อย่างหนึ่ง ที่แตกต่างไปจากกลุ่ม โดยที่กลุ่มจะมีขอบเขตที่ชัดเจนแน่นอน รู้ว่าใครเป็นสมาชิก และมีความเป็นรูปธรรมมองเห็นได้ แต่เครือข่ายเป็นรูปแบบความสัมพันธ์ทางสังคม ที่ไม่มีขอบเขต การเชื่อมความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในเครือข่ายอาจจะมองเห็นเป็นรูปธรรม หรือมองไม่เห็นเป็นรูปธรรมก็ได้ ซึ่งเครือข่ายที่มองเห็นเป็นรูปธรรมมี ๓ ลักษณะ คือ เครือข่ายการแลกเปลี่ยน เครือข่ายการติดต่อสื่อสาร และเครือข่ายความสัมพันธ์ในการอยู่ร่วมกัน แต่เครือข่ายไม่มีโครงสร้างแน่นอนตายตัว อาจมีการกำหนดหน้าที่ให้สัมพันธ์กัน แต่ในเครือข่ายไม่มีใครบังคับใครให้ทำอะไรได้ แต่ละคนหรือกลุ่มองค์กรต่างเป็นศูนย์กลางของเครือข่ายได้พอๆ กัน ส่วนเครือข่ายสังคมที่เป็นระบบทางสังคมที่เชื่อมโยงกันด้วยความสัมพันธ์หมายถึง กลุ่มของบุคคลหรือตัวแสดง(individual หรือ actor)ที่มีความสัมพันธ์กัน โดยมี ๓ องค์ประกอบสำคัญ ได้แก่ ๑) กลุ่มของบุคคลหรือตัวแสดง ๒) แต่ละบุคคลมีกลุ่มแอตทริบิวต์ (ที่อธิบายคุณลักษณะ) ๓) กลุ่มของจุดเชื่อมโยงบอกความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล^{๖๔} เครือข่ายสังคม จึงเป็นโครงสร้างของสังคมที่สร้างขึ้นจากกลุ่มบุคคลของสังคม (เช่น บุคคลหรือองค์กร) และกลุ่มของ ๒ กลุ่มที่เชื่อมโยงกัน ภาพรวมของเครือข่ายสังคมทำให้มีวิธีการวิเคราะห์โครงสร้างเอ็นตีตี้ของสังคมเช่นเดียวกับหลาย ๆ ทฤษฎีที่อธิบายรูปแบบของโครงสร้างสังคมการศึกษาโครงสร้างเหล่านี้ใช้การวิเคราะห์เครือข่ายที่ระบุรูปแบบของแต่ละแห่งและของโลก ระบุหน่วยที่มีอิทธิพลต่อกันและตรวจสอบความเคลื่อนไหวของเครือข่าย^{๖๕}

เครือข่ายทางสังคม จึงเป็นการรวมตัวของกลุ่มของสมาชิกของเครือข่าย (nodes) ที่มีความเกี่ยวข้องเชื่อมโยงกันโดยมีความสัมพันธ์และปฏิสัมพันธ์ทางสังคมในรูปแบบต่าง ๆ เช่น ความเป็นเพื่อน ญาติพี่น้อง ผู้ร่วมงานการพูดคุย การให้คำแนะนำ การให้ความไว้วางใจ การแลกเปลี่ยนสารสนเทศ การติดต่อสื่อสารผ่านอีเมลและสื่อสังคมออนไลน์การให้ความร่วมมือ ความเป็นผู้แต่งร่วม และการอ้างอิงผลงานวิจัย เป็นต้น^{๖๖} สมาชิกเครือข่ายอาจเป็นได้ทั้งมนุษย์ที่เป็นปัจเจกบุคคล คณะบุคคล หรือสิ่งต่าง ๆ ที่ไม่ใช่มนุษย์ก็ได้เช่น องค์กร สถาบัน บทบาทหน้าที่ ตำแหน่ง สัตว์สิ่งของ บทความวารสารและเว็บเพจ เป็นต้น ส่วนเนื้อหาของทรัพยากรที่แลกเปลี่ยนไหลเวียนระหว่างกัน

^{๖๓}ชนากิตต์ ราชพิบูลย์, “การศึกษาพฤติกรรมการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์และผลกระทบต่อนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ในเขตกรุงเทพมหานคร, (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต คณะครุศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี, ๒๕๕๓) น.๒๘-๒๙.

^{๖๔}Wasserman, S. and Faust, K. (๑๙๙๔). Social Network Analysis : Methods and Applications.Cambridge: Cambridge University Press

^{๖๕}น้ำทิพย์ วิกาวิน. (๒๕๕๘). เครือข่ายสังคมในสังคมเครือข่าย.ว. วิจัยสมาคมห้องสมุดฯ.๘(๒) ก.ค.-ธ.ค. ๒๕๕๘

^{๖๖}Marin, A. and Wellman, B. ๒๐๑๑. Social network analysis: An introduction. In John Scott and Peter J. Carrington (Eds.) The SAGE Handbook of social network analysis (pp.๑๑-๒๕).London: SAGE Publications

เครือข่ายทางสังคมมีได้หลายชนิดทั้งทรัพยากรที่จับต้องได้เช่น สินค้า วัตถุดิบ บริการ เงิน และทรัพยากรที่จับต้องไม่ได้เช่น ข้อมูล สารสนเทศ การสื่อสาร ความเชื่อ และอิทธิพลทางสังคม เป็นต้น^{๖๗}

เมื่อเครือข่ายสังคม เป็นกลุ่มของบุคคลที่มีความสัมพันธ์กัน การวิเคราะห์เครือข่ายสังคม จึงเน้นที่บุคคลที่มีความสัมพันธ์เชื่อมโยงแต่ละบุคคลหรือกลุ่มบุคคลเข้าด้วยกันเป็นจุดสำคัญ การวิเคราะห์เครือข่ายสังคมจึงไม่เพียงเป็นวิธีการวิเคราะห์ แต่เป็นกลุ่มของทฤษฎี โมเดลและการประยุกต์ใช้อธิบายแนวคิดของความสัมพันธ์และกระบวนการ ความสัมพันธ์ที่อธิบายโดยการเชื่อมโยงระหว่างหน่วยของแต่ละบุคคล เช่น ครู นักเรียน เขตพื้นที่การศึกษา เป็นต้น เรียกว่าเป็นแนวคิดของการวิเคราะห์เครือข่ายทางสังคม นอกเหนือจากการวิเคราะห์ความสัมพันธ์แล้ว การวิเคราะห์เครือข่ายสังคม ยังเกี่ยวข้องกับการที่แต่ละบุคคลและการกระทำของแต่ละบุคคลเป็นอิสระ การเชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลเป็นโอกาสของการแลกเปลี่ยนทรัพยากรระหว่างกัน รูปแบบของความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลเป็นโครงสร้างสังคมที่เกิดสภาพแวดล้อมที่ให้อาสาแต่ละบุคคล และรูปแบบเครือข่ายสังคมทำให้เกิดรูปแบบความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล

ระดับของเครือข่ายสังคม

เครือข่ายสังคม เป็นระบบย่อยของสังคม ที่สนับสนุนโดยเครือข่ายของสื่อ (media network) มีในทุกระดับจำแนกได้เป็น ๔ ระดับ^{๖๘} ดังนี้

๑. ระดับความสัมพันธ์ของแต่ละบุคคล (individual relations) โดยแต่ละคนจะสร้างจุดเชื่อมกับสมาชิกในครอบครัว เพื่อน คนคุ้นเคย เพื่อนบ้าน เพื่อนร่วมงาน และอื่น ๆ ระดับนี้จะได้รับการสนับสนุนจากเครือข่ายของสื่อและอินเทอร์เน็ต

๒. ระดับความสัมพันธ์ของกลุ่มและองค์กร เป็นการเชื่อมโยงของกลุ่มถาวรและชั่วคราว โดยใช้เครือข่ายคอมพิวเตอร์และโทรคมนาคม (group and organizational relations)

๓. ระดับความสัมพันธ์ของสังคม (societal relations) เป็นระดับความสัมพันธ์ระดับบุคคล ระดับกลุ่มและระดับองค์กรที่ทำให้เกิดสังคมที่มีการเชื่อมโยงโดยใช้เครือข่ายของสื่อ ความสัมพันธ์ของระดับนี้ทำให้เกิดเศรษฐกิจเครือข่าย หรือเศรษฐกิจใหม่

๔. ระดับความสัมพันธ์ของโลก (global relations) เป็นระดับความสัมพันธ์ของสังคมทั่วโลกและองค์การระหว่างประเทศ

๒.๓.๕ แนวคิดเกี่ยวกับเว็บไซต์เครือข่ายสังคมออนไลน์ (Social Networking Site: SNS)

เครือข่ายสังคมออนไลน์ หรือเรียกได้อีกอย่างว่า ชุมชนออนไลน์ (Social Networking Site : SNS) หมายถึง โปรแกรมหรือเว็บไซต์ที่ได้จัดทำขึ้นมา โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้บุคคลสามารถเข้ามาติดต่อสื่อสารกันได้ ทั้งในรูปแบบการติดต่อทางเดียว หรือติดต่อทั้ง สองทางระหว่างผู้รับข้อมูลและผู้ส่งข้อมูล โดยที่ผู้รับและผู้ส่งข้อมูลนั้นไม่จำเป็นต้องรู้จักกันมาก่อนก็ได้ ทั้งนี้เว็บไซต์เครือข่ายสังคมออนไลน์ในปัจจุบันมีมากมายและหลากหลาย และแต่ละเครือข่ายจะมีลักษณะหรือจุดเด่นที่

^{๖๗}จุฑา วิชาวุฒิกุล. (๒๕๕๗). การพัฒนาแบบจำลองเครือข่ายสังคมเพื่อการเพิ่มผลผลิตงานวิจัยในมหาวิทยาลัยวิจัยไทย. คุชฌ์นิพนธ์หลักสูตรสารสนเทศศาสตร์ สาขาวิชาศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช น.๓๒๓.

^{๖๘}Dijk, J.V. (๒๐๐๖). The network society. London: SAGE Publications.pp.๒๕-๒๖

แตกต่างกันออกไป บางเว็บไซต์เน้นเรื่องการส่งข้อความสั้น ๆ เช่น Twitter เป็นต้น หรือบางเว็บไซต์เน้นเรื่องการแบ่งปันรูปภาพหรือวิดีโอเพื่อบอกเล่าเรื่องราว เช่น Youtube, Instagram, Socialcam เป็นต้น หรือบางเว็บไซต์ เน้นในเรื่องของการแบ่งปันบทความหรือข้อมูลในรูปแบบเอกสาร เช่น Blogger, Wordpress เป็นต้น และอีกรูปแบบของเครือข่ายสังคมออนไลน์ที่เป็นที่นิยมในปัจจุบันคือสามารถนำเสนอ แบ่งปันข้อมูลได้หลากหลาย หรือแสดงความคิดเห็นรวมไปถึงการสามารถส่งข้อความแบบสามารถโต้ตอบทันทีได้ (Instant Message : IM) เช่น Facebook เป็นต้น ซึ่งสามารถจัดแบ่งประเภทของเครือข่ายสังคมออนไลน์ออกได้ดังต่อไปนี้

อิทธิพล ปรีติประสงค์^{๖๙} ได้จัดแบ่งประเภทของเครือข่ายสังคมออนไลน์ แบ่งออกเป็น ๕ กลุ่มใหญ่ๆ คือ

(๑) Identity Network คือ การแสดงตัวตนและภาพลักษณ์ของตนเองรวมถึงผลงานของตนเอง เช่น www.hi5.com www.facebook.com www.youtube.com เป็นต้น

(๒) Interested Network เป็นการรวมตัวกันโดยอาศัย “ความสนใจ” ตรงกัน เช่น Digg.com del.icio.us Zickr

(๓) Collaboration Network เป็น กลุ่มเครือข่ายที่ร่วมกัน “ทำงาน” เช่น www.wikipedia.org Google Maps

(๔) Gaming/Virtual Reality หรือโลกเสมือน ซึ่งจะปรากฏในลักษณะที่มีการสวมบทบาทของผู้เล่นในชีวิตจริงกับตัวละครในเกม เหมือนว่าผู้เล่นมีชีวิตอยู่ในเกมส์และชุมชนที่สร้างขึ้น และสามารถทำกิจกรรมต่างๆ ได้

และ (๕) Professional Network ใช้งานในอาชีพ

แต่ทั้งนี้ในเว็บไซต์เครือข่ายสังคมออนไลน์จะมีส่วนประกอบหลักที่จะต้องมีการปรากฏคล้ายคลึงกัน ซึ่ง สเตรด (Stroud)^{๗๐} ได้สรุปไว้ ๕ ประเภท ได้แก่

๑. โปรไฟล์ (Profiles) ทั้งแบบสาธารณะ หรือ ส่วนตัว เป็นหน้าเว็บไซต์ที่ให้ผู้ใช้งานแต่ละคนบอกตัวตนของตนเอง เช่น อายุ เพศ ที่อยู่อาศัย ความสนใจส่วนตัว เป็นต้น ในหน้าโปรไฟล์ยังเป็นแหล่งรวมเนื้อหาต่างๆมากมาย เช่น ภาพถ่าย เสียง ไฟล์ วิดีโอ ตามที่ผู้ใช้จัด โดยที่หน้าโปรไฟล์สามารถตั้งค่าแบบส่วนตัว หรือแบบสาธารณะตามแต่ความพอใจของผู้ใช้งาน

๒. เครือข่ายของผู้ใช้ (Network Contact) หลังจากที่ใช้เข้าร่วมเป็นสมาชิกเว็บไซต์เครือข่ายสังคมออนไลน์แล้ว ผู้ใช้สามารถตรวจสอบหรือเข้าดูข้อมูลของผู้ใช้คนอื่น ๆ ที่เป็นสมาชิกเหมือนกันได้ โดยบางครั้งการสื่อสารหรือการเข้าดูข้อมูลนั้น จำเป็นจะต้องได้รับการอนุญาตหรือได้รับสิทธิ์ในการเข้าถึงจากสมาชิกผู้อื่นก่อน

๓. การส่งข้อความ (Messaging) เว็บไซต์เครือข่ายสังคมออนไลน์ส่วนใหญ่จะมีระบบให้ผู้ใช้งานส่งข้อความ หรือฝากเนื้อหาบางอย่าง หรือฝากสัญลักษณ์ แทนการบอกกล่าวไว้บนหน้าโปรไฟล์ของเพื่อนสมาชิกได้ บางครั้งอาจเรียกเป็นการคอมเมนต์ (Comment)

^{๖๙}อิทธิพล ปรีติประสงค์. (๒๕๕๒). ประเภทของเครือข่ายสังคมออนไลน์. สืบค้นเมื่อวันที่ ๑๐ตุลาคม๒๕๖๕, แหล่งที่มา <http://gotoknow.org/blog/virtualcommunitymanagement/๒๘๘๔๖๙>

^{๗๐}Stroud. (๒๐๐๘). Social Networking: An age neutral Commodity-social Networking Becomes a Mature Web Application. Journal of Direct, Data and Digital marketing practice ๙(๓): ๒๗๘-๒๙๒

๔. การแบ่งปันเนื้อหา (Content Sharing) เหมือนกับการแลกเปลี่ยนข้อความ หรือเนื้อหาในระหว่างเพื่อนสมาชิก ซึ่งยังรวมไปถึงการอัปโหลดรูปภาพ หรือไฟล์วิดีโอเข้าไปในเว็บไซต์ หรือการเขียนบล็อก (Blog) ของผู้ใช้ไว้เองเพื่อให้เพื่อนสมาชิกได้เข้ามาเยี่ยมชม

๕. ส่วนเพิ่มคุณค่า (Add-Value Content) ส่วนนี้มีไว้เพื่อดึงดูดให้ผู้มาเป็นสมาชิกของเว็บไซต์ตนเอง โดยเพิ่มคุณค่าในส่วนของโปรไฟล์ให้ดูสวยงามและน่าสนใจมากยิ่งขึ้นหรือเป็นการเพิ่มกิจกรรมให้กับผู้ใช้ในการเข้ามาใช้บริการเว็บไซต์ เช่น เกมส์ โปรแกรมเสริมต่าง ๆ บนหน้าโปรไฟล์ เป็นต้น

๒.๓.๖ อิทธิพลของเว็บไซต์เครือข่ายสังคมออนไลน์

เว็บไซต์เครือข่ายสังคมออนไลน์ เข้ามามีบทบาทอย่างมากในชีวิตประจำวัน ส่วนหนึ่งเนื่องมาจากการพัฒนาทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศที่เปิดโอกาสให้มีการเข้าถึงได้ง่ายและสะดวกมากขึ้น การมีจุดปล่อยสัญญาณอินเทอร์เน็ต รวมไปถึงอุปกรณ์ที่ใช้ในการเชื่อมต่อมีหลากหลายไม่จำเป็นต้องเป็นคอมพิวเตอร์เท่านั้น อุปกรณ์อื่น ๆ ที่สามารถพกพาไปกับตัวและมีขนาดเล็ก อีกทั้งยังมีราคาถูกมาก สามารถเชื่อมต่ออินเทอร์เน็ตซึ่งรวมไปถึงการที่ผู้ให้บริการสัญญาณโทรศัพท์มีการพัฒนาให้ใช้ในการเชื่อมต่ออินเทอร์เน็ตได้ด้วย จึงทำให้การเข้าถึงมีจำนวนมากยิ่งขึ้นและเพิ่มขึ้นทุกวัน ซึ่งเครือข่ายสังคมออนไลน์นั้นย่อมมีทั้งด้านบวกและด้านลบ

โดยที่ผลกระทบในด้านบวกของเครือข่ายสังคมออนไลน์สิ่งแรกคือการเชื่อมโยงผู้คนเข้าด้วยกัน ทำให้คนที่แม้จะอยู่ห่างไกลกันสามารถที่จะแสดงตัวตนหรืออัตลักษณ์ของตนเองออกมาโดยผ่านเนื้อหา ไม่ว่าจะเป็นการบอกเล่า หรือผ่านรูปภาพ วิดีโอ จนทำให้สามารถปรากฏในโลกอินเทอร์เน็ตได้ทุกที่ และการควบคุมเนื้อหาของเครือข่ายสังคมออนไลน์นั้นถูกจำกัดได้ยาก หรือยากต่อการที่จะแทรกแซงจากหน่วยงานภาครัฐ ซึ่งต่างจากทีวี หรือวิทยุ ที่ง่ายต่อการถูกจำกัดการเสนอข้อมูลดังนั้น จึงเป็นเครื่องมือหนึ่งที่ทำมาเพื่อการแบ่งปันข้อมูล การนำเสนอข้อมูล ซึ่งบางครั้งเป็นการช่วยกันตรวจสอบการดำเนินการของภาครัฐให้มีความโปร่งใสมากยิ่งขึ้น รวมไปถึงในบางครั้งยังถูกนำมาเป็นเครื่องมือในการหาเสียงทางการเมือง หรือการให้ข้อมูลในการดำเนินงานของภาครัฐที่สามารถตรงเข้าไปยังตัวประชาชนได้โดยตรง

ในส่วนของผลกระทบในด้านลบของเครือข่ายสังคมออนไลน์ คือ การทำให้ประชาชนเกิดการเสพติดการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์จนอาจก่อให้เกิดความเสียหายแก่การเรียน การงาน หรืออาชีพได้รวมไปถึงการขาดการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลแบบเผชิญหน้าเริ่มลดน้อยลง เพราะจะเป็นการทำความรู้จักกันผ่านหน้าโปรไฟล์รวมไปถึงข้อมูลต่าง ๆ ที่ ปรากฏอยู่ และในบางครั้งกลุ่มมิจฉาชีพย่อมฉกฉวยเอาเป็นโอกาสในการหลอกลวงหาผลประโยชน์ เช่น การแอบอ้างเป็นบุคคลอีกคนหนึ่งแล้วทำการหลอกลวงเพื่อให้ได้ไปซึ่งทรัพย์สินหรือก่อเหตุร้ายประการอื่น

๒.๔ ทฤษฎีอัตลักษณ์

๑. ความหมายของอัตลักษณ์

อัตลักษณ์ คือ การตอบคำถาม “ฉันคือใคร” และจากนั้นอาจตามมาด้วยชุดคำถามที่ว่า “ฉันเป็นใครในสายตาผู้อื่น” “ฉันแตกต่างจากคนอื่นอย่างไร” “ฉันเคยเป็นใคร” “ฉันเป็นอะไรต่อไป” ฯลฯ โดยทั้งหมดถือเป็นการกำหนดตำแหน่ง (position) ที่เรารู้สึกทางสังคม ซึ่งเกิดจากการที่

เรามีปฏิสัมพันธ์ หรือสื่อสารกับตัวเองอย่างไรกับการที่คนอื่นมองเราอย่างไรนั้น อาจไม่จำเป็นต้องสอดคล้องเสมอกันไปก็ได้^{๗๑}

หากอัตลักษณ์ให้วิธีแก่เราในการตอบคำถามที่ว่า “เราคือใคร” จะเป็นเรื่องเกี่ยวกับบุคลิกภาพ นั่นคือ ประเภทของบุคคลที่ฉันเป็น แต่นี่ก็เป็นเพียงส่วนหนึ่งของเรื่องเท่านั้น อัตลักษณ์นั้นแตกต่างจากบุคลิกภาพโดยรายละเอียดอย่างมีนัยสำคัญ เราอาจมีลักษณะเฉพาะทางบุคลิกภาพร่วมกับผู้อื่น แต่การมีอัตลักษณ์ร่วมบ่งบอกถึงการผูกมัดบางอย่างที่ไม่หยุดนิ่งกับส่วนหนึ่งของตัวเรา เราเลือกที่จะแสดงตัวด้วยอัตลักษณ์เฉพาะหรืออัตลักษณ์กลุ่ม

อัตลักษณ์แบ่งเป็น ๒ ระดับ คือระดับ ปัจเจกบุคคล (individual identity) ที่เป็นการมองตนเองในแง่มุมต่าง ๆ ในฐานะสมาชิกหน่วยหนึ่งของสังคมว่าเรานั้นเป็นใคร ยกตัว อย่างเช่น นางสาว ก. มองตนเองว่า เป็นคนไทย เป็นคนใต้ เป็นผู้หญิง เป็นนักศึกษา เป็นพุทธศาสนิกชนซึ่ง การมองตนเองในแง่มุมต่าง ๆ ของนางสาว ก. ก็คือ อัตลักษณ์ในแง่มุมต่าง ๆ ของนางสาว ก. นั่นเอง และอัตลักษณ์ร่วม (collective identity) นั้น Melucci อธิบายว่าหมายถึง กระบวนการ สร้างสำนึก ร่วมของกลุ่ม ต่างๆ ในสังคม อันจะทำให้ สมาชิกได้ ตระหนักถึงลักษณะร่วมของกลุ่ม และเข้าใจว่า “พวกเรา” มีลักษณะแตกต่างไปจาก “พวกเขา” อย่างไร สำนักร่วมดัง กล่าวสามารถ สร้างและปรับเปลี่ยนได้ โดยอาศัย ลักษณะต่าง ๆ ที่ถูกสร้างขึ้น ในระบบวัฒนธรรมของกลุ่ม ดังนั้น สังคมและวัฒนธรรมจึงมีบทบาทในการสร้าง การดำรงรักษา และการปรับเปลี่ยนอัตลักษณ์ โดยตรง

Kathryn Woodward กล่าวไว้ในหนังสือ Questioning identity: gender, class, ethnicity ว่า ในฐานะปัจเจกบุคคล เราต้องดำรงอัตลักษณ์อย่างเคลื่อนไหว กล่าวคือ อัตลักษณ์ไม่ใช่ผลผลิต (product) หากแต่เป็น กระบวนการกลายมาเป็น (process of becoming) ที่มีผลมาจากสังคมที่เราอาศัย อยู่และเป็นความสัมพันธ์ของเรากับผู้อื่น อัตลักษณ์ได้รวมวิธีที่เรามองเห็นตัวเองวิธีที่ผู้อื่นมองเราและอัตลักษณ์ยังครอบคลุม ถึงสิ่งที่อยู่ภายนอก สิ่งที่เป็นอัตวิสัย และสิ่งที่อยู่ภายใน เป็นตำแหน่งแห่งที่ (position) ซึ่งได้รับการรับรองทางสังคมโดยผู้อื่น ไม่ใช่ตัวเราเองอย่างใดก็ตาม การที่เรามองว่าตัวเราเองเป็นอย่างไรกับการที่คนอื่นมองเราอย่างไรนั้น ไม่สอดคล้องกันเสมอไป เนื่องจากเรื่องนี้เป็นการเมืองในการให้ความหมาย (politics of meaning) ของแต่ละฝ่ายระหว่างเขาและเรา (them/us) ซึ่งมีการวางลำดับชั้น (hierarchy) ของอัตลักษณ์ที่สูงกว่า หรือต่ำกว่า แล้วยังส่งผลถึงการแบบแผนปฏิบัติต่อกันของผู้คนในสังคม นอกจากนี้ ในความหมายของอัตลักษณ์ที่ขัดแย้งอาจมีผลมาจากความตึงเครียดระหว่างการที่ต้องเป็นนักศึกษาเป็นผู้ปกครองและเป็นพนักงานในเวลาเดียวกัน ซึ่งนี่ถือเป็นตัวอย่างของอัตลักษณ์ที่หลากหลายหรือซับซ้อนซึ่งคน ๆ หนึ่งมี ความเชื่อมโยงระหว่างตัว เราเองกับคนอื่นไม่เพียงชี้วัดด้วยความสัมพันธ์ระหว่างวิธีที่เรานิยามตัวเอง (self-ascription) และวิธีที่ผู้อื่นนิยามตัวเรา (ascription by others) เท่านั้นหากยังชี้วัดด้วยความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งที่เราต้องการจะเป็นกับอิทธิพล ความกดดัน และโอกาสต่าง ๆ ที่เป็นได้ ความบีบคั้น ด้านกายภาพทางสังคมและทางวัตถุนั้น ขวางกัน เราจากการแสดงตัวของเรา เองในตำแหน่งแห่งที่บางอย่างให้ เป็นผลสำเร็จ อันเป็นความบีบคั้น ซึ่งรวมถึงการรับรู้เข้าใจของผู้อื่นด้วย George Herbert Mead เสนอแนวคิดที่ว่า ตัวตนนี้มีสองด้านที่ปะทะสังสรรค์กันเอง ตลอดเวลา ด้านหนึ่งคือ

^{๗๑}สรวิทย์ ขาวมาก. (๒๕๕๖). “Transpinay” การใช้ความหมายการเป็นผู้หญิงข้ามเพศฟิลิปปินส์ ตีพิมพ์ Bangkok : Thammasat University

“me” อันเป็นตัวตนที่เกิดจากความเห็นและปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น และ “I” อันเป็นส่วนที่เป็นลักษณะเฉพาะของเราเอง อันที่จริงทั้ง “me” และ “I” ต่างก็สัมพันธ์กับโลกข้าง นอกทั้งคู่ เพียงแต่ “me” เป็นผลจากการประเมินและซึมซับทัศนะผู้อื่น และ “I” เป็นคำตอบของ ความพยายามที่จะประสาน “me” ที่หลากหลายเข้าด้วยกัน นอกจากนั้น Hall เสนอว่าอัตลักษณ์เป็นเรื่องของความไม่ถาวรและไม่คงที่ ซึ่งสามารถระบุหรือนิยามได้จากความแตกต่างของปัจเจกบุคคลที่สามารถกำหนดได้ว่า อัตลักษณ์ ของตัวเองคืออะไร ด้วยการรับรู้ว่าตัวเองเหมือนหรือแตกต่างจากคนอื่นอย่างไร ด้วยเหตุผลนี้ การนิยามอัตลักษณ์จึงเลี่ยงไม่พ้นที่จะต้องเกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์เชิงอำนาจ หมายความว่า กลุ่มที่มีอำนาจมากกว่าหรือเป็นกลุ่มหลักในสังคม (dominant social group) ย่อมมีโอกาสและกลไกในการสร้างหรือผลิตซ้ำวาทกรรม ที่ก่อให้เกิดการนิยามอัตลักษณ์ของกลุ่มคนที่ย่อยกว่า (subordinated social group) เป็นผลที่ทำให้กลุ่มคนที่อยู่ชายขอบของสังคมเหล่านี้ กลายเป็นคนที่อ่อนด้อยถาวรและไร้อำนาจต่อรอง ในบทความเรื่อง “บางครั้งเป็นคนไทย บางครั้งไม่ใช่ อัตลักษณ์ที่แปรผันได้” ของนิติวัชรพันธุ์ กล่าวว่า อัตลักษณ์มีคุณลักษณะสำคัญ สองประการ คือ อัตลักษณ์มีหลายมิติ และมีพลวัตหรือความลื่นไหลเปลี่ยนแปลงไปตามสถานการณ์ นอกจากนี้เมื่อกล่าวถึงอัตลักษณ์ (identity) สิ่งที่มาควบคู่กันคือ ภาพลักษณ์ (image) ซึ่ง Birkigt and Stadler ให้นิยามของความสัมพันธ์ระหว่างทั้งสองสิ่งไว้ว่า ภาพลักษณ์ คือ ภาพฉายของอัตลักษณ์ซึ่งสอดคล้องกับที่ Lynn กล่าวไว้ว่า อัตลักษณ์เป็นสิ่งที่คุณเป็น ภาพลักษณ์เป็นสิ่งที่ผู้อื่นรับรู้ว่าคุณเป็นอย่างไร

๒. อัตลักษณ์ทางเพศ

เมื่อพูดถึงเรื่องของ “ตัวตนทางเพศ” แล้ว ยังจะเห็นได้อย่างชัดเจนว่า ตัวตนทางเพศของคน ไม่ได้มีเพียงแค่ชายและหญิง ที่สังคมยอมรับและให้คุณค่าเท่านั้น หากยังมีตัวตนทางเพศแบบอื่น ๆ ที่อยู่นอกกรอบการให้คุณค่าของสังคมอย่างมากมานับไม่ถ้วน โดยตัวตนทางเพศในที่นี้อาจหมายถึงตัวตนทางเพศภาวะ (gender identity) ได้แก่ การแสดงออกทางด้านกิริยาอาการ ท่าทาง การแต่งกาย อย่างเช่น คนที่แต่งกายข้ามเพศ หรือสาวประเภทสอง หรือตัวตนทางเพศวิถี (sexual identity) เช่น เกย์ที่มีกิริยาท่าทาง บุคลิกการแต่งตัว เช่นเดียวกับผู้ชายทั่วไป เพียงแต่มี รสนิยมรักใคร่ มีเพศสัมพันธ์กับ ผู้ชายด้วยกัน (ขึ้นอยู่กับว่าคนแต่ละคนจะนิยามความเป็นตัวตน ของตนเองในแบบไหน อีกทั้งภายในกลุ่มตัวตนทางเพศแต่ละกลุ่มก็ยังมี การแยกย่อยลงไปอย่างซับซ้อนอีกด้วย) นอกจากนั้น สำหรับบางคนตัวตนทางเพศยังเป็นสิ่งที่ลื่นไหลไปมาไม่หยุดนิ่งกับที่ ขึ้นอยู่กับการให้ความหมาย ประสบการณ์ บริบททางสังคม ผู้คนที่แวดล้อม รวมทั้ง ช่วงเวลา และ สถานการณ์ต่าง ๆ ในการที่จะทำความเข้าใจกับแนวคิดเรื่องอัตลักษณ์ทางเพศ อันเป็นมิติหนึ่งในการประกอบการสร้างอัตลักษณ์ของแต่ละปัจเจกบุคคล คำ ๓ คำที่ควรทำความเข้าใจใน เบื้องต้นคือคำว่า เพศ หรือ เพศสรีระ (sex) เพศวิถี (sexuality) และเพศสภาพ (gender) เพศหรือเพศสรีระ (sex) คือการแยกทางชีววิทยาหรือเป็นคุณลักษณะทางกายวิภาค และทางกายภาพซึ่งหมายถึงความเป็นหญิงเป็นชาย ในเชิงชีววิทยา เพศวิถี (sexuality) ในความหมายที่พื้นฐานที่สุด หมายถึง วิถีปฏิบัติที่เกี่ยวกับความปรารถนาทางเพศ โดยหมายรวมถึงความปรารถนาที่ดี ที่เหมาะสม การเกี่ยวพาราสี มโนสำนึกเกี่ยวกับ หญิงและชายในอุดมคติ ฯลฯ ความปรารถนาทางเพศเป็นเรื่องของการสร้างความหมาย ทางสังคมและการเมืองและเป็นพื้นที่ของการจำยอมและการต่อสู้ในระดับปัจเจก ในทำนองเดียวกัน ตามทัศนะของ Jeffrey Weeks แล้วความหมายของเพศวิชิตานั้นถูกจัดระบบโดยสังคมและได้รับการดำรง

รักษาไว้ด้วยความหลากหลายของภาษาที่บอกว่า เพศคืออะไร ควรจะเป็นอะไรและสามารถเป็นอะไรได้ ความหมายเรื่องเพศของมนุษย์ได้ ถูกอธิบายไว้ ๒ แนวทางด้วยกัน คือ แนวคิดสารัตถนิยม (essentialism) และแนวคิดการประกอบสร้างทางสังคม (social constructionism) สำหรับแนวคิดสารัตถนิยมมีการมองเรื่องเพศวิถี เป็นเรื่องปกติธรรมชาติที่ตายตัว เป็นเรื่องของสัญชาตญาณหรือแรงขับเคลื่อนทางเพศที่ต้องการเติมเต็มโดยผ่านกิจกรรมทางเพศ โดยเป็นแรงขับเคลื่อนระหว่างชาย-หญิงรักต่างเพศที่ลงเอยด้วยการสืบทอดเผ่าพันธุ์ เพศในมุมมองของแนวคิด สารัตถนิยม คือปรากฏการณ์ธรรมชาติเป็นสากลและไม่มีวันเปลี่ยนแปลง อันเนื่องมาจากปัจจัยด้านชีววิทยาที่กำหนดความเป็นปัจเจกของแต่ละบุคคล ด้วยเหตุนี้การที่บุคคลจะรักหรือความสัมพันธ์ทางเพศกับคนเพศเดียวกัน (homosexual) จึงเป็นเรื่องที่ผิดปกติสำหรับแนวคิดการประกอบสร้างทางสังคม ได้มีคำอธิบายในเรื่องเพศที่ต่างออกไปจากแนวคิดแรก คือ อารมณ์และความรู้สึกทางเพศของคนเราและกิจกรรมทางเพศของคนเราหรือวิถีคิดเกี่ยวกับเรื่องเพศ และอัตลักษณ์ทางเพศ ล้วนเป็นผลผลิตจากพลังงานทางสังคมและ ประวัติศาสตร์ทั้งสิ้น เรื่องเพศก็เป็นเช่นเดียวกับวิถีชีวิตทางสังคมด้านอื่น ๆ ซึ่งถูกกำหนดโดยสังคมและวัฒนธรรมที่เราอาศัยอยู่ ซึ่งนักคิดสาย social constructionism มองว่าตนเองหรืออัตลักษณ์เป็นสิ่งที่ไม่คงที่ ลื่นไหล อันเป็นผลมาจากเงื่อนไขทางสังคม และแบบแผนทางวัฒนธรรมในการทำความเข้าใจตัวตนคนแต่ละคน การที่เลือกมีความรักความสัมพันธ์ทางเพศกับคนเพศเดียวกันหรือคนต่างเพศเป็นเรื่องที่ขึ้นอยู่กับวัฒนธรรมและสายสัมพันธ์ ไม่ใช่ เรื่องของภววิสัย (objective) อัตลักษณ์ไม่ใช่ลักษณะได้พิสูจน์ในเชิงประจักษ์ แต่เป็นผลผลิตจากกระบวนการนิยามความ ตัวตน ส่วนเพศสภาพ (gender) นั้น ประกอบด้วยคุณสมบัติทางสังคมที่เกี่ยวข้องกับความ เป็นหญิงหรือความเป็นชายในสังคมหนึ่งโดยเฉพาะ โดย Jennifer Gove and Stuart Watt กล่าว ว่าเพศสภาพเป็นมิติสำคัญของอัตลักษณ์ โดยอัตลักษณ์ทางเพศสภาพ (gender identity) นั้น ได้รับอิทธิพลจากปัจจัย ทางชีววิทยาและสังคม อีกทั้งปัจจัย แบบกลุ่ม และปัจเจก หากพิจารณาในเรื่องเพศและเพศสภาพ (sex and gender) แง่มุมประวัติศาสตร์และ วัฒนธรรมแล้ว สังคม มองว่า บุคคล ที่ไม่มีคุณลักษณะตรงกับเพศและเพศสภาพ แบบชายและหญิง จะถูกมองว่า “เป็นอื่น” และถูกจัดให้เป็นบุคคลชายขอบ (marginalized) และแนวคิดนี้ยังเป็น อิทธิพลที่ตกทอดมาจากสกุล ความคิดแบบวิวัฒนาการ และโครงสร้างนิยม หากมองภายใต้กรอบ สกุล ความคิดดังกล่าวจะเห็นได้ว่าบุคคล ที่อยู่นอกระเบียบโครงสร้างทางเพศ ที่จัดไว้จะถูกมองว่า เป็นคนไร้ ค่า และมักจะถูกทำร้ายให้ได้รับความเจ็บปวดอยู่เสนอบุคคลเหล่านี้ ถูกเรียกด้วยชื่อต่าง ๆ เช่น คนรักเพศเดียวกัน (homosexual) คนสองเพศ (hermaphrodite) คนเปลี่ยนเพศ (transsexual) เป็นต้น นอกจากนี้ ภายใต้สังคมที่มีการยึดแนวความคิดแบบชายเป็นใหญ่ (patriarchy) ที่กำหนดอัตลักษณ์ทางเพศให้กับผู้คนในสังคม ซึ่งหลายคนอาจคิดว่าอัตลักษณ์ทางเพศนั้นเป็นสิ่งที่ธรรมชาติกำหนดขึ้นมาและติดตัวมาตั้งแต่กำเนิดแต่แท้ที่จริงแล้วมีการโต้แย้งเกี่ยวกับความคิดนี้ ว่าอัตลักษณ์ทางเพศไม่ใช่เป็นเรื่องธรรมชาติและหาได้ติดตัวมาแต่กำเนิดไม่หากแต่เป็นสิ่งที่

สังคม ได้ประกอบสร้างขึ้นมาโดยนันทา วีรวิทยานุกูล ได้กล่าวไว้ในเรื่อง สตรีกับอัตลักษณ์ซึ่งสามารถแบ่งประเด็น เกี่ยวกับ อัตลักษณ์ทางเพศออกเป็น ๓ ประการดังนี้

๑. ความเชื่อเรื่อง “ผู้ชายเป็นศูนย์กลาง”(Androcentrism) โดยความเชื่อนี้เป็นความ เชื่อที่ว่าประสบการณ์แบบผู้ชายและค่านิยมของผู้ชายถือเป็นมาตรฐานหรือบรรทัดฐาน ส่วน

ประสบการณ์แบบผู้หญิง และค่านิยมแบบผู้หญิงนั้นจะถูกมองว่า เป็นเรื่องเฉพาะของพวกผู้หญิง เป็นสิ่งที่เบี่ยงเบนไปจากบรรทัดฐาน ทำให้เห็นว่า ผู้ชายจะเป็นผู้ที่เหนือกว่า (superior) และผู้หญิงเป็นผู้มีต่ำต้อยกว่า (inferior) และยังทำให้ผู้ชายกลายเป็น “มนุษย์” (human) ในขณะที่ผู้หญิงเป็น “อย่างอื่นที่ไม่ใช่”

๒. ความเชื่อเรื่องการแบ่งแยกเพศ (gender polarization) ความเชื่อนี้ได้สร้างความแตกต่างระหว่างผู้หญิงและผู้ชายมาตั้งเป็นระบบสังคมและวัฒนธรรม ซึ่งมีการตีความหมายของความแตกต่างระหว่างเพศอย่างเกินความจริง และความเชื่อนี้ยังนำมาใช้กำหนดบทบาททางสังคม ระหว่างเพศชายและเพศหญิงอีกด้วย

๓. ความเชื่อเรื่อง “ปัจจัย ทางชีวภาพ” (biological essentialism) ความเชื่อนี้เป็นสิ่งที่สนับสนุนความเชื่อในข้างต้นด้วยการให้ เหตุผลว่าที่ผู้ชายเป็นศูนย์กลางนั้น ตลอดจนการแบ่งบทบาทระหว่างผู้หญิงและผู้ชายเป็นผลสืบเนื่องมาจากธรรมชาติทางชีวภาพของผู้ชายและผู้หญิง

จากแนวคิดดังกล่าวแสดงให้เห็นถึงอัตลักษณ์ทางเพศที่ไม่เท่าเทียมกันอันเกิดจากความแตกต่างและบทบาทของหญิงชายอันเกิดจากสังคมกลุ่มคนรักเพศเดียวกันซึ่งถือได้ว่ามีอัตลักษณ์ทางเพศที่เบี่ยงเบนไปจากบรรทัดฐานของสังคมจึงถูกมองว่า “เป็นอื่น” ได้อย่างง่ายดาย Homosexuality คำว่า homosexual มีการเปลี่ยนความหมายในช่วง ๕๐๐ ปี ที่ผ่านมาความหมายในช่วงแรกแสดงให้เห็นถึงพฤติกรรมที่ผิดไม่เหมาะสม แม้ว่าพฤติกรรมในการแสดงออกถึงความสัมพันธ์ทางเพศระหว่างชายกับชายจะเป็นที่รับรู้กันโดยทั่วไปแล้วก็ตามแต่หากกระทำในที่สาธารณะก็จะถูกตำหนิและประณาม เมื่อ ๑๐๐ ปี ที่ผ่านมา คำว่า homosexual มีความหมายที่เปลี่ยนแปลงไปสู่พฤติกรรมที่แตกต่างซึ่งพิจารณาว่าเป็นอัตลักษณ์ทางเพศที่แตกต่างไปจากกลุ่มรักต่างเพศ (heterosexual) และในศตวรรษที่ ๑๙ คำว่า homosexual ได้รวมความหมายระหว่างอัตลักษณ์ทางเพศ (sexual identity) เข้ากับกับมิติทางอารมณ์และความรู้สึกร่วม (emotional) ที่เกิดในกลุ่มคนเพศเดียวกันจนกระทั่งศตวรรษที่ ๒๐ (๑๙๖๕-๑๙๗๐) คำว่า gay ได้ถูกนำมาใช้อย่างแพร่หลาย เพื่ออธิบายความหมายของการก่อรูปหรือสร้างอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมของกลุ่มรักเพศเดียวกัน

Master and Johnson ได้สรุปลักษณะของผู้รักเพศเดียวกันดังนี้

๑. ไม่มีรูปแบบของความแตกต่างที่ชัดเจนระหว่างผู้รักเพศเดียวกันและผู้รักต่างเพศ
๒. เราสามารถที่จะระบุและรับรู้ความเป็นผู้รักเพศเดียวกันของบุคคล ได้ก็เฉพาะแต่พฤติกรรมที่เปิดเผย หรือต่อเมื่อเขาเปิดเผยตัวเท่านั้น
๓. การรักเพศเดียวกันเป็นรูปแบบหนึ่งของการปฏิสัมพันธ์ทางเพศ ที่บุคคลเราสามารถที่จะเข้าหรือออกจากความสัมพันธ์ ได้ทุกเมื่อตลอดชีวิตของเขา
๔. ผู้รักเพศเดียวกัน จะมีการตอบสนองต่อ สิ่งเร้าที่เป็นเพศเดียวกัน ในขณะที่ผู้รักต่างเพศจะสนองต่อสิ่งเร้าที่เป็นเพศตรงข้าม
๕. ผู้รักเพศเดียวกัน มีแนวทางในการเลือกคู่ครองของตนเอง และมีความต้องการทางเพศเช่นเดียวกับผู้รักต่างเพศ
๖. สำหรับผู้รักเพศเดียวกันที่มีคู่แน่นอน พวกเขาจะได้รับความพึงพอใจในเรื่องทางเพศมากกว่าผู้รักต่างเพศ

จากบทสรุปดังกล่าวของ Master and Johnson นั้น อาจกล่าวได้ว่าเป็นการยากที่จะรับรู้ว่ามีใครคือผู้รักเพศเดียวกันทั้งนี้เป็นเพราะนอกเหนือจากเรื่องความพึงพอใจทางเพศที่แตกต่างจากผู้รักต่างเพศแล้วก็ไม่มียุทธศาสตร์หรือสัญลักษณ์อื่นในที่ระบุได้ ว่าบุคคลนั้น เป็นผู้รักเพศเดียวกัน

ทั้งนี้เราสามารถแบ่งผู้รักเพศเดียวกัน ออกเป็น ๒ กลุ่ม ใหญ่คือ

๑.ชายผู้รักเพศเดียวกัน (male homosexual) หมายถึง การที่เพศชายมีอารมณ์หรือความรู้สึกทางเพศกับเพศชายด้วยกัน

๒.หญิงผู้รักเพศเดียวกัน (female homosexual) หมายถึง การที่เพศหญิงมีอารมณ์ หรือความรู้สึกทางเพศกับเพศหญิงด้วยกัน

๒.๕ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เทิดเกียรติคุณฯ แสงมณีจิรนนเดชา และ รัตพงษ์ สอนสุภาพ.^{๗๒} ได้ศึกษาถึง ความเสมอภาคของกลุ่มผู้มีความหลากหลายทางเพศต่อการสมรสและรับรองบุตรในประเทศไทย: ในมุมมองของนักวิชาการและนักเคลื่อนไหวทางสังคม. ผลการศึกษา พบว่า ๑) สภาพปัญหาสิทธิการสมรสและการรับรองบุตร กลุ่มผู้มีความหลากหลายทางเพศในประเทศไทย ไม่สามารถจดทะเบียนสมรสกันได้เนื่องจากขัดต่อประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๔๔๘ และ ๑๔๕๘ และร่างพระราชบัญญัติคู่ชีวิต พ.ศ. ๒๕๖๑ ก็ยังให้สิทธิไม่ครบถ้วนโดยเฉพาะสิทธิในเรื่องบุตร ๒) โอกาสและความท้าทายในประเด็นการสมรสและการรับรองบุตรของผู้มีความหลากหลายทางเพศในมุมมองของนักวิชาการและนักเคลื่อนไหวทางสังคม พบว่า สังคมไทยเปิดกว้าง และมีทัศนคติยอมรับการมีตัวตนของผู้มีความหลากหลายทางเพศมากขึ้น จึงเป็นโอกาสที่กลุ่มผู้มีความหลากหลายทางเพศจะสามารถสมรสรับรองบุตร และก่อสร้างครอบครัวที่ สมบูรณ์ภายใต้การพัฒนากฎหมายที่เกี่ยวข้องที่จะเกิดขึ้นตามมา ข้อเสนอแนะ คือ สังคมต้องมีการเรียนรู้และยอมรับผู้มีความหลากหลายทางเพศได้อย่างสนิทใจ เพื่อยอมรับเพศวิถีที่แตกต่าง ให้ผู้มีความหลากหลายทางเพศมีสิทธิและโอกาสเท่าเทียมชายจริงหญิงแท้ในสังคมไทย

สุพมา อรุณจิต^{๗๓} ได้ศึกษาถึง ความรุนแรงทางเพศ: บทสะท้อนความไม่เสมอภาคระหว่างเพศผลการศึกษา พบว่า สังคมไทยมีลักษณะสังคมแบบชายเป็นใหญ่ โครงสร้างทางสังคมที่สร้างความไม่เสมอภาคระหว่างเพศอธิบายด้วย ๓ ประเด็น ประเด็นแรกคือ มาตรฐานเชิงซ้อนในวัฒนธรรมทางเพศประเด็นที่สองคือ สัมพันธภาพเชิงอำนาจที่ไม่เท่าเทียมกันระหว่างเพศและประเด็นที่สามคือ กระบวนการขจัดเกลางทางเพศ ในระบบสังคม ค่านิยม ความเชื่อ วัฒนธรรม บรรทัดฐานบางอย่างได้บ่มเพาะปัญหาความรุนแรงทางเพศ การนิ่งเงียบเพิกเฉยกับสถานการณ์ความรุนแรงทางเพศเท่ากับเป็นการปิดโอกาสในการให้ความช่วยเหลือผู้ถูกรังแก และเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้กระทำผิดได้กระทำความรุนแรงทางเพศในลักษณะที่ผิดซ้ำซ้อนได้ง่าย ในสังคมไทยผู้หญิงจึงมักเผชิญความรุนแรง

^{๗๒}เทิดเกียรติคุณฯ แสงมณีจิรนนเดชา และ รัตพงษ์ สอนสุภาพ. (๒๕๖๒). ความเสมอภาคของกลุ่มผู้มีความหลากหลายทางเพศต่อการสมรสและรับรองบุตรในประเทศไทย: ในมุมมองของนักวิชาการและนักเคลื่อนไหวทางสังคม. วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์ ๕(๒). มิถุนายน – กันยายน ๒๕๖๒

^{๗๓}สุพมา อรุณจิต. (๒๕๖๕). ความรุนแรงทางเพศ: บทสะท้อนความไม่เสมอภาคระหว่างเพศ. รายงานสืบเนื่องการสัมมนาวิชาการเนื่องในโอกาสการสถาปนาคณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มธ. ปีที่ ๖๕.

เชิงโครงสร้างเพียงฝ่ายเดียว ความรุนแรงทางเพศจึงเป็นสิ่งสะท้อนให้เห็นถึงความผิดปกติของสังคม คือ ความไม่เสมอภาคระหว่างผู้ชายและผู้หญิงในโครงสร้างทางสังคม ส่วนข้อเสนอแนะในการแก้ปัญหาความรุนแรงทางเพศให้ตรงจุดนั้นคือ การแก้ที่โครงสร้างทางสังคมด้วยการปรับเปลี่ยน ค่านิยม ความเชื่อ วัฒนธรรมบางอย่างที่หนุนเสริมให้เกิดปัญหาความรุนแรงทางเพศซึ่งต้องได้รับความร่วมมือจากทุกภาคส่วนในสังคม

เคท ครั่งพิบูลย์^{๗๔} ได้ศึกษาถึง สิทธิเพศหลากหลายในฐานะพลเมืองและความต้องการสวัสดิการสังคมในประเทศกำลังพัฒนาผลการศึกษา พบว่าการศึกษาเรื่องเพศหลากหลายจะต้องมีความเข้าใจในอัตลักษณ์ทางเพศ โดยอาศัยทั้งระบบคิด วิถีชีวิต การปรับตัว ศักยภาพการให้คุณค่ากับสิ่งต่างๆ รวมทั้งจิตวิญญาณของเพศหลากหลาย ในการทำความเข้าใจในความหมายของเพศหลากหลายที่มีนัยยะต่อการรับรู้ความแตกต่างหลากหลายของเพศหลากหลายที่ส่งผลต่อการเลือกรับไปตามความคาดหวังของสังคม การสร้างฐานคิดหรือกรอบวิธีคิดที่อาศัยการทบทวนความรู้ความจริงของเพศหลากหลาย ผ่านเรื่องวัฒนธรรมความเป็นเพศโครงสร้างการกดขี่และความรุนแรงของสังคม และอำนาจและแรงกดทับจากสังคม ส่งผลให้เกิดการผลิตซ้ำมายาคติทางเพศจากบริบทของสังคมที่ปราศจากความเข้าใจและนำไปสู่การเป็นกลุ่มคนชายขอบ การศึกษาเพศหลากหลายมาเป็นผลจากการสร้างการเข้าถึงและความเข้าใจที่นำไปสู่การสร้างการยอมรับโดยปฏิบัติการทางวิถีชีวิตที่วิพากษ์ความรู้/ความจริงในเพศหลากหลาย อันนำไปสู่การพัฒนาเรื่องการคิดสวัสดิการสำหรับกลุ่มเพศหลากหลายในสังคมไทยต่อไป

เสกสรร สายสีสอด, ดสพร เกิดทิม, ปริญชัย จำปาศักดิ์, ลลิตา ศรีตะหา, พลอยชมพู บุญมา และ ภาณุรักษ์ อุดรรัช^{๗๕} ได้ศึกษาถึงการศึกษาพฤติกรรมการดำรงชีวิต (Lifestyles) และความพึงพอใจในการดำรงชีวิตของกลุ่ม LGBTQ+ ในจังหวัดอุดรธานีผลการวิจัยพบว่า ๑) พฤติกรรมการใช้ชีวิตของกลุ่ม LGBTQ+ ในจังหวัดอุดรธานี พบว่า ส่วนใหญ่ผู้ตอบแบบสอบถามชื่นชอบการแต่งตัวลุคแมน คิดเป็นร้อยละ ๒๙.๐ ส่วนใหญ่จะเลือกซื้อเสื้อผ้า คิดเป็นร้อยละ ๕๙.๐ สถานที่เลือกซื้อสินค้าที่ตลาด คิดเป็นร้อยละ ๔๗.๐ สิ่งที่น่าสนใจถึงในการเลือกซื้อสินค้าคือความสวยงาม คิดเป็นร้อยละ ๒๗.๘๙ ๒) ด้านความพึงพอใจของกลุ่ม LGBTQ+ ในจังหวัดอุดรธานี พบว่า สามารถอยู่ในสังคมได้โดยไม่มีปัญหา อยู่ในระดับมาก ($X = ๔.๔๒$) ยอมรับกับสิ่งที่คุณกำลังเป็นอยู่ อยู่ในระดับมาก ($X = ๔.๓๕$) มีความสุขกับการเป็นอยู่ในการดำรงชีวิตในสังคมปัจจุบัน ($X = ๓.๘๑$) พึงพอใจต่่อนโยบายของรัฐที่มีต่อกลุ่มเพศทางเลือกอยู่ในเกณฑ์ปานกลาง ($X = ๓.๑๐$) และความลำบากมากกับการดำรงชีวิตอยู่ในสังคมปัจจุบัน ($X = ๒.๙๑$) ๓) ด้านความต้องการของกลุ่ม LGBTQ+ ในจังหวัดอุดรธานี พบว่ากลุ่ม LGBTQ+ มีความต้องการใช้สิทธิมนุษยชนที่เป็นสากล อยู่ในเกณฑ์มาก ($X = ๔.๔๒$) ความเสมอภาค และการห้ามเลือกปฏิบัติ ($X = ๔.๓๒$) การรับรองทางกฎหมายในการคุ้มครอง ($X = ๔.๓๒$) ด้านความพึงพอใจเกี่ยวกับกลุ่ม LGBTQ+ พบว่ายอมรับกับสิ่งที่คุณกำลังเป็นอยู่

^{๗๔}เคท ครั่งพิบูลย์. (๒๕๖๕). สิทธิเพศหลากหลายในฐานะพลเมืองและความต้องการสวัสดิการสังคมในประเทศกำลังพัฒนา. รายงานสืบเนื่องการสัมมนาวิชาการเนื่องในโอกาสการสถาปนาคณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มธ. ปีที่ ๖๕.

^{๗๕}เสกสรร สายสีสอด, ดสพร เกิดทิม, ปริญชัย จำปาศักดิ์, ลลิตา ศรีตะหา, พลอยชมพู บุญมา และ ภาณุรักษ์ อุดรรัช. (๒๕๖๔). การศึกษาพฤติกรรมการดำรงชีวิต (Life styles) และความพึงพอใจในการดำรงชีวิตของกลุ่ม LGBTQ+ ในจังหวัดอุดรธานี. วารสารวิทยาการจัดการ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม. ๓(๑)January-April ๒๐๒๑.

ระดับมาก ($X = ๔.๓๕$) บุคคลเพศที่ ๓ อยู่ในสังคมได้โดยไม่มีปัญหา อยู่ในระดับมาก ($X = ๔.๔๒$) ความพอใจกับการเปี่ยงเบนทางเพศของตนเอง อยู่ในระดับมาก ($X = ๓.๗๒$) มีความสุขกับการเป็นอยู่ในการดำรงชีวิตในสังคมปัจจุบัน อยู่ในระดับมาก ($X = ๓.๘๑$)

นุชนเตร กาฬสมทร์ และพิทักษ์ ศิริวงศ์^{๓๖} ได้ศึกษาเรื่อง กระบวนการสร้างอัตลักษณ์ทางเพศของกลุ่มชายรักชาย จำนวนผู้ให้ข้อมูลหลัก ๑๐ คน ผลการวิจัยพบว่า ตนเองเป็นเกย์หรือคนที่มีความรสนิยมชื่นชอบเพศเดียวกันโดยมีกระบวนการพัฒนาอัตลักษณ์ทางเพศของกลุ่มชายรักชายมี ๓ ขั้นตอน คือ ๑) การรับรู้สาเหตุสำหรับผู้ให้ข้อมูลหลักส่วนใหญ่ระบุว่า ความเป็นชายรักชายเป็นสิ่งที่ติดตัวมาตั้งแต่วัยเยาว์ เกิดขึ้นเองโดยที่ตนรู้สึกและเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง เริ่มรู้สึกว่าตนเองต่างจากเพื่อนเพศเดียวกันตั้งแต่อายุ ๓ -๔ ขวบ หรือเมื่อเริ่มจำความได้ มักมีกิริยามารยาทคล้ายเด็กหญิงชอบแต่งตัว ชอบเล่นกับกลุ่มเพื่อนผู้หญิง เมื่อเริ่มเข้าสู่วัยรุ่นจะมีความรู้สึกทางเพศกับเพศ ผู้ชายที่มีพฤติกรรมเช่นนี้จะมีชื่อเรียกว่า เอิร์นนิ่ง (Urnings) ๒) การยอมรับตนเอง(Self-acceptance) นักศึกษาบางส่วนระบุว่า การยอมรับอัตลักษณ์ชายรักชายเริ่มจากการเปิดเผยตนเองกับเพื่อนสนิทในโรงเรียน หรือสมาชิกในครอบครัวที่ไว้ใจได้ก่อนจากนั้นจึงเริ่มต้นเข้าร่วมเป็นส่วนหนึ่งของสมาชิกทางสังคมของกลุ่มที่มีรสนิยมทางเพศเหมือนตนเองเพื่อพบปะสังสรรค์ และเปิดเผยอัตลักษณ์ทางเพศของตน เช่น การเข้าร่วมเป็นผู้นำเชียร์ การประกวดดาวเทียมของมหาวิทยาลัย แต่ไม่สามารถเปิดเผยตนเองให้ เพราะรู้สึกหวาดกลัวการถูกกีดกันทางสังคม จึงต้องคอยเก็บซ่อนรสนิยมรวมถึงอาภักภักิริยาไว้เพื่อแสดงกับกลุ่มเพื่อนในเวลาที่เหมาะสม ๓) การแสดงออกต่อสังคม (๑) สนใจสุขภาพและความงาม ดูแลผิวพรรณของตนเองเป็นอย่างดี (๒) การแต่งตัว พิถีพิถันในการแต่งกายตั้งแต่ศีรษะจรดปลายเท้า (๓) ความสัมพันธ์ระหว่างเพศชอบอยู่ในกลุ่มเพื่อนผู้หญิงมากกว่าเพื่อนผู้ชายทั้งการทำกิจกรรมในการเรียน และการใช้ชีวิตส่วนตัว (๔) ปฏิสัมพันธ์ทางสังคม มีความอ่อนน้อมถ่อมตน พูดจาเรียบร้อย ไพเราะ และนิยมใช้สรรพนามแทนตัวเหมือนผู้หญิง

รังสิมา วิวัฒนวงศ์^{๓๗} ได้ศึกษาเรื่อง เพศวิถีกับการสร้างอัตลักษณ์ในพื้นที่โรงเรียน ผลการศึกษาพบว่า “เพศวิถีไม่ใช่เรื่องหยุดนิ่งหรือตายตัว” แต่มีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา ในแง่ปัจเจกบุคคลเพศวิถีจึงเป็นกระบวนการชีวิตที่ยาวนานของคน ๆ หนึ่ง มีการเติบโตและเปลี่ยนแปลงเพื่อที่จะตอบโต้หรือยอมตามต่อกรอบกติกาเรื่องเพศที่ปฏิสัมพันธ์กับคนอื่น และสัมพันธ์กับเหตุการณ์ต่าง ๆ ในช่วงเวลาหนึ่ง ๆ การเปลี่ยนแปลงเพศวิถีของคนบางอย่าง คนส่วนใหญ่ในสังคมให้การยอมรับเพราะเหมาะสมกับกรอบปฏิบัติ บรรทัดฐาน ความเชื่อ ค่านิยมและวัฒนธรรมทางเพศของคนในสังคม แต่การเปลี่ยนแปลงทางเพศวิถีบางอย่างอาจจะไม่ตรงกับกรอบปฏิบัติวัฒนธรรมทางเพศและค่านิยมทางเพศของคนในสังคม จึงเป็นเหตุให้ไม่เหมาะสมกับสังคมวัฒนธรรมไทย และก่อให้เกิดผลเสียกับตัวผู้ปฏิบัติเองหรือกับสังคมในภาพรวม

^{๓๖}นุชนเตร กาฬสมทร์ และพิทักษ์ ศิริวงศ์.(๒๕๖๐). กระบวนการสร้างอัตลักษณ์ทางเพศของกลุ่มชายรักชาย:กรณีศึกษานักศึกษาสาขาการโรงแรมและการท่องเที่ยว. วารสารวิจัยมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย, ๙(๑), ๕๖-๖๗.

^{๓๗}รังสิมา วิวัฒนวงศ์. (๒๕๖๐). เพศวิถีกับการสร้างอัตลักษณ์ในพื้นที่โรงเรียน. ในการประชุมวิชาการเสนอผลงานวิจัยบัณฑิตศึกษาระดับชาติและนานาชาติ ๒๕๖๐. ขอนแก่น:มหาวิทยาลัยขอนแก่น.(น. ๖๓-๗๓).

Hatchel, Espelage, & Huang^{๗๔} ได้ศึกษาเรื่อง การตกเป็นเหยื่อการล่วงละเมิดทางเพศ ความเป็นเจ้าของโรงเรียน และอาการซึมเศร้าในวัยรุ่น LGBTQ ผลการวิจัยพบว่า การตกเป็นเหยื่อจากเพื่อนร่วมงานและผลลัพธ์ที่ไม่ดีที่เกี่ยวข้องในหมู่เยาวชนเลสเบี้ยน เกย์ ไบเซ็กชวล คนข้ามเพศ และการตั้งคำถาม (LGBTQ) บรรยากาศของโรงเรียนเป็นปัจจัยที่ได้รับความสนใจอย่างมาก การรับรู้บริบทของโรงเรียนอาจเป็นกลไกกำหนดว่าการตกเป็นเหยื่อเกี่ยวข้องกับผลลัพธ์ที่ไม่ดีอย่างไร การศึกษาระยะยาวนี้ตรวจสอบความสัมพันธ์ระหว่างผู้ที่ตกเป็นเหยื่อการล่วงละเมิดทางเพศ ความเป็นเจ้าของโรงเรียน และอาการซึมเศร้าในนักเรียนมัธยมปลาย LGBTQ (n = ๔๐๔) มาตรการการรายงานตนเองเสร็จสมบูรณ์ที่จุดเวลา ๓ จุดใน ๓ ปีการศึกษาในโรงเรียนมัธยม ๖ แห่งในมิสซิสซิปปี แบบจำลองสมการโครงสร้างระบุว่าการตกเป็นเหยื่อของเพื่อนฝูงเป็นอาการก่อนหน้าของอาการซึมเศร้า และโรงเรียนที่เป็นสื่อกลางของสมาคม มีการหารือเกี่ยวกับความหมายและทิศทางในอนาคต

๒.๖ กรอบแนวคิดงานวิจัย

โครงการวิจัย “การลดความเหลื่อมล้ำ : การวิจัยและพัฒนาการแก้ไขปัญหาเชิงโครงสร้างในกลุ่มเพศทางเลือกของ สังคมตามแนววิถีพุทธ” จากการวิเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องพบว่า ปัญหาของกลุ่ม LGBTQ+ มีอยู่ ๕ เรื่อง ประกอบไปด้วย ๑) การถูกเลือกปฏิบัติ ๒) พื้นที่ในการแสดงออกของตัวตน ๓) การทำงานและสมัครงาน ๔) สิทธิสมรสเท่าเทียม และ ๕) สิทธิขั้นพื้นฐานในสังคมไทย ในส่วนของกลไกการแก้ไขปัญหาเชิงโครงสร้างของกลุ่มเพศทางเลือก ด้วยการพัฒนากิจกรรมจิตอาสาพัฒนาชุมชน กับกลุ่มที่มีความหลากหลายด้านอัตลักษณ์ทางเพศ รสนิยมทางเพศ และ การแสดงออกทางเพศ ซึ่งจะทำกลุ่ม LGBTQ+ สามารถถูกยอมรับอัตลักษณ์ความเป็นเพศ และมีพื้นที่ในการแสดงออกตัวตน จนนำไปสู่การได้รับสิทธิขั้นพื้นฐานในสังคมไทยได้ จากที่ได้กล่าวมาข้างต้นทำให้คณะผู้วิจัยสรุปออกมาเป็นกรอบแนวคิดได้ดังนี้

แผนภาพที่ ๒.๑ แสดงกรอบแนวคิดในการศึกษาวิจัย

^{๗๔}Hatchel, T., Espelage, D. L., & Huang, Y. (๒๐๑๘). Sexual harassment victimization, school belonging, and depressive symptoms among LGBTQ adolescents: Temporal insights. *American Journal of Orthopsychiatry*, ๘๘(๔), ๔๒๒-๔๓๐.

บทที่ ๓

วิธีการดำเนินการวิจัย

งานวิจัยเรื่อง “การลดความเหลื่อมล้ำ: การวิจัยและพัฒนาการแก้ไขปัญหาเชิงโครงสร้างในกลุ่มเพศทางเลือกของ สังคมตามแนววิถีพุทธ” มีวัตถุประสงค์เพื่อ ๑) เพื่อศึกษารูปแบบการลดความเหลื่อมล้ำของกลุ่มเพศทางเลือกในสังคมตามแนววิถีพุทธ ๒) เพื่อพัฒนากลไกการแก้ไขปัญหาเชิงโครงสร้างของกลุ่มเพศทางเลือกในสังคมตามแนววิถีพุทธและ ๓) เพื่อเสนอแนะแนวทางในการลดความเหลื่อมล้ำเชิงโครงสร้างของกลุ่มเพศทางเลือกในสังคมตามแนววิถีพุทธโดยใช้การวิจัยปฏิบัติการ (Action Research) กับกลุ่มเพศทางเลือกของสังคมที่เป็นประชาชนในพื้นที่จังหวัดปัตตานี ยะลา นราธิวาส เพื่อนำเสนอแนะแนวทางในการลดความเหลื่อมล้ำเชิงโครงสร้างของกลุ่มเพศทางเลือกในสังคมตามแนววิถีพุทธให้กับหน่วยงานภาครัฐ ในการกำหนดเป็นนโยบายสาธารณะที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มเพศทางเลือกในสังคม ในบทนี้คณะผู้วิจัยจะกล่าวถึงประเด็นต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับระเบียบวิธีวิจัยดังนี้

- ๓.๑ รูปแบบการวิจัย
- ๓.๒ พื้นที่ศึกษา ประชากรกลุ่มตัวอย่าง และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ
- ๓.๓ เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาวิจัย
- ๓.๔ การเก็บรวบรวมข้อมูล
- ๓.๕ การวิเคราะห์ข้อมูล
- ๓.๖ การนำเสนอผลการศึกษาวิจัย
- ๓.๗ สรุป

๓.๑ รูปแบบการวิจัย

โครงการวิจัยเรื่อง “การลดความเหลื่อมล้ำ: การวิจัยและพัฒนาการแก้ไขปัญหาเชิงโครงสร้างในกลุ่มเพศทางเลือกของสังคมตามแนววิถีพุทธ” เป็นการวิจัยปฏิบัติการ (Action Research) โดยแบ่งเป็น ๓ ระยะดังนี้

ระยะที่ ๑ ทำการศึกษารูปแบบการลดความเหลื่อมล้ำของกลุ่มเพศทางเลือกในสังคมตามแนววิถีพุทธมี ๒ ขั้นตอน

๑) การวิจัยเชิงเอกสาร โดยทำการศึกษาถึงแนวคิด ทฤษฎี จากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบการลดความเหลื่อมล้ำของกลุ่มเพศทางเลือกในสังคมตามแนววิถีพุทธ

๒) การวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการสนทนากลุ่มกับผู้เชี่ยวชาญ ผู้ทรงคุณวุฒิ (ระดับจังหวัด หรือ ระดับท้องถิ่น) นักวิชาการ และกลุ่มเพศทางเลือก จำนวน ๑ ครั้ง ๕ คน เพื่อศึกษาองค์ความรู้ในการลดความเหลื่อมล้ำที่ปรากฏในคัมภีร์พระพุทธศาสนา

ระยะที่ ๒ ทำการพัฒนาการแก้ไขปัญหาเชิงโครงสร้างของกลุ่มเพศทางเลือกในสังคมตามแนววิถีพุทธ มี ๓ ขั้นตอน

๑) ทำการสำรวจกลุ่มเพศทางเลือกที่สนใจเข้าร่วมกิจกรรมโครงการฯ จำนวน ๓๐ คน

๒) จัดกิจกรรมพัฒนาศักยภาพของกลุ่มเพศทางเลือก ในเรื่อง “ค่าของตนสร้างคนให้สมดุล” จำนวน ๑ ครั้ง ๒ วัน

๓) ทำแบบประเมินผลกับกลุ่มตัวอย่างที่เข้าร่วมกิจกรรมโครงการฯ เพื่อศึกษาผลกระทบเชิงโครงสร้างของกลุ่มเพศทางเลือกในสังคมตามแนววิถีพุทธ

ระยะที่ ๓ ทำการเสนอแนะแนวทางในการลดความเหลื่อมล้ำเชิงโครงสร้างของกลุ่มเพศทางเลือกในสังคมตามแนววิถีพุทธ มี ๓ ขั้นตอน

๑) พัฒนาระบบการส่งเสริมเชิงพื้นที่ในการถ่ายทอดองค์ความรู้ให้กับกลุ่มเพศทางเลือกของสังคมตามแนววิถีพุทธ โดยการจัดทำเวทีถ่ายทอดองค์ความรู้เรื่อง “การลดความเหลื่อมล้ำ: การวิจัยและพัฒนากลุ่มเพศทางเลือกในสังคมตามแนววิถีพุทธ” จำนวน ๑ ครั้ง

๒) สร้างและส่งเสริมเครือข่ายกลุ่มเพศทางเลือกในสังคมตามแนววิถีพุทธ จำนวน ๑ เครือข่าย โดยความร่วมมือของภาคีเครือข่าย เช่น สถาบันการศึกษา สถาบันครอบครัว วัด ตัวแทนภาครัฐ ท้องถิ่น เป็นต้น

๓) เสนอแนะแนวทางในการลดความเหลื่อมล้ำเชิงโครงสร้างของกลุ่มเพศทางเลือกในสังคมตามแนววิถีพุทธให้กับหน่วยงานภาครัฐ

โดยการวิจัย การลดความเหลื่อมล้ำ : การวิจัยและแก้ไขปัญหาเชิงโครงสร้างในกลุ่มเพศทางเลือกของสังคมตามแนววิถีพุทธ ครั้งนี้สามารถลดความเหลื่อมล้ำให้แก่กลุ่มเพศทางเลือกได้ เนื่องจากคณะผู้วิจัยได้ดำเนินการค้นคว้าที่มาของปัญหากลุ่มเพศทางเลือก LGBTQ+ ที่ไม่ได้รับการยอมรับจากบุคคลภายนอก การเลือกปฏิบัติ เมื่อทางคณะผู้วิจัยทราบถึงปัญหาจึงได้จัดกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนากลุ่มเพศทางเลือก LGBTQ+ ไม่ว่าจะเป็นการปฏิบัติตน ความคิด อารมณ์ เพื่อให้เกิดการยอมรับของบุคคลอื่นมากที่สุด

๓.๒ พื้นที่ศึกษา ประชากร กลุ่มตัวอย่าง และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

โครงการวิจัยเรื่อง “การลดความเหลื่อมล้ำ: การวิจัยและพัฒนากลุ่มเพศทางเลือกในสังคมตามแนววิถีพุทธ” เป็นการวิจัยปฏิบัติการ (Action Research) ดังนั้น คณะผู้วิจัยจึงกำหนดพื้นที่ศึกษา ประชากร กลุ่มตัวอย่าง และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ดังนี้

พื้นที่ศึกษา (Study Area) ได้แก่ จังหวัดปัตตานี ยะลา และนราธิวาส

ประชากร (Population) ได้แก่ กลุ่มเพศทางเลือกที่อาศัยอยู่ในจังหวัดปัตตานี ยะลา และนราธิวาส (ไม่สามารถระบุได้เนื่องจากเป็นเรื่องละเอียดอ่อน) ดังนั้นจึงใช้การคัดเลือกแบบเจาะจงจากพื้นที่ชุมชนที่สมัครใจเข้าร่วมโครงการวิจัย

กลุ่มตัวอย่าง (Sample) ได้แก่ การคัดเลือกกลุ่มเพศทางเลือกในท้องถิ่น โดยการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน ๓๔ คน คือ เป็นเยาวชนในท้องถิ่นที่สนใจในโครงการฯ แล้วจัดกิจกรรมพัฒนาศักยภาพของกลุ่มเพศทางเลือก ในเรื่อง “ค่าของตนสร้างคนให้สมดุล” จำนวน ๑ ครั้ง ๒ วัน

กลุ่มเพศทางเลือก

จังหวัดปัตตานี	จังหวัดยะลา	จังหวัดนราธิวาส	รวมทั้งสิ้น
๑๗ คน	๘ คน	๙ คน	๓๔ คน

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญ ผู้ทรงคุณวุฒิ ระดับจังหวัด ระดับท้องถิ่น นักวิชาการ และกลุ่มเพศทางเลือก จำนวน ๕ คน โดยการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ตามความสำคัญของเรื่อง คือ เป็นบุคคลที่มีบทบาทและความสัมพันธ์เกี่ยวกับกระบวนการพัฒนาการแก้ไขปัญหาเชิงโครงสร้างในกลุ่มเพศทางเลือกของสังคมตามแนววิถีพุทธ โดยการสัมภาษณ์ ดังนี้

- (๑) พระวีรวัฒน์ จิตตทนโต
- (๒) จ.ส.ต.ชนัญญาน พันธุ์สาลี
- (๓) Abdulhakim Kasing
- (๔) นายชาติรี ทวีทรัพย์
- (๕) นายวีระศักดิ์ บุญญดิษฐ์

ส่วนการสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion) จำนวน ๑๐ คน กับกลุ่มเพศทางเลือกในท้องถิ่นที่สนใจเข้าร่วมกิจกรรมโครงการฯ โดยมีนามสมมติ ดังนี้

- (๑) นา
- (๒) ดี
- (๓) นัท
- (๔) มิน
- (๕) ปพน
- (๖) นิ
- (๗) ภัค
- (๘) สุ
- (๙) วิน
- (๑๐) ศักดิ์

๓.๓ เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาวิจัยประกอบด้วย

ในการศึกษาวิจัยนั้น มุ่งเน้นการศึกษาวเคราะห์จากการเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง การศึกษาวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) และการสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion) ส่วนการวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลนั้นเน้นวิธีการแสวงหาความรู้จากการตั้งประเด็นหลักในการศึกษาเชิงพื้นที่เพื่อให้ได้มาซึ่งความสัมพันธ์และสอดคล้องกับการแก้ไขปัญหาเชิงโครงสร้างในกลุ่มเพศทางเลือกของสังคมตามแนววิถีพุทธโดยมีเครื่องมือเชิงคุณภาพและเครื่องมือเชิงปริมาณ ได้แก่

๑) แบบสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion) กับผู้เชี่ยวชาญ ผู้ทรงคุณวุฒิ (ระดับจังหวัด หรือ ระดับท้องถิ่น) นักวิชาการ และกลุ่มเพศทางเลือก จำนวน ๕ คน เพื่อศึกษาองค์ความรู้ในการลดความเหลื่อมล้ำที่ปรากฏในคัมภีร์พระพุทธศาสนาแล้วนำมาสรุปผลและวิเคราะห์ผล (

๒) กิจกรรมพัฒนาศักยภาพของกลุ่มเพศทางเลือก ในเรื่อง “ค่าของตนสร้างคนให้สมดุล” จำนวน ๑ ครั้ง ๒ วัน

๓) แบบประเมินผลกับกลุ่มตัวอย่างที่เข้าร่วมกิจกรรมโครงการฯ เพื่อศึกษาผลกระทบการแก้ไขปัญหาเชิงโครงสร้างของกลุ่มเพศทางเลือกในสังคมตามแนววิถีพุทธ

๔) จัดทำเวทีถ่ายทอดองค์ความรู้เรื่อง “การลดความเหลื่อมล้ำ: การวิจัยและพัฒนากฎการแก้ไขปัญหาเชิงโครงสร้างในกลุ่มเพศทางเลือกของสังคมตามแนววิถีพุทธ” จำนวน ๑ ครั้ง

๕) ส่งเสริมเครือข่ายกลุ่มเพศทางเลือกในสังคมตามแนววิถีพุทธ จำนวน ๑ เครือข่าย โดยความร่วมมือของภาคีเครือข่าย เช่น สถาบันการศึกษา สถาบันครอบครัว วัด ตัวแทนภาครัฐ ท้องถิ่น เป็นต้น

๖) เสนอแนะแนวทางในการลดความเหลื่อมล้ำเชิงโครงสร้างของกลุ่มเพศทางเลือกในสังคมตามแนววิถีพุทธให้กับหน่วยงานภาครัฐ

๓.๔ การเก็บรวบรวมข้อมูล

คณะผู้วิจัยจะใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลที่หลากหลาย เพื่อให้ได้ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ของการศึกษา โดยมีวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

๑) ทำการศึกษาถึงแนวคิด ทฤษฎี จากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบการลดความเหลื่อมล้ำของกลุ่มเพศทางเลือกในสังคมตามแนววิถีพุทธ

๒) ทำการสนทนากลุ่มกับผู้เชี่ยวชาญ ผู้ทรงคุณวุฒิ (ระดับจังหวัด หรือ ระดับท้องถิ่น) นักวิชาการ และกลุ่มเพศทางเลือก จำนวน ๑ ครั้ง ๕ คน เพื่อศึกษาองค์ความรู้ในการลดความเหลื่อมล้ำที่ปรากฏในคัมภีร์พระพุทธศาสนา

๓) ทำการสำรวจกลุ่มเพศทางเลือกที่สนใจเข้าร่วมกิจกรรมโครงการฯ จำนวน ๓๔ คน

๔) จัดกิจกรรมพัฒนาศักยภาพของกลุ่มเพศทางเลือก ในเรื่อง “ค่าของตนสร้างคนให้สมดุล” จำนวน ๑ ครั้ง ๒ วัน

๕) ทำการประเมินผลกับกลุ่มตัวอย่างที่เข้าร่วมกิจกรรมโครงการฯ เพื่อศึกษาผลกระทบการแก้ไขปัญหาเชิงโครงสร้างของกลุ่มเพศทางเลือกในสังคมตามแนววิถีพุทธ

๖) พัฒนาระบบการส่งเสริมเชิงพื้นที่ในการถ่ายทอดองค์ความรู้ให้กับกลุ่มเพศทางเลือกของสังคมตามแนววิถีพุทธ โดยการจัดทำเวทีถ่ายทอดองค์ความรู้เรื่อง “การลดความเหลื่อมล้ำ: การวิจัยและพัฒนากฎการแก้ไขปัญหาเชิงโครงสร้างในกลุ่มเพศทางเลือกของสังคมตามแนววิถีพุทธ” จำนวน ๑ ครั้ง

๗) สร้างและส่งเสริมเครือข่ายกลุ่มเพศทางเลือกในสังคมตามแนววิถีพุทธ จำนวน ๑ เครือข่าย โดยความร่วมมือของภาคีเครือข่าย เช่น สถาบันการศึกษา สถาบันครอบครัว วัด ตัวแทนภาครัฐ ท้องถิ่น เป็นต้น

๘) เสนอแนะแนวทางในการลดความเหลื่อมล้ำเชิงโครงสร้างของกลุ่มเพศทางเลือกในสังคมตามแนววิถีพุทธให้กับหน่วยงานภาครัฐ

๓.๕ การวิเคราะห์ข้อมูล

สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลนั้น ในการศึกษาทั้งในเชิงเอกสาร (Documentary Research) และข้อมูลเชิงประจักษ์ของพื้นที่ที่ได้จากการสังเกต (Observations) การสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion) ซึ่งเป็นกระบวนการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยคณะผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล โดยมุ่งเน้นการวิเคราะห์โดยการสรุปตามสาระสำคัญด้านเนื้อหาที่กำหนดไว้ โดยวิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) และการวิเคราะห์ผลเชิงปริมาณ (Quantitative Analysis) จากการทำแบบประเมินผลกับกลุ่มตัวอย่างที่เข้าร่วมกิจกรรมโครงการฯ ในเรื่องของอายุเพศทางเลือกที่เกิดขึ้นกับตนเอง เพื่อศึกษากลไกการแก้ไขปัญหาเชิงโครงสร้างของกลุ่มเพศทางเลือกในสังคมตามแนววิถีพุทธโดยการนำผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพและวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณนำมาสังเคราะห์เป็นข้อสรุปผลตามกระบวนการวิจัย แล้วนำผลสรุปมาพัฒนากระบวนการส่งเสริมเชิงพื้นที่ในการถ่ายทอดองค์ความรู้ให้กับกลุ่มเพศทางเลือกของสังคมตามแนววิถีพุทธ โดยการจัดทำเวทีถ่ายทอดองค์ความรู้เรื่อง “การลดความเหลื่อมล้ำ: การวิจัยและพัฒนาการแก้ไขปัญหาเชิงโครงสร้างในกลุ่มเพศทางเลือกของสังคมตามแนววิถีพุทธ” จนนำไปสู่การอภิปรายผลการวิจัยเพื่อให้เกิดความสมบูรณ์และครอบคลุม

๓.๖ การนำเสนอผลการศึกษาวิจัย

ในการนำเสนอผลการศึกษาวิจัยนั้น จะเป็นการนำเสนอข้อมูลในรูปแบบตาราง ในลักษณะการพรรณนาความ (Descriptive Presentation) ประกอบฐานข้อมูล ภาพถ่ายกิจกรรม และการพรรณนาความประกอบการบรรยายข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นเชิงพื้นที่ เพื่อให้เห็นรูปแบบ กระบวนการที่จะส่งต่อก่อให้เกิดการพัฒนา ปรับปรุง เปลี่ยนแปลงทั้งในเชิงคุณภาพและศักยภาพบนพื้นฐานแห่งชุมชนและสังคมที่เปี่ยมด้วยคุณธรรมและจริยธรรม ที่จะนำไปสู่พัฒนาการแก้ไขปัญหาเชิงโครงสร้างในกลุ่มเพศทางเลือกของสังคมตามแนววิถีพุทธ เพื่อนำไปสู่การประยุกต์ใช้ทั้งในระดับนโยบาย ชุมชนองค์กรที่สนใจในโอกาสต่อไป

๓.๗ สรุป

โครงการวิจัยเรื่อง “การลดความเหลื่อมล้ำ : การวิจัยและพัฒนาการแก้ไขปัญหาเชิงโครงสร้างในกลุ่มเพศทางเลือกของสังคมตามแนววิถีพุทธ” เป็นโครงการที่ศึกษาเกี่ยวกับเพศทางเลือก คือ กลุ่มคนกลุ่มหนึ่งซึ่งที่มีอัตลักษณ์ทางเพศหรือรสนิยมทางเพศที่แตกต่างไปจากคนส่วนใหญ่ในสังคม สามารถจำแนกได้ดังนี้ ๑) กลุ่มที่มีความหลากหลายด้านอัตลักษณ์ทางเพศ คนที่มีเพศที่ปรากฏทางร่างกายกับจิตใจไม่ตรงกัน เช่น ร่างกายเกิดมาเป็นผู้ชาย แต่จิตใจรู้สึกว่าเป็นผู้หญิง ๒) กลุ่มที่มีความหลากหลายด้านรสนิยมทางเพศ คนเราแต่ละคนสามารถมีความรู้สึก รัก รู้สึกดึงดูด หรือมีอารมณ์ทางเพศต่อกันในลักษณะที่หลากหลายได้ มีทั้งรักเพศตรงข้าม รักเพศเดียวกัน รักทั้งสองเพศ หรือไม่มีความรู้สึกทางเพศต่อเพศใดเลยก็ได้และ ๓) กลุ่มที่มีความหลากหลายด้านการแสดงออกทาง

เพศ เป็นการแสดงออกภายนอกของแต่ละบุคคล ซึ่งอาจถูกตีความตามบริบทของสังคมนั้น ๆ ว่าเป็น เพศนั้นเพศนี้ เช่น คนที่ไว้ผมยาวสวมกระโปรงต้องเป็นผู้หญิง ฯลฯ ซึ่งถ้าหากคณะผู้วิจัยได้ดำเนินการ เสร็จเรียบร้อยแล้วคาดว่าจะได้ สิ่งที่ได้ คือ ๑) องค์ความรู้จากศึกษารูปแบบการลดความเหลื่อมล้ำของกลุ่ม เพศทางเลือกในสังคมตามแนววิถีพุทธ ๑ ชุด ๒) ได้กลไกการแก้ไขปัญหาเชิงโครงสร้างของกลุ่มเพศ ทางเลือกในสังคมตามแนววิถีพุทธ ๑ ชุด และ ๓) นำเสนอแนะแนวทางในการลดความเหลื่อมล้ำเชิง โครงสร้างของกลุ่มเพศทางเลือกในสังคมตามแนววิถีพุทธให้กับหน่วยงานภาครัฐ เพื่อกำหนดเป็น นโยบายสาธารณะที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มเพศทางเลือกในสังคม

บทที่ ๔

ผลการศึกษาวิจัย

งานวิจัยเรื่อง “การลดความเหลื่อมล้ำ: การวิจัยและพัฒนาการแก้ไขปัญหาเชิงโครงสร้างในกลุ่มเพศทางเลือกของ สังคมตามแนววิถีพุทธ” มีวัตถุประสงค์เพื่อ ๑) เพื่อศึกษารูปแบบการลดความเหลื่อมล้ำของกลุ่มเพศทางเลือกในสังคมตามแนววิถีพุทธ ๒) เพื่อพัฒนากลไกการแก้ไขปัญหาเชิงโครงสร้างของกลุ่มเพศทางเลือกในสังคมตามแนววิถีพุทธและ ๓) เพื่อเสนอแนะแนวทางในการลดความเหลื่อมล้ำเชิงโครงสร้างของกลุ่มเพศทางเลือกในสังคมตามแนววิถีพุทธ โดยใช้การวิจัยปฏิบัติการ (Action Research) กับกลุ่มเพศทางเลือกของสังคมที่เป็นประชาชนในพื้นที่จังหวัดปัตตานี ยะลา นราธิวาส เพื่อนำเสนอแนะแนวทางในการลดความเหลื่อมล้ำเชิงโครงสร้างของกลุ่มเพศทางเลือกในสังคมตามแนววิถีพุทธให้กับหน่วยงานภาครัฐ ในการกำหนดเป็นนโยบายสาธารณะที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มเพศทางเลือกในสังคม ทั้งนี้คณะผู้วิจัยได้ดำเนินการขับเคลื่อนพัฒนาตามกรอบวัตถุประสงค์ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

๔.๑ การศึกษารูปแบบการลดความเหลื่อมล้ำของกลุ่มเพศทางเลือกในสังคมตามแนววิถีพุทธ

๔.๒ การพัฒนากลไกการแก้ไขปัญหาเชิงโครงสร้างของกลุ่มเพศทางเลือกในสังคมตามแนววิถีพุทธ

๔.๓ เสนอแนะแนวทางในการลดความเหลื่อมล้ำเชิงโครงสร้างของกลุ่มเพศทางเลือกในสังคมตามแนววิถีพุทธ

๔.๑ การศึกษารูปแบบการลดความเหลื่อมล้ำของกลุ่มเพศทางเลือกในสังคมตามแนววิถีพุทธ

จากการค้นคว้า ในประเด็นรูปแบบการลดความเหลื่อมล้ำของกลุ่มเพศทางเลือกสังคมตามแนววิถีพุทธ พบว่า การลดความเหลื่อมล้ำของสังคมตามแนววิถีพุทธ คือ การลดความไม่เท่าเทียมกัน หรือ inequality ซึ่งเนื่องจากความไม่เท่าเทียมกันปรากฏในทุก ๆ เรื่อง, ในทุก ๆ พื้นที่, ในทุก ๆ ภาคส่วน และในทุก ๆ กาลเวลา โดยใช้หลักธรรมและแนวปฏิบัติตามแนววิถีพุทธเพื่อแก้ปัญหาความเหลื่อมล้ำในสังคม ถึงแม้ว่าปัญหาความเหลื่อมล้ำในสังคมไทยจะเป็นปัญหาที่มีมาอย่างยาวนาน และไม่มี ความแน่นอนว่าจะสามารถแก้ปัญหานี้ได้ในเร็ววัน ไม่ว่าจะเป็นรัฐบาลชุดใดก็ตามที่เข้ามาทำหน้าที่ในการบริหารประเทศ และมีภารกิจสำคัญส่วนหนึ่งคือการแก้ปัญหาความเหลื่อมล้ำในสังคมไทย แต่ทว่า ปัญหานี้ก็ยังคงเป็นยาขมสำหรับผู้บริหารประเทศและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในสังคม

โดยที่พระพุทธศาสนา เป็นศาสนาแห่งความยุติธรรม พระพุทธองค์ไม่ได้กำหนดว่าบุคคลที่จะเข้ามาสู่ศาสนาของพระพุทธองค์นั้นจะต้องจำกัดว่าเป็นบุคคลประเภทใด ไม่ว่าจะเป็นด้วยฐานะทางสังคม เชื้อชาติ ความเชื่อ วิถีปฏิบัติ หรือแม้แต่สิทธิส่วนบุคคลที่พึงมี ก็ไม่ได้เป็นข้อจำกัดที่จะเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของศาสนาพุทธ นี่แสดงให้เห็นว่า ศาสนาพุทธนั้นได้ก้าวข้ามความเหลื่อมล้ำในมิติต่าง ๆ อย่างชัดเจน ไม่มีเรื่องของชนชั้นเข้ามาเกี่ยวข้อง ไม่ว่าจะเป็นกษัตริย์ พราหมณ์ แพศย์ ศูทร หรือแม้แต่จัณฑาล ทุกคนมีสภาพความเป็นมนุษย์เท่าเทียมกัน มีสิทธิ ความเสมอภาคเท่าเทียมกันทั้งหมด เมื่อเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของศาสนาพระองค์ แต่นี่อาจเป็นเพียงภาพอุดมคติในสมัยพุทธกาลเท่านั้น

หากแต่ว่าพระพุทธศาสนากับการแก้ปัญหาความเหลื่อมล้ำทางสังคมไม่จำเป็นต้องมองไปถึงผลลัพธ์แห่งความสำเร็จว่าจะสามารถแก้ไขปัญหาความเหลื่อมล้ำทางสังคมได้อย่างยั่งยืน แต่เราสามารถที่จะนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาเป็นเครื่องมือในการ “ค้นหาความจริง” แห่งปัญหาความเหลื่อมล้ำว่าเกิดขึ้นได้อย่างไร หลักธรรมที่สามารถนำมาประยุกต์ได้อย่างชัดเจนคือ หลักอริยสัจธรรมได้แก่ ทุกข์ สมุทัย นิโรธ และมรรค ซึ่งสามารถอธิบายได้ดังนี้

๑) ทุกข์ คือสิ่งที่เกิดขึ้น ซึ่งก็คือปัญหาความเหลื่อมล้ำ เป็นการวิเคราะห์ว่าปัญหาความเหลื่อมล้ำที่เกิดขึ้นในสังคมนั้นมีความเหลื่อมล้ำในมิติด้านใดบ้าง ส่งผลกระทบต่อใครในสังคม ใครควรที่จะเป็นผู้รับผิดชอบแก้ปัญหา และความเหลื่อมล้ำนี้ได้สร้างความทุกข์ให้เกิดขึ้นอย่างไรบ้างแก่สังคม

ทุกข์ : สังคมไทยยังไม่เปิดรับกลุ่มเพศทางเลือก กลุ่มที่มีความหลากหลายทางเพศ หรือกลุ่ม LGBTQ+ รวมถึงการไม่ได้สิทธิของกลุ่มดังกล่าว อาทิเช่น สิทธิการแต่งงาน สิทธิการรักษาพยาบาล สิทธิลดหย่อนภาษี รวมถึงการเลือกปฏิบัติกับบุคคลบางกลุ่ม

๒) สมุทัย คือต้นเหตุของสิ่งที่เกิดขึ้น ซึ่งก็คือ สาเหตุของความเหลื่อมล้ำ เป็นการวิเคราะห์ว่าปัญหาความเหลื่อมล้ำที่เกิดขึ้นนั้นมีสาเหตุมาจากอะไร ซึ่งถึงแม้ว่าจะเป็นเรื่องยากมากสำหรับการค้นหาสาเหตุที่แท้จริงของความเหลื่อมล้ำ แต่ก็ไม่อยากเกิดความพยายามที่เราจะช่วยกันค้นหาสาเหตุนั้นแล้วร่วมกันแก้ไข อย่างน้อย ต้นเหตุอาจมาจากปัจเจกบุคคลที่ถูกลามไปสู่อสังคมนั้นได้

สาเหตุ : กลุ่มเพศทางเลือกเป็นสังคมกลุ่มน้อยที่อยู่สังคมนั้นที่มีความหลากหลายทางเพศ ซึ่งบุคคลส่วนมากคิดไปเองบุคคลกลุ่มเพศทางเลือกนี้ มีความแปลก ผิดปกติ ไม่เหมือนบุคคลอื่นทั่วไป ทำให้ไม่เป็นที่เคารพศรัทธาจากสังคมที่กำเนิดมาตั้งแต่แรก ไม่มีความสามารถเหมือนบุคคลอื่น ทำให้แอบอายหรือเพศทางเลือกบางคนไปปฏิบัติตนในด้านลบบุคคลอื่นเห็น ทำให้เกิดการอคติกับกลุ่มเพศทางเลือกทั้งหมด

๓) นิโรธ คือความสำเร็จของการแก้ปัญหา เป็นผลลัพธ์สุดท้ายที่เกิดขึ้นจากการที่เราสามารถวิเคราะห์หาสาเหตุของความเหลื่อมล้ำในสังคมนั้นว่าเกิดจากอะไร รู้ถึงสภาพปัญหานั้น ๆ อย่างถ่องแท้จนสามารถที่จะแก้ปัญหาความเหลื่อมล้ำได้อย่างยั่งยืน

ความสำเร็จ : เมื่อบุคคลในสังคมสามารถเปิดใจยอมรับกลุ่มเพศทางเลือกได้ ว่ากลุ่มเพศทางเลือกนี้ก็เป็นมนุษย์เช่นกัน มีความรู้ ความสามารถ เหมือนบุคคลทั่วไป เพียงเขาไม่ได้เกิดมาตรงกับเพศกำเนิดที่ได้กำหนดมาให้ จึงทำให้ไม่มีการดูถูกเหยียดหยาม เหลื่อมล้ำกลุ่มเพศทางเลือก ไม่มีการเลือกปฏิบัติ ทำให้คนในสังคมอยู่กันอย่างมีความสุข กลุ่มเพศทางเลือกกล้าแสดงความคิดเห็น มีจุดยืนในสังคม รวมถึงได้รับสิทธิต่าง ๆ เหมือนบุคคลทั่วไป อาทิเช่น สิทธิการแต่งงาน สิทธิการรักษาพยาบาล สิทธิลดหย่อนภาษี

๔) มรรค คือ วิธีการแก้ไขสิ่งที่เกิดขึ้น ซึ่งก็คือการแก้ปัญหาความเหลื่อมล้ำ นี่เป็นเรื่องที่ยากที่สุดในการจัดการปัญหาความเหลื่อมล้ำทางสังคม เพราะหากเราไม่รู้ที่มาของปัญหา ไม่รู้สภาพและผลกระทบของปัญหา เราจะไม่สามารถที่จะหาวิธีการในการแก้ปัญหาได้ ถือได้ว่าเป็นเรื่องที่ทำนายผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในทุกระดับของสังคมที่จะต้องอาศัยความร่วมมือกันในการค้นหาวิธีการที่เหมาะสมที่สุด (ไม่ใช่ดีที่สุด) ในการแก้ปัญหาความเหลื่อมล้ำ

วิธีการแก้ไขปัญหา : มนุษย์มีความอคติ มีความคิดเป็นของตนเองเป็นเรื่องปกติ แต่สิ่งที่เราสามารถทำได้เพื่อลดความเหลื่อมล้ำที่เกิดจากเพศเลือกที่เกิดกับเรา คือการปฏิบัติตนในด้านที่ดี ไม่

ปฏิบัติตนให้เป็นที่ดีต่อผู้อื่นของบุคคลอื่น และบุคคลทั่วไปก็ควรเปิดใจยอมรับเพศทางเลือกคิดว่าเขาก็คือมนุษย์ มีความรู้และความสามารถเหมือนบุคคลทั่วไป รวมถึงหน่วยงานก็ควรให้สิทธิกับกลุ่มเพศทางเลือกเหมือนบุคคลทั่วไป ไม่ควรเลือกปฏิบัติ

ภาพที่ ๔.๑ คณะวิจัยลงพื้นที่จังหวัดยะลา

นอกจากนั้น พระพุทธศาสนาได้เสนอหลักปฏิบัติเพื่อแก้ปัญหาความเหลื่อมล้ำในสังคม เป็นการสร้างความเสมอภาคเท่าเทียมกันทั้งในด้านวัตถุและจิตใจ พร้อมทั้งความเสมอภาคด้านสิทธิและโอกาสเพื่อช่วยลดความขัดแย้ง และสร้างความสามัคคีได้จริงเพราะไม่ต้องแข่งขันกัน สร้างวัฒนธรรมแห่งสันติสุขเพราะการแบ่งปันผลผลิตหรือปัจจัยสี่ตามความจำเป็น และอยู่ร่วมกับบุคคลอื่นบนฐานของการเคารพ และการให้เกียรติกันและกัน แม้ว่าจะไม่รู้จักกันมาก่อนก็ตาม โดยมีหลักปฏิบัติดังนี้

๑) การสร้างความเสมอภาคเท่าเทียมกัน ในระบบของสังคมสงฆ์ก่อนนั้นจะต้องสละทรัพย์สินเงินทอง เมื่อบวชแล้วก็ต้องใช้สอยปัจจัย ๔ เพียงเพื่อการยังชีพให้เพียงพอเท่านั้น ไม่ใช่สอยเพื่อการบำรุงบำเรอให้ร่างกายสวยงาม หรือเพื่อความเพลิดเพลินสนุกสนาน การใช้สอยปัจจัย ๔ ยังตั้งอยู่บนหลักการที่ว่าความไม่เหมาะสมส่วนเกิดหรือการไม่ยึดถือไว้เป็นกรรมสิทธิ์ส่วนตัว ความเสมอภาคเท่าเทียมกันของการมีหรือการปัจจัย ๔ อย่างจำเป็น และเรียบง่าย

๒) ความยุติธรรม หลักแนวคิดภายใต้ระบบทรัพย์สินส่วนกลาง ได้ปรากฏสะท้อนการแบ่งปันทรัพย์สินของสงฆ์ที่เป็นไปด้วยความยุติธรรม เพราะเป็นการปฏิบัติตามความจำเป็นและเหตุผลสมควรของแต่ละคนที่ควรจะได้รับซึ่งหลีกเลี่ยงเกณฑ์การให้ด้วยขนาดหรือปริมาณของความต้องการที่อยากจะได้

๓) ให้ความสำคัญต่อสังคมส่วนรวม ในสังคมสงฆ์ที่มีระบบการจัดการทรัพย์สินส่วนกลางที่เรียกว่า “ของสงฆ์” เป็นอุดมคติของการน้อมนำเอาวัตถุธาณหรือทรัพย์สินทั้งหมดให้ตกเป็นของสงฆ์ส่วนรวม โดยพระสงฆ์ทั้งหมดต่างเป็นเจ้าของร่วมกัน การที่สงฆ์ทุกรูปแบบเป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ช่วยกันสร้างช่วยกันปฏิบัติหรือช่วยกันดูแลรักษานั้น เป็นระบบโครงสร้างเศรษฐกิจของสังคมหนึ่งเดียว เป็นระบบการจัดการทรัพย์สินแบบเป็นก้อน ๆ เดียว ทั้งสังคมคล้าย ๆ กับหลักการของสหกรณ์ที่ไม่มีการแข่งขันและเป็นระบบ

๔) ลดความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจ สังคมสงฆ์ได้กลายเป็นสังคมที่สามารถแก้ไขปัญหาความเหลื่อมล้ำทางสังคมปรากฏเป็นสังคมต้นแบบแห่งความเสมอภาคเท่าเทียมกันทั้งในด้านสิทธิและโอกาส กล่าวคือ มีความเสมอภาคทางด้านเศรษฐกิจ สังคมสงฆ์มีความเท่าเทียมกันในด้านเศรษฐกิจ คือ ปัจจัย ๔ ซึ่งทุกคนก่อนที่จะบวชและหลังบวชจะต้องสละทรัพย์สินเงินทองหรือต้องสละกรรมสิทธิ์ส่วนเกินให้ตกเป็นของสงฆ์ส่วนรวม เราจะพบว่าวิถีชีวิตของพระสงฆ์เป็นการดำเนินชีวิตที่เป็นไปในทิศทางและรูปแบบเดียวกันหมด กล่าวคือการมี หรือไม่มีซึ่งปัจจัย ๔ เป็นการมีหรือไม่มีแบบเท่าเทียมกัน ไม่ว่าคนนั้นจะเคยเป็นคนร่ำรวยหรือยากจนมาก่อนก็ตาม เมื่อเข้ามาบวชแล้ว สถานะทางเศรษฐกิจจะเหมือนกันหมด ดังนั้น การใช้ระบบทรัพย์สินส่วนกลางจึงเป็นการปรับฐานทางด้านเศรษฐกิจของแต่ละคนให้อยู่ในระดับที่เท่าเทียมกัน

ภาพที่ ๔.๒ พระมหาชุตีภัก อภินนโท (แหมทอง) หัวหน้าโครงการวิจัย

๔.๒ การพัฒนากลไกการแก้ไขปัญหาเชิงโครงสร้างของกลุ่มเพศทางเลือกในสังคมตามแนววิถีพุทธ ซึ่งได้เรียบเรียงปัญหาไว้ ๓ ประเด็น ดังนี้

๔.๒.๑ ประเด็นที่ ๑ ด้านการถูกยอมรับอัตลักษณ์ความเป็นเพศ จากการสนทนากลุ่มเพื่อศึกษาองค์ความรู้ในปัญหาดังกล่าว พบว่า

“....สำหรับปัจจุบันยังคิดว่าสังคมไทยเปิดยอมรับกลุ่มบุคคลเพศนี้มากพอ โดยเฉพาะสถาบันครอบครัวหรือพ่อแม่บางครั้งก็ยังไม่เข้าใจว่าลูกของเราเป็นยังไงกัน ซึ่งบางครั้งตัวเด็กเองเขาก็สับสน เพราะสถาบันครอบครัวเป็นสถาบันหนึ่งที่สำคัญกับตัวเด็กเองมากๆ ไม่ว่าจะคำพูดซึ่งกระทบต่อความรู้สึกของเด็กหรือบุคคลเพศทางเลือกได้ สถาบันต่อไปเป็นสถาบันทางสังคมไม่ว่าจะเป็นการเลือกปฏิบัติ อาทิเช่น การตีตรารวม เมื่อมองว่าเป็นเพศทางเลือกแล้วสังคมก็ยอมรับตราเขาทันทีว่าเป็นบุคคลที่ไม่ดี ทำให้ส่งผลไปถึงการเลือกปฏิบัติ การปฏิบัติไม่เหมือนบุคคลทั่วไป ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของการไปสมัครงาน อัตราค่าจ้างงานที่ถูกปรับลดลงเนื่องจากเห็นเขาเป็นแค่เพศทางเลือกเพียงเท่านั้น สำหรับตัวดิฉันเองอยากให้ช่วยกันพัฒนา รณรงค์ ให้สังคมไทยเรานั้นเปิดใจ ยอมรับกลุ่มเพศทางเลือกมากขึ้น เพราะกลุ่มเพศทางเลือกก็คือมนุษย์คนหนึ่งเหมือนกัน มีความรู้มีความสามารถไม่ต่างจากคนธรรมดาทั่วไป...”

“สำหรับกระผมเองนั้น ผมต้องขออนุญาตเกริ่นก่อนเลยนะครับว่าผมเองก็มีญาติที่อยู่ในกลุ่มเพศทางเลือกเช่นเดียวกัน ญาติผมเป็นผู้ชายและมีแฟนเป็นผู้ชายครับ แต่ผมก็ไม่ได้เกลียดไม่ได้ชิงเขานะครับ เพราะผมคิดเหมือนกับพี่คนแรกที่ได้พูดไปครับว่า สถาบันที่สำคัญที่สุดคือสถาบันครอบครัว ถ้าครอบครัวเองพร้อมที่จะเปิดใจยอมรับในสิ่งเป็นได้ มันก็ทำให้เขารู้สึกว่าครอบครัวคือเซฟโซนหรือความสบายใจของเขา เขาจะกล้าพูด กล้าเล่าปัญหาที่เขาจริงในทุกๆวัน หรือเรื่องที่เขาประสบปัญหาอยู่ เมื่อครอบครัวพร้อมที่จะส่งเสริมเขาแล้ว พร้อมที่จะรับฟังปัญหาเขาทุกอย่าง มันก็ทำให้เขากล้าที่จะแสดงออก กล้าที่จะเปิดใจสู้กับสังคม ไม่สนใจสายตาของคนรอบข้างที่มองเขาว่าเขาเป็นคนอย่างไร เพราะยังงั้นเขาก็ยังมีครอบครัวที่อยู่กับเขาทุกวัน และพร้อมที่จะช่วยเหลือเขาในทุกๆเรื่อง สุดท้ายนี้ครับปัญหาที่เราต้องแก้ เราต้องแก้จากจุดที่เริ่ม นั่นก็ครอบครัว เพราะครอบครัวอยู่กับตัวเขาเองมาตั้งแต่เกิด ถ้าครอบครัวเปิดใจยอมรับเขามากพอ อย่างอื่นก็อาจจะไม่มีผลอะไรกับเขาเลยก็ได้ครับ...”

ภาพที่ ๔.๓ สันทนาการประเด็นที่ ๑ ด้านการถูกยอมรับอัตลักษณ์ความเป็นเพศ

“...การถูกยอมรับในอัตลักษณ์ของความเป็นเพศนั้นมันถือว่าเป็นเรื่องสำคัญสำหรับกลุ่มเพศทางเลือก ไม่ว่าจะเป็นการยอมรับจากครอบครัว จากสังคม จากเพื่อนร่วมงาน เพื่อนร่วมห้องเรียน หากกลุ่มบุคคลดังกล่าวเปิดใจที่จะยอมรับเขาแล้ว ก็ย่อมส่งผลให้มีบุคคลกลุ่มเพศทางเลือกมีความกล้าแสดงออก กล้าพูด กล้าคิด กล้าทำในสิ่งที่ถูกต้องมากขึ้น...”

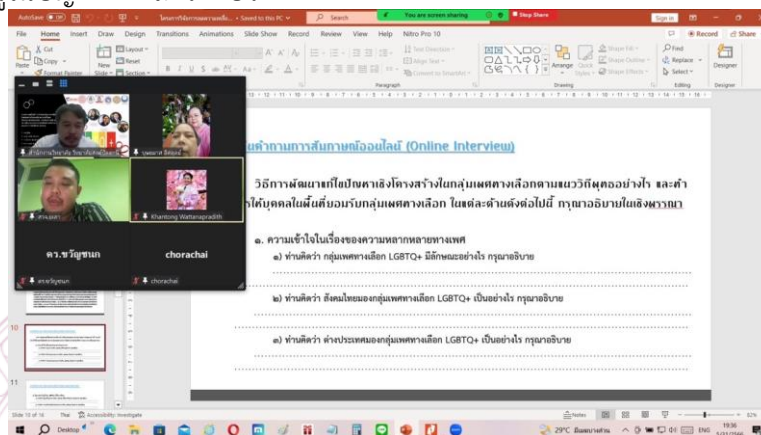
“...การจะถูกยอมรับไม่ว่าในสถาบันของสังคม หรือครอบครัวนั้น ย่อมขึ้นอยู่กับการประพัติน การปฏิบัติของกลุ่มเพศทางเลือกด้วย เนื่องจากหากเราพัตินดี ปฏิบัติดี ก็ย่อมให้บุคคลที่บุคคลทั่วไปที่เห็นเรานั้น เชื่อมั่น และยอมรับในการเป็นกลุ่มเพศทางเลือกถึงบางส่วนจะเหมาะรวมการเป็นทางเลือกของเราก็คตาม แต่จงเชื่อมั่นไว้เสมอว่า การทำความดีของเรา นั้น วันหนึ่งความดีนั้นจะปรากฏให้เราเห็นเอง...”

“...ปัจจุบันสังคมไทยเรานั้น ยังมีการบูลลี่ ดูถูกเหยียดหยามกลุ่มเพศทางเลือกอยู่มากมาย ไม่ว่าจะเป็นในเรื่องของการมีเพศสภาพไม่ตรงกับเพศกำเนิด การที่มีแปลงเพศแล้วหรือศัลยกรรมอื่นๆให้เหมือนกับเพศตรงข้ามของตนแล้ว แต่บัตรประจำตัวประชาชนเป็นนายอยู่แต่อย่างไรก็ตามคนเรามีเป็นล้านคนครับ จะไปสนใจคำพูด วาจา ของบุคคลทั้งโลกก็ไม่ได้ แคเราประพัตินดี ปฏิบัติดี ไม่ทำตนให้เป็นทีเดือดร้อนแก่บุคคลอื่น เพียงเท่านั้นชีวิตเราก็อยู่ได้อย่างมีความสุข...”

“เราต้องยอมรับก่อนนะครับว่าคนเราเกิดมามีความอคติกันทั้งนั้น เพราะฉะนั้นก็ไม่แปลกที่จะมีคนอคติกับเราได้ ไม่ว่าเราจะโดนมองอคติแค่ไหน อคติในเรื่องใด เราก็ไม่

ต้องไปสนใจอะไรเขามาก แค่เราโฟกัสแค่ตัวเรา ทำตัวเราให้ดี ไม่ทำตัวเราให้เป็นที่เดือดร้อน ไม่ทำให้ตัวเราลำบากคนอื่น แค่นั้นก็ทำให้หลายๆคนพอใจกับสิ่งที่เราเป็นแล้วครับ ไม่ว่าเราจะอยู่สถานะ หรือเพศไหนก็ตาม ผมเชื่อเสมอครับว่าหากกลุ่มเพศทางเลือกปฏิบัติตนเป็นคนดี ไม่ทำตัวให้เป็นที่เดือนร้อนให้คนอื่น คนชอบคุณมากกว่าคนเกลียดคุณอย่างแน่นอนครับ...”

๔.๒.๒ ประเด็นที่ ๒ ด้านการมีพื้นที่ในการแสดงออกของตัวตน จากการสนทนากลุ่มเพื่อศึกษาองค์ความรู้ในปัญหาดังกล่าว พบว่า

ภาพที่ ๔.๔ สนทนาประเด็นที่ ๒ ด้านการมีพื้นที่ในการแสดงออกของตัวตน

“...การมีพื้นที่ในการแสดงออกสำหรับกลุ่มเพศทางเลือกยังไม่เต็มที่ได้กล่าวไปในปัญหาหัวข้อข้างต้นว่า การจะกล้าแสดงออก กล้าตัดสินใจ กล้าคิด กล้าทำ ในสิ่งที่ถูกต้อง ย่อมต้องได้รับการถูกการยอมรับจากบุคคลในสังคมเสียก่อน จะทำให้เขายอมรับในสิ่งที่เราเป็น นั่นก็คือการพัฒนาตน การพัฒนาตัวเอง ให้เป็นคนที่มีประพจน์ดี ปฏิบัติตนดี ไม่เป็นที่เดือนร้อนให้กับสังคม เพียงเท่านั้นก็สามารถทำให้สังคมไทยเราเปิดใจยอมรับกลุ่มเพศทางเลือกได้แล้ว เมื่อสังคมเปิดใจยอมรับเรา ซึ่งก็จะส่งผลให้เขาเปิดใจรับฟังในสิ่งที่เราพูด ในสิ่งที่เราแสดงออกออกมา เมื่อเขาเต็มใจฟังเราและยอมรับในสิ่งที่เราแสดงออกก็ส่งผลให้เราพื้นที่ในการแสดงออกในสังคมมากขึ้นอีกด้วย...”

“...พื้นที่ในการแสดงออกของตัวตน คือ การที่เราแสดงการกระทำ แสดงพฤติกรรม ความรู้สึกนึกคิดของเราออกไป ไม่ว่าจะในด้านดี หรือด้านลบก็ตาม เพราะฉะนั้นหากเราแสดงออกไปในสิ่งที่ดี ในด้านที่ดี ก็ไม่มีใครที่จะเหยียดหยามเรา ไม่มีใครคิดที่จะตีเตียนเรา เพราะฉะนั้นในการมีพื้นที่แสดงออกของตัวตนนั้น ทุกคนล้วนมีพื้นที่ที่จะแสดงออก แต่ขึ้นอยู่กับตัวเราเองที่ว่า เราจะแสดงออกไปในแนวทางใดมากกว่า การแสดงออกไปนั้นก็ย่อมส่งผลไปถึงความรู้สึก ความคิดของผู้พบเห็นด้วย หากเราอย่างจะให้สังคมยอมรับในสิ่งที่เราเป็นเราก็ต้องแสดงออกในสิ่งที่ถูกต้อง ในทางที่ดีให้สังคมได้เห็นด้วยเช่นกัน...”

“ตามปัญหาที่ได้รับมา การแก้ไขปัญหาพื้นที่ในการแสดงออกของตัวตนจะแก้ไขอย่างไร อย่างแรกต้องชี้แจงก่อนว่า การมีพื้นที่ในการแสดงออก ทุกคนย่อมมีพื้นที่ในการแสดงออกของตัวเอง ทุกคนย่อมมีสิทธิในการแสดงออกของตัวเอง แต่เมื่อเราได้สิทธิ ได้พื้นที่ ในการแสดงออกแล้ว เราก็ต้องแสดงออกในสิ่งที่ถูกต้อง ในสิ่งที่ไม่เดือดร้อนต่อสังคม เมื่อเราทำเช่นนั้นก็ย่อมส่งผลให้สังคมเปิดใจที่จะยอมรับกลุ่มเพศทางเลือกได้ ตามท่านที่ผ่านมาได้กล่าวไว้...”

“...การมีพื้นที่ในการแสดงออกนั้น ก็ตามหลายๆท่านได้กล่าวมานั้น ว่าไม่มีใครมาปิดกั้นในพื้นที่การแสดงออกของเรา ไม่มีใครมาจำกัดสิทธิในข้อเราได้ แต่ตัวเราเองตั้งหากที่ต้องมาคิดแล้วว่า เราเป็นกลุ่มเพศทางเลือกที่ไม่ได้รับการยอมรับจากสังคมมากนัก เราก็จะใช้พื้นที่ในส่วนนั้น ทำให้สังคมเห็นว่ากลุ่มเพศทางเลือกก็มีความรู้ ความสามารถ ไม่ต่างจากคนธรรมดาทั่วไป...”

“...เพศกลุ่มทางเลือกหลายคนยังคิดว่า ตัวเองยังไม่มีพื้นที่ในการได้แสดงออกเหมือนบุคคลทั่วไป ยังโดนจำกัดสิทธิ จนลืมนึกไปว่า เราเองก็มีพื้นที่ในการแสดงออกของเรา แต่ไม่ยอมที่จะแสดงออกในพื้นที่ที่เราได้อยู่ พยายามอย่างแสดงออกในพื้นที่ที่ตัวเองไปไม่ถึงอยากบอกกลุ่มเพศทางเลือกตรงนี้ว่าอยากให้เราแสดงออกในพื้นที่ที่เราได้อยู่ให้เต็มที่ ทำความดีให้บุคคลทั่วไปเห็น ไม่ต้องพยายามไปแสดงออกในพื้นที่ที่เราไปไม่ได้ วันหนึ่งความดีที่เราทำอยู่มันก็จะส่งให้บุคคลอื่นที่อยู่นอกพื้นที่ที่เราแสดงออกของเราเอง...”

๔.๒.๓ ประเด็นที่ ๓ ด้านการได้รับสิทธิขั้นพื้นฐานในสังคมไทย จากการสนทนากลุ่มเพื่อศึกษาองค์ความรู้ในปัญหาดังกล่าว พบว่า

“...สำหรับสิทธิขั้นพื้นฐานก็ยังเห็นได้ชัดว่าสังคมไทยเรานั้นยังมีการเลือกปฏิบัติอยู่มากมาย ยังมีการปฏิบัติอย่างไม่เท่าเทียม ยกตัวอย่าง อาทิเช่น ปัญหาของการสมัครงานของกลุ่มเพศทางเลือก ที่ยังมีการเลือกปฏิบัติ เพียงกลุ่มเพศทางไปสมัครงานก็ถูกตีตราแล้วว่า เป็นบุคคลที่แปลก ไม่เหมือนบุคคลทั่วไป ในขณะที่เขาคณะนั้นก็มีความรู้ ความสามารถไม่ต่างจากบุคคลทั่วไป อยากให้บริษัท หน่วยงานต่างๆ ได้มองบุคคลกลุ่มนี้ด้วยการเปิดใจยอมรับว่าเขาก็คือคนเหมือนกัน มีความรู้ ความสามารถ ทักษะต่างๆ ไม่ต่างจากคนอื่น ๆ”

“...สำหรับกลุ่มเพศทางเลือกเองแล้ว ต้องยอมรับตามตรงว่ายังมีการจำกัดสิทธิพื้นฐานของสังคมไทยอยู่ในหลายๆสิทธิ ไม่ว่าจะเป็นสิทธิ การรักษาพยาบาลของคู่ครอง คู่ชีวิต สิทธิการสมรสที่ไม่สามารถจดทะเบียนกันได้ ในเรื่องนี้เราก็ได้เห็นการรณรงค์กันอย่างต่อเนื่อง แต่อยากบอกกลุ่มเพศทางเลือกทุกคนว่า ในเรื่องสิทธิตรงนี้เราไม่สามารถแก้ไขอะไรมันได้มาก แต่สิทธิไหนที่เราสามารถแก้ไขกันเองได้เช่นสิทธิเรื่องของการสมัครงาน สิทธิแสดงออก ก็อยากจะให้หลาย ๆ ที่ช่วยกันปรับมองเพศทางเลือก ด้วยการเปิดใจรับเขาในทางที่ดี ว่าเขาก็คือคนเหมือนกัน เขาก็ไม่ใช่เพศที่แปลกอะไร แค่นั้นเราก็สามารถลดปัญหาของการเลือกปฏิบัติในกลุ่มเพศทางเลือกได้อีกด้วย ...”

“ปัจจุบันนี้ในเรื่องของการได้สิทธิขั้นพื้นฐานของสังคมไทย กลุ่มเพศทางเลือกก็ยังได้สิทธิบางอย่างอยู่ แต่ก็ยังมีหลายสิทธิที่กลุ่มเพศทางเลือกเองไม่ได้รับเช่นกัน ซึ่งการแก้ปัญหาในเรื่องนี้มันค่อนข้างยากมาก บางทีในเมื่อเราแก้ปัญหาไม่ได้จริงๆ เราก็ควรมองไปทางด้านบวก ในด้านที่ดี ว่าเรายังสิทธิบางสิทธิอยู่ แม้บางสิทธิเราจะไม่ได้ก็ตาม ให้เราพอใจในสิ่งที่เรามี เพื่อลดปัญหาความเครียดของเรา แต่เชื่อว่าวันหนึ่งประเทศเราก็น่าจะมองเห็นถึงปัญหาจุดนี้เช่นกัน...”

จากการจัดกิจกรรมพัฒนาศักยภาพของกลุ่มเพศทางเลือก ในเรื่อง “ค่าของตนสร้างคนให้สมดุล” จำนวน ๑ ครั้ง ๒ วัน

๓

กำหนดการจัดกิจกรรม "เยาวชนรุ่นใหม่ใส่ใจเคารพสิทธิ์"
ภายใต้โครงการวิจัย เรื่อง การลดความเหลื่อมล้ำ: การวิจัยและพัฒนาการแก้ไขปัญห
เชิงโครงสร้างในกลุ่มเพศทางเลือกของสังคมตามแนววิถีพุทธ

วันที่ ๒ - ๓ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๖๖

ณ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ปัตตานี

วันอาทิตย์ที่ ๒ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๖๖

เวลา ๐๘.๐๐ น.	ลงทะเบียน รับเอกสาร
เวลา ๐๘.๓๐ น.	ประธานในพิธีเปิด พระครูโสมภวนวชิรบัณฑิต, ผศ. ผู้อำนวยการวิทยาลัยสงฆ์ปัตตานี กล่าวรายงาน โดย พระมหาสุตภิก อภินนโท (แหมทอง) หัวหน้าโครงการวิจัย
เวลา ๐๙.๐๐ น.	กิจกรรมนันทนาการ โดย คุณบุษยมาส อิศกุลย์ ประธานกลุ่มบ้านบุญเต็ม
เวลา ๑๐.๐๐ น.	พักดื่มน้ำปานะ / รับประทานอาหารว่าง
เวลา ๑๐.๑๕ น.	กิจกรรมนันทนาการ (ต่อ) โดย นายณานิษ สุขสวัสดิ์ ประธานกลุ่มฟ้าสีรุ้ง จังหวัดยะลา
เวลา ๑๑.๓๐ น.	ฉันภัตตาหาร / รับประทานอาหารกลางวัน
เวลา ๑๓.๐๐ น.	การเสวนาในหัวข้อ "เยาวชนรุ่นใหม่ใส่ใจเคารพสิทธิ์" โดย พระวีรวัฒน์ จิตตพินโด ผู้ช่วยเจ้าอาวาส วัดเวฬุวันยะลา ส.ค.อ.ชนันพล พันธุ์ลาลี ศษด.จชต. และ คุณ Abdulhakim Kasing (gadiah haha) ผู้ดำเนินรายการโดย ผศ.ดร.เบญจมาศ สุขสถิตย์ กลุ่มวิชาการพยาบาลอายุรศาสตร์ คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ร่วมกับ ผศ.ดร.ชั้นทอง วัฒนประดิษฐ์ อาจารย์ หลักสูตรสันติศึกษา
เวลา ๑๔.๑๕ น.	พักดื่มน้ำปานะ / รับประทานอาหารว่าง
เวลา ๑๔.๓๐ น.	การเสวนาในหัวข้อ "เยาวชนรุ่นใหม่ใส่ใจเคารพสิทธิ์" (ต่อ) โดย พระวีรวัฒน์ จิตตพินโด ผู้ช่วยเจ้าอาวาส วัดเวฬุวันยะลา ส.ค.อ.ชนันพล พันธุ์ลาลี ศษด.จชต. และ คุณ Abdulhakim Kasing (gadiah haha) ผู้ดำเนินรายการโดย ผศ.ดร.เบญจมาศ สุขสถิตย์ กลุ่มวิชาการพยาบาลอายุรศาสตร์ คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ร่วมกับ ผศ.ดร.ชั้นทอง วัฒนประดิษฐ์ อาจารย์ หลักสูตรสันติศึกษา
เวลา ๑๕.๔๕ น.	การส่งเสริมเครือข่ายกลุ่มเพศทางเลือกในพื้นที่ จังหวัดปัตตานี จังหวัดยะลา และ จังหวัดนราธิวาส โดย ผศ.ดร.ชั้นทอง วัฒนประดิษฐ์ อาจารย์และนักวิจัยจากหลักสูตรสันติศึกษา ร่วมกับ ดร.ขวัญชนก เหล่าสุนทร นักวิจัย สถาปนิก วิศวกรโยธาและนายทวกรม
เวลา ๑๖.๐๐ น.	พิธีปิด/มอบเกียรติบัตร โดย พระมหาสุตภิก อภินนโท (แหมทอง) ผู้อำนวยการส่วน วางแผนและส่งเสริมการวิจัย สถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ มจร.

หมายเหตุ กำหนดการนี้อาจเปลี่ยนแปลงได้ตามความเหมาะสม
พิธีกรในรายการ นางสาวจุฑามาศ เทพทอง

ภาพที่ ๔.๕ กำหนดการการจัดกิจกรรม

ตามตารางกำหนดการได้จัดกิจกรรมต่างๆ ตามรายละเอียดดังนี้
วันที่ ๒ กรกฎาคม ๒๕๖๖

ภาพที่ ๔.๖ รับลงทะเบียนชนท่านผู้เชี่ยวชาญและน้อง ๆ เยาวชนที่เข้าร่วมโครงการ

- ๐๘.๐๐ เริ่มรับลงทะเบียน ทานผู้เชี่ยวชาญ และน้อง ๆ เยาวชนที่เข้าร่วมกิจกรรม “เยาวชนรุ่นใหม่ใส่ใจเคารพสิทธิ” ภายใต้โครงการวิจัยเรื่องการลดความเหลื่อมล้ำ : การวิจัยและพัฒนาการแก้ไขปัญหาเชิงโครงสร้างในกลุ่มเพศทางเลือกตามแนววิถีพุทธ

ภาพที่ ๔.๗ กล่าวรายงานและเปิดพิธี

- ๐๘.๓๐ พระมหาชุติภัก อภินันโท (แหลมทอง) หัวหน้าโครงการวิจัยฯ กล่าวรายงาน พร้อมด้วย พระครูโสภณวชิรบัณฑิต, ผศ. ผู้อำนวยการวิทยาลัยสงฆ์ปัตตานีกล่าวเปิดพิธี

ภาพที่ ๔.๘ กิจกรรมนันทนาการ

- ๐๙.๐๐ กิจกรรมนันทนาการ นำทีมโดย คุณบุษยมาส อิศดูล ประธานกลุ่มบ้านบุญเต็ม
- ๑๐.๐๐ พักฉันทาน้ำปานะ/น้อง ๆ เยาวชนที่เข้าร่วมโครงการรับประทานอาหารว่าง

ภาพที่ ๔.๙ กิจกรรมนันทนาการ (ต่อ)

- ๑๐.๑๕ กิจกรรมนันทนาการ (ต่อ) โดย นายณานิข สุขสวัสดิ์ ประธานกลุ่มฟ้าสีรุ้ง จังหวัดยะลา

- ๑๑.๓๐ พัก ฉันทาน้ำอาหาร/รับประทานอาหารเที่ยง
- ๑๓.๐๐ ร่วมกันเสวนาในหัวข้อ “เยาวชนรุ่นใหม่ใส่ใจเคารพสิทธิ โดย พระวีรวัฒน์ จิตตพฺโต ผู้ช่วยเจ้าอาวาส วัดเวฬุวันยะลา ส.ต.อ.ชนันพล พันธุ์สาธิต ศษต.จชต.

และคุณ Abdulhaklm Kasing

ดำเนินรายการโดย ผศ.ดร.เบญจมาศ สุขสถิต กลุ่มวิชาพยาบาล
 อายุรศาสตร์ คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ร่วมกับ ผศ.ดร.ชนทอง วัฒนประดิษฐ์
 อาจารย์หลักสูตรสันติศึกษา

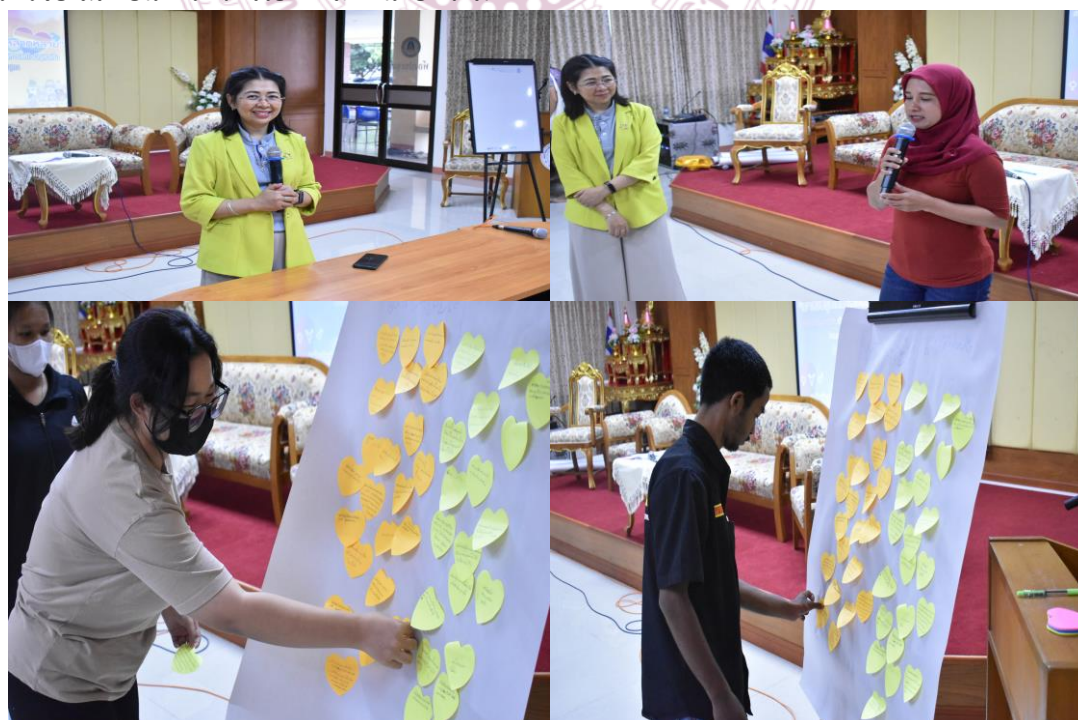

ภาพที่ ๔.๑๐ เสวนาในหัวข้อ “เยาวชนรุ่นใหม่ใส่ใจเคารพสิทธิ

- ๑๔.๑๕ พักฉันทน์น้ำปานะ/รับประทานอาหารว่าง

- ๑๕.๔๕ ดำเนินกิจกรรมการส่งเสริมเครือข่ายเพศทางเลือก โดย ผศ.ดร.ชั้นทอง

วัฒนะประดิษฐ์ อาจารย์และนักวิจัยจากหลักสูตรสันติศึกษา ร่วมกับ ดร.ขวัญชนก เหล่าสุนทร นักวิจัย สถาปนิก วิศวกรโยธาและทนายความ

ภาพที่ ๔.๑๑ การส่งเสริมเครือข่ายกลุ่มเพศทางเลือกในพื้นที่ จังหวัดปัตตานี ยะลา นราธิวาส

- ๑๖.๐๐ พิธีปิด/มอบเกียรติบัตร โดยพระมหาชุตีภัก อภินันโท (แหลมทอง)
ผู้อำนวยการส่วนวางแผนและส่งเสริมการวิจัย สถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ มจร.

จากการสำรวจกลุ่มเพศทางเลือกที่สนใจเข้าร่วมกิจกรรมโครงการฯ พบว่า

จากการจัดกิจกรรมพัฒนาศักยภาพของกลุ่มเพศทางเลือก ในเรื่อง “ค่าของตนสร้างคนให้
สมดุล”

ตารางที่ ๔.๑ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า

ที่	สถานภาพ	ความถี่	ร้อยละ
๑	Lesbian (เลสเบี้ยน): ผู้หญิงที่รักผู้หญิง	๕	๑๗.๐๐
๒	G – Gay (เกย์) ผู้ชายที่รักผู้ชาย	๔	๑๓.๓๓
๓	B – Bisexual (ไบเซ็กชวล): ชายหรือหญิงที่มีความรัก กับเพศเดียวกัน หรือเพศตรงข้ามก็ได้	๑๒	๔๐.๐๐
๔	T – Transgender ผู้ที่เปลี่ยนแปลงเพศสภาพของตน ไปเป็นเพศตรงข้าม	๑	๓.๓๓
๕	Q – Queer (ควีเอร์): คนที่ไม่จำกัดตนเองเป็นเพศ ใด ๆ และไม่เกี่ยวกับเพศสภาพ	๔	๑๓.๓๓
๖	(+) บุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศอื่น ๆ	๔	๑๓.๓๓
รวม		๓๐	๑๐๐.๐๐

จากตารางที่ ๔.๑ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถาม มีจำนวนทั้งสิ้น ๓๐ คน

โดยพบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีสถานภาพเป็น B – Bisexual (ไบเซ็กชวล) ชายหรือ
หญิงที่มีความรักกับเพศเดียวกัน หรือเพศตรงข้ามก็ได้จำนวน ๑๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๐.๐๐ เป็น
Lesbian (เลสเบี้ยน): ผู้หญิงที่รักผู้หญิง จำนวน ๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๗.๐๐ เป็น G – Gay (เกย์)
ผู้ชายที่รักผู้ชาย จำนวน ๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๓.๓๓ Q – Queer (ควีเอร์): คนที่ไม่จำกัดตนเองเป็น
เพศใด ๆ และไม่เกี่ยวกับเพศสภาพ จำนวน ๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๓.๓๓ เป็น (+) บุคคลที่มีความ
หลากหลายทางเพศอื่น ๆ จำนวน ๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๓.๓๓ และเป็น T – Transgender ผู้ที่
เปลี่ยนแปลงเพศสภาพของตนไปเป็นเพศตรงข้าม จำนวน ๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๓.๓๓ ตามลำดับ

ตารางที่ ๔.๒ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการแก้ไขปัญหาเชิงโครงสร้างในกลุ่มเพศทางเลือกของ
สังคมตามแนววิถีพุทธ (ด้านภาพรวม)

ที่	ลักษณะความต้องการ	$\bar{X}$	S.D	ระดับ ความต้องการ	อันดับ
๑	ด้านการถูกยอมรับอัตลักษณ์ความ เป็นเพศ	๔.๑๕	๐.๗๔	มาก	๓
๒	ด้านการมีพื้นที่ในการแสดงออกของ ตัวตน	๔.๒๘	๐.๗๔	มาก	๒

ที่	ลักษณะความต้องการ	$\bar{X}$	S.D	ระดับ ความต้องการ	อันดับ
๓	ด้านการได้รับสิทธิขั้นพื้นฐานในสังคมไทย	๔.๓๘	๐.๗๗	มาก	๑
รวม		๔.๒๗	๐.๗๕	มาก	

จากตารางที่ ๔.๒ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการแก้ไขปัญหาเชิงโครงสร้างในกลุ่มเพศทางเลือกของสังคมตามแนววิถีพุทธ (ด้านภาพรวม) ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($X=๔.๒๗$, $S.D=๐.๗๕$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ความต้องการในการแก้ไขปัญหาที่มีอันดับสูงสุด คือ ด้านการได้รับสิทธิขั้นพื้นฐานในสังคมไทย ($X=๔.๓๘$, $S.D=๐.๗๗$) รองลงมา คือ ด้านการมีพื้นที่ในการแสดงออกของตัวตน ($X=๔.๒๘$, $S.D=๐.๗๔$) ส่วนความต้องการในการแก้ไขที่มีอันดับต่ำสุด คือ ด้านการถูกยอมรับอัตลักษณ์ความเป็นเพศ ($X=๔.๑๕$, $S.D=๐.๗๔$) พิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า

ตารางที่ ๔.๓ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการแก้ไขปัญหาเชิงโครงสร้างในกลุ่มเพศทางเลือกของสังคมตามแนววิถีพุทธ (ประเด็นที่ ๑ ด้านการถูกยอมรับอัตลักษณ์ความเป็นเพศ)

ที่	ลักษณะความต้องการ	$\bar{X}$	S.D	ระดับ ความต้องการ	อันดับ
๑	คุณต้องการการยอมรับจากคนในครอบครัว	๔.๑๗	๐.๘๒	มาก	๕
๒	คุณ ต้องการการยอมรับจากคนในสังคม	๔.๓๐	๐.๗๘	มาก	๒
๓	คุณต้องการการยอมรับจากเพื่อน ๆ	๔.๓๗	๐.๗๑	มาก	๑
๔	คุณ คิดว่าการที่คุณมีสภาวะเพศที่หลากหลายจะทำให้เสียชื่อเสียงของวงศ์ตระกูล	๔.๐๐	๐.๗๓	มาก	๙
๕	คุณคิดว่าถ้ามีโอกาสคุณต้องการผ่าตัดแปลงเพศ	๓.๗๗	๐.๖๒	มาก	๑๐
๖	คุณคิดว่าทำไมตัวคุณจะต้องมีเพศสรีระที่ไม่ตรงกับความต้องการของตนเอง	๔.๐๗	๐.๗๗	มาก	๘
๗	คุณมักจะถูกรังแกหรือถูกบูลลี่จากคนรอบข้าง	๔.๑๐	๐.๗๙	มาก	๗
๘	คุณต้องการเปลี่ยนแปลงรูปลักษณ์ภายนอก เช่น การแต่งกาย ทรงผมที่เหมาะสมกับตนเอง	๔.๒๐	๐.๖๕	มาก	๔
๙	คุณต้องการเปิดเผยตัวตนและรสนิยมของตัวเองให้บุคคลอื่นได้รับรู้	๔.๑๓	๐.๗๖	มาก	๖
10	คุณยอมรับกับสิ่งที่คุณกำลังเป็นอยู่	๔.๒๓	๐.๗๒	มาก	๓
รวม		๔.๑๕	๐.๗๔	มาก	

จากตารางที่ ๔.๓ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการแก้ไขปัญหาเชิงโครงสร้างในกลุ่มเพศทางเลือกของสังคมตามแนววิถีพุทธ (ประเด็นที่ ๑ ด้านการถูกยอมรับอัตลักษณ์ความเป็นเพศ) ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($X=๔.๑๕$, $S.D=๐.๗๔$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ความต้องการในการแก้ปัญหาที่มีอันดับสูงสุด คือ คุณต้องการการยอมรับจากเพื่อน ๆ ($X=๔.๓๗$, $S.D=๐.๗๑$) รองลงมา คือ คุณต้องการการยอมรับจากคนในสังคม ($X=๔.๓๐$, $S.D=๐.๗๘$) และอันดับสาม คือ คุณยอมรับกับสิ่งที่คุณกำลังเป็นอยู่ ($X=๔.๒๓$, $S.D=๐.๗๒$) ส่วนความต้องการในการแก้ไขที่มีอันดับต่ำสุด คือ คุณคิดว่าถ้ามีโอกาสคุณต้องการผ่าตัดแปลงเพศ ($X=๓.๗๗$, $S.D=๐.๖๒$)

ตารางที่ ๔.๔ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการแก้ไขปัญหาเชิงโครงสร้างในกลุ่มเพศทางเลือกของสังคมตามแนววิถีพุทธ (ประเด็นที่ ๒ ด้านการมีพื้นที่ในการแสดงออกของตัวตน)

ที่	ลักษณะความต้องการ	$\bar{X}$	S.D	ระดับความต้องการ	อันดับ
๑	คุณคิดว่าควรให้ความรู้กับคนในครอบครัวเพิ่มเติมในเรื่องของวิถีทางเพศ	๔.๒๐	๐.๗๗	มาก	๗
๒	คุณคิดว่าควรส่งเสริมการรู้คุณค่าในตนเอง	๔.๕๗	๐.๕๖	มากที่สุด	๑
๓	คุณคิดว่าคนในครอบครัวควรเน้นการมองผลดีมากกว่าผลเสีย	๔.๓๗	๐.๗๕	มาก	๓
๔	คุณคิดว่าคนในครอบครัวควรให้กำลังใจในสิ่งที่คุณเป็น	๔.๔๗	๐.๖๗	มาก	๒
๕	คุณคิดว่าการแสดงออกทางเพศควรมีความเป็นอิสระ	๔.๒๐	๐.๗๙	มาก	๘
๖	คุณต้องการห้องน้ำสำหรับเพศทางเลือก	๔.๒๙	๐.๗๒	มาก	๕
๗	คุณมีความสุขกับการเป็นอยู่ในการดำรงชีวิตกับสังคมในปัจจุบัน	๔.๒๗	๐.๗๗	มาก	๖
๘	คุณต้องการพื้นที่ในการแสดงออกทางความคิด	๔.๓๓	๐.๗๕	มาก	๔
รวม		๔.๒๘	๐.๗๔	มาก	

จากตารางที่ ๔.๔ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการแก้ไขปัญหาเชิงโครงสร้างในกลุ่มเพศทางเลือกของสังคมตามแนววิถีพุทธ (ประเด็นที่ ๒ ด้านการมีพื้นที่ในการแสดงออกของตัวตน) ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($X=๔.๒๘$, $S.D=๐.๗๔$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ความต้องการในการแก้ปัญหาที่มีอันดับสูงสุด คือ คุณคิดว่าควรส่งเสริมการรู้คุณค่าในตนเอง ($X=๔.๕๗$, $S.D=๐.๕๖$) รองลงมา คือ คุณคิดว่าคนในครอบครัวควรให้กำลังใจในสิ่งที่คุณเป็น ($X=๔.๔๗$, $S.D=๐.๖๗$) และอันดับสาม คือ คุณคิดว่าคนในครอบครัวควรเน้นการมองผลดีมากกว่าผลเสีย ($X=๔.๓๗$, $S.D=๐.๗๕$)

ส่วนความต้องการในการแก้ไขที่มีอันดับต่ำสุด คือ คุณคิดว่าการแสดงออกทางเพศควรมีความเป็นอิสระ ($X=4.20$, $S.D=0.79$)

ตารางที่ ๔.๕ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการแก้ไขปัญหาเชิงโครงสร้างในกลุ่มเพศทางเลือกของสังคมตามแนววิถีพุทธ (ประเด็นที่ ๓ ด้านการได้รับสิทธิขั้นพื้นฐานในสังคมไทย)

ที่	ลักษณะความต้องการ	$\bar{X}$	S.D	ระดับความต้องการ	อันดับ
๑	คุณคิดว่าควรมีกฎหมายปกป้องจากภัยคุกคาม การแบล็กเมล์ หรือความรุนแรง ต่อเพศทางเลือก	๔.๕๓	๐.๗๖	มากที่สุด	๑
๒	คุณคิดว่าควรมีข้อกำหนดและจำกัดวิถีชีวิตของคนแต่ละกลุ่ม	๔.๒๐	๐.๗๙	มาก	๖
๓	คุณคิดว่าคนในสังคมไม่ควรกีดกันในเรื่องของการทำงานและการสมัครงาน	๔.๔๐	๐.๘๐	มาก	๓
๔	คุณคิดว่ากลุ่มเพศทางเลือกควรมีสิทธิสมรสเท่าเทียมกับกลุ่มอื่น	๔.๓๓	๐.๗๙	มาก	๕
๕	คุณต้องการให้สถาบันการศึกษาออกกฎ ระเบียบ ข้อบังคับ ในเรื่องของการสวมใส่ชุด นิสิตนักศึกษา ชุดรับปริญญา และ เครื่องแบบการแต่งกายที่เหมาะสมกับตนเอง	๔.๑๗	๐.๙๐	มาก	๗
๖	คุณต้องการความเสมอภาค และการห้ามเลือกปฏิบัติ	๔.๓๗	๐.๘๔	มาก	๔
๗	คุณทราบไหมว่าประเทศไทยมีกฎหมายเรื่องความเท่าเทียมระหว่างเพศเกิดขึ้นแล้ว คือ พระราชบัญญัติความเท่าเทียมระหว่างเพศ พ.ศ. ๒๕๕๘	๔.๔๐	๐.๗๑	มาก	๒
รวม		๔.๓๘	๐.๗๗	มาก	

จากตารางที่ ๔.๕ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการแก้ไขปัญหาเชิงโครงสร้างในกลุ่มเพศทางเลือกของสังคมตามแนววิถีพุทธ (ประเด็นที่ ๓ ด้านการได้รับสิทธิขั้นพื้นฐานในสังคมไทย) ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($X=4.38$, $S.D=0.77$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ความต้องการในการแก้ปัญหาที่มีอันดับสูงสุด คือ คุณคิดควรมีกฎหมายปกป้องจากภัยคุกคาม การแบล็กเมล์ หรือความรุนแรง ต่อเพศทางเลือก ($X=4.53$, $S.D=0.76$) รองลงมา คือ คุณทราบไหมว่าประเทศไทยมีกฎหมายเรื่องความเท่าเทียมระหว่างเพศเกิดขึ้นแล้ว คือ พระราชบัญญัติความเท่าเทียมระหว่างเพศ พ.ศ. ๒๕๕๘ ($X=4.40$, $S.D=0.71$) และอันดับสาม คือ คุณคิดว่าคนในสังคมไม่ควรกีดกันในเรื่องของการทำงานและการสมัครงาน ($X=4.40$, $S.D=0.80$) ส่วนความต้องการในการแก้ไขที่มีอันดับ

ต่ำสุด คือ คุณต้องการให้สถาบันการศึกษาออกกฎ ระเบียบ ข้อบังคับ ในเรื่องของการสวมใส่ชุดนิสิต นักศึกษา ชุดรับปริญญา และ เครื่องแบบการแต่งกายที่เหมาะสมกับตนเอง ($X=๔.๑๗$, $S.D=๐.๙๐$)

จากการพัฒนากระบวนการส่งเสริมเชิงพื้นที่ในการถ่ายทอดองค์ความรู้ให้กับกลุ่มเพศ ทางเลือกของสังคมตามแนววิถีพุทธ โดยการจัดทำเวทีถ่ายทอดองค์ความรู้เรื่อง “การลดความเหลื่อมล้ำ: การวิจัยและพัฒนากลไกแก้ไขปัญหาเชิงโครงสร้างในกลุ่มเพศทางเลือกของสังคมตามแนววิถีพุทธ” พบว่า

ผู้ให้ข้อมูลคนหนึ่งได้กล่าวถึงในเรื่องของการสมัครงานว่า “เราทำโปรไฟล์สมัครงาน ในการทำงานที่นี้เขายอมรับเพศทางเลือกไม่มีปัญหา มีความมั่นคง นับถือตัวเองก่อนทำตัวเองให้มีคุณค่า ปัญหาโครงการสร้างคู่มือที่เราไม่ก้าวท้าวศาสนาให้เกียรติกันศาสนาเปลี่ยนกันไม่ได้ ครอบครัวยอมรับได้ เรื่องโครงสร้างของความรู้ความสามารถในการทำงานก็เป็นไปตามศักยภาพของแต่ละบุคคล ปัญหาที่เจอก็จะเป็นเจ้าหน้าที่ไม่มาดูแล เจ้าหน้าที่บางคนในโรงพยาบาลยะลา เลือกเพศในการดูแลผู้ป่วย”

ผู้ให้ข้อมูลคนหนึ่งได้กล่าวถึงในเรื่องของการแสดงตัวตนต่อที่สาธารณะว่า “การที่เรานับถือศาสนาอิสลามนั้นจะแสดงตัวตนไม่ได้ต่อสาธารณะต้องเก็บอาการซ่อน ๆ ตัวตน เพราะเราถูกสอนในสถานศึกษาปอเนาะ (โรงเรียนสอนศาสนาอิสลาม) มีแต่ผู้ชายล้วน ไม่มีการสอนเรื่องการใช้ ฤๅษะการป้องกันการรักษาเรื่องสุขอนามัย”

ผู้ให้ข้อมูลคนหนึ่งได้กล่าวถึงในเรื่องของสวัสดิการว่า “สวัสดิการได้รับเท่าเทียมกัน เพื่อนร่วมงานเข้าใจ ครอบครัวยอมรับไม่ได้เพราะเป็นสังคมแบบชุมชน ณ ปัจจุบันอาศัยอยู่ในสังคม เมืองตัวใครตัวมันไม่ได้สนใจเรื่องของเพศทางเลือกอย่างจริงจัง ทำงานอยู่ที่โคสิเซียมไม่มีวันหยุด ทั้งที่ถูกเชิญไปร่วมกิจกรรมหลากหลายแห่งที่จะไปให้ความรู้เกี่ยวกับเรื่องเพศทางเลือกแต่ก็ไม่มีโอกาส”

ผู้ให้ข้อมูลคนหนึ่งได้กล่าวถึงในเรื่องของการประกอบอาชีพว่า “อายุ ๔๐ ปี เป็นคน จังหวัดนราธิวาสและมาทำงานที่โคสิเซียมยะลา เป็นดีครอบครัวต่อต้านในการใช้ชีวิต ไม่เคยมีผู้ชาย เข้ามาในชีวิตและพอเห็นผู้หญิงหรือทอมที่สวยงาม ๆ หล่อ ๆ ก็มีแอบมองแอบตื่นเต้น สถานะโสดตอนนี้ นับถือศาสนาอิสลามทำพิธีกรรมทางศาสนาปกติ กิจกรรมที่อยากไปแต่ไปไม่ได้ เพราะไม่ตรงกับวันหยุด กิจกรรมที่อยากเรียนรู้ คือ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์แต่ละบุคคล”

ผู้ให้ข้อมูลคนหนึ่งได้กล่าวถึงในเรื่องของการใช้ชีวิตการอยู่ร่วมกันในสังคมว่า “ไม่ว่าจะเป็นการทำงาน การใช้ชีวิตการอยู่ร่วมกันในสังคม การอยู่ร่วมกันมันมีผลทุกอย่างอยู่ที่เรายอมรับ ตัวของเราเอง มันเป็นความละเอียดอ่อนที่อธิบายยาก” อีกทั้งยังมีผู้ให้ข้อมูลอีกคนหนึ่งได้กล่าวเสริมในเรื่องนี้อีกว่า “การใช้ชีวิตในสังคมการเข้าห้องห้องน้ำร่วมกับผู้อื่นการที่ทุกคนต้องยอมรับในสิ่งที่เรา เป็น การทำกิจกรรมร่วมกันและการหาเครือข่ายในการถ่ายทอดความรู้และปัญหาที่เป็นไปได้ การ แสดงออกหลายวิธีและนับถือหลายศาสนา”

ผู้ให้ข้อมูลคนหนึ่งได้กล่าวถึงในเรื่องของบทบาทหน้าของตนว่า “ฉันสามารถเข้ารับ การอบรมต่าง ๆ และไปสอนแข่งขันร้องเพลงเต้น สำนักงานใหญ่จังหวัดสนับสนุนในเรื่องการทำงาน อยู่ที่บุคคลไม่ต้องเรียกร้องไม่ต้องคาดหวังตั้งแต่แรก การศึกษาเป็นสิ่งสำคัญที่สุด คนมุสลิมมีกรอบ ตามบริบทว่าผิดถูก ยะลา มี ๒ คือ พุทธ - อิสลาม มองความสามารถ + ผลงาน การแยกแต่ละ

บทบาทหน้าที่ควรพัฒนาคือภาคของทุกด้าน + การใช้ชีวิต + การงาน + ครอบครัว โอเคทุกอย่างในเรื่องของการแต่งกาย”

ผู้ให้ข้อมูลคนหนึ่งได้กล่าวถึงในเรื่องของความเชื่อทางศาสนาซิกข์ว่า “คำว่าดีช่วยอยู่ในตัวอยู่แล้ว ศาสนาคือตัวตน ครูสามารถเป็นหลายศาสนาได้ป้องกันไม่ให้มีการแบ่งชนชั้นได้ เราต้องมีความเสมอภาคกัน การปฏิบัติศาสนาก็เริ่มมีในปัจจุบันศาสนาซิกข์น่าจะมีเรื่องของเพศทางเลือกอาจจะเปิดเผยและภายในครอบครัว คำพูดคำจาอาจจะเห็นได้ชัด มีข้อห้าม ทุกคนเท่าเทียมกันในสายตาในผู้เป็นเจ้าของเรื่องของการแต่งงานไม่เน้นเรื่องการเปลี่ยนความเชื่อ ศาสนาซิกข์ทำได้หมดเรื่องของการสวดมนต์เข้าวัดทำบุญเรียนรู้หลักคำสอนเหมือนชาวพุทธปกติ แต่เราไม่ชวนให้ทุกคนเปลี่ยนศาสนาเราสามารถอยู่ร่วมกับสังคมไหนตัวเราต้องเข้ารับสังคมนั้นได้ ศาสนาซิกข์มาตั้งรกรากมาจากมาเลเซีย ก่อนอยู่ที่ปีนังย้ายมาเรือเสาะ ศาสนาซิกข์ทางภาคกลางก็จะมีที่ เชียงใหม่ กรุงเทพฯ ซิกข์เป็นส่วนน้อยในอินเดีย การที่เห็นมุสลิมเพราะมุสลิมเยอะกว่า อัตลักษณ์ไม่ชัดเจนจะต้องดูไปที่ทำอะไร มีสัญลักษณ์ที่ข้อมือเวลาเราทำชั่วให้ยอมรับไว้ก่อนเรารู้ตัวเอง เรื่องของการขัดแย้งมีมานานทุกพื้นที่ที่ไม่จำกัด ซิกข์มีความเสมอภาคอยู่แล้ว ซิกข์คือหนึ่งเดียว สร้างสรรค์ของโลกใบนี้ใช้คำว่าแบ่งปัน ไม่ใช่คำว่าอดทน จรรโลงซึ่งสังคมไม่ใช่จรรโลงศาสนาและผลประโยชน์ ซิกข์คือความเสมอภาคทุกคน”

จากการสร้างและส่งเสริมเครือข่ายกลุ่มเพศทางเลือกในสังคมตามแนววิถีพุทธ พบว่า

“...ปัญหากลุ่ม LGBTQ+ ต้องเผชิญที่สำคัญที่สุดไม่ได้มีแค่เพียงบรรทัดฐานทางสังคมแต่ยังมีปัญหาในเรื่องการยอมรับจากคนในครอบครัว เนื่องจากคนกลุ่มนี้อาจต้องทำตามความหวังของพ่อแม่ หรือต้องรักษาชื่อเสียงของวงศ์ตระกูล ซึ่งเป็นเรื่องสวนทางกับผู้ที่อยู่ในกลุ่มความหลากหลายทางเพศ ครอบครัว หรือคนรอบข้างอาจยังขาดความรู้ความเข้าใจในตัวตน หรือวิถีทางเพศของคนกลุ่มนี้...”

“กลุ่มเพศทางเลือก คือ กลุ่มคนกลุ่มหนึ่งซึ่งที่มีอัตลักษณ์ทางเพศหรือรสนิยมทางเพศที่แตกต่างไปจากคนส่วนใหญ่ในสังคม โดยในประเทศไทยประกอบไปด้วย ๕ กลุ่มใหญ่ ๆ ได้แก่

L - Lesbian กลุ่มผู้หญิงรักผู้หญิง

G - Gay กลุ่มชายรักชาย

B - Bisexual หรือกลุ่มที่รักได้ทั้งผู้ชายและผู้หญิง

T - Transgender คือกลุ่มคนข้ามเพศ

Q - Queer คือ กลุ่มคนที่พึงพอใจต่อเพศใดเพศหนึ่ง โดยไม่ได้จำกัด...”

“...คำว่า “เพศ” ในความหมายอาจแปลได้ว่า การรับรู้ของตัวเราเองว่าเป็นเพศอะไร โดยวัดจากการแสดงออกและบทบาททางเพศที่แสดงออกมา นอกจากนี้ “เพศ” ยังมีความหมายของความรู้สึกและความพึงพอใจทางเพศซึ่งแสดงออกมาในลักษณะความชอบ ความชอบทางเพศในปัจจุบันนี้มีอยู่หลากหลายไม่ว่าจะเป็น

คนที่ชอบเพศตรงข้าม (Heterosexual)

คนที่ชอบเพศเดียวกัน (Homosexual)

คนที่ชอบทั้ง ๒ เพศ (Bisexual)

คนที่ไม่มีความรู้สึกทางเพศ (Asexual)...”

“...ปัจจุบันประเทศไทยของเราส่วนมากก็ได้เปิดรับกลุ่มเพศทางเลือกบ้างแล้ว แต่ถึงบุคคลในประเทศไทยยังเปิดรับเราแล้ว แต่กฎหมายบางข้อก็ยังไม่เอื้ออำนวยต่อเรา เช่น กฎหมายการสมรสเท่าเทียม ที่ประเทศไทยเรายังไม่มีการเปิดรับให้กลุ่มเพศเดียวกันแต่งงานกัน จดทะเบียนสมรสกัน ทำให้ส่งผลถึงสิทธิประโยชน์ที่ได้รับไม่เท่าเทียมกัน เช่น สิทธิของการรักษาพยาบาลที่ไม่ได้รับ หรือการมอบอำนาจบางอย่างที่ไม่สามารถทำได้ อยากให้ประเทศไทยของเราปรับปรุงกฎหมายในส่วนนี้ เพื่อจะได้รับถึงความเท่าเทียมกัน แม้จะเป็นเพศทางเลือกก็ตาม...”

“...LGBTIQ ได้แก่ Lesbian (หญิงรักหญิง) Gay (ชายรักชาย) Bisexual (ชอบทั้งชายทั้งหญิง ที่ยังไม่มีการแปลงเพศ) Transgender (ตัด ทอม กระเทย ผู้หญิงข้ามเพศ เริ่มทำการเปลี่ยนแปลงทางกายของตัวเอง) Intersex (คนสองเพศ คนที่เกิดมามี ๒ เพศ) Questioning queer (คนที่ไม่รู้สึกว่าตัวเองเป็นฝ่ายใด ซึ่งจะพบคนกลุ่มนี้ได้มากขึ้นเรื่อย ๆ เช่น ร่างกายเป็นผู้หญิงมีแฟนเป็นผู้หญิง แต่ไม่ใช่ทอม แมคนอื่นจะมองว่าเป็นทอม และจะนิยามตัวเองว่าไม่สังกัดฝ่ายใด) ส่วนคำจำกัดความที่คนทั่วไปมักนิยมใช้เรียกขานกลุ่มคนที่มีความหลากหลายทางเพศ ซึ่งเป็นคำที่เราเคยได้ยินกันมา เช่น “เพศที่สาม” เป็นคำที่ใช้กันมาก...”

“...คนรักต่างเพศถูกหลักเลี่ยงการถูกปฏิบัติในที่ทำงาน (เว้นเสียแต่จะทำงานในองค์กร หลากหลายทางเพศ) ส่วนคนที่ไม่ต้องปกปิดมักไม่พูดถึงเพศวิถีของตนเองอย่างเปิดเผย แม้ว่าจะเป็นที่รับรู้หรือได้รับการยอมรับในระดับหนึ่งในที่ทำงานก็ตาม ในเรื่องการจ้างงานจะถูกตัดสินให้ไม่มียานทำงานด้วยความเป็นเพศ เช่น งานตรงตามวุฒิ แต่ ไม่ได้งานทำ เพราะในรูปที่สมัครงานเป็นผู้หญิง ในใบสมัครเป็นนายบางที่มีการเลือกปฏิบัติ เช่น เมื่อเห็นใบสมัครเป็นนายแต่รูปไม่ตรงกันจะคัดออกแต่แรก หรือบางองค์กรระบุลงในใบสมัครว่าไม่รับสาวประเภทสอง ฉะนั้นความเป็นเพศจึงส่งผลอย่างมากต่อการตัดสินใจในการรับไม่รับเข้าทำงานใน สังคมไทย...”

“...ในสถาบันการศึกษา วิชาชีพมันต้องมีความน่าเชื่อถือ ครูที่เป็น LGBTQI มักถูกมองว่าไม่ใช่แบบอย่างที่ดี และส่งผลทางด้านลบต่อนักเรียน (โดยจะเลียนแบบพฤติกรรมทางเพศของครู) ด้วยเหตุนี้จึงมีครูจำนวนน้อยมากในสถาบันของรัฐที่เปิดเผยตัวตนว่าเป็นเกย์ กระเทย หรือทอม...”

“...ปัญหาที่พบเจอมากที่สุดคือปัญหาของการทำงานและสมัครงานมากที่สุด ทุกคนต้องการงานทำ ทุกคนต้องการมีชีวิตที่ดี และกว่าเข้าสู่การศึกษา กว่าเราจะศึกษาจบต้องใช้เวลาดังที่ปีหมดเงินไปหลายบาท แต่เมื่อจบแล้วนำวุฒิมาสมัครงาน กลับไม่ได้งานทำในขณะเดียวกันที่มีวุฒิตรงตามหน่วยงานที่เปิดรับสมัครงาน เพียงแค่การตัดสินใจจากความเป็นเพศของหน่วยงานนั้น ๆ เพียงเท่านั้น...”

“...ปัญหาคำนานานามก็เป็นอุปสรรคกับการใช้ชีวิต โดยเฉพาะคนข้ามเพศ บางที่บัตรประชาชนเป็นนาย ไปติดต่อราชการก็ถูกถาม เป็นตัวจริงหรือเปล่า บอกพ่อแม่หรือยังแต่งตัวแบบนี้ หรือไม่ให้เปลี่ยนชื่อ ให้พ่อแม่มายืนยัน ว่าเป็นตัวจริง และถูกตั้งแง่เรื่องความเป็นเพศ บางกรณีไปโรงพยาบาล หมอให้ไปรักษาตัวที่แผนกผู้ชาย ทั้ง ๆ ที่ได้แปลงเพศเป็นผู้หญิงแล้วหรือการเดินทางไปต่างประเทศ ในบางประเทศมีปัญหา เพราะหนังสือเดินทางเป็นคำนำหน้าว่านายทำให้ยากเพราะเพศสภาพไม่ตรงกับที่ระบุไว้ในเอกสาร แต่ส่วนใหญ่จะเป็นเรื่องอคติมากกว่า...”

“...ปัจจุบันประเทศไทยมีมนุษย์อยู่ ๒ เพศ ได้แก่ เพศชายและเพศหญิง ซึ่งทั้งสองเพศนี้ก็มีอิสระอย่างเท่าเทียมกัน แต่รู้หรือไม่ว่ายังมีบุคคลอีกกลุ่มหนึ่งที่รอสังคมไทยเราเปิดรับอยู่

นั่นคือกลุ่มเพศทางเลือก กลุ่ม LGBTQ+ ไม่ว่าจะเป็น เกย์ ตู๊ด กะเทย ทอม หรือดักก็ตาม เราเห็นได้จากการที่บุคคลกลุ่มนี้ออกมาเรียกร้องสิทธิให้กับตัวเองในเรื่องที่ตัวเองไม่ได้รับ ไม่ว่าจะเป็นสิทธิการแต่งงาน สิทธิการลดหย่อนภาษี แม้แต่การยอมรับทางด้านจิตใจ การปฏิบัติที่เท่าเทียมกัน ที่บุคคลทั่วไปได้รับ แต่เขากลุ่มนี้อาจไม่ได้รับ ทุกวันนี้ประเทศไทยเองได้เปิดกว้างและยอมรับเพศที่สามเนื่องจากพบเห็นกลุ่มเพศที่สามได้โดยทั่วไป แต่ความเป็นจริงแล้วประเทศไทยยังมีการปิดกั้นและการเปิดรับเพศที่สามอย่างไม่เต็มที่ ซึ่งอยากให้ประเทศไทยเราได้เห็นถึงปัญหาในส่วนนี้ และปรับปรุงโครงสร้างในเรื่องนี้ต่อไป”

จากการสำรวจข้อเสนอแนะ ในรายด้าน พบว่า

ประเด็นที่ ๑ ด้านการถูกยอมรับอัตลักษณ์ความเป็นเพศ

อยากให้ประเทศไทยเปิดการยอมรับให้มากกว่านี้ โดยเฉพาะสถาบันครอบครัว เนื่องจากสถาบันครอบครัวเป็นสถาบันแรกที่อยู่กับบุคคลของเพศทางเลือกมาตั้งแต่กำเนิด หากครอบครัวเป็นเซฟโซนให้กลุ่มเพศที่สามได้ สามารถยอมรับอัตลักษณ์ความเป็นเพศของเพศที่สามได้ ก็ทำให้เขารู้สึกว่าตัวเองมีคุณค่าแล้ว

อยากให้สังคมไทยเปิดใจยอมรับตัวตนความเป็นเพศของกลุ่มเพศทางเลือก ไม่ว่าจะเป็นการแต่งตัว กิริยาท่าทาง บุคลิกภาพ แม้เขาจะแต่งตัวเป็นตรงข้ามกับเพศที่เขากำเนิด ก็ควรยอมรับในสิ่งที่เขาเลือก ไม่บูลี่ ไม่เหยียดหยาม ไม่ดูถูก เพราะอย่างไรเขาก็เป็นคน มีความรู้ มีความสามารถเท่ากัน

อยากให้บุคคลที่เป็นเพศทางเลือก เปิดใจยอมรับในสิ่งที่ตัวเองเป็น อย่าสนใจคำดูถูกเหยียดหยาม ของอีกฝ่าย มีความมั่นใจ กล้าแสดงออกในสิ่งที่ถูกต้อง ทำความดี ไม่ทำตนให้เป็นทีเดือร้อนต่อสังคม เพียงเท่านั้นคุณก็จะอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

สรุปได้ว่า จากการสำรวจข้อเสนอแนะ ประเด็นที่ ๑ เรื่องการถูกยอมรับอัตลักษณ์ความเป็นเพศ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญพูดถึงเรื่อง ปัจจุบันอยากให้สังคมไทยเปิดรับเพศทางเลือกให้มากกว่านี้ โดยเฉพาะสถาบันครอบครัวที่เป็นสถาบันหลักในการอยู่กับบุคคลกลุ่มเพศที่สามมาตั้งแต่กำเนิด หากครอบครัวสามารถเป็นที่ไว้วางใจให้กับกลุ่มเพศที่สามได้ ก็ทำให้เขารู้สึกว่าเขามีคุณค่าในตัวเอง และสถาบันสังคมก็ไม่ควรเหยียดหยาม ดูถูก ดูหมิ่น เพศทางเลือก ไม่ว่าจะเป็นในเรื่องของ การแต่งกาย คำพูด วาจา การแสดงออก รวมถึงอยากให้เพศทางเลือกมีความมั่นใจในตัวเอง มีความแสดงออกในสิ่งที่ถูกต้อง ทำความดี ไม่ทำตนให้เป็นทีเดือร้อนต่อสังคม เพียงเท่านั้นเพศทางเลือกก็จะอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

ประเด็นที่ ๒ ด้านการมีพื้นที่ในการแสดงออกของตัวตน

บุคคลเพศทางเลือกก็เป็นมนุษย์คนหนึ่งที่มีความรู้ ความสามารถ ไม่น้อยกว่าบุคคลธรรมดาทั่วไป ต่างก็อยากได้รับสิทธิความเท่าเทียมกันในสังคม อยากได้พื้นที่ในการแสดงออก แสดงความคิดเห็น จึงอยากให้บุคคลในสังคมเปิดใจยอมรับฟังความคิดเห็น ในสิ่งที่บุคคลกลุ่มนี้แสดง หรือพูดออกมา ไม่ได้แย้งด้วยอารมณ์ ฟัง ดู วิเคราะห์ ด้วยวิจารณญาณที่ดี

อยากให้บุคคลที่เป็นกลุ่มเพศทางเลือกแสดงออก ประพฤติ ปฏิบัติในสิ่งที่ถูกต้อง หากบุคคลภายนอกได้เห็นในสิ่งที่เราประพฤติออกไปเป็นสิ่งที่ดี เขาก็จะยอมรับในสิ่งที่เราเป็นได้

ภาครัฐเอกชนควรมีพื้นที่ในการแสดงออกความสามารถของเพศวิถีหรือความหลากหลายทางเพศเพื่อที่จะได้แสดงความสามารถพิเศษหรือแสดงออกถึงจุดยืนความรู้ความสามารถของพวกเขาให้เป็นที่ยอมรับในสังคมได้รับความไว้วางใจและใช้ชีวิตได้เป็นปกติสุข

สรุปได้ว่า จากการสำรวจข้อเสนอแนะ ประเด็นที่ ๒ เรื่องการมีพื้นที่ในการแสดงออกของตัวตน ผู้ให้ข้อมูลสำคัญพูดถึงเรื่อง บุคคลเพศทางเลือกก็เป็นมนุษย์คนหนึ่งที่มีความรู้ความสามารถ ไม่น้อยกว่าบุคคลทั่วไป ต่างก็อยากได้รับสิทธิความเท่าเทียมกันในสังคม อยากได้พื้นที่การแสดงออก แสดงความคิดเห็นเหมือนบุคคลธรรมดาทั่ว ๆ รวมถึงภาครัฐควรมีพื้นที่ในการแสดงออกความสามารถของเพศวิถีหรือความหลากหลายทางเพศที่จะได้แสดงความสามารถพิเศษหรือแสดงจุดยืนความรู้ความสามารถของพวกเขาให้เป็นที่ยอมรับในสังคม ได้รับความไว้วางใจและใช้ชีวิตได้เป็นปกติสุข ที่สำคัญให้บุคคลในสังคมยอมรับฟังความเห็นในสิ่งที่บุคคลกลุ่มเพศทางเลือกได้แสดงออกมาไม่ได้แย้งด้วยอารมณ์ ฟัง ดู คิด วิเคราะห์ ด้วยวิจารณญาณที่ดี

ประเด็นที่ ๓ ด้านการได้รับสิทธิขั้นพื้นฐานในสังคมไทย

ไม่ควรแบ่งแยกความหลากหลายทางเพศในการได้รับสิทธิขั้นพื้นฐานเพราะทุกคนมีความเป็นมนุษย์เท่าเทียมกันมีกฎหมายคุ้มครองและมีสิทธิที่จะได้รับสิทธิหรือว่าสวัสดิการต่าง ๆ เท่าเทียมกันไม่ว่าจะเพศไหนก็ตาม

เวลาสมัครงาน ชอบ ระบุเพศ ทำให้ ผู้ที่เป็นเพศทางเลือก ด้อยค่าในตนเอง เช่น ผู้ที่เป็นทอม เวลาจะสมัครงานช่างก็ยาก เพราะระบุชัดเจนเลยว่า เพศชาย, สาวสอง หรือเกย์ที่ออกสาว แต่งตัวเหมือนชาย เวลาจะสมัครงาน ยาก เช่น บัญชี พยาบาลผู้ช่วยพยาบาล ระบุชัดเจนว่า เพศหญิง ทำให้ เกิดการด้อยค่า ทั้ง ๆ ที่คนเหล่านั้น มีความรู้เท่ากับเพศแท้ หรือ อาจจะชำนาญกว่า ทำให้คนที่เป็สาวสอง งานรองรับของเขาคือ ช่างแต่งหน้า ยิ่งในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ คนที่เป็นเพศทางเลือก อยู่ยากสุด ๆ บางคนจบ ป.ตรี ตกงาน เพราะเพียงแค่ เป็นเพศทางเลือก เพราะงานบางงาน ไม่เปิดโอกาสให้กับเพศทางเลือกเลย

ปัจจุบันนี้ทราบว่าประเทศไทย สังคมไทย เราเปิดรับเพศที่สามแล้ว เนื่องจากเพศที่สามพบได้ทั่วไปในสังคม แต่ยังสิทธิบางอย่างที่กลุ่มเพศที่สามไม่ได้รับเท่าเทียมกับเพศอื่นทั่วไป เช่น สิทธิการแต่งงาน สิทธิการลดหย่อนภาษี แม้แต่การยอมรับทางด้านจิตใจ การปฏิบัติที่เท่าเทียมกัน จุดนี้เพศทางเลือกอย่างเรายังไม่ได้รับอย่างเต็มที่ อยากให้ประเทศไทยเราช่วยแก้ปัญหา และวางโครงสร้างนี้ใหม่ด้วยครับ

สรุปได้ว่า จากการสำรวจข้อเสนอแนะ ประเด็นที่ ๓ เรื่องการได้รับสิทธิขั้นพื้นฐานในสังคมไทย ผู้ให้ข้อมูลสำคัญพูดถึงเรื่องสังคมไม่ควรแบ่งแยกความหลากหลายทางเพศ ทุกคนล้วนเป็นมนุษย์มีความเท่าเทียมกันมีกฎหมายคุ้มครองและมีสิทธิที่ได้รับความเท่าเทียมกันไม่ว่าเป็นเพศใดก็ตาม ปัจจุบันนี้ทราบว่าประเทศไทยเรา สังคมไทย เปิดรับเพศที่สามแล้ว เนื่องจากพบเห็นเพศที่สามได้โดยทั่วไป แต่ยังบางสิทธิที่เพศที่สามยังไม่ได้รับเหมือนบุคคลอื่น อาทิเช่น สิทธิการแต่งงาน สิทธิการลดหย่อนภาษี แม้แต่การยอมรับด้านจิตใจ การปฏิบัติที่เท่าเทียมกัน เพศที่สามก็ยังไม่ได้รับเหมือนบุคคลทั่วไป กรณีตัวอย่างเช่น การสมัครงานมีการให้ระบุเพศที่ทำให้ผู้เป็นเพศทางเลือกด้อยค่าในตนเอง เช่น ผู้ที่เป็นทอม เวลาจะสมัครงานช่างก็ยาก เพราะระบุชัดเจนเลยว่า เพศชาย, สาวสอง หรือเกย์ที่ออกสาว แต่งตัวเหมือนชาย เวลาจะสมัครงาน ยาก เช่น บัญชี พยาบาลผู้ช่วยพยาบาล ระบุ

ชัดเจนว่า เพศหญิง ทำให้ เกิดการด้อยค่า ทั้ง ๆ ที่คนเหล่านั้น มีความรู้เท่าทันเพศแท้ หรือ อาจจะ ชำนาญกว่า ทำให้คนที่ เป็นสาวสอง งานรองรับของเขา คือ ช่างแต่งหน้า ยิ่งในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ คนที่เป็นเพศทางเลือก อยู่ยาก บางคนจบ ป.ตรี ตกงาน เพราะเพียงแค่ เป็นเพศทางเลือก เพราะงาน บางงาน ไม่เปิดโอกาสให้กับเพศทางเลือกเลย

๔.๓ เสนอแนะแนวทางในการลดความเหลื่อมล้ำเชิงโครงสร้างของกลุ่มเพศทางเลือกในสังคมตาม แนววิถีพุทธ

จากการสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion) เพื่อร่วมกันหาข้อสรุปใน ประเด็น แนวทางในการลดความเหลื่อมล้ำเชิงโครงสร้างของกลุ่มเพศทางเลือกในสังคมตามแนววิถีพุทธ พบว่า อยากให้สังคมไทย บุคคลทั่วไปในสังคมเปิดใจยอมรับกลุ่มที่มีความหลากหลายทาง เพศ กลุ่มเพศทางเลือก หรือกลุ่ม LGBTQ+ มากกว่านี้ ไม่ว่าจะเป็นในการเลือกปฏิบัติกับกลุ่มเพศ ทางเลือก ไม่เหยียดหยาม ดูถูก ดูหมิ่น เพราะบุคคลเหล่านี้ก็มีความรู้ ความสามารถเหมือนบุคคล ธรรมดาทั่วไป บางคนจบการศึกษาสูง แต่กลับไม่ได้งานทำเพียงการสรรหาพนักงานของบุคคลที่ไม่ให้ โอกาสเพศทางเลือกในการเข้าทำงาน รวมถึงรัฐที่ควรให้สิทธิเหมือนบุคคลทั่วไปเท่า ๆ กัน อาทิเช่น สิทธิการแต่งงาน สิทธิการลดหย่อนภาษี แม้แต่การยอมรับด้านจิตใจ การปฏิบัติที่เท่าเทียมกัน การใช้ คำนำหน้านาย หากไม่สามารถใช้เป็น นาง นางสาว ได้ควรเห็นชอบให้ใช้คำว่าคุณก็เพียงพอ และกลุ่ม เพศทางเลือกก็ควรปฏิบัติตนไปด้านที่ดี ไม่ปฏิบัติตนให้เป็นที่เดือดร้อนแก่บุคคลอื่น รู้จักการวางตัวให้ เหมาะสมกับสถานที่ในรูปแบบต่าง ๆ แต่งกายไม่โดดเด่นจนเกินไป

ภาพที่ ๔.๑๒ กิจกรรม “เยาวชนรุ่นใหม่ใส่ใจเคารพสิทธิ” ๑

ภาพที่ ๔.๑๓ กิจกรรม “เยาวชนรุ่นใหม่ใส่ใจเคารพสิทธิ์” ๒

ภาพที่ ๔.๑๔ กิจกรรม “เยาวชนรุ่นใหม่ใส่ใจเคารพสิทธิ์” ๓

ภาพที่ ๔.๑๕ กิจกรรม “เยาวชนรุ่นใหม่ใส่ใจเคารพสิทธิ์” ๔

บทที่ ๕

สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

งานวิจัยเรื่อง “การลดความเหลื่อมล้ำ: การวิจัยและพัฒนาการแก้ไขปัญหาเชิงโครงสร้างในกลุ่มเพศทางเลือกของ สังคมตามแนววิถีพุทธ” มีวัตถุประสงค์เพื่อ ๑) เพื่อศึกษารูปแบบการลดความเหลื่อมล้ำของกลุ่มเพศทางเลือกในสังคมตามแนววิถีพุทธ ๒) เพื่อพัฒนากลไกการแก้ไขปัญหาเชิงโครงสร้างของกลุ่มเพศทางเลือกในสังคมตามแนววิถีพุทธและ ๓) เพื่อเสนอแนะแนวทางในการลดความเหลื่อมล้ำเชิงโครงสร้างของกลุ่มเพศทางเลือกในสังคมตามแนววิถีพุทธ โดยใช้การวิจัยปฏิบัติการ (Action Research) กับกลุ่มเพศทางเลือกของสังคมที่เป็นประชาชนในพื้นที่จังหวัดปัตตานี ยะลา นราธิวาส เพื่อนำเสนอแนะแนวทางในการลดความเหลื่อมล้ำเชิงโครงสร้างของกลุ่มเพศทางเลือกในสังคมตามแนววิถีพุทธให้กับหน่วยงานภาครัฐ ในการกำหนดเป็นนโยบายสาธารณะที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มเพศทางเลือกในสังคม

ทั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดระเบียบวิธีวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) โดยใช้วิธีทวิวิสัยจากการศึกษาในเชิงเอกสาร (Documentary Study) และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง การสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion) เพื่อร่วมกันหาข้อสรุปในประเด็น รูปแบบการลดความเหลื่อมล้ำของกลุ่มเพศทางเลือกในสังคมตามแนววิถีพุทธ การพัฒนากลไกการแก้ไขปัญหาเชิงโครงสร้างของกลุ่มเพศทางเลือกในสังคมตามแนววิถีพุทธและ และการเสนอแนะแนวทางในการลดความเหลื่อมล้ำเชิงโครงสร้างของกลุ่มเพศทางเลือกในสังคมตามแนววิถีพุทธ เป็นการวิจัยปฏิบัติการ (Action Research) โดยแบ่งเป็น ๓ ระยะดังนี้ **ระยะที่ ๑** ทำการศึกษารูปแบบการลดความเหลื่อมล้ำของกลุ่มเพศทางเลือกในสังคมตามแนววิถีพุทธมี ๒ ขั้นตอน ๑) การวิจัยเชิงเอกสาร โดยทำการศึกษาถึงแนวคิด ทฤษฎี จากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบการลดความเหลื่อมล้ำของกลุ่มเพศทางเลือกในสังคมตามแนววิถีพุทธ ๒) การวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการสนทนากลุ่มกับผู้เชี่ยวชาญ ผู้ทรงคุณวุฒิ (ระดับจังหวัด หรือ ระดับท้องถิ่น) นักวิชาการ และกลุ่มเพศทางเลือก จำนวน ๑ ครั้ง ๕ คน เพื่อศึกษาองค์ความรู้ในการลดความเหลื่อมล้ำที่ปรากฏในคัมภีร์พระพุทธศาสนา **ระยะที่ ๒** ทำการพัฒนากลไกการแก้ไขปัญหาเชิงโครงสร้างของกลุ่มเพศทางเลือกในสังคมตามแนววิถีพุทธ มี ๓ ขั้นตอน ๑) ทำการสำรวจกลุ่มเพศทางเลือกที่สนใจเข้าร่วมกิจกรรมโครงการฯ จำนวน ๓๐ คน ๒) จัดกิจกรรมพัฒนาศักยภาพของกลุ่มเพศทางเลือก ในเรื่อง “ค่าของตนสร้างคนให้สมดุล” จำนวน ๑ ครั้ง ๒ วัน ๓) ทำแบบประเมินผลกับกลุ่มตัวอย่างที่เข้าร่วมกิจกรรมโครงการฯ เพื่อศึกษากลไกการแก้ไขปัญหาเชิงโครงสร้างของกลุ่มเพศทางเลือกในสังคมตามแนววิถีพุทธ **ระยะที่ ๓** ทำการเสนอแนะแนวทางในการลดความเหลื่อมล้ำเชิงโครงสร้างของกลุ่มเพศทางเลือกในสังคมตามแนววิถีพุทธ มี ๓ ขั้นตอน ๑) พัฒนาระบบการส่งเสริมเชิงพื้นที่ในการถ่ายทอดองค์ความรู้ให้กับกลุ่มเพศทางเลือกของสังคมตามแนววิถีพุทธ โดยการจัดทำเวทีถ่ายทอดองค์ความรู้เรื่อง “การลดความเหลื่อมล้ำ: การวิจัยและพัฒนาการแก้ไขปัญหาเชิงโครงสร้างในกลุ่มเพศทางเลือกของสังคมตามแนววิถีพุทธ” จำนวน ๑ ครั้ง ๒) สร้างและส่งเสริมเครือข่ายกลุ่มเพศทางเลือกในสังคมตามแนววิถีพุทธ จำนวน ๑ เครือข่าย โดยความร่วมมือของภาคีเครือข่าย เช่น สถาบันการศึกษา สถาบันครอบครัว วัด ตัวแทนภาครัฐ

ท้องถิ่น เป็นต้น ๓) เสนอแนะแนวทางในการลดความเหลื่อมล้ำเชิงโครงสร้างของกลุ่มเพศทางเลือกในสังคมตามแนววิถีพุทธให้กับหน่วยงานภาครัฐ

สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลนั้น ในการศึกษาทั้งในเชิงเอกสาร (Documentary Research) และข้อมูลเชิงประจักษ์ของพื้นที่ที่ได้จากการสังเกต (Observations) การสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion) ซึ่งเป็นกระบวนการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยคณะผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล โดยมุ่งเน้นการวิเคราะห์โดยการสรุปตามสาระสำคัญด้านเนื้อหาที่กำหนดไว้ โดยวิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) และการวิเคราะห์ผลเชิงปริมาณ จากการทำแบบประเมินผลกับกลุ่มตัวอย่างที่เข้าร่วมกิจกรรมโครงการฯ เพื่อศึกษากลไกการแก้ไขปัญหาเชิงโครงสร้างของกลุ่มเพศทางเลือกในสังคมตามแนววิถีพุทธโดยการนำผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพและวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณนำมาสังเคราะห์เป็นข้อสรุปผลตามกระบวนการวิจัย แล้วนำผลสรุปมาพัฒนากระบวนการส่งเสริมเชิงพื้นที่ในการถ่ายทอดองค์ความรู้ให้กับกลุ่มเพศทางเลือกของสังคมตามแนววิถีพุทธ โดยการจัดทำเวทีถ่ายทอดองค์ความรู้เรื่อง “การลดความเหลื่อมล้ำ: การวิจัยและพัฒนาการแก้ไขปัญหาเชิงโครงสร้างในกลุ่มเพศทางเลือกของสังคมตามแนววิถีพุทธ” จนนำไปสู่การอภิปรายผลการวิจัยเพื่อให้เกิดความสมบูรณ์และครอบคลุม และใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหาเชิงพรรณนา

๕.๑ สรุปผลการวิจัย

๕.๑.๑ อภิปรายผลการวิจัย

๕.๑.๒ ข้อเสนอแนะ

๕.๑ สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยจะกล่าวถึงประเด็นต่าง ๆ ที่สำคัญใน การลดความเหลื่อมล้ำ: การวิจัยและพัฒนาการแก้ไขปัญหาเชิงโครงสร้างในกลุ่มเพศทางเลือกของสังคมตามแนววิถีพุทธ โดยสรุปตามลำดับดังนี้

๕.๑.๑ ประเด็นที่ ๑ ด้านการถูกยอมรับอัตลักษณ์ความเป็นเพศ พบว่า

ปัจจุบันอยากให้สังคมไทยเปิดรับเพศทางเลือกให้มากกว่านี้ โดยเฉพาะสถาบันครอบครัวที่เป็นสถาบันหลักในการอยู่กับบุคคลกลุ่มเพศที่สามมาตั้งแต่กำเนิด หากครอบครัวสามารถเป็นที่ไว้วางใจให้กับกลุ่มเพศที่สามได้ ก็ทำให้เขารู้สึกว่าเขามีคุณค่าในตัวเองแล้ว และสถาบันสังคมก็ไม่ควรเหยียดหยาม ดูถูก ดูหมิ่น เพศทางเลือก ไม่ว่าจะเป็นในเรื่องของ การแต่งกาย คำพูด วาจา การแสดงออก รวมถึงอยากให้เพศทางเลือกมีความมั่นใจในตัวเอง มีความแสดงออกในสิ่งที่ถูกต้อง ทำความดี ไม่ทำตนให้เป็นที่เดือดร้อนต่อสังคม เพียงเท่านั้นเพศทางเลือกก็จะอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

๕.๑.๒ ประเด็นที่ ๒ ด้านการมีพื้นที่ในการแสดงออกของตัวตน พบว่า

บุคคลเพศทางเลือกก็เป็นมนุษย์คนหนึ่งที่มีความรู้ ความสามารถ ไม่น้อยกว่าบุคคลทั่วไป ต่างก็อยากได้รับสิทธิความเท่าเทียมกันในสังคม อยากได้พื้นที่การแสดงออก แสดงความคิดเห็นเหมือนบุคคลธรรมดาทั่ว ๆ รวมถึงภาครัฐควรมีพื้นที่ในการแสดงออกความสามารถของเพศวิถีหรือความหลากหลายทางเพศที่จะได้แสดงความพิเศษหรือแสดงจุดยืนความรู้ความสามารถของพวกเขาให้

เป็นที่ยอมรับในสังคม ได้รับความไว้วางใจและใช้ชีวิตได้เป็นปกติสุข ที่สำคัญให้บุคคลในสังคมยอมรับฟังความเห็นในสิ่งที่บุคคลกลุ่มเพศทางเลือกได้แสดงออกมา ไม่ได้แย้งด้วยอารมณ์ ฟัง ดู คิด วิเคราะห์ ด้วยวิจารณญาณที่ดี

๕.๑.๓ ประเด็นที่ ๓ ด้านการได้รับสิทธิขั้นพื้นฐานในสังคมไทย พบว่า

สังคมไม่ควรแบ่งแยกความหลากหลายทางเพศ ทุกคนล้วนเป็นมนุษย์มีความเท่าเทียมกันมีกฎหมายคุ้มครองและสิทธิที่ได้รับความเท่าเทียมกันไม่ว่าเป็นเพศใดก็ตาม ปัจจุบันนี้ทราบว่าประเทศไทยเรา สังคมไทย เปิดรับเพศที่สามแล้ว เนื่องจากพบเห็นเพศที่สามได้โดยทั่วไป แต่ยังมีบางสิทธิที่เพศที่สามยังไม่ได้รับเหมือนบุคคลอื่น อาทิเช่น สิทธิการแต่งงาน สิทธิการลดหย่อนภาษี แม้แต่การยอมรับด้านจิตใจ การปฏิบัติที่เท่าเทียมกัน เพศที่สามก็ยังไม่ได้รับเหมือนบุคคลทั่วไป กรณีตัวอย่างเช่น การสมัครงานมีการให้ระบุเพศที่ทำให้ผู้เป็นเพศทางเลือกต้องค่าในตนเอง เช่น ผู้ที่เป็นทอม เวลาจะสมัครงานช่างก็ยาก เพราะระบุชัดเจนเลยว่า เพศชาย , สาวสอง หรือเกย์ที่ออกสาว แต่งตัวเหมือนชาย เวลาจะสมัครงาน ยาก เช่น บัญชี พยาบาลผู้ช่วยพยาบาล ระบุชัดเจนว่า เพศหญิง ทำให้ เกิดการด้อยค่า ทั้ง ๆ ที่คนเหล่านั้น มีความรู้เท่ากับเพศแท้ หรือ อาจจะชำนาญกว่า ทำให้คนที่เป็นสาวสอง งานรองรับของเขาคือ ช่างแต่งหน้า ยิ่งในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ คนที่เป็นเพศทางเลือก อยู่ยาก บางคนจบ ป.ตรี ตกงาน เพราะเพียงแค่ เป็นเพศทางเลือก เพราะงานบางงาน ไม่เปิดโอกาสให้กับเพศทางเลือกเลย

๕.๑.๔ จาก ๓ ประเด็นดังกล่าว สรุปได้ว่า

สังคมไม่ควรแบ่งแยกความหลากหลายทางเพศ ทุกคนล้วนเป็นมนุษย์มีความเท่าเทียมกันมีกฎหมายคุ้มครองและสิทธิที่ได้รับความเท่าเทียมกันไม่ว่าเป็นเพศใดก็ตาม ปัจจุบันนี้ทราบว่าประเทศไทยเรา สังคมไทย เปิดรับเพศที่สามแล้ว เนื่องจากพบเห็นเพศที่สามได้โดยทั่วไป แต่ยังมีบางสิทธิที่เพศที่สามยังไม่ได้รับเหมือนบุคคลอื่น อาทิเช่น สิทธิการแต่งงาน สิทธิการลดหย่อนภาษี แม้แต่การยอมรับด้านจิตใจ การปฏิบัติที่เท่าเทียมกัน เพศที่สามก็ยังไม่ได้รับเหมือนบุคคลทั่วไป

โดยปัจจุบันยังมีการเลือกปฏิบัติ หรือการปฏิบัติอย่างไม่เท่าเทียมกับเพศทางเลือกอยู่มากมาย กรณีตัวอย่างเช่น การสมัครงานมีการให้ระบุเพศที่ทำให้ผู้เป็นเพศทางเลือกต้องค่าในตนเอง เช่น ผู้ที่เป็นทอม เวลาจะสมัครงานช่างก็ยาก เพราะระบุชัดเจนเลยว่า เพศชาย , สาวสอง หรือเกย์ที่ออกสาว แต่งตัวเหมือนชาย เวลาจะสมัครงาน ยาก เช่น บัญชี พยาบาลผู้ช่วยพยาบาล ระบุชัดเจนว่า เพศหญิง ทำให้ เกิดการด้อยค่า ทั้ง ๆ ที่คนเหล่านั้น มีความรู้เท่ากับเพศแท้ หรือ อาจจะชำนาญกว่า ทำให้คนที่เป็นสาวสอง งานรองรับของเขาคือ ช่างแต่งหน้า ยิ่งในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ คนที่เป็นเพศทางเลือก อยู่ยาก บางคนจบ ป.ตรี ตกงาน เพราะเพียงแค่ เป็นเพศทางเลือก เพราะงานบางงาน บุคคลเพศทางเลือกก็เป็นมนุษย์คนหนึ่งที่มีความรู้ ความสามารถ ไม่น้อยกว่าบุคคลทั่วไป ต่างก็อยากได้รับสิทธิความเท่าเทียมกันในสังคม อยากได้พื้นที่การแสดงออก แสดงความคิดเห็นเหมือนบุคคลธรรมดาทั่ว ๆ รวมถึงภาครัฐควรมีพื้นที่ในการแสดงออกความสามารถของเพศวิถีหรือความหลากหลายทางเพศที่จะได้แสดงความพิเศษหรือแสดงจุดยืนความรู้ความสามารถของพวกเขาให้เป็นที่ยอมรับในสังคม ได้รับความไว้วางใจและใช้ชีวิตได้เป็นปกติสุข ที่สำคัญให้บุคคลในสังคมยอมรับฟังความเห็นในสิ่งที่บุคคลกลุ่มเพศทางเลือกได้แสดงออกมา ไม่ได้แย้งด้วยอารมณ์ ฟัง ดู คิด วิเคราะห์ ด้วยวิจารณญาณที่ดี

และรวมถึงเพศทางเลือกมีความมั่นใจในตัวเอง มีความแสดงออกในสิ่งที่ถูกต้อง ทำความดี ไม่ทำตนให้เป็นที่เดือนร้อนต่อสังคม เพียงเท่านั้นเพศทางเลือกก็จะอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

๕.๒ อภิปรายผลการวิจัย

คณะผู้วิจัยขออภิปรายผลการวิจัยในประเด็นที่น่าสนใจ ตามกรอบของวัตถุประสงค์เพื่อ ๑) เพื่อศึกษารูปแบบการลดความเหลื่อมล้ำของกลุ่มเพศทางเลือกในสังคมตามแนววิถีพุทธ ๒) เพื่อพัฒนากลไกการแก้ไขปัญหาเชิงโครงสร้างของกลุ่มเพศทางเลือกในสังคมตามแนววิถีพุทธและ ๓) เพื่อเสนอแนะแนวทางในการลดความเหลื่อมล้ำเชิงโครงสร้างของกลุ่มเพศทางเลือกในสังคมตามแนววิถีพุทธ โดยได้ทำการสำรวจข้อมูลต่าง ๆ ดังนี้

๕.๒.๑ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการแก้ไขปัญหาเชิงโครงสร้างในกลุ่มเพศทางเลือกของสังคมตามแนววิถีพุทธ (ด้านภาพรวม) พบว่า

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการแก้ไขปัญหาเชิงโครงสร้างในกลุ่มเพศทางเลือกของสังคมตามแนววิถีพุทธ (ด้านภาพรวม) ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุขุม อรุณจิต^{๗๙} ได้ผลการศึกษาพบว่า สังคมไทยมีลักษณะสังคมแบบชายเป็นใหญ่ โครงสร้างทางสังคมที่สร้างความไม่เสมอภาคระหว่างเพศอธิบายด้วย ๓ ประเด็น ประเด็นแรกคือ มาตรฐานเชิงซ้อนในวัฒนธรรมทางเพศประเด็นที่สองคือ สัมพันธภาพเชิงอำนาจที่ไม่เท่าเทียมกันระหว่างเพศและประเด็นที่สามคือ กระบวนการขัดเกลาทางเพศ ในระบบสังคม ค่านิยม ความเชื่อ วัฒนธรรม บรรทัดฐานบางอย่างได้บ่มเพาะปัญหาความรุนแรงทางเพศ การนิ่งเงียบเพิกเฉยกับสถานการณ์ความรุนแรงทางเพศเท่ากับเป็นการปิดโอกาสในการให้ความช่วยเหลือผู้ถูกรังแก และเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้กระทำผิดได้กระทำความรุนแรงทางเพศในลักษณะที่ผิดซ้ำซ้อนได้ง่าย ในสังคมไทยผู้หญิงจึงมักเผชิญความรุนแรงเชิงโครงสร้างเพียงฝ่ายเดียว ความรุนแรงทางเพศจึงเป็นสิ่งสะท้อนให้เห็นถึงความผิดปกติของสังคมคือ ความไม่เสมอภาคระหว่างผู้ชายและผู้หญิงในโครงสร้างทางสังคม ส่วนข้อเสนอแนะในการแก้ปัญหาความรุนแรงทางเพศให้ตรงจุดนั้นคือ การแก้ที่โครงสร้างทางสังคมด้วยการปรับเปลี่ยนค่านิยม ความเชื่อ วัฒนธรรมบางอย่างที่หนุนเสริมให้เกิดปัญหาความรุนแรงทางเพศ ซึ่งต้องได้รับความร่วมมือจากทุกภาคส่วนในสังคม และยังใกล้เคียงกับงานวิจัยของเสกสรร สายสีสด, ดสพร เกิดทิม, ปริญชัย จำปาศักดิ์, ลลิตา ศรีตะทา, พลอยชมพู บุญมา และ ภาณุรักษ์ อุดรรัช^{๘๐} ผลการศึกษา พบว่าส่วนใหญ่ผู้ตอบแบบสอบถามขึ้นขอการแต่งตั้งตัวลูกแมน คิดเป็นร้อยละ ๒๙.๐ ส่วนใหญ่จะเลือกซื้อเสื้อผ้า คิดเป็นร้อยละ ๕๙.๐ สถานที่เลือกซื้อสินค้าที่ตลาด คิดเป็นร้อยละ ๔๗.๐ สิ่งที่คำนึงถึงในการเลือกซื้อสินค้าคือความสวยงาม คิดเป็นร้อยละ ๒๗.๘๙ ๒) ด้านความพึงพอใจของกลุ่ม LGBTQ+ ในจังหวัดอุดรธานี พบว่า สามารถอยู่ในสังคมได้โดยไม่มีปัญหา อยู่ในระดับมาก ($X =$

^{๗๙}สุขุม อรุณจิต. (๒๕๖๕). ความรุนแรงทางเพศ: บทสะท้อนความไม่เสมอภาคระหว่างเพศ. รายงานสืบเนื่องการสัมมนาวิชาการเนื่องในโอกาสการสถาปนาคณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มธ. ปีที่ ๖๕.

^{๘๐}เสกสรร สายสีสด, ดสพร เกิดทิม, ปริญชัย จำปาศักดิ์, ลลิตา ศรีตะทา, พลอยชมพู บุญมา และ ภาณุรักษ์ อุดรรัช. (๒๕๖๔). การศึกษาพฤติกรรมการดำรงชีวิต (Life styles) และความพึงพอใจในการดำรงชีวิตของกลุ่ม LGBTQ+ ในจังหวัดอุดรธานี. วารสารวิทยาการจัดการ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม. ๓(๑)January-April ๒๐๒๑.

๔.๔๒) ยอมรับกับสิ่งที่คุณกำลังเป็นอยู่ อยู่ในระดับมาก ($X = ๔.๓๕$) มีความสุขกับการเป็นอยู่ในการดำรงชีวิตในสังคมปัจจุบัน ($X = ๓.๘๑$) พึงพอใจต่อนโยบายของรัฐที่มีต่อกลุ่มเพศทางเลือกอยู่ในเกณฑ์ปานกลาง ($X = ๓.๑๐$) และความลำบากมากกับการดำรงชีวิตอยู่ในสังคมปัจจุบัน ($X = ๒.๙๑$) ๓) ด้านความต้องการของกลุ่ม LGBTQ+ ในจังหวัดอุดรธานี พบว่ากลุ่ม LGBTQ+ มีความต้องการใช้สิทธิมนุษยชนที่เป็นสากล อยู่ในเกณฑ์มาก ($X = ๔.๔๒$) ความเสมอภาค และการห้ามเลือกปฏิบัติ ($X = ๔.๓๒$) การรับรองทางกฎหมายในการคุ้มครอง ($X = ๔.๓๒$) ด้านความพึงพอใจเกี่ยวกับกลุ่ม LGBTQ+ พบว่ายอมรับกับสิ่งที่คุณกำลังเป็นอยู่ ระดับมาก ($X = ๔.๓๕$) บุคคลเพศที่ ๓ อยู่ในสังคมได้โดยไม่มีปัญหา อยู่ในระดับมาก ($X = ๔.๔๒$) ความพอใจกับการเปี่ยมเบนทางเพศของตนเอง อยู่ในระดับมาก ($X = ๓.๗๒$) มีความสุขกับการเป็นอยู่ในการดำรงชีวิตในสังคมปัจจุบัน อยู่ในระดับมาก ($X = ๓.๘๑$)

๕.๒.๒ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการแก้ไขปัญหาเชิงโครงสร้างในกลุ่มเพศทางเลือกของสังคมตามแนววิถีพุทธ (ประเด็นที่ ๑ ด้านการถูกยอมรับอัตลักษณ์ความเป็นเพศ) พบว่า

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการแก้ไขปัญหาเชิงโครงสร้างในกลุ่มเพศทางเลือกของสังคมตามแนววิถีพุทธ (ประเด็นที่ 1 ด้านการถูกยอมรับอัตลักษณ์ความเป็นเพศ) ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของรังสิมา วิวัฒน์วงศ์วนา^{๔๑} ผลการศึกษาพบว่า “เพศวิถีไม่ใช่เรื่องหยุดนิ่งหรือตายตัว” แต่มีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา ในแง่ปัจเจกบุคคลเพศวิถีจึงเป็นกระบวนการชีวิตที่ยาวนานของคน ๆ หนึ่ง มีการเติบโตและเปลี่ยนแปลง เพื่อที่จะตอบโต้หรือยอมรับตามต่อกรอบกติกาเรื่องเพศที่ปฏิสัมพันธ์กับคนอื่น และสัมพันธ์กับเหตุการณ์ต่าง ๆ ในช่วงเวลาหนึ่ง ๆ การเปลี่ยนแปลงเพศวิถีของคนบางอย่าง คนส่วนใหญ่ในสังคมให้การยอมรับเพราะเหมาะสมกับกรอบปฏิบัติ บรรทัดฐาน ความเชื่อ ค่านิยมและวัฒนธรรมทางเพศของคนในสังคม แต่การเปลี่ยนแปลงทางเพศวิถีบางอย่างอาจจะไม่ตรงกับกรอบปฏิบัติวัฒนธรรมทางเพศและค่านิยมทางเพศของคนในสังคม จึงเป็นเหตุให้ไม่เหมาะสมกับสังคมวัฒนธรรมไทย และก่อให้เกิดผลเสียกับตัวผู้ปฏิบัติเองหรือกับสังคมในภาพรวม และยังใกล้เคียงกับงานวิจัยของนุชนนตรี กาฬสมทร์ และพิทักษ์ ศิริวงศ์^{๔๒} ได้ศึกษาเรื่องกระบวนการสร้างอัตลักษณ์ทางเพศของกลุ่มชายรักชาย จำนวนผู้ให้ข้อมูลหลัก ๑๐ คน ผลการวิจัยพบว่า ตนเองเป็นเกย์หรือคนที่มีรสนิยมชื่นชอบเพศเดียวกันโดยมีกระบวนการพัฒนาอัตลักษณ์ทางเพศของกลุ่มชายรักชายมี ๓ ขั้นตอน คือ ๑) การรับรู้สาเหตุสำหรับผู้ให้ข้อมูลหลักส่วนใหญ่ระบุว่าความเป็นชายรักชายเป็นสิ่งที่ติดตัวมาตั้งแต่วัยเยาว์ เกิดขึ้นเองโดยที่ตนรู้สึกและเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง เริ่มรู้สึกต่างจากเพื่อนเพศเดียวกันตั้งแต่อายุ ๓ -๔ ขวบ หรือเมื่อเริ่มจำความได้ มักมีกิริยามารยาทคล้ายเด็กหญิงชอบแต่งตัว ชอบเล่นกับกลุ่มเพื่อนผู้หญิง เมื่อเริ่มเข้าสู่วัยรุ่นจะมีความรู้สึกทางเพศกับเพศ ผู้ชายที่มีพฤติกรรมเช่นนี้จะมีชื่อเรียกว่า เอิร์นนิ่ง (Urning) ๒) การยอมรับตนเอง(Self-acceptance) นักศึกษาบางส่วนระบุว่า การยอมรับอัตลักษณ์ชายรักชายเริ่มจากการ

^{๔๑}รังสิมา วิวัฒน์วงศ์วนา. (๒๕๖๐). เพศวิถีกับการสร้างอัตลักษณ์ในพื้นที่โรงเรียน. ในการประชุมวิชาการเสนอผลงานวิจัยบัณฑิตศึกษาระดับชาติและนานาชาติ ๒๕๖๐. ขอนแก่น:มหาวิทยาลัยขอนแก่น.(น. ๖๓-๗๓).

^{๔๒}นุชนนตรี กาฬสมทร์ และพิทักษ์ ศิริวงศ์.(๒๕๖๐). กระบวนการสร้างอัตลักษณ์ทางเพศของกลุ่มชายรักชาย:กรณีศึกษานักศึกษาสาขาการโรงแรมและการท่องเที่ยว. วารสารวิจัยมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย, ๙(๑), ๕๖-๖๗.

เปิดเผยตนเองกับเพื่อนสนิทในโรงเรียน หรือสมาชิกในครอบครัวที่ไว้ใจได้ก่อนจากนั้นจึงเริ่มต้นเข้าร่วมเป็นส่วนหนึ่งของสมาชิกทางสังคมของกลุ่มที่มีรสนิยมทางเพศเหมือนตนเองเพื่อพบปะสังสรรค์และเปิดเผยอัตลักษณ์ทางเพศของตนเช่น การเข้าร่วมเป็นผู้นำเชียร์ การประกวดดาวเทียมของมหาวิทยาลัย แต่ไม่สามารถเปิดเผยตนเองให้ เพราะรู้สึกหวาดกลัวการถูกกีดกันทางสังคม จึงต้องคอยเก็บซ่อนรสนิยมรวมถึงอากัปกริยาไว้เพื่อแสดงกับกลุ่มเพื่อนในเวลาที่เหมาะสม ๓) การแสดงออกต่อสังคม (๑) สนใจสุขภาพและความงาม ดูแลผิวพรรณของตนเองเป็นอย่างดี (๒) การแต่งตัว พิถีพิถันในการแต่งกายตั้งแต่ศีรษะจรดปลายเท้า (๓) ความสัมพันธ์ระหว่างเพศชอบอยู่ในกลุ่มเพื่อนผู้หญิงมากกว่าเพื่อนผู้ชายทั้งการทำกิจกรรมในการเรียน และการใช้ชีวิตส่วนตัว (๔) ปฏิสัมพันธ์ทางสังคม มีความอ่อนน้อมถ่อมตน พูดจาเรียบร้อย ไพเราะ และนิยมใช้สรรพนามแทนตัวเหมือนผู้หญิง

๕.๒.๓ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการแก้ไขปัญหาเชิงโครงสร้างในกลุ่มเพศทางเลือกของสังคมตามแนววิถีพุทธ (ประเด็นที่ ๒ ด้านการมีพื้นที่ในการแสดงออกของตัวตน) พบว่า

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการแก้ไขปัญหาเชิงโครงสร้างในกลุ่มเพศทางเลือกของสังคมตามแนววิถีพุทธ (ประเด็นที่ ๒ ด้านการมีพื้นที่ในการแสดงออกของตัวตน) ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของเสกสรร สายสีสอด, ดสพร เกิดทิม, ปริญชัย จำปาศักดิ์, ลลิตา ศรีตะทา, พลอยชมพู บุญมา และ ภาณุรักษ์ อุดรภัย^{๔๔} ได้ศึกษาถึงการศึกษาวุฒิศาสตร์การดำรงชีวิต (Lifestyles) และความพึงพอใจในการดำรงชีวิตของกลุ่ม LGBTQ+ ในจังหวัดอุดรธานีผลการวิจัยพบว่า ๑) พฤติกรรมการใช้ชีวิตของกลุ่ม LGBTQ+ ในจังหวัดอุดรธานี พบว่า ส่วนใหญ่ผู้ตอบแบบสอบถามชื่นชอบการแต่งตัวลุคแมน คิดเป็นร้อยละ ๒๙.๐ ส่วนใหญ่จะเลือกซื้อเสื้อผ้า คิดเป็นร้อยละ ๕๙.๐ สถานที่เลือกซื้อสินค้าที่ตลาด คิดเป็นร้อยละ ๔๗.๐ สิ่งที่น่ากังวลในการเลือกซื้อสินค้าคือความสวยงาม คิดเป็นร้อยละ ๒๗.๘๙ ๒) ด้านความพึงพอใจของกลุ่ม LGBTQ+ ในจังหวัดอุดรธานีพบว่า สามารถอยู่ในสังคมได้โดยไม่มีปัญหา อยู่ในระดับมาก ($X = ๔.๔๒$) ยอมรับกับสิ่งที่คุณกำลังเป็นอยู่ อยู่ในระดับมาก ($X = ๔.๓๕$) มีความสุขกับการเป็นอยู่ในการดำรงชีวิตในสังคมปัจจุบัน ($X = ๓.๘๑$) พึงพอใจต่อนโยบายของรัฐที่มีต่อกลุ่มเพศทางเลือกอยู่ในเกณฑ์ปานกลาง ($X = ๓.๑๐$) และความลำบากมากกับการดำรงชีวิตอยู่ในสังคมปัจจุบัน ($X = ๒.๙๑$) ๓) ด้านความต้องการของกลุ่ม LGBTQ+ ในจังหวัดอุดรธานี พบว่ากลุ่ม LGBTQ+ มีความต้องการใช้สิทธิมนุษยชนที่เป็นสากล อยู่ในเกณฑ์มาก ($X = ๔.๔๒$) ความเสมอภาค และการห้ามเลือกปฏิบัติ ($X = ๔.๓๒$) การรับรองทางกฎหมายในการคุ้มครอง ($X = ๔.๓๒$) ด้านความพึงพอใจเกี่ยวกับกลุ่ม LGBTQ+ พบว่ายอมรับกับสิ่งที่คุณกำลังเป็นอยู่ ระดับมาก ($X = ๔.๓๕$) บุคคลเพศที่ ๓ อยู่ในสังคมได้โดยไม่มีปัญหา อยู่ในระดับมาก ($X = ๔.๔๒$) ความพอใจกับการเบี่ยงเบนทางเพศของตนเอง อยู่ในระดับมาก ($X = ๓.๗๒$) มีความสุขกับการเป็นอยู่ในการดำรงชีวิตในสังคมปัจจุบัน อยู่ในระดับมาก ($X = ๓.๘๑$)

^{๔๔}เสกสรร สายสีสอด, ดสพร เกิดทิม, ปริญชัย จำปาศักดิ์, ลลิตา ศรีตะทา, พลอยชมพู บุญมา และ ภาณุรักษ์ อุดรภัย. (๒๕๖๔). การศึกษาวุฒิศาสตร์การดำรงชีวิต (Life styles) และความพึงพอใจในการดำรงชีวิตของกลุ่ม LGBTQ+ ในจังหวัดอุดรธานี. วารสารวิทยาการจัดการ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม. ๓(๑)January-April ๒๐๒๑.

๕.๒.๔ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการแก้ไขปัญหาเชิงโครงสร้างในกลุ่มเพศทางเลือกของสังคมตามแนววิถีพุทธ (ประเด็นที่ ๓ ด้านการได้รับสิทธิขั้นพื้นฐานในสังคมไทย) พบว่า

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการแก้ไขปัญหาเชิงโครงสร้างในกลุ่มเพศทางเลือกของสังคมตามแนววิถีพุทธ (ประเด็นที่ ๓ ด้านการได้รับสิทธิขั้นพื้นฐานในสังคมไทย) ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของเทิดเกียรติภณช์ แสงมณีจรีนันเดชา และ รัตพงษ์ สอนสุภาพ^{๘๔} ได้ศึกษาถึง ความเสมอภาคของกลุ่มผู้มีความหลากหลายทางเพศต่อการสมรสและรับรองบุตรในประเทศไทย: ในมุมมองของนักวิชาการและนักเคลื่อนไหวทางสังคม. ผลการศึกษา พบว่า ๑) สภาพปัญหาสิทธิการสมรสและการรับรองบุตร กลุ่มผู้มีความหลากหลายทางเพศในประเทศไทย ไม่สามารถจดทะเบียนสมรสกันได้ เนื่องจากขัดต่อประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๔๔๘ และ ๑๔๕๘ และร่างพระราชบัญญัติคู่ชีวิต พ.ศ. ๒๕๖๑ ก็ยังให้สิทธิไม่ครบถ้วนโดยเฉพาะสิทธิในเรื่องบุตร ๒) โอกาสและความท้าทายในประเด็นการสมรสและการรับรองบุตรของผู้มีความหลากหลายทางเพศ ในมุมมองของนักวิชาการและนักเคลื่อนไหวทางสังคม พบว่า สังคมไทยเปิดกว้าง และมีทัศนคติยอมรับการมีตัวตนของผู้มีความหลากหลายทางเพศมากขึ้น จึงเป็นโอกาสที่กลุ่มผู้มีความหลากหลายทางเพศจะสามารถสมรสรับรองบุตร และก่อสร้างครอบครัวที่ สมบูรณ์ภายใต้การพัฒนากฎหมายที่เกี่ยวข้องที่จะเกิดขึ้นตามมา ข้อเสนอแนะ คือ สังคมต้องมีการเรียนรู้และยอมรับผู้มีความหลากหลายทางเพศได้อย่างสนิทใจ เพื่อยอมรับเพศวิถีที่แตกต่างกัน ให้ผู้มีความหลากหลายทางเพศมีสิทธิและโอกาสเท่าเทียมชายจริงหญิงแท้ในสังคมไทย และยังใกล้เคียงกับงานวิจัยของเคท ครั่งพิบูลย์^{๘๕} ได้ศึกษาถึง สิทธิเพศหลากหลายในฐานะพลเมืองและความต้องการสวัสดิการสังคมในประเทศกำลังพัฒนาผลการศึกษา พบว่าการศึกษาเรื่องเพศหลากหลายจะต้องมีความเข้าใจในอัตลักษณ์ทางเพศ โดยอาศัยทั้งระบบคิด วิถีชีวิต การปรับตัว ศักยภาพการให้คุณค่ากับสิ่งต่างๆ รวมทั้งจิตวิญญาณของเพศหลากหลาย ในการทำความเข้าใจในความหมายของเพศหลากหลายที่มีนัยยะต่อการรับรู้ความแตกต่างหลากหลายของเพศหลากหลายที่ส่งผลต่อการเลือกปฏิบัติตามความคาดหวังของสังคม การสร้างฐานคติหรือกรอบวิธีคิดที่อาศัยการทบทวนความรู้ความจริงของเพศหลากหลาย ผ่านเรื่องวัฒนธรรมความเป็นเพศโครงสร้างการกดขี่และความรุนแรงของสังคม และอำนาจและแรงกดทับจากสังคม ส่งผลให้เกิดการผลิตซ้ำมายาคติทางเพศจากบริบทของสังคมที่ปราศจากความเข้าใจและนำไปสู่การเป็นกลุ่มคนชายขอบ การศึกษาเพศหลากหลายมาเป็นผลจากการสร้างการเข้าถึงและความเข้าใจที่นำไปสู่การสร้างการยอมรับโดยปฏิบัติการทางวิถีวิทยาที่วิพากษ์ความรู้/ความจริงในเพศหลากหลาย อันนำไปสู่การพัฒนาเรื่องการคิดสวัสดิการสำหรับกลุ่มเพศหลากหลายในสังคมไทยต่อไป

^{๘๔}เทิดเกียรติภณช์ แสงมณีจรีนันเดชา และ รัตพงษ์ สอนสุภาพ. (๒๕๖๒). ความเสมอภาคของกลุ่มผู้มีความหลากหลายทางเพศต่อการสมรสและรับรองบุตรในประเทศไทย: ในมุมมองของนักวิชาการและนักเคลื่อนไหวทางสังคม. วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์ ๕(๒). มิถุนายน – กันยายน ๒๕๖๒

^{๘๕}เคท ครั่งพิบูลย์. (๒๕๖๕). สิทธิเพศหลากหลายในฐานะพลเมืองและความต้องการสวัสดิการสังคมในประเทศกำลังพัฒนา. รายงานสืบเนื่องการสัมมนาวิชาการเนื่องในโอกาสการสถาปนาคณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มธ. ปีที่ ๖๕.

๕.๓ ข้อเสนอแนะ

จากการวิจัยเรื่อง การลดความเหลื่อมล้ำ: การวิจัยและพัฒนากฎแก้ไขปัญหาเชิงโครงสร้างในกลุ่มเพศทางเลือกของสังคมตามแนววิถีพุทธ คณะผู้วิจัยขอเสนอแนะดังนี้

๕.๓.๑ ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

๑) ภาครัฐควรช่วยเหลือภาคส่วนที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยและพัฒนาการแก้ไขปัญหาดังกล่าว และให้โอกาสกลุ่มเพศทางเลือกได้มีบทบาทในสังคมอย่างเป็นที่ยอมรับ

๒) สถานศึกษาหรือโรงเรียนและคณะกรรมการสถานศึกษา จะต้องมีการพัฒนาระบบและ กลไกในการพัฒนา สร้างสรรค์ การทำงานเป็นทีม เพื่อเปิดโอกาสให้กลุ่มเพศทางเลือกได้มีบทบาทได้มีพื้นที่หรือมีโอกาสแสดงฝีมือ และผลงานเพื่อเป็นฐานในการเสริมสร้างอาชีพและความมั่นคงในอนาคต

๓) คณะสงฆ์ พ่อแม่ ผู้ปกครอง จะต้องมีส่วนร่วมและเข้าใจ ในการเสริมสร้างจิตสำนึก สร้างความเข้าใจกับกลุ่มเพศทางเลือก ได้มีความภาคภูมิใจและมีบทบาท ต่าง ๆ ในสังคม

๕.๓.๒ ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

๑) ภาครัฐควรช่วยเหลือภาคส่วนที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยและพัฒนาการแก้ไขปัญหาดังกล่าว และให้โอกาสกลุ่มเพศทางเลือกได้มีบทบาทในสังคมอย่างเป็นที่ยอมรับ

๒) สถานศึกษาหรือโรงเรียนและคณะกรรมการสถานศึกษา จะต้องมีการพัฒนาระบบและ กลไกในการพัฒนา สร้างสรรค์ การทำงานเป็นทีม เพื่อเปิดโอกาสให้กลุ่มเพศทางเลือกได้มีบทบาทได้มีพื้นที่หรือมีโอกาสแสดงฝีมือ และผลงานเพื่อเป็นฐานในการเสริมสร้างอาชีพและความมั่นคงในอนาคต

๓) คณะสงฆ์ พ่อแม่ ผู้ปกครอง จะต้องมีส่วนร่วมและเข้าใจ ในการเสริมสร้างจิตสำนึก สร้างความเข้าใจกับกลุ่มเพศทางเลือก ได้มีความภาคภูมิใจและมีบทบาท ต่าง ๆ ในสังคม

๕.๓.๓ ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

๑) ควรมีการศึกษาวจัยพัฒนาการแก้ไขปัญหาดังกล่าว ในกลุ่มเพศทางเลือกที่ได้มีบทบาทหรือการยอมรับทางสังคมแล้ว เพื่อเป็นแรงบันดาลใจ และสร้างความภาคภูมิใจให้แก่ กลุ่มเยาวชน เพศทางเลือกต่อไป

๒) ควรมีการศึกษาวจัยเกี่ยวกับการผลิตสื่อเพื่อการพัฒนาการแก้ไขปัญหาดังกล่าว ในกลุ่มเพศทางเลือกที่ได้มีบทบาทหรือการยอมรับทางสังคมแล้ว เพื่อเป็นแรงบันดาลใจ และสร้างความภาคภูมิใจให้แก่ กลุ่มเยาวชน เพศทางเลือกต่อไป

๓) ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับกลุ่มเพศทางเลือกที่ได้รับการยอมรับทางสังคม ที่ประสบความสำเร็จในอาชีพการงาน ปัญหา อุปสรรค และเส้นทางกว่าจะเป็นที่ยอมรับในสังคมได้อย่างปัจจุบัน

บรรณานุกรม

- กฤษฎาชนม์ สุขยะฤกษ์. (๒๕๕๒). นักศึกษาเพศที่สามในมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์: การดำเนินชีวิตและสวัสดิการ. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, ภาควิชาสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- กาญจนา แก้วเทพ. (๒๕๓๘). เครื่องมือการทำงานแนวพัฒนาชุมชน กรุงเทพมหานคร : สภาคทอเล็กแห่งประเทศไทยเพื่อการพัฒนา.
- กิติกร สันติประภา. (๒๕๕๐). การลวนลามทางเพศกะเทย: นัยสำคัญในวาทกรรมรักต่างเพศ. วิทยานิพนธ์ ปริญญาการศึกษาดุสิตบัณฑิต. สาขาพัฒนศึกษาศาสตร์. บัณฑิตวิทยาลัย. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- เคท ครั่งพิบูลย์. (๒๕๖๕). สิทธิเพศหลากหลายในฐานะพลเมืองและความต้องการสวัสดิการสังคมในประเทศกำลังพัฒนา. รายงานสืบเนื่องการสัมมนาวิชาการเนื่องในโอกาสการสถาปนา คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มธ. ปีที่ ๖๕.
- งานส่งเสริมเครือข่าย. องค์ประกอบของเครือข่าย. การพัฒนาเครือข่ายสู่ความยั่งยืน. กองส่งเสริมและพัฒนาเครือข่าย สำนักงานส่งเสริมสวัสดิภาพและพิทักษ์เด็ก เยาวชน ผู้ด้อยโอกาส คนพิการ และผู้สูงอายุ กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงมนุษย์ <http://oppn.opp.go.th/research01.php>
- จันทร์จิรา บุญประเสริฐ. (๒๕๕๔). ชีวิตที่ถูกละเมิด: เรื่องเล่ากะเทย ทอม ดี หญิงรักหญิง ชายรักชาย และกฎหมายสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศ. กรุงเทพฯ: มูลนิธิธีรนาถ กาญจนอักษร, สมาคมฟ้าสีรุ้งแห่งประเทศไทย.
- จิราพร จิระสถิตย์. (๒๕๔๒). สิทธิขั้นพื้นฐานของความเป็นมนุษย์ของบุคคลรักร่วมเพศในกรอบแห่งกฎหมายในฝรั่งเศส. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ชนากิตติ ราชนิธิกุล. (๒๕๕๓). “การศึกษาพฤติกรรมการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ และผลกระทบต่อนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ในเขตกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต คณะครุศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี.
- ชลิตาภรณ์ ส่งสัมพันธ์. (๒๕๕๐). เมื่อผู้หญิงคิดจะมีหมวด: การต่อสู้ “ความจริง” ของเรื่องเพศในสภาผู้แทนราษฎร. กรุงเทพฯ: โครงการจัดพิมพ์คบไฟ.
- ชวินโรจน์ ธีรพัชรพร. (๒๕๖๐). พ.ร.บ. คู่ชีวิตร่างที่ ๓ ความเสมอภาคไม่มีอยู่จริงของ LGBTI ไทย. ค้นเมื่อ ๑๐ ตุลาคม ๒๕๖๕, จาก <https://thestandard.co/civil-partnership-billdraft-3/>
- ชวินโรจน์ ธีรพัชรพร และ ภาณุมาศ ชัดเงางาม. (๒๕๖๐). สิทธิความเสมอภาคในการสมรสของบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศในประเทศไทย. วารสารสมาคมนักวิจัย, ๒๒(๒): ๒๔ - ๓๒.
- ชัยยศ ยงค์เจริญชัย. (๒๕๖๕). LGBT : ชีวิตนอกกรีตของกลุ่มคนหลากหลายทางเพศในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้. สืบค้นเมื่อ ๑๐ ตุลาคม ๒๕๖๕, แหล่งอ้างอิง: <https://www.bbc.com/thai/thailand-๖๑๙๓๔๓๖๓>

- รัฐพร ศิริพันธ์ พันธเสน. (๒๕๕๔). การวิจัยทางสังคมสงเคราะห์: นัยยะสำคัญเชิงทฤษฎีต่อการพัฒนาองค์ความรู้ชำนาญการด้านเด็กเยาวชนและครอบครัว. ในรวมบทความด้านการพัฒนาเด็กและครอบครัว, มาลีจิรพัฒนานนท์ บรรณาธิการ.
- เดลินิวส์. (๒๕๕๐). สนช.ออกสามศอกขวาง “ร่าง พรบ.” เปลี่ยนคำนำหน้าบุคคลเพศที่ ๓. ค้นเมื่อ ๑๐ ตุลาคม ๒๕๖๕, จาก www.parliament.go.th/new/new_detail.php?prid=104565
- เทิดเกียรติคุณฯ แสงมณีจิรนนเดชา และ รัตพงษ์ สอนสุภาพ. (๒๕๖๒). ความเสมอภาคของกลุ่มผู้มีความหลากหลายทางเพศต่อการสมรสและรับรองบุตรในประเทศไทย: ในมุมมองของนักวิชาการและนักเคลื่อนไหวทางสังคม. บทความวิชาการ วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์ ๕(๒).
- ไทยรัฐ. (๒๕๖๐). สิทธิมนุษยชนในคนข้ามเพศ. ค้นเมื่อ ๑๐ ตุลาคม ๒๕๖๕, จาก <https://www.thairath.co.th/content/107077๙>
- ธเนศวร กาญจธีรานนท์. (๒๕๕๙). สิทธิมนุษยชนของบุคคล. ศูนย์วิจัยโรคเอดส์ สภากาชาดไทย. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มติชน.
- ธัญพร บัวทอง. (๒๕๖๐). ครอบครัวหลากหลายทางเพศ ความหวังถึง กม.แต่งงานเพศเดียวกันในไทย. ค้นเมื่อ ๑๐ ตุลาคม ๒๕๖๕, จาก <https://www.bbc.com/thai/thailand-40465๙85>
- นุชเนตร กาฬสมทร์ และพิทักษ์ ศิริวงศ์. (๒๕๖๐). กระบวนการสร้างอัตลักษณ์ทางเพศของกลุ่มชายรักชาย: กรณีศึกษานักศึกษาสาขาการโรงแรมและการท่องเที่ยว. วารสารวิจัยมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย, ๙(๑), ๕๖-๖๗.
- น้ำทิพย์ วิภาวิน. (๒๕๕๘). เครือข่ายสังคมในสังคมเครือข่าย. ว. วิจัยสมาคมห้องสมุดฯ. ๘(๒) ก.ค.-ธ.ค. ๒๕๕๘
- ประภาพรณ วงศาโรจน์. (๒๕๓๒). การพัฒนาเอกลักษณ์รักร่วมเพศในหมู่วัยรุ่น. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ประหยัด จตุพรพิทักษกุล. (๒๕๓๘). “เครือข่ายการเรียนรู้ การศึกษานอกโรงเรียนเพื่อการพึ่งพาตนเองของชุมชน”. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- พิมพ์ชนก เขมพิลา. (๒๕๖๑). LGBTQ คืออะไร สำคัญอย่างไร มหาวิทยาลัยต่างประเทศจัดการกับประเด็นนี้อย่างไร. สืบค้นเมื่อ ๑๐ ตุลาคม ๒๕๖๕, แหล่งอ้างอิง: <https://www.hotcourses.in.th/study-abroadinfo/before-you-leave/what-is-lgbtq/>
- ภัทราภรณ์ จิ่งเลิศศิริ. (๒๕๕๕). สังคมไทยยอมรับความหลากหลายทางเพศจริงหรือ?. ค้นเมื่อ ๑๐ ตุลาคม ๒๕๖๕. จ ๑ ก WWW2.IPSR.MAHIDOL.AC.TH/NEWSLETTER/INDEX.PHP/COMPONENT/CONTENT/ARTICLE/๙๙-POPDEV-VOL35NO1/237-SEXUAL-DIVERSITY.HTML
- ภาณพ มีชำนาญ. (๒๕๕๖). สภาพปัญหาความเสียเปรียบของความหลากหลายทางเพศอันเนื่องมาจากการไม่มีกฎหมายรับรองการสมรสในประเทศไทย. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

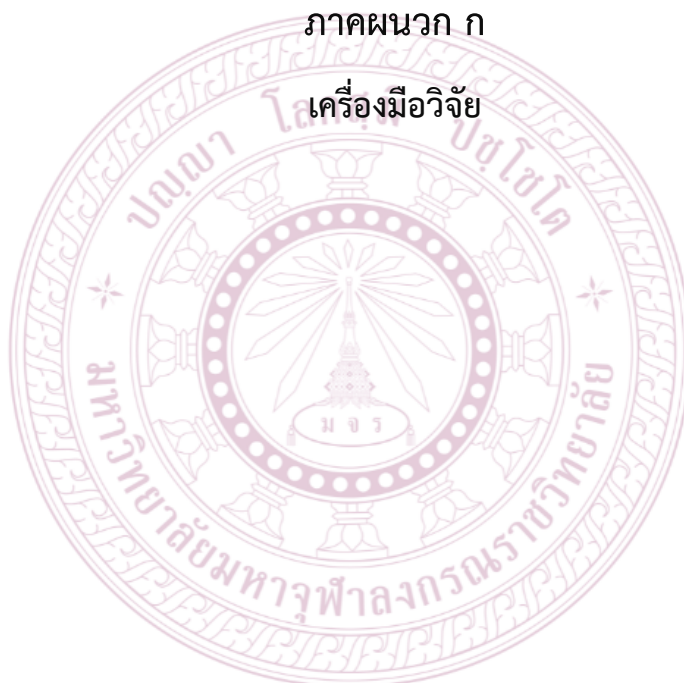
- รังสิมา วิวัฒน์วงศ์วนา. (๒๕๖๐). เพศวิถีกับการสร้างอัตลักษณ์ในพื้นที่โรงเรียน. ในการประชุมวิชาการเสนอผลงานวิจัยบัณฑิตศึกษาระดับชาติและนานาชาติ ๒๕๖๐. ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- “รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐”, ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม ๑๒๔ ตอนที่ ๔๗ก, ๒๔ สิงหาคม ๒๕๕๐, หน้า ๑-๑๒๗.
- รุจเรขา วิทยาทนกุล. (๒๕๕๗). การพัฒนาแบบจำลองเครือข่ายสังคมเพื่อการเพิ่มผลผลิตงานวิจัยในมหาวิทยาลัย วิจัยไทย. ดุษฎีนิพนธ์หลักสูตรสารสนเทศศาสตร์ สาขาวิชาศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ฤตยา อาชวนิจกุล. (๒๕๕๘). ขบวนการประชาสังคมไทย: ความเคลื่อนไหวภาคพลเมือง. กรุงเทพฯ: โสภณการพิมพ์.
- วรธร เลิศรัตน์. (๒๕๖๕). อ่านปัญหาในชีวิตและแรงบันดาลใจสนับสนุนสิทธิ LGBTQ+ จากผลสำรวจเยาวชนของคิด for คิดส์. สืบค้นเมื่อ ๑๐ ตุลาคม ๒๕๖๕, แหล่งอ้างอิง: <https://www.the101.world/lgbtq-life-in-youthsurvey2022/>
- ลิตาภรณ์ ส่งสัมพันธ์. (๒๕๕๐). เมื่อผู้หญิงคิดจะมีหมวด: การต่อสู้ “ความจริง” ของเรื่องเพศในสภาผู้แทนราษฎร. กรุงเทพฯ: โครงการจัดพิมพ์คบไฟ.
- สรวิทย์ ขาวมาก. (๒๕๕๖). “Transpinay” การใช้ความหมายการเป็นผู้หญิงข้ามเพศฟิลิปปินส์ที่พิมพ์ Bangkok : Thammasat University
- สิทธิพันธ์ บุญญาภิสมภาร. (๒๕๕๑). แม่รับได้: การยอมรับของครอบครัวที่มีลูกเป็นบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศ. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์เจริญดีการพิมพ์.
- สิทธิพันธ์ บุญญาภิสมภาร และคณะ. (๒๕๕๑). ชีวิต ตัวตน และเรื่องเพศของสาว. มูลนิธิสร้างความรู้เข้าใจเรื่องสุขภาพผู้หญิง. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์เดือนตุลา.
- สิริวิมล พยัฒณี. (๒๕๖๐). ความไม่เท่าเทียมในสิทธิกับกลุ่มคนที่มีความหลากหลายทางเพศ. เอกสารประกอบการประชุมวิชาการ (Proceedings). การสัมมนาเครือข่ายนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา สาขาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา ครั้งที่ ๑๖ ประจำปีการศึกษา ๒๕๕๙ ระหว่างวันที่ ๒๙ - ๓๐ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๖๐: ๙๐๓ - ๙๑๔.
- สุขมา อรุณจิต. (๒๕๖๕). ความรุนแรงทางเพศ: บทสะท้อนความไม่เสมอภาคระหว่างเพศ. รายงานสืบเนื่องการสัมมนาวิชาการเนื่องในโอกาสการสถาปนาคณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มธ. ปีที่ ๖๕.
- สุภัทรา เพียรดี. (๒๕๖๒). ความสัมพันธ์ระหว่างการแสดง อัตลักษณ์ทางเพศของกลุ่มผู้มีความหลากหลายทางเพศ (LGBT) ต่อความมุ่งมั่นทุ่มเทในงาน (Passion) และบรรยากาศองค์การ (Organization Climate) สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ (มีนาคม)
- สุรพงษ์ โสธนะเสถียร และ พงณา รูปแก้ว. (๒๕๕๙). การสื่อสารเพื่อการจัดการองค์การเกย์ในประเทศไทย. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.
- สุริชัย หวันแก้ว. (๒๕๕๐). คนชายขอบ: จากความคิดสู่ความจริง. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- สุไลพร ชลวิไล. (๒๕๕๐). เพศไม่นิ่ง: ตัวตนเพศภาวะ เพศวิถี ในมิติสุขภาพ. โครงการจัดตั้ง
สำนักงานศึกษาธิการนโยบายสาธารณสุขสวัสดิการและสังคม คณะสังคมศาสตร์และ
มนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล.
- เสกสรร สายสีสอด, ดศพร เกิดทิม, ปริญชัย จำปาศักดิ์, ลลิตา ศรีตะหา, พลอยชมพู บุญมา และ
ภาณุรักษ์ อุตราช. (๒๕๖๔). การศึกษาพฤติกรรมการดำรงชีวิต (Life styles) และความ
พึงพอใจในการดำรงชีวิตของกลุ่ม LGBTQ+ ในจังหวัดอุดรธานี.
วารสารวิทยาการจัดการ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม. ๓(๑)
January-April ๒๐๒๑.
- สำนักงานคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการ.เอกสารบที่ ๒ แนวคิดที่เกี่ยวข้อง. แหล่งที่มา
<http://www.oic.go.th/FILEWEB/CABIWEBSITE/DRAWER01/GENERAL/DATA0000/000000130.PDF> สืบค้นเมื่อ ๑๐ ตุลาคม ๒๕๖๕
- อรทัย หุจรินวนิช. (๒๕๔๔). กระบวนการเปิดเผยตนเองของบุคคลที่เป็นรักร่วมเพศ.
โครงการจัดตั้งสำนักงานศึกษาธิการนโยบายสาธารณสุขสวัสดิการและสังคม คณะ
สังคมศาสตร์ และ มนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล.
- อคิน รพีพัฒน์, ม.ร.ว. (๒๕๕๓). คู่มือการวิจัยเชิงคุณภาพเพื่องานพัฒนา. ขอนแก่น:
สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- อิทธิพล ปรีดีประสงศ์. (๒๕๕๒). ประเภทของเครือข่ายสังคมออนไลน์.
สืบค้นเมื่อวันที่ ๑๐ ตุลาคม ๒๕๖๕, แหล่งที่มา
<http://gotoknow.org/blog/virtualcommunitymanagement/28846๙>
- อุดมศิลป์ ศรีแสงนาม. (๒๕๒๕). เพศศึกษาประสาวิยรุ่น ในคู่มือวิทยากรเรื่องเพศศึกษาของสมาคม
วางแผนครอบครัวแห่งประเทศไทย. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- Chunglertsiri, P. (๒๐๑๒). Can Thai society accept gender diversity? Retrieved on
1st March 201๙,
fromWWW2.IPSR.MAHIDOL.AC.TH/NEWSLETTER/INDEX.PHP/COMPONENT/C
ONTENT/ARTICLE/๙๙-POPDEV-VOL35NO1/237-SEXUAL-
DIVERSITY.HTML.(inThai)
- Costa, L. & Matzner, A. (๒๐๐๗). Personal Narratives of Thailand's Tjransgendered
Youth. TheHaworth Press. New York.
- Dijk, J.V. (2006). The network society. London: SAGE Publications. pp.25-26
- Godwin, J. (๒๐๑๐). Legal environments, human rights and HIV responses among
men who have sex with men and transgender people in Asia and the
Pacific. UNDP, APCOM.
- Hatchel, T., Espelage, D. L., & Huang, Y. (๒๐๑๘). Sexual harassment victimization,
school belonging, and depressive symptoms among LGBTQ adolescents:
Temporal insights. American Journal of Orthopsychiatry, ๘๘(๔), ๔๒๒-๔๓๐.

- Health, Empowerment, Rights & Accountability (HERA). (෧෯෯෯). Rights and needs: rethinking the connections in debates over reproductive and sexual rights. Health and human rights, ෧(෧): ෧෦ - ෧෯.
- HIVOS. (෨෦෦෦). Asia and Pacific Youth Voices Consultations. Bangkok
- Jackson, R. B. (෨෦෦෦). The vertical distribution of soil organic carbon and its relation to climate and vegetation. Ecological applications, ෧෦(෦): ෧෦෦෦ - ෧෦෦෦.
- Kirby, E. L. (෨෦෦෦). Helping you make room in your life for your needs”: When organizations appropriate family roles. Communication Monographs, ෧෦(෦): ෧෦෦෦ - ෧෦෦෦.
- Marin, A. and Wellman, B. (෨෦෦෦). Social network analysis: An introduction. In John Scott and Peter J. Carrington (Eds.) The SAGE Handbook of social network analysis (pp.෧෦-෧෦). London: SAGE Publications
- Miller, A. (෨෦෦෦). Subset selection in regression. New York: CRC Press
- Noknoi, C. & Wutthirong, P. (෨෦෦෦). Workforce Diversity: Sexual Orientation Discrimination in Thailand. International Journal of Diversity in Organizations, Communities & Nations, ෦(෦): ෧෦෦෦ - ෧෦෦෦.
- Rothschild, B. (෨෦෦෦). **The body remembers: The psychophysiology of trauma and trauma treatment.** New York: Norton & Company.
- Stroud. (෨෦෦෦). Social Networking: An age neutral Commodity-social Networking Becomes a Mature Web Application. Journal of Direct, Data and Digital marketing practice ෦(෦): ෧෦෦෦-෧෦෦෦
- Wasserman, S. and Faust, K. (෧෯෯෯). Social Network Analysis : Methods and Applications. Cambridge: Cambridge University Press
- Winter, K. (෨෦෦෦). Gender Madness in American Psychiatry Essays from the Struggles for Dignity. GID Reform Advocates.
- Winter, S. (෨෦෦෦). Lost in Transition: Transgender people, Rights and HIV Vulnerability in the Asia Pacific Region. UNDP

ภาคผนวก ก

เครื่องมือวิจัย

หนังสือแสดงเจตนายินยอมเข้าร่วมวิจัย (Informed Consent)
รับรองโดยคณะกรรมการพิจารณาโครงการวิจัย สถาบันวิจัยพุทธศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

โครงการวิจัย เรื่อง การลดความเหลื่อมล้ำ: การวิจัยและพัฒนาการแก้ไขปัญหาเชิงโครงสร้างในกลุ่มเพศทางเลือกของสังคมตามแนววิถีพุทธ

Reducing inequality: research and development to solve structural problems among LGBTQ+ people in Buddhist society.

วันที่ลงนาม.....

ก่อนที่จะลงนามในใบยินยอมให้ทำการวิจัยนี้ ข้าพเจ้าได้รับการอธิบายจากคณะผู้วิจัยถึงวัตถุประสงค์ของการวิจัย วิธีการวิจัย อันตราย รวมทั้งประโยชน์ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการวิจัยอย่างละเอียด และมีความเข้าใจดีแล้ว

คณะผู้วิจัยรับรองว่าจะตอบคำถามที่ข้าพเจ้าสงสัยด้วยความเต็มใจ จะไม่ปิดบังซ่อนเร้น จนข้าพเจ้าพอใจ ข้าพเจ้าเข้าร่วมในโครงการวิจัยนี้ด้วยความสมัครใจ โดยปราศจากการบังคับหรือชักจูง ข้าพเจ้ามีสิทธิที่จะบอกเลิกการเข้าร่วมในโครงการวิจัยเมื่อใดก็ได้ และการบอกเลิกนี้จะไม่ผลต่อข้าพเจ้า จะพึงได้รับในปัจจุบันและในอนาคต

คณะผู้วิจัยรับรองว่าจะเก็บข้อมูลเกี่ยวกับตัวข้าพเจ้าเป็นความลับ และจะเปิดเผยเฉพาะในของสรุปผลการวิจัยโดยไม่มีการระบุชื่อนามสกุลของข้าพเจ้า การเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับตัวข้าพเจ้าต่อหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง จะกระทำด้วยเหตุผลทางวิชาการเท่านั้น

คณะผู้วิจัยรับรองว่าหากเกิดอันตรายใด ๆ จากการวิจัย ข้าพเจ้าจะได้รับการรักษาพยาบาล ตามที่ระบุในเอกสารชี้แจงข้อมูลแก่ผู้เข้าร่วมโครงการวิจัย

ข้าพเจ้าจะได้รับเอกสารชี้แจงและหนังสือยินยอมที่มีข้อความเดียวกันกับที่คณะผู้วิจัยเก็บไว้ เป็นส่วนตัว ข้าพเจ้า ๑ ชุด

ข้าพเจ้าได้รับทราบข้อความข้างต้นแล้ว มีความเข้าใจดีทุกประการ และลงนามในใบยินยอมด้วยความเต็มใจ

ลงชื่อ.....ผู้เข้าร่วมโครงการวิจัย
 (.....ชื่อ-นามสกุล ตัวบรรจง)
 ลงชื่อ.....ผู้ดำเนินโครงการวิจัย
 (.....ชื่อ-นามสกุล ตัวบรรจง)
 ลงชื่อ.....พยาน
 (.....ชื่อ-นามสกุล ตัวบรรจง)
 ลงชื่อ.....พยาน
 (.....ชื่อ-นามสกุล ตัวบรรจง)

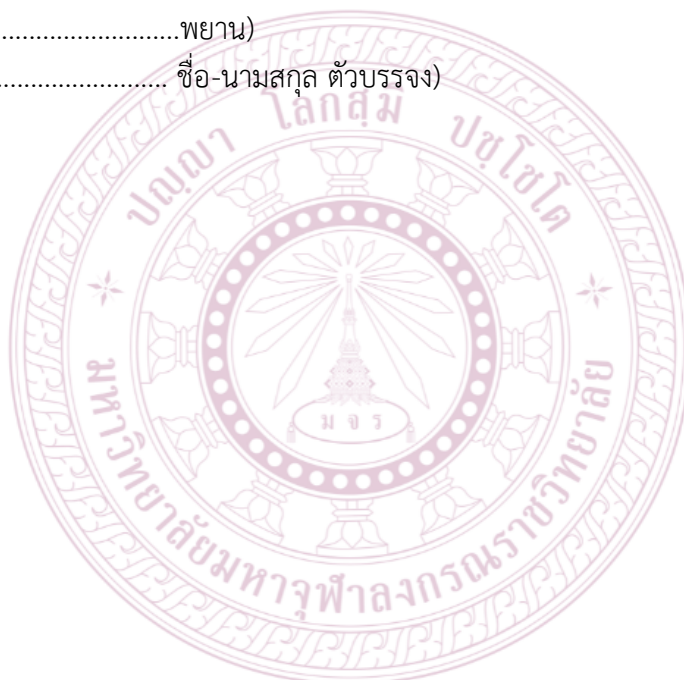
ในกรณีที่ผู้เข้าร่วมในโครงการวิจัย อายุต่ำกว่า 18 ปี/ไม่สามารถตัดสินใจได้ด้วยตนเอง และไม่สามารถลงลายชื่อด้วยตนเอง

ข้าพเจ้า.....ในฐานะเป็น.....(ผู้แทนโดยชอบธรรมตาม
กฎหมาย/ผู้ปกครอง/บิดา-มารดา/สามี-ภรรยา) ของ.....อนุญาต
ให้.....เข้าร่วมในโครงการวิจัยในครั้งนี้

ลงชื่อ.....ผู้แทนโดยชอบธรรมตามกฎหมาย/ผู้ปกครอง/บิดา-มารดาสามี-
ภรรยา)

ลงชื่อ.....พยาน)
(.....ชื่อ-นามสกุล ตัวบรรจง)

ลงชื่อ.....พยาน)
(.....ชื่อ-นามสกุล ตัวบรรจง)

เอกสารชี้แจงข้อมูลแก่ผู้เข้าร่วมโครงการวิจัย (Participant information sheet)

ชื่อโครงการวิจัย

การลดความเหลื่อมล้ำ: การวิจัยและพัฒนาการแก้ไขปัญหาเชิงโครงสร้างในกลุ่มเพศทางเลือกของสังคมตามแนววิถีพุทธ

Reducing inequality: research and development to solve structural problems among LGBTQ+ people in Buddhist society.

วันที่ชี้แจง

ชื่อที่ทำงานของผู้วิจัย

พระมหาชุตีภัก อภินนโท (แหมทอง)

นายรังสรรค์ วัฒนาชัยวนิช

ผศ.ดร.เบญจมาศ สุขสถิตย์

ผศ.ดร.ชั้นทอง วัฒนประดิษฐ์

ผศ.ดร.ไชยสิทธิ์ อุดมโซคนามอ่อน

ดร.ขวัญชนก เหล่าสุนทร

สถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ อาคารหอสมุดและเทคโนโลยีสารสนเทศ ชั้น ๓ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย อยุธยาโทร: ๐๓๕-๒๔๘-๐๗๒ ภายใน ๘๐๗๒

ที่ปรึกษาโครงการวิจัย

ผศ.ดร.อัศรเดช พรหมศิลป์

ผู้ให้ทุนวิจัย

ท่านได้รับการเชิญชวนให้เข้าร่วมโครงการวิจัยนี้ แต่ก่อนที่ท่านจะตกลงใจเข้าร่วมหรือไม่ โปรดอ่านข้อความในเอกสารนี้ทั้งหมด เพื่อให้ทราบว่า เหตุใดท่านได้รับเชิญให้เข้าร่วมในโครงการวิจัยนี้ โครงการวิจัยนี้เพื่ออะไร หากท่านเข้าร่วมโครงการวิจัยนี้ ท่านจะต้องทำอะไรบ้าง รวมทั้งข้อดีและข้อเสีย อาจเกิดขึ้นในระหว่างการศึกษาวิจัย

ในเอกสารนี้ อาจมีข้อความที่ท่านอ่านแล้วยังไม่เข้าใจ โปรดสอบถามคณะผู้วิจัยหรือผู้ช่วยผู้วิจัยที่ทำโครงการนี้ เพื่อให้อธิบายจนกว่าท่านจะเข้าใจ ท่านจะได้รับเอกสารนี้ ๑ ชุด กลับไปอ่านที่บ้านเพื่อปรึกษาหารือกับผู้ปกครอง ญาติพี่น้อง เพื่อน หรือแพทย์ที่ท่านรู้จัก ให้ช่วยตัดสินใจว่าควรเข้าร่วมโครงการวิจัยนี้หรือไม่ การเข้าร่วมในโครงการวิจัยนี้จะต้องเป็น **ความสมัครใจ** ของท่าน ไม่มีการบังคับหรือชักจูง ถึงแม้ท่านจะไม่เข้าร่วมในโครงการวิจัย ท่านก็จะปฏิบัติตามกิจวัตรประจำวันตามปกติ การไม่เข้าร่วมหรือถอนตัวจากโครงการวิจัยนี้ จะไม่มีผลกระทบต่อผลการศึกษาศึกษาของท่านแต่อย่างใด

โปรดอย่าลงลายมือชื่อของท่านในเอกสารนี้จนกว่าท่านจะแน่ใจว่ามีความประสงค์จะเข้าร่วมในโครงการวิจัยนี้ คำว่า “ท่าน” ในเอกสารนี้ หมายถึง ผู้เข้าร่วมโครงการวิจัยในฐานะอาสาสมัครในโครงการวิจัยนี้ หากท่านเป็นผู้แทนโดยชอบธรรมตามกฎหมายของผู้ที่จะเข้าร่วมโครงการวิจัย และลงนามแทนในเอกสารนี้ โปรดเข้าใจว่า “ท่าน” ในเอกสารนี้หมายถึง ผู้เข้าร่วมในโครงการวิจัยเท่านั้น

โครงการวิจัยนี้มีที่มาอย่างไร และวัตถุประสงค์ของโครงการวิจัย

เมื่อกล่าวถึงแนวคิดเกี่ยวกับสิทธิทางเพศ (Sexual Rights) ได้มีนักวิชาการหลายท่านได้ให้นิยามไว้มากมาย อย่างเช่น สิทธิทางเพศเป็นส่วนหนึ่งของการต่อสู้ เพื่อสิทธิมนุษยชนมาช้านาน⁸⁶ โดยที่สิทธิทางเพศ หมายถึง สิทธิในการใช้ชีวิตด้วยเพศวิถีหนึ่ง ๆ ที่ปราศจากความรุนแรง การเลือกปฏิบัติและการบังคับด้วยกำลัง โดยมีพื้นฐานบนความเท่าเทียม ความเคารพ และเป็นธรรม⁸⁷ สิทธิทางเพศถือเป็นสิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐานที่ได้รับการประกาศเมื่อ พ.ศ. ๒๕๓๗ ณ เมืองวาเลนเซีย ประเทศสเปน ซึ่งโดยคำจำกัดความแล้วครอบคลุมแนวคิดเรื่องเพศวิถีในฐานะที่เป็นคุณลักษณะของมนุษย์ทุกคน ไม่ว่าจะเป็นคนรักต่างเพศหรือคนรักเพศเดียวกัน คนแก่หรือคนหนุ่มในทุกรัฐ ทุกวัฒนธรรม และทุกศาสนา รวมถึงสิทธิที่จะได้มาซึ่งอิสรภาพทางเพศ สิทธิในการแสดงออกทางเพศ และสิทธิในความพึงพอใจทางเพศ อย่างไรก็ตามในปัจจุบัน “สิทธิทางเพศ” มักจะถูกใช้เพื่อระบุถึงการเรียกร้องสิทธิเฉพาะสำหรับอัตลักษณ์หรือพฤติกรรมทางเพศของผู้มีความหลากหลายทางเพศเท่านั้น ทั้งนี้เพราะกรอบความเชื่อเรื่องเพศยอมรับการร่วมเพศและเพศสัมพันธ์เพื่อการสืบเผ่าพันธุ์มนุษย์ รูปแบบของเรื่องเพศที่สังคมเห็นว่าถูกต้องชอบธรรมจึงจำกัดอยู่เฉพาะการมีเพศสัมพันธ์ระหว่างเพศชายกับเพศหญิงในสถาบันการแต่งงานในระบบผัวเดียว⁸⁸ จะเห็นได้ว่าการให้คำนิยาม “สิทธิทางเพศ” ของ HERA รวมความหมายเอาไว้มากมายแต่สิ่งสำคัญคือ ทุกมิติของคำนิยามข้างต้นนั้นสอดคล้องโดยตรงกับปัญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน ซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญในการรับรองการคุ้มครองสิทธิต่าง ๆ⁸⁹ ในปัจจุบันความเหลื่อมล้ำ คือ ความไม่เท่าเทียมกันระหว่างผู้ที่มีโอกาสกับผู้ขาดโอกาส โดยเฉพาะโอกาสในการเข้าถึง โอกาสในการต่อรอง หรือการเข้าถึงถึงทรัพยากรของทางภาครัฐ หรือการเข้ารับบริการจากทางภาครัฐ อีกทั้งยังหมายรวมถึงมิติมุมมองที่ส่งผลให้เกิดการประทุปฏิบัติต่อกันและกันในสังคมบนพื้นฐานแห่งความแตกต่างหลากหลายหรือความไม่เท่าเทียม ซึ่งจะต้องน้อมนำหลักธรรมในทางพระพุทธศาสนาเข้าไปแทรกซึมหรือเชื่อมประสานในช่องว่าง เพื่อให้การอยู่ร่วมกันในชุมชนและสังคมเป็นไปด้วยความเสมอภาค เท่าเทียม หรืออยู่ร่วมกันอย่างไร้ข้อกังขา ตลอดจนทำให้สังคมมีความยั่งยืนและยอมรับความแตกต่างที่หลากหลาย นำไปสู่การพัฒนานโยบายสาธารณะและพัฒนานวัตกรรมเพื่อสังคม รวมทั้งสร้างกลไกการแก้ปัญหาอย่างเป็นรูปธรรม

กลุ่มเพศทางเลือก LGBTQ เป็นคำที่หมายถึงกลุ่มเพศทางเลือก ไม่ว่าจะเป็นเลสเบี้ยน เกย์ไบ เช็กชวล ทรานเจนเดอร์ เคียวรี่ ที่ไม่ใช่กลุ่มเพศตามเพศสภาพหรือ Cisgender (เช่น ผู้หญิงที่เป็นผู้หญิงทั้งกายและใจไม่ได้อยากเป็นผู้ชายหรือเพศอื่นๆ) โดยบางคนก็เรียก LGBT บ้าง บางคนก็เรียก LGBTQ หรือLGBTQA ก็มี แต่โดยรวมแล้วก็หมายถึงกลุ่มคนเพศทางเลือกนั่นเอง โดยตัวอักษรเหล่านี้ก็ย่อมาจากสมาชิกในกลุ่ม คือLesbian เลสเบี้ยน หรือว่าผู้หญิงที่ชอบผู้หญิงด้วยกัน Gay เกย์ คือผู้ชายที่ชอบผู้ชาย แต่บางคนก็กล่าวรวมว่าคือคนที่ชอบเพศเดียวกัน (homosexual) Bisexual คนที่ชอบทั้งผู้ชายและผู้หญิง (สังเกตว่า Bi หมายถึง ๒ นั่นเอง) Transgender คนข้ามเพศ คือผู้หญิงที่มีจิตใจเป็นผู้ชาย ผู้ชายที่มีจิตใจเป็นผู้หญิง เรียกสั้นๆ ว่าทรานส์Queer เคียวรี่เป็นการเรียกกว้างๆ หมายถึงกลุ่มคนที่ไม่ได้มีเพศตามฉบับ

⁸⁶ Rothschild, B. (๒๐๐๐). *The body remembers: The psychophysiology of trauma and trauma treatment*. New York: Norton & Company.

⁸⁷ ฤตยา อาชวนิจกุล. (๒๕๔๘). *ขบวนการประชาสังคมไทย: ความเคลื่อนไหวภาคพลเมือง*. กรุงเทพฯ: โสภณการพิมพ์.

⁸⁸ ชลิตาภรณ์ ส่งสัมพันธ์. (๒๕๕๐). *เมื่อผู้หญิงคิดจะมีทนาย: การต่อสู้ “ความจริง” ของเรื่องเพศในสภาผู้แทนราษฎร*. กรุงเทพฯ: โครงการจัดพิมพ์คบไฟ.

⁸⁹ เทิดเกียรติภณช์ แสงมณีจิรนนธดา และ รัตพงษ์ สอนสุภาพ. (๒๕๖๒). *ความเสมอภาคของกลุ่มผู้มีความหลากหลายทางเพศต่อการสมรสและรับรองบุตรในประเทศไทย: ในมุมมองของนักวิชาการและนักเคลื่อนไหวทางสังคม*. บทความวิชาการ วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์ ๕(๒).

สังคมทั่วไป ไม่จำกัดกรอบ⁹⁰ซึ่งในปัจจุบันสังคมไทยนั้น ยังมีการปิดกั้นและไม่ได้เปิดยอมรับอย่างเต็มที่ ในขณะที่ประเทศไทยได้รับการยอมรับจากนานาชาติว่าเป็นดินแดนที่ยอมรับความแตกต่างและความหลากหลาย แต่จากการสำรวจแสดงให้เห็นว่า ชีวิตของกลุ่มบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศ (LGBTQ) ในประเทศไทยยังคงถูกจำกัดสิทธิในการแสดงออกทางเพศด้วยวิธีการเลือกปฏิบัติ โดยมีการควบคุมการแสดงออกทางเพศอยู่ ๒ รูปแบบ ได้แก่ ๑) การควบคุมอย่างเป็นทางการ คือ การควบคุมที่มีกฎหมายเข้ามารองรับ ซึ่งจะเห็นได้จากที่กลุ่ม LGBTQ ได้ออกมาเรียกร้องสิทธิสมรสเท่าเทียม โดยการเรียกร้องให้แก้ไขกฎหมายสมรส เพราะเป็นส่วนหนึ่งของการแบ่งแยกความไม่เสมอภาคของรักต่างเพศกับกลุ่ม LGBTQ ออกจากกัน ๒) การควบคุมอย่างไม่เป็นทางการ คือ การที่คนในสังคมเป็นผู้ควบคุม โดยวิธีการอย่างไม่เป็นทางการ มีหลากหลายวิธีด้วยกัน ตั้งแต่การนินทาว่าร้าย การถูกระรานและการกลั่นแกล้ง ซึ่งการกระทำเหล่านี้ล้วนแล้วแต่สภาพแวดล้อมของสังคมนั้น ๆ นอกจากนี้การสำรวจยังแสดงให้เห็นว่า สังคมไทยยังมีความเชื่อและทัศนคติในด้านลบต่อกลุ่มผู้ที่มีความหลากหลายทางเพศ ทำให้เกิดเป็นอุปสรรคสำคัญที่ทำให้กลุ่มผู้มีความหลากหลายทางเพศไม่สามารถแสดงและพัฒนาศักยภาพได้อย่างเต็มที่ ซึ่งปัจจัยของความเชื่อและทัศนคติด้านลบที่กล่าวมานั้นมาจาก ๓ ปัจจัยหลัก ได้แก่ ๑) ครอบครัว เกิดจากการถูกเลือกปฏิบัติจากคนในครอบครัว ทั้งทางวาจา คำพูด การถูกครอบครัวกำหนดกฎเกณฑ์ให้แต่งงานกับเพศตรงข้ามเท่านั้น ทำให้ผู้ที่แตกต่างทางเพศนั้นไม่กล้าเปิดเผยตัวตนที่แท้จริงต่อครอบครัว ๒) เพื่อน ซึ่งได้แก่การถูกโจมตีด้วยคำพูด รวมถึงการโดนคุกคามทางเพศด้วย ๓) สถานที่ทำงาน การถูกเลือกปฏิบัติให้ถูกจำกัดโอกาสในการทำงานเนื่องจากคิดว่ากลุ่มผู้ที่มีความหลากหลายทางเพศนั้นไม่มีศักยภาพมากพอและอาจทำให้องค์กรนั้นเสียภาพลักษณ์ได้

โดยที่กลุ่มเพศหลากหลายไม่สามารถเข้าถึงบริการสวัสดิการสังคม สะท้อนถึงความจำกัดของงานพัฒนาสังคมและสวัสดิการสังคมของประเทศไทยยังก้าวไปไม่ถึงการกำหนดเป้าหมายความมั่นคงของมนุษย์อย่างทั่วถึงและครอบคลุมประชากรทุกกลุ่ม จนเกิดเป็นกลุ่มชายขอบในสังคมไทย เพศหลากหลายในฐานะเป็นกลุ่มชายขอบทางเพศและเป็นหนึ่งในพลเมืองของรัฐนั้น รัฐไทยจำเป็นต้องคุ้มครองภายใต้รัฐธรรมนูญ ที่ระบุในมาตรา ๓๐ ว่า “การเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคลเพราะเหตุแห่งความต่างในเรื่องถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ ภาษา เพศ อายุ ความพิการ สภาพทางกายหรือสุขภาพ สถานะของบุคคล ฐานะทางเศรษฐกิจหรือสังคม ความเชื่อทางศาสนา การศึกษาอบรม หรือความคิดเห็น ต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญจะกระทำมิได้” ซึ่งคำว่า “เพศ” ที่ปรากฏในรัฐธรรมนูญนั้นได้มีบันทึกเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญว่ารวมถึงกลุ่มบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศไว้ด้วย แต่ในทางปฏิบัติภาครัฐกลับไม่มีการสำรวจประชากรเพศหลากหลายหรือไม่มีฐานข้อมูลฐานประชากรที่แน่ชัด รวมถึงการไม่มีนโยบายจากทางภาครัฐในการสนับสนุน คุ้มครองและรองรับสถานภาพทางเพศด้วย⁹¹การละเมิดสิทธิของความเป็นมนุษย์ในกลุ่มเพศหลากหลายเกิดขึ้นในลักษณะต่างๆ ทั้งการกดขี่ การผลิตซ้ำและการตีตราให้มีพื้นที่ทางสังคมที่จำกัด การเลือกรับรู้ของสังคมที่มองว่าเพศหลากหลายควรดำเนินชีวิตให้เป็นไปตามบรรทัดฐานสังคมจนจำกัดวิถีชีวิตให้มีความคับแคบไปตามค่านิยมทางสังคมที่คาดหวัง นอกจากนี้ยังพบว่า มีการมองในลักษณะภาพเหมารวมเชิงลบถือเป็นการเลือกปฏิบัติในระดับทัศนคติ ที่ผ่านมารอบหลักแห่งสิทธิ

⁹⁰พิมพ์ชนก เขมพิลา. (๒๕๖๑). LGBTQ คืออะไร สำคัญอย่างไร มหาวิทยาลัยต่างประเทศจัดการกับประเด็นนี้อย่างไร. สืบค้นเมื่อ ๑๐ ตุลาคม ๒๕๖๕, แหล่งอ้างอิง: <https://www.hotcourses.in.th/study-abroadinfo/before-you-leave/what-is-lgbtq/>.

⁹¹รัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐ มีการลงบันทึกเจตนารมณ์เอาไว้ในมาตรา ๓๐ วรรค ๓ ว่า การเลือกปฏิบัติเพราะเหตุแห่งเพศ จะกระทำมิได้ โดยได้อธิบายคำว่าเพศไว้ดังนี้ “ความแตกต่างเรื่องเพศ นอกจากหมายถึงความแตกต่างระหว่างชายหรือหญิงแล้ว ยังหมายรวมถึง ความแตกต่างของบุคคลที่มีอัตลักษณ์ทางเพศ (sexual identity) หรือเพศสภาพ (gender) หรือ ความหลากหลายทางเพศ (sexual diversity) แตกต่างจากเพศที่ผู้นั้นถือกำเนิดอยู่ด้วย จึงไม่ได้บัญญัติ คำดังกล่าวข้างต้นไว้ในมาตรา ๓๐ เนื่องจากคำว่า “เพศ” ได้หมายความว่ารวมถึงคำดังกล่าวอยู่แล้ว และจะไม่เลือกปฏิบัติต่อบุคคลนั้นๆ

มนุษยชนถูกระบุให้รับรองและคุ้มครองเฉพาะสิทธิในเรื่องของสิทธิพลเมือง เฉพาะคนในรัฐของประเทศชาตินั้น ๆ ต่อมาก็มีการพัฒนาการของสิทธิมนุษยชนที่ถูกตีความในเรื่องสิทธิทางสังคม สิทธิทางเศรษฐกิจ และสิทธิทางด้านวัฒนธรรม การขยายความดังกล่าวทำให้เกิดการขยายขอบเขตให้ครอบคลุมคนที่ถูกทำให้เป็นคนชายขอบ ไม่ว่าจะเป็นผู้หญิง เด็กและผู้พิการ รวมถึงผู้ที่มีความหลากหลายทางเพศ ด้วยการขยายความในมิติของสิทธิมนุษยชนจึงทำให้บุคคลที่ถูกทำให้เป็นชายขอบในมิติเพศภาวะได้รับความสนใจในการคุ้มครองมากขึ้น อันเป็นพัฒนาการในเรื่องของสิทธิมนุษยชนในสังคมไทย⁹²

จากบริบทดังกล่าว ทำให้คณะผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาวิจัย การลดความเหลื่อมล้ำ : การวิจัยและพัฒนาการแก้ไขปัญหาเชิงโครงสร้างในกลุ่มเพศทางเลือกของสังคมตามแนววิถีพุทธ ซึ่งมีวัตถุประสงค์ ๓ ข้อ คือ ๑) เพื่อศึกษารูปแบบการลดความเหลื่อมล้ำของกลุ่มเพศทางเลือกในสังคมตามแนววิถีพุทธ ๒) เพื่อพัฒนากลไกการแก้ไขปัญหาเชิงโครงสร้างของกลุ่มเพศทางเลือกในสังคมตามแนววิถีพุทธ และ ๓) เพื่อเสนอแนะแนวทางในการลดความเหลื่อมล้ำเชิงโครงสร้างของกลุ่มเพศทางเลือกในสังคมตามแนววิถีพุทธ ให้กับหน่วยงานภาครัฐ เพื่อกำหนดเป็นนโยบายสาธารณะที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มเพศทางเลือกในสังคม

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- ๑) เพื่อศึกษารูปแบบการลดความเหลื่อมล้ำของกลุ่มเพศทางเลือกในสังคมตามแนววิถีพุทธ
- ๒) เพื่อพัฒนากลไกการแก้ไขปัญหาเชิงโครงสร้างของกลุ่มเพศทางเลือกในสังคมตามแนววิถีพุทธ
- ๓) เพื่อเสนอแนะแนวทางในการลดความเหลื่อมล้ำเชิงโครงสร้างของกลุ่มเพศทางเลือกในสังคมตามแนววิถีพุทธ

ท่านได้รับเชิญให้เข้าร่วมโครงการวิจัยนี้เพราะคุณสมบัติที่เหมาะสมดังต่อไปนี้

เป็นผู้มีความสนใจและสามารถเข้าร่วมกิจกรรมการลดความเหลื่อมล้ำ: การวิจัยและพัฒนาการแก้ไขปัญหาเชิงโครงสร้างในกลุ่มเพศทางเลือกของสังคมตามแนววิถีพุทธได้ อีกทั้งได้อาศัยอยู่ในพื้นที่จังหวัดปัตตานี ยะลา และนราธิวาส

ท่านไม่สามารถเข้าร่วมโครงการวิจัยได้หากท่านมีคุณสมบัติดังต่อไปนี้

ไม่สนใจและไม่สามารถเข้าร่วมกิจกรรมการลดความเหลื่อมล้ำ: การวิจัยและพัฒนาการแก้ไขปัญหาเชิงโครงสร้างในกลุ่มเพศทางเลือกของสังคมตามแนววิถีพุทธได้ อีกทั้งไม่ได้อาศัยอยู่ในพื้นที่จังหวัดปัตตานี ยะลา และนราธิวาส

จะมีการทำโครงการวิจัยนี้ที่ใด และมีจำนวนผู้เข้าร่วมโครงการวิจัยนี้ทั้งสิ้นเท่าไร

โครงการวิจัยนี้จะทำที่ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย และลงพื้นที่ปฏิบัติ ณ จังหวัดปัตตานี ยะลา และนราธิวาส โดยมีผู้เข้าร่วมโครงการฯ ที่เป็นผู้ให้ข้อมูลสำคัญได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญ ผู้ทรงคุณวุฒิ (ระดับจังหวัด หรือ ระดับท้องถิ่น) นักวิชาการ และกลุ่มเพศทางเลือก รวมจำนวน ๕ คน ส่วนกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ กลุ่มเพศทางเลือกในท้องถิ่น โดยการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive Sampling) คือ เป็นกลุ่มเพศทางเลือกในท้องถิ่นที่สนใจในโครงการฯ รวมทั้งหมด ๓๔ คน

⁹²เคท ครึ่งพิบูลย์. (๒๕๖๕). สิทธิเพศหลากหลายในฐานะพลเมืองและความต้องการสวัสดิการสังคมในประเทศกำลังพัฒนา. รายงานสืบเนื่องการสัมมนาวิชาการเนื่องในโอกาสการสถาปนาคณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มธ. ปีที่ ๖๕.

ระยะเวลาที่ท่านจะต้องร่วมโครงการวิจัยและจำนวนครั้งนั้น

ท่านจะได้รับการสอบถามข้อมูลพื้นฐาน และรับคำอธิบายเกี่ยวกับการวิจัย ก่อนการดำเนินการวิจัย รวมกิจกรรมที่ต้องเข้าร่วมทั้งสิ้น จำนวน ๓ ครั้ง

หากท่านเข้าร่วมโครงการวิจัยครั้งนี้ ท่านจะต้องปฏิบัติตามขั้นตอน หรือได้รับการปฏิบัติอย่างไรบ้าง

ตอบแบบสอบถามข้อมูลเบื้องต้น ให้สัมภาษณ์เชิงลึก เข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาศักยภาพของกลุ่มเพศทางเลือก ในเรื่อง “ค่าของตนสร้างคนให้สมดุล” เข้าร่วมการสนทนากลุ่มเฉพาะ และเข้าร่วมการประชุมสัมมนา รวมกิจกรรมที่ต้องเข้าร่วมทั้งสิ้น จำนวน ๓ ครั้ง ซึ่งทางคณะผู้วิจัยจะให้คำชี้แนะและให้คำปรึกษาตลอดโครงการวิจัยนี้

ความไม่สบาย หรือความเสี่ยงต่ออันตรายที่อาจจะได้รับจากกรรมวิธีการวิจัยมีอะไรบ้าง และวิธีการป้องกัน/แก้ไขที่คณะผู้วิจัยเตรียมไว้หากมีเหตุการณ์ดังกล่าวเกิดขึ้น

ไม่มีความเสี่ยงอันตรายที่จะได้รับจากกรรมวิธีการวิจัย

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากโครงการวิจัย

๑) ได้องค์ความรู้จากศึกษารูปแบบการลดความเหลื่อมล้ำของกลุ่มเพศทางเลือกในสังคมตามแนววิถีพุทธจำนวน ๑ ชุด

๒) ได้กลไกการแก้ไขปัญหาเชิงโครงสร้างของกลุ่มเพศทางเลือกในสังคมตามแนววิถีพุทธ ๑ ชุด

๓) นำเสนอแนวทางในการลดความเหลื่อมล้ำเชิงโครงสร้างของกลุ่มเพศทางเลือกในสังคมตามแนววิถีพุทธให้กับหน่วยงานภาครัฐ เพื่อกำหนดเป็นนโยบายสาธารณะที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มเพศทางเลือกในสังคม

ค่าใช้จ่ายที่ผู้เข้าร่วมในโครงการวิจัยจะต้องรับผิดชอบ (ถ้ามี)

ผู้เข้าร่วมในโครงการวิจัยไม่มีค่าใช้จ่ายใด ๆ ทั้งสิ้น

ค่าตอบแทนที่จะได้รับเมื่อเข้าร่วมโครงการวิจัย

มีใบประกาศเกียรติคุณ และสินน้ำใจ มอบให้

หากท่านไม่เข้าร่วมโครงการวิจัยนี้ ท่านมีทางเลือกอื่นอย่างไรบ้าง

ไม่มี

หากเกิดอันตรายที่เกี่ยวข้องกับโครงการวิจัยนี้ จะติดต่อกับใครบ้าง และได้รับการปฏิบัติอย่างไร

หากเกิดอันตรายที่เกี่ยวข้องกับโครงการวิจัยนี้ ท่านสามารถติดต่อกับ

๑) พระมหาสุติภัก อภินนโท (แหมทอง)

สถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ อาคารหอสมุดและเทคโนโลยีสารสนเทศ ชั้น G มหาวิทยาลัย

มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย อยุธยา โทร: ๐๓๕-๒๔๘-๐๗๒ ภายใน ๘๐๗๒

มือถือ : ๐๘๒-๕๖๒-๓๕๔๕

๒) นายรังสรรค์ วัฒนาชัยวนิช

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ปัตตานี

๓๘๐ หมู่ ๖ ซอย ๑๐ ถนนสามัคคีสาย ข ตำบลรูสะมิแล อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี
 ๙๔๐๐๐ เบอร์โทร ๐๙๓-๔๕๐๐๗๑ , ๐๘๕-๗๘๒-๓๐๒๐

หากท่านมีคำถามที่เกี่ยวข้องกับโครงการวิจัย จะถามใคร ระบุชื่อผู้วิจัยหรือผู้วิจัยร่วม

หากท่านมีคำถามที่เกี่ยวข้องกับโครงการวิจัยโปรดสอบถามได้ที่

๑) พระมหาชุตีภัก อภินนโท (แหมทอง)	หัวหน้าโครงการวิจัย
๒) นายรังสรรค์ วัฒนาชัยวนิช	ผู้ร่วมวิจัย
๓) ผศ.ดร.เบญจมาศ สุขสถิตย์	ผู้ร่วมวิจัย
๔) ผศ.ดร.ชั้นทอง วัฒนะประดิษฐ์	ผู้ร่วมวิจัย
๕) ผศ.ดร.ไชยสิทธิ์ อุดมโชคนามอ่อน	ผู้ร่วมวิจัย
๖) ดร.ขวัญชนก เหล่าสุนทร	ผู้ร่วมวิจัย
๗) ผศ.ดร.อัครเดช พรหมกัลป์	ที่ปรึกษาโครงการวิจัย

หากท่านรู้สึกว่าได้รับการปฏิบัติอย่างไม่เป็นธรรมในระหว่างโครงการวิจัยนี้ ท่านอาจแจ้งเรื่องได้ที่

สถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ตำบลลำไทร อำเภอยี่งอ
 จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๑๓๑๗๐ เบอร์โทร. ๐๓๕-๒๔๘-๐๗๓

ข้อมูลส่วนตัวของท่านที่ได้จากโครงการวิจัยครั้งนี้จะถูกนำไปใช้ดังต่อไปนี้

คณะผู้วิจัยจะนำเสนอข้อมูลที่ได้จากโครงการวิจัย เพื่อประโยชน์ทางวิชาการโดยไม่เปิดเผยชื่อนามสกุล ที่อยู่ของผู้เข้าร่วมในโครงการวิจัยทุกคน คณะผู้วิจัยจะเก็บรักษาข้อมูลส่วนตัวและข้อมูลที่ได้จากโครงการวิจัยไว้ในงานวิจัยของ สถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ท่านจะถอนตัวออกจากโครงการวิจัยหลังจากได้ลงนามเข้าร่วมโครงการวิจัยแล้วได้หรือไม่

ท่านสามารถถอนตัวออกจากโครงการวิจัยได้ตลอดเวลาที่ท่านต้องการ โดยจะไม่มีผลเสียใด ๆ เกิดขึ้นหรือท่านอาจถูกขอให้ออกจากโครงการวิจัยเมื่อท่านมีโรคที่มีอาการป่วยเกิดขึ้น ไม่สามารถร่วมกิจกรรมได้

ประเด็นคำถามการสนทนากลุ่ม (Focus Groups)

เรื่อง การลดความเหลื่อมล้ำ: การวิจัยและพัฒนาการแก้ไขปัญหาเชิงโครงสร้าง
ในกลุ่มเพศทางเลือกของสังคมตามแนววิถีพุทธ

คณะผู้วิจัย พระมหาชุตีภัก อภินนโท นายรังสรรค์ วัฒนาชัยวัฒน์ผศ.ดร.เบญจมาศ สุขสถิตย์ผศ.
ดร.ชนทอง วัฒนะประดิษฐ์ผศ.ดร.ไชยสิทธิ์ อุดมโชคนามอ่อนและดร.ขวัญชนก เหล่าสุนทร

คำชี้แจง

ประเด็นในการสนทนากลุ่ม (Focus Groups) นี้เป็นส่วนหนึ่งของโครงการวิจัย เรื่อง “การลดความเหลื่อมล้ำ: การวิจัยและพัฒนาการแก้ไขปัญหาเชิงโครงสร้างในกลุ่มเพศทางเลือกของสังคมตามแนววิถีพุทธ” ประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๖ มีวัตถุประสงค์ของโครงการวิจัยคือ ๑) เพื่อศึกษารูปแบบการลดความเหลื่อมล้ำของกลุ่มเพศทางเลือกในสังคมตามแนววิถีพุทธ ๒) เพื่อพัฒนากลไกการแก้ไขปัญหาเชิงโครงสร้างของกลุ่มเพศทางเลือกในสังคมตามแนววิถีพุทธ และ ๓) เพื่อเสนอแนะแนวทางในการลดความเหลื่อมล้ำเชิงโครงสร้างของกลุ่มเพศทางเลือกในสังคมตามแนววิถีพุทธ ซึ่งผลที่คาดว่าจะได้ คือ ๑) องค์ความรู้จากศึกษารูปแบบการลดความเหลื่อมล้ำของกลุ่มเพศทางเลือกในสังคมตามแนววิถีพุทธจำนวน ๑ ชุด ๒) ได้กลไกการแก้ไขปัญหาเชิงโครงสร้างของกลุ่มเพศทางเลือกในสังคมตามแนววิถีพุทธ ๑ ชุด และ ๓) นำเสนอแนะแนวทางในการลดความเหลื่อมล้ำเชิงโครงสร้างของกลุ่มเพศทางเลือกในสังคมตามแนววิถีพุทธให้กับหน่วยงานภาครัฐ เพื่อกำหนดเป็นนโยบายสาธารณะที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มเพศทางเลือกในสังคม

ทั้งนี้ผู้วิจัยขอความกรุณาจากท่านในการร่วมสนทนากลุ่ม(Focus Groups) อย่างอิสระจะมีวิธีการพัฒนาแก้ไขปัญหาเชิงโครงสร้างในกลุ่มเพศทางเลือกตามแนววิถีพุทธอย่างไร และทำอย่างไรให้บุคคลในพื้นที่ยอมรับกลุ่มเพศทางเลือก ในแต่ละด้านดังต่อไปนี้ กรุณาอธิบายในเชิงพรรณนา

๑. ความเข้าใจในเรื่องของความหลากหลายทางเพศ

- ๑) ท่านคิดว่ากลุ่มเพศทางเลือก LGBTQ+ มีลักษณะอย่างไร กรุณาอธิบาย
- ๒) ท่านคิดว่า สังคมไทยมองกลุ่มเพศทางเลือก LGBTQ+เป็นอย่างไร กรุณาอธิบาย
- ๓) ท่านคิดว่า ต่างประเทศมองกลุ่มเพศทางเลือก LGBTQ+ เป็นอย่างไร กรุณาอธิบาย

๒. ปัญหาส่วนใหญ่ที่กลุ่มLGBTQ+ ได้รับจากสังคม

๑) ท่านคิดว่า ปัญหาที่กลุ่มเพศทางเลือก LGBTQ+ ได้รับจากสังคมไทย เป็นอย่างไร กรุณาอธิบาย

๒)ท่านคิดว่าความเข้าใจของสังคมต่อกลุ่มเพศทางเลือก LGBTQ+ เป็นอย่างไร กรุณาอธิบาย

๓. แนวคิดวิถีพุทธที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มเพศทางเลือก

๑) ท่านคิดว่า มีแนวคิด หรือ หลักธรรมใดบ้าง ที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มเพศทางเลือกกรุณาอธิบาย

๔. ทำอย่างไรให้บุคคลในพื้นที่ยอมรับกลุ่มเพศทางเลือก

๑) ท่านคิดว่า ควรมีแนวทางอย่างไร ในการแก้ไขปัญหาเชิงโครงสร้างให้กับกลุ่มเพศทางเลือกกรุณาอธิบาย

๒) ท่านคิดว่า มีผู้ใด หรือ องค์กรใด หรือ หน่วยงานใด หรือ ส่วนงานใดบ้าง ที่เกี่ยวข้องกับ การแก้ไขปัญหาเชิงโครงสร้างให้กับกลุ่มเพศทางเลือก กรุณาอธิบาย

๕. การส่งเสริมเชิงพื้นที่ในแก้ไขปัญหาเชิงโครงสร้างในกลุ่มเพศทางเลือก

๑) ท่านคิดว่า ควรใช้กิจกรรมอะไร หรือ วิธีการอย่างไรบ้าง ที่จะช่วยส่งเสริมในการแก้ไข ปัญหาเชิงโครงสร้างให้กับกลุ่มเพศทางเลือก กรุณาอธิบาย

ขอบคุณทุกท่านเป็นอย่างมากในการเสียสละเวลาในการร่วมสนทนากลุ่ม(Focus Groups)

แบบสอบถามออนไลน์ (Online questionnaire)
เรื่อง การลดความเหลื่อมล้ำ: การวิจัยและพัฒนากาแก้ไขปัญหาลังโครงสร้าง
ในกลุ่มเพศทางเลือกของสังคมตามแนววิถีพุทธ

คำชี้แจง

๑. ผู้ตอบแบบสอบถามเป็นผู้ที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มเพศทางเลือกในพื้นที่จังหวัดปัตตานี ยะลา และ นราธิวาส

๒. แบบสอบถามชุดนี้มี ๓ ตอน ดังนี้

ตอนที่ ๑ ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ ๒ ข้อมูลเกี่ยวกับการแก้ไขปัญหาลังโครงสร้างในกลุ่มเพศทางเลือกของสังคมตาม แนววิถีพุทธจำนวน ๓ ด้าน ๒๕ ข้อ

ตอนที่ ๓ ข้อเสนอแนะอื่น ๆ

๓. ในการตอบแบบสอบถามเพื่อการวิจัย ขอความกรุณาผู้ตอบแบบสอบถามตอบคำถามทุกข้อตาม สภาพจริง เพื่อทำให้ข้อมูลที่ได้รับมีความสมบูรณ์น่าเชื่อถือ ซึ่งจะเป็ประโยชน์อย่างยิ่งต่อการวิจัย

๔. ข้อมูลที่ท่านตอบในแบบสอบถามในครั้งนี้จะนำมาใช้เฉพาะการวิจัยครั้งนี้เท่านั้น ผู้วิจัยจะเก็บ ข้อมูลไว้เป็นความลับ และจะไม่กระทบต่อการปฏิบัติงานของท่านแต่ประการใด ผู้วิจัยขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงที่ท่านได้กรุณาสละเวลาและให้ความร่วมมือในการตอบ แบบสอบถามมา ณ โอกาสนี้

พระมหาชุตีภัก อภินนโท (แหมทอง)

หัวหน้าโครงการวิจัยฯ

การลดความเหลื่อมล้ำ: การวิจัยและพัฒนากาแก้ไขปัญหาลังโครงสร้าง
ในกลุ่มเพศทางเลือกของสังคมตามแนววิถีพุทธ

ตอนที่ ๑**ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม**

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน ☐ หน้าข้อความตามความเป็นจริงเกี่ยวกับตัวของท่าน

๑. สถานภาพ

- ☐ Lesbian (เลสเบี้ยน): ผู้หญิงที่รักผู้หญิง
- ☐ G – Gay (เกย์): ผู้ชายที่รักผู้ชาย
- ☐ B – Bisexual (ไบเซ็กชวล): ชายหรือหญิงที่มีความรักกับเพศเดียวกัน หรือเพศตรงข้ามก็ได้
- ☐ T – Transgender (ทรานส์เจนเดอร์): ผู้ที่เปลี่ยนแปลงเพศสภาพของตน ไปเป็นเพศตรงข้าม
- ☐ Q – Queer (ควีร์): คนที่ไม่จำกัดตนเองเป็นเพศใด ๆ และไม่เกี่ยวกับเพศสภาพ
- ☐ (+)บุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศอื่น ๆ

ตอนที่ ๒

ข้อมูลเกี่ยวกับการแก้ไขปัญหาเชิงโครงสร้างในกลุ่มเพศทางเลือกของสังคมตามแนววิถีพุทธ

คำชี้แจง แบบสอบถาม

โปรดเติมเครื่องหมาย ✓ และกรอกข้อความให้สมบูรณ์ลงในช่องระดับความต้องการของกลุ่ม LGBTQ+ ตามความเป็นจริง เพียงช่องเดียวในการพิจารณาคำน้ำหนักระดับ ดังนี้

๓ หมายถึง ท่านคิดว่ากลุ่ม LGBTQ+ ต้องการแก้ไขปัญหาในเรื่องนั้น

๒ หมายถึง ท่านคิดว่ากลุ่ม LGBTQ+ ไม่ต้องการแก้ไขปัญหาในเรื่องนั้น

๑ หมายถึง ท่านไม่แน่ใจว่ากลุ่ม LGBTQ+ ต้องการแก้ไขปัญหาหรือไม่ต้องการแก้ไขปัญหาในเรื่องนั้น

ตัวอย่าง

การลดความเหลื่อมล้ำ: การวิจัยและพัฒนาการแก้ไขปัญหาเชิงโครงสร้างในกลุ่มเพศทางเลือกของสังคมตามแนววิถีพุทธ	ระดับความต้องการของกลุ่ม LGBTQ+		
	๓	๒	๑
๑) คุณต้องการการยอมรับจากคนในครอบครัว	✓		
๒) คุณต้องการการยอมรับจากคนในสังคม			✓

คำอธิบาย

แบบสอบถามข้อที่ ๑ แสดงว่า ท่านคิดว่า กลุ่ม LGBTQ+ ต้องการแก้ไขปัญหาในเรื่องการยอมรับจากคนในครอบครัว

แบบสอบถามข้อที่ ๒ แสดงว่า ท่านไม่แน่ใจว่า กลุ่ม LGBTQ+ ต้องการแก้ไขปัญหาหรือไม่ต้องการแก้ไขปัญหาในเรื่องการยอมรับจากคนในสังคม

ที่	การลดความเหลื่อมล้ำ: การวิจัยและพัฒนาการแก้ไขปัญหาเชิงโครงสร้างในกลุ่มเพศทางเลือกของสังคมตามแนววิถีพุทธ	ระดับความต้องการของกลุ่ม LGBTQ+			ข้อเสนอแนะ
		๓	๒	๑	
ด้านการถูกยอมรับอัตลักษณ์ความเป็นเพศ					
๑	คุณต้องการการยอมรับจากคนในครอบครัว				
๒	คุณต้องการการยอมรับจากคนในสังคม				
๓	คุณต้องการการยอมรับจากเพื่อน ๆ				
๔	คุณคิดว่าการที่คุณมีสภาวะเพศที่หลากหลายจะทำให้เสียชื่อเสียงของวงศ์ตระกูล				
๕	คุณคิดว่าถ้ามีโอกาสคุณต้องการผ่าตัดแปลงเพศ				
๖	คุณคิดว่าทำไมตัวคุณจะต้องมีเพศสรีระที่ไม่ตรงกับความต้องการของตนเอง				
๗	คุณมักจะถูกรังแกหรือถูกบูลลี่จากคนรอบข้าง				
๘	คุณต้องการเปลี่ยนแปลงรูปลักษณ์ ภายนอก เช่น การแต่งกาย ทรงผมที่เหมาะสมกับตนเอง				
๙	คุณต้องการเปิดเผยตัวตนและรสนิยมของตัวเองให้บุคคลอื่นได้รับรู้				
๑๐	คุณยอมรับกับสิ่งที่คุณกำลังเป็นอยู่				
ด้านที่มีพื้นที่ในการแสดงออกของตัวตน					
๑๑	คุณคิดว่าควรให้ความรู้กับคนในครอบครัวเพิ่มเติมในเรื่องของวิถีทางเพศ				
๑๒	คุณคิดว่าควรส่งเสริมการรู้คุณค่าในตนเอง				
๑๓	คุณคิดว่าคนในครอบครัวควรเน้นการมองผลดีมากกว่าผลเสีย				
๑๔	คุณคิดว่าคนในครอบครัวควรให้กำลังใจในสิ่งที่คุณเป็น				
๑๕	คุณคิดว่าการแสดงออกทางเพศควรมีความเป็นอิสระ				
๑๖	คุณต้องการห้องน้ำสำหรับเพศทางเลือก				
๑๗	คุณมีความสุขกับการเป็นอยู่ในการดำรงชีวิตกับสังคมในปัจจุบัน				
๑๘	คุณต้องการพื้นที่ในการแสดงออกทางความคิด				
ด้านการได้รับสิทธิขั้นพื้นฐานในสังคมไทย					
๑๙	คุณคิดว่าควรมีกฎหมายปกป้องจากภัยคุกคาม การแบล็กเมล์ หรือ ความรุนแรง ต่อ เพศทางเลือก				
๒๐	คุณคิดว่าควรมีข้อกำหนดและจำกัดวิถีชีวิตของคนแต่ละกลุ่ม				
๒๑	คุณคิดว่าคนในสังคมไม่ควรกีดกันในเรื่องของการทำงานและการสมัครงาน				
๒๒	คุณคิดว่ากลุ่มเพศทางเลือกควรมีสถานที่สมรสเท่าเทียมกับกลุ่มอื่น				
๒๓	คุณต้องการให้สถาบันการศึกษาออกกฎ ระเบียบ ข้อบังคับ ในเรื่องของการสวมใส่ชุดนิสิตนักศึกษา ชุดรับปริญญา และ เครื่องแบบการแต่งกายที่เหมาะสมกับตนเอง				
๒๔	คุณต้องการความเสมอภาค และการห้ามเลือกปฏิบัติ				
๒๕	คุณทราบไหมว่าประเทศไทยมีกฎหมายเรื่องความเท่าเทียมระหว่างเพศเกิดขึ้นแล้ว คือ พระราชบัญญัติความเท่าเทียมระหว่างเพศ พ.ศ. ๒๕๕๘				

ตอนที่ ๓ ข้อเสนอแนะอื่น ๆ

๑) ข้อเสนอแนะด้านการถูกยอมรับอัตลักษณ์ความเป็นเพศ

.....

.....

.....

.....

.....

๒) ข้อเสนอแนะด้านการมีพื้นที่ในการแสดงออกของตัวตน

.....

.....

.....

.....

.....

๓) ข้อเสนอแนะด้านการได้รับสิทธิขั้นพื้นฐานในสังคมไทย

.....

.....

.....

.....

.....

ขอขอบคุณเป็นอย่างยิ่งที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม

ใบรับรองจริยธรรมการวิจัยของข้อเสนอการวิจัย
เอกสารข้อมูลคำอธิบายสำหรับผู้เข้าร่วมการวิจัยและยินยอม

หมายเลขข้อเสนอการวิจัย ว.๒๔๗/๒๕๖๖

ข้อเสนอการวิจัยนี้และเอกสารประกอบของข้อเสนอการวิจัยตามรายงานการแสดงด้านล่าง ได้รับการพิจารณาจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยแล้ว คณะกรรมการฯ มีความเห็นว่าข้อเสนอการวิจัยที่จะดำเนินการมีความสอดคล้องกับหลักจริยธรรมสากล ตลอดจนกฎหมาย ข้อบังคับและข้อกำหนดภายในประเทศ จึงเห็นสมควรให้ดำเนินการวิจัยตามข้อเสนอการวิจัยนี้ได้

ชื่อข้อเสนอการวิจัย: การลดความเหลื่อมล้ำ : การวิจัยและพัฒนาการแก้ไขปัญหาเชิงโครงสร้าง
ในกลุ่มเพศทางเลือกของสังคมตามแนววิถีพุทธ
(Reducing Inequality : Research and Development to Solve
Structural Problems Among LGBTQ+ People in Buddhist Society)

รหัสข้อเสนอการวิจัย: MCU RS 800766021

สถาบันที่สังกัด: สถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ผู้วิจัยหลัก: พระมหาชุตินันท์ อภินันโท (แห่มทอง)

เอกสารที่พิจารณาพบทวน

๑. แบบเสนอโครงการวิจัย	ฉบับที่ วันที่ ๒๑ เมษายน ๒๕๖๖
๒. เอกสารชี้แจงข้อมูลผู้เข้าร่วมการวิจัย	ฉบับที่ วันที่ ๒๑ เมษายน ๒๕๖๖
๓. หนังสือแสดงเจตนายินยอมเข้าร่วมการวิจัย	ฉบับที่ วันที่ ๒๑ เมษายน ๒๕๖๖
๔. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล	ฉบับที่ วันที่ ๒๑ เมษายน ๒๕๖๖

(พระมหาสิมบูรณ์ วุฑฒิโกโร, รศ.ดร.)

ประธานคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัย
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

๒๕ พฤษภาคม ๒๕๖๖

หมายเลขใบรับรอง: ว.๒๔๗/๒๕๖๖

วันที่ให้การรับรอง: ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๖๖

วันหมดอายุใบรับรอง: ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๖๗

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
๗๙ หมู่ ๑ ตำบลลำไทร อำเภอน้อย
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๑๓๑๗๐
โทรศัพท์ ๐ ๓๕๒๔ ๘๐๐๐-๕ โทรสาร ๐ ๓๕๒๔ ๘๐๑๔
www.mcu.ac.th

ที่ อว ๘๐๐๗/ว.๒๔๗

๒๕ พฤษภาคม ๒๕๖๖

เรื่อง รับรองจริยธรรมการวิจัยของข้อเสนอการวิจัย

เรียน พระมหาสุศักดิ์ อภินนโท (แหมทอง) / นักวิจัย สถาบันวิจัยพุทธศาสตร์

ตามที่ท่านได้มีหนังสือขอใบรับรองจริยธรรมการวิจัยของข้อเสนอการวิจัย เพื่อทำการวิจัยในเรื่อง “การลดความเหลื่อมล้ำ : การวิจัยและพัฒนาการแก้ไขปัญหาเชิงโครงสร้างในกลุ่มเพศทางเลือกของสังคมตามแนววิถีพุทธ” สถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

คณะกรรมการจริยธรรมการวิจัย ได้พิจารณาเครื่องมือการวิจัยของท่าน โดยให้มีการแก้ไขปรับปรุง/เพิ่มเติมเอกสาร ตามเอกสารแนบ

จึงเรียนมาเพื่อทราบและดำเนินการต่อไป.

เรียนมาด้วยความนับถือ

(พระมหาสมบุรณ์ รุฑติกโร, รศ.ดร.)

ประธานคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัย
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ที่ MCU ๘๐๐๗๖๖๐๒๑/๕

สถาบันวิจัยพุทธศาสตร์

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย อยุธยา

อาคารสำนักหอสมุดและเทคโนโลยีสารสนเทศ ชั้น ๓

ตำบลลำไทร อำเภอมโนรมย์

จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๑๓๑๑๗๐

วันที่ ๙ มิถุนายน ๒๕๖๖

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ท่านเป็นผู้ประสานงานในพื้นที่วิจัยฯ

เจริญพร คุณบุษยมาส อิศคุสัย ประธานกลุ่มบ้านบุญเต็ม

สิ่งที่ส่งมาด้วย กำหนดการจัดกิจกรรมฯ จำนวน ๑ ชุด

ด้วยทาง สถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้รับการจัดสรรงบประมาณโครงการวิจัย เรื่อง “การลดความเหลื่อมล้ำ: การวิจัยและพัฒนาการแก้ไขปัญหาละเลยโครงสร้างในกลุ่มเพศทางเลือกของสังคมตามแนววิถีพุทธ” โดยมี พระมหาชุตีภัก อภินนโท, นายรังสรรค์ วัฒนาชัยวัฒน์, ผศ.ดร.เบญจมาศ สุขสถิตย์, ผศ.ดร.จันทร์ทอง วัฒนะประดิษฐ์, ผศ.ดร.ไชยสิทธิ์ อุดมโชคนามอ่อน และ ดร.ขวัญชนก เหล่าสุนทร เป็นคณะผู้วิจัย ตามสัญญาเลขที่ ๐๒๑/๒๕๖๖ (รหัสโครงการ MCURS 800766021) ประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๖ ตามรายละเอียดทราบแล้ว นั้น

เพื่อให้การดำเนินการวิจัย เป็นไปด้วยความเรียบร้อย มีประสิทธิภาพและบรรลุวัตถุประสงค์ ในเรื่องของการจัดกิจกรรม ในหัวข้อ “เยาวชนรุ่นใหม่ใส่ใจเคารพสิทธิ” ภายใต้โครงการวิจัย เรื่อง การลดความเหลื่อมล้ำ: การวิจัยและพัฒนาการแก้ไขปัญหาละเลยโครงสร้างในกลุ่มเพศทางเลือกของสังคมตามแนววิถีพุทธ ระหว่างวันที่ ๒ - ๓ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๖๖ ณ ห้องประชุมใหญ่ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ปัตตานี ในกรณี ทางคณะผู้วิจัย จึงขอความอนุเคราะห์ท่านเป็นผู้ประสานงานในพื้นที่วิจัยฯ เพื่ออำนวยความสะดวกให้กับคณะทีมงานวิจัยในการลงพื้นที่และการจัดกิจกรรมในครั้งนี้ หากต้องการข้อมูลเพิ่มเติม สามารถติดต่อสอบถามได้ที่ นายรังสรรค์ วัฒนาชัยวัฒน์ (เลขาโครงการวิจัย) เบอร์โทรศัพท์ ๐๘๕๕-๗๘๒-๓๐๒๐

จึงเจริญพรมมาเพื่อโปรดทราบ และขอแสดงความนับถือ

ขอเจริญพร

(พระมหาชุตีภัก อภินนโท (แหมทอง))

หัวหน้าโครงการวิจัย

ที่ MCU ๘๐๐๗๖๖๐๒๑/๖

สถาบันวิจัยพุทธศาสตร์

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย อยุธยา
อาคารสำนักหอสมุดและเทคโนโลยีสารสนเทศ ชั้น ๓
ตำบลลำไทร อำเภอมโนรมย์
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๑๓๑๗๐
วันที่ ๙ มิถุนายน ๒๕๖๖

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นวิทยากรในการจัดกิจกรรม ฯ

เจริญพร นายณานิช สุขสวัสดิ์ ประธานกลุ่มฟ้าสีรุ้ง จังหวัดยะลา

สิ่งที่ส่งมาด้วย กำหนดการจัดกิจกรรมฯ จำนวน ๑ ชุด

ด้วยทาง สถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้รับการจัดสรรงบประมาณโครงการวิจัย เรื่อง “การลดความเหลื่อมล้ำ: การวิจัยและพัฒนาการแก้ไขปัญหาเชิงโครงสร้างในกลุ่มแพททางเลือกของสังคมตามแนววิถีพุทธ” โดยมี พระมหาชุตีภัก อภินนโท, นายรังสรรค์ วัฒนาชัยวัฒน์, ผศ.ดร.เบญจมาศ สุขสถิตย์, ผศ.ดร.ชันทอง วัฒนะประดิษฐ์, ผศ.ดร.ไชยสิทธิ์ อุดมโชคนามอ่อน และ ดร.ชวัญชนก เหล่าสุนทร เป็นคณะผู้วิจัย ตามสัญญาเลขที่ ๐๒๑/๒๕๖๖ (รหัสโครงการ MCURS 800766021) ประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๖ ตามรายละเอียดทราบแล้ว นั้น

เพื่อให้การดำเนินการวิจัย เป็นไปด้วยความเรียบร้อย มีประสิทธิภาพและบรรลุวัตถุประสงค์ ในเรื่องของการจัดกิจกรรม ในหัวข้อ “เยาวชนรุ่นใหม่ใส่ใจเคารพสิทธิ” ภายใต้โครงการวิจัย เรื่อง การลดความเหลื่อมล้ำ: การวิจัยและพัฒนาการแก้ไขปัญหาเชิงโครงสร้างในกลุ่มแพททางเลือกของสังคมตามแนววิถีพุทธ ระหว่างวันที่ ๒ - ๓ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๖๖ ณ ห้องประชุมใหญ่ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ปัตตานี ในการนี้ ทางคณะผู้วิจัย จึงขอความอนุเคราะห์เป็นวิทยากรในการจัดกิจกรรมฯ ในวันอาทิตย์ที่ ๒ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๖๖ ช่วงเวลา ๐๙.๐๐ - ๑๑.๓๐ น. ณ ห้องประชุมใหญ่ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ปัตตานี หากต้องการข้อมูลเพิ่มเติม สามารถติดต่อสอบถามได้ที่ นายรังสรรค์ วัฒนาชัยวัฒน์ (เลขาคโครงการวิจัย) เบอร์โทรติดต่อ ๐๘๕-๗๘๒-๓๐๒๐

จึงเจริญพรมมาเพื่อโปรดทราบ และขอแสดงความนับถือ

ขอเจริญพร

(พระมหาชุตีภัก อภินนโท (แหมทอง))
หัวหน้าโครงการวิจัย

ที่ MCU ๘๐๐๗๖๖๐๒๑/๗

สถาบันวิจัยพุทธศาสตร์

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย อยุธยา
อาคารสำนักหอสมุดและเทคโนโลยีสารสนเทศ ชั้น ๓
ตำบลลำไทร อำเภอมโนรมย์
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๑๓๑๗๐
วันที่ ๙ มิถุนายน ๒๕๖๖

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นวิทยากรในการจัดกิจกรรม ฯ

เจริญพร นายจิตตคุณ เจอะอำมระ ส่วนงานสตรีและเยาวชน พมจ.ปัตตานี

สิ่งที่ส่งมาด้วย กำหนดการจัดกิจกรรมฯ จำนวน ๑ ชุด

ด้วยทาง สถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้รับการจัดสรรงบประมาณโครงการวิจัย เรื่อง “การลดความเหลื่อมล้ำ: การวิจัยและพัฒนาการแก้ไขปัญหาล้างโครงสร้างในกลุ่มเพศทางเลือกของสังคมตามแนววิถีพุทธ” โดยมี พระมหาชุตีภัก อภินนโท, นายรังสรรค์ วัฒนาชัยวัฒน์, ผศ.ดร.เบญจมาศ สุขสถิตย์, ผศ.ดร.ชั้นทอง วัฒนะประดิษฐ์, ผศ.ดร.ไชยสิทธิ์ อุดมโชคนามอ่อน และ ดร.ชวีญชนก เหล่าสุนทร เป็นคณะผู้วิจัย ตามสัญญาเลขที่ ๐๒๑/๒๕๖๖ (รหัสโครงการ MCURS 800766021) ประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๖ ตามรายละเอียดทราบแล้ว นั้น

เพื่อให้การดำเนินการวิจัย เป็นไปด้วยความเรียบร้อย มีประสิทธิภาพและบรรลุวัตถุประสงค์ ในเรื่องของการจัดกิจกรรม ในหัวข้อ “เยาวชนรุ่นใหม่ใส่ใจเคารพสิทธิ” ภายใต้โครงการวิจัย เรื่อง การลดความเหลื่อมล้ำ: การวิจัยและพัฒนาการแก้ไขปัญหาล้างโครงสร้างในกลุ่มเพศทางเลือกของสังคมตามแนววิถีพุทธ ระหว่างวันที่ ๒ - ๓ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๖๖ ณ ห้องประชุมใหญ่ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ปัตตานี ในการนี้ ทางคณะผู้วิจัย จึงขอความอนุเคราะห์เป็นวิทยากรในการจัดกิจกรรมฯ ในวันอาทิตย์ที่ ๒ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๖๖ ช่วงเวลา ๐๙.๐๐ - ๑๑.๓๐ น. ณ ห้องประชุมใหญ่ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ปัตตานี หากต้องการข้อมูลเพิ่มเติม สามารถติดต่อสอบถามได้ที่ นายรังสรรค์ วัฒนาชัยวัฒน์ (เลขาโครงการวิจัย) เบอร์โทรติดต่อ ๐๘๕-๗๘๒-๓๐๒๐

จึงเจริญพรมมาเพื่อโปรดทราบ และขอแสดงความนับถือ

ขอเจริญพร

(พระมหาชุตีภัก อภินนโท (แหมทอง))
หัวหน้าโครงการวิจัย

ที่ MCU ๘๐๐๗๖๖๐๒๑/๘

สถาบันวิจัยพุทธศาสตร์

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย อยุธยา

อาคารสำนักหอสมุดและเทคโนโลยีสารสนเทศ ชั้น ๓

ตำบลลำไทร อำเภอวังน้อย

จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๑๓๑๗๐

วันที่ ๙ มิถุนายน ๒๕๖๖

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้ร่วมเสวนาในหัวข้อ “เยาวชนรุ่นใหม่ใส่ใจเคารพสิทธิ”

เรียน พระวีรวัฒน์ จิตตพุนโด ผู้ช่วยเจ้าอาวาส วัดเวฬุวันยะลา

สิ่งที่ส่งมาด้วย กำหนดการจัดกิจกรรมฯ จำนวน ๑ ชุด

ด้วยทาง สถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้รับการจัดสรรงบประมาณโครงการวิจัย เรื่อง “การลดความเหลื่อมล้ำ: การวิจัยและพัฒนาการแก้ไขปัญหาคะชังโครงสร้างในกลุ่มเพศทางเลือกของสังคมตามแนววิถีพุทธ” โดยมี พระมหาชุตีภัก อภินันโท, นายรังสรรค์ วัฒนาชัยวนิช, ผศ.ดร.เบญจมาศ สุขสถิตย์, ผศ.ดร.ชั้นทอง วัฒนะประดิษฐ์, ผศ.ดร.ไชยสิทธิ์ อุดมโชคนามอ่อน และ ดร.ชวัญชนก เหล่าสุนทร เป็นคณะผู้วิจัย ตามสัญญาเลขที่ ๐๒๑/๒๕๖๖ (รหัสโครงการ MCURS 800766021) ประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๖ ตามรายละเอียดทราบแล้ว นั้น

เพื่อให้การดำเนินการวิจัย เป็นไปด้วยความเรียบร้อย มีประสิทธิภาพและบรรลุวัตถุประสงค์ ในเรื่องของการจัดกิจกรรม ในหัวข้อ “เยาวชนรุ่นใหม่ใส่ใจเคารพสิทธิ” ภายใต้โครงการวิจัย เรื่อง การลดความเหลื่อมล้ำ: การวิจัยและพัฒนาการแก้ไขปัญหาคะชังโครงสร้างในกลุ่มเพศทางเลือกของสังคมตามแนววิถีพุทธ ระหว่างวันที่ ๒ - ๓ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๖๖ ณ ห้องประชุมใหญ่ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ปัตตานี ในการนี้ ทางคณะผู้วิจัย จึงขอความอนุเคราะห์เป็นผู้ร่วมเสวนาในหัวข้อ “เยาวชนรุ่นใหม่ใส่ใจเคารพสิทธิ” ในวันอาทิตย์ที่ ๒ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๖๖ ช่วงเวลา ๑๓.๐๐ - ๑๕.๔๕ น. ณ ห้องประชุมใหญ่ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ปัตตานี หากต้องการข้อมูลเพิ่มเติม สามารถติดต่อสอบถามได้ที่ นายรังสรรค์ วัฒนาชัยวนิช (เลขาโครงการวิจัย) เบอร์โทรศัพท์ ๐๘๕-๗๘๒-๓๐๒๐

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ และขอแสดงความนับถือ

ขอเจริญพร

(พระมหาชุตีภัก อภินันโท (แหมทอง))
หัวหน้าโครงการวิจัย

ที่ MCU ๘๐๐๗๖๖๐๒๑/๙

สถาบันวิจัยพุทธศาสตร์

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย อยุธยา
อาคารสำนักหอสมุดและเทคโนโลยีสารสนเทศ ชั้น ๓
ตำบลลำไทร อำเภอวังน้อย
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๑๓๑๗๐
วันที่ ๙ มิถุนายน ๒๕๖๖

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์บุคลากรในสังกัดของท่าน

เจริญพร ผู้บังคับการ กองบังคับการสืบสวนสอบสวนจังหวัดชายแดนภาคใต้

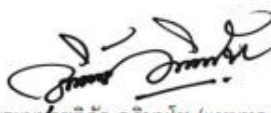
สิ่งที่ส่งมาด้วย กำหนดการจัดกิจกรรมฯ จำนวน ๑ ชุด

ด้วยทาง สถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้รับการจัดสรรงบประมาณโครงการวิจัย เรื่อง “การลดความเหลื่อมล้ำ: การวิจัยและพัฒนาการแก้ไขปัญหาเชิงโครงสร้างในกลุ่มเพศทางเลือกของสังคมตามแนววิถีพุทธ” โดยมี พระมหาชุตีภัก อภินนโท, นายรังสรรค์ วัฒนาชัยวัฒน์, ผศ.ดร.เบญจมาศ สุขสถิตย์, ผศ.ดร.ชั้นทอง วัฒนะประดิษฐ์, ผศ.ดร.ไชยสิทธิ์ อุดมโชคนามอ่อน และ ดร.ขวัญชนก เหล่าสุนทร เป็นคณะผู้วิจัย ตามสัญญาเลขที่ ๐๒๑/๒๕๖๖ (รหัสโครงการ MCURS 800766021) ประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๖ ตามรายละเอียดทราบแล้ว นั้น

เพื่อให้การดำเนินการวิจัย เป็นไปด้วยความเรียบร้อย มีประสิทธิภาพและบรรลุวัตถุประสงค์ ในเรื่องของการจัดกิจกรรม ในหัวข้อ “เยาวชนรุ่นใหม่ใส่ใจเคารพสิทธิ” ภายใต้โครงการวิจัย เรื่อง การลดความเหลื่อมล้ำ: การวิจัยและพัฒนาการแก้ไขปัญาเชิงโครงสร้างในกลุ่มเพศทางเลือกของสังคมตามแนววิถีพุทธ ระหว่างวันที่ ๒ - ๓ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๖๖ ณ ห้องประชุมใหญ่ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ปัตตานี ในการนี้ ทางคณะผู้วิจัย จึงขอความอนุเคราะห์บุคลากรในสังกัดของท่านคือ จ.ส.ต.ชนัญญา พันธสาส์ เป็นผู้ร่วมเสวนาในหัวข้อ “เยาวชนรุ่นใหม่ใส่ใจเคารพสิทธิ” ในวันอาทิตย์ที่ ๒ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๖๖ ช่วงเวลา ๑๓.๐๐ - ๑๕.๔๕ น. ณ ห้องประชุมใหญ่ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ปัตตานี หากต้องการข้อมูลเพิ่มเติม สามารถติดต่อสอบถามได้ที่ นายรังสรรค์ วัฒนาชัยวัฒน์ (เลขที่โครงการวิจัย) เบอร์โทรติดต่อ ๐๘๕-๗๘๒-๓๐๒๐

จึงเจริญพรมมาเพื่อโปรดทราบ และขอแสดงความนับถือ

ขอเจริญพร

(พระมหาชุตีภัก อภินนโท (แหมทอง))
หัวหน้าโครงการวิจัย

ที่ MCU ๘๐๐๗๖๖๐๒๑/๑๐

สถาบันวิจัยพุทธศาสตร์

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย อยุธยา

อาคารสำนักหอสมุดและเทคโนโลยีสารสนเทศ ชั้น ๓

ตำบลลำไทร อำเภอมโนรมย์

จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๑๓๑๗๐

วันที่ ๙ มิถุนายน ๒๕๖๖

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้ร่วมเสวนาในหัวข้อ “เยาวชนรุ่นใหม่ใส่ใจเคารพสิทธิ”

เจริญพร คุณ Abdulhakim Kasing (nadia haha)

สิ่งที่ส่งมาด้วย กำหนดการจัดกิจกรรมฯ จำนวน ๑ ชุด

ด้วยทาง สถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้รับการจัดสรรงบประมาณโครงการวิจัย เรื่อง “การลดความเหลื่อมล้ำ: การวิจัยและพัฒนาการแก้ไขปัญหาละเมิดสิทธิในชุมชนทางเลือกของสังคมตามแนววิถีพุทธ” โดยมี พระมหาชุตีภัก อภินันโท, นายรังสรรค์ วัฒนาชัยวัฒน์, ผศ.ดร.เบญจมาศ สุขสถิตย์, ผศ.ดร.ชันทอง วัฒนะประดิษฐ์, ผศ.ดร.ไชยสิทธิ์ อุดมโชคนามอ่อน และ ดร.ขวัญชนก เหล่าสุนทร เป็นคณะผู้วิจัย ตามสัญญาเลขที่ ๐๒๑/๒๕๖๖ (รหัสโครงการ MCURS 800766021) ประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๖ ตามรายละเอียดทราบแล้ว นั้น

เพื่อให้การดำเนินการวิจัย เป็นไปด้วยความเรียบร้อย มีประสิทธิภาพและบรรลุวัตถุประสงค์ ในเรื่องของการจัดกิจกรรม ในหัวข้อ “เยาวชนรุ่นใหม่ใส่ใจเคารพสิทธิ” ภายใต้โครงการวิจัย เรื่อง การลดความเหลื่อมล้ำ: การวิจัยและพัฒนาการแก้ไขปัญหาละเมิดสิทธิในชุมชนทางเลือกของสังคมตามแนววิถีพุทธ ระหว่างวันที่ ๒ - ๓ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๖๖ ณ ห้องประชุมใหญ่ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ปัตตานี ในการนี้ ทางคณะผู้วิจัย จึงขอความอนุเคราะห์เป็นผู้ร่วมเสวนาในหัวข้อ “เยาวชนรุ่นใหม่ใส่ใจเคารพสิทธิ” ในวันอาทิตย์ที่ ๒ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๖๖ ช่วงเวลา ๑๓.๐๐ - ๑๕.๔๕ น. ณ ห้องประชุมใหญ่ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ปัตตานี หากต้องการข้อมูลเพิ่มเติม สามารถติดต่อสอบถามได้ที่ นายรังสรรค์ วัฒนาชัยวัฒน์ (เลขาโครงการวิจัย) เบอร์โทรศัพท์ ๐๘๕-๗๘๒-๓๐๒๐

จึงเจริญพรมมาเพื่อโปรดทราบ และขอแสดงความนับถือ

ขอเจริญพร

 (พระมหาชุตีภัก อภินันโท (แหมทอง))
 หัวหน้าโครงการวิจัย

ที่ MCU ๘๐๐๗๖๖๐๒๑/๑๑

สถาบันวิจัยพุทธศาสตร์

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย อยุธยา

อาคารสำนักหอสมุดและเทคโนโลยีสารสนเทศ ชั้น ๓

ตำบลลำไทร อำเภอมโนรมย์

จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๑๓๑๗๐

วันที่ ๙ มิถุนายน ๒๕๖๖

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้ร่วมเสวนาในหัวข้อ “เยาวชนรุ่นใหม่ใส่ใจเคารพสิทธิ”

เจริญพร นายชาติรี ทวีทรัพย์ ผู้อำนวยการสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดปทุมธานี

สิ่งที่ส่งมาด้วย กำหนดการจัดกิจกรรมฯ จำนวน ๑ ชุด

ด้วยทาง สถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้รับการจัดสรรงบประมาณโครงการวิจัย เรื่อง “การลดความเหลื่อมล้ำ: การวิจัยและพัฒนาการแก้ไขปัญหาเชิงโครงสร้างในกลุ่มเพศทางเลือกของสังคมตามแนววิถีพุทธ” โดยมี พระมหาชุตีภัก อภินันโท, นายรังสรรค์ วัฒนาชัยวนิช, ผศ.ดร.เบญจมาศ สุขสถิตย์, ผศ.ดร.ชั้นทอง วัฒนะประดิษฐ์, ผศ.ดร.ไชยสิทธิ์ อุดมโชคนามอ่อน และ ดร.ชวัญชนก เหล่าสุนทร เป็นคณะผู้วิจัย ตามสัญญาเลขที่ ๐๒๑/๒๕๖๖ (รหัสโครงการ MCURS 800766021) ประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๖ ตามรายละเอียดทราบแล้ว นั้น

เพื่อให้การดำเนินการวิจัย เป็นไปด้วยความเรียบร้อย มีประสิทธิภาพและบรรลุวัตถุประสงค์ ในเรื่องของการจัดกิจกรรม ในหัวข้อ “เยาวชนรุ่นใหม่ใส่ใจเคารพสิทธิ” ภายใต้โครงการวิจัย เรื่อง การลดความเหลื่อมล้ำ: การวิจัยและพัฒนาการแก้ไขปัญหาเชิงโครงสร้างในกลุ่มเพศทางเลือกของสังคมตามแนววิถีพุทธ ระหว่างวันที่ ๒ - ๓ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๖๖ ณ ห้องประชุมใหญ่ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ปทุมธานี ในการนี้ ทางคณะผู้วิจัย จึงขอความอนุเคราะห์เป็นผู้ร่วมเสวนาในหัวข้อ “เยาวชนรุ่นใหม่ใส่ใจเคารพสิทธิ” ในวันอาทิตย์ที่ ๒ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๖๖ ช่วงเวลา ๑๓.๐๐ - ๑๕.๔๕ น. ณ ห้องประชุมใหญ่ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ปทุมธานี หากต้องการข้อมูลเพิ่มเติม สามารถติดต่อสอบถามได้ที่ นายรังสรรค์ วัฒนาชัยวนิช (เลขาโครงการวิจัย) เบอร์โทรศัพท์ ๐๘๕-๗๘๒-๓๐๒๐

จึงเจริญพรมมาเพื่อโปรดทราบ และขอแสดงความนับถือ

ขอเจริญพร

(พระมหาชุตีภัก อภินันโท (แหมทอง))
หัวหน้าโครงการวิจัย

ที่ MCU ๘๐๐๗๖๖๐๒๑/๑๒

สถาบันวิจัยพุทธศาสตร์

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย อยุธยา
อาคารสำนักหอสมุดและเทคโนโลยีสารสนเทศ ชั้น ๓
ตำบลลำไทร อำเภอวังน้อย
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๑๓๑๗๐

วันที่ ๙ มิถุนายน ๒๕๖๖

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้ร่วมเสวนาในหัวข้อ “เยาวชนรุ่นใหม่ใส่ใจเคารพสิทธิ”

เจริญพร นายวีระศักดิ์ บุญญดิษฐ์ กรรมการสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดปทุมธานี

สิ่งที่ส่งมาด้วย กำหนดการจัดกิจกรรมฯ จำนวน ๑ ชุด

ด้วยทาง สถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้รับการจัดสรรงบประมาณโครงการวิจัย เรื่อง “การลดความเหลื่อมล้ำ: การวิจัยและพัฒนาการแก้ไขปัญหาละเลยโครงสร้างในกลุ่มเพศทางเลือกของสังคมตามแนววิถีพุทธ” โดยมี พระมหาชุตีภัก อภินนโท, นายรังสรรค์ วัฒนาชัยวนิช, ผศ.ดร.เบญจมาศ สุขสถิตย์, ผศ.ดร.ชันทอง วัฒนประดิษฐ์, ผศ.ดร.ไชยสิทธิ์ อุดมโชคนามอ่อน และ ดร.ชวัญชนก เหล่าสุนทร เป็นคณะผู้วิจัย ตามสัญญาเลขที่ ๐๒๑/๒๕๖๖ (รหัสโครงการ MCURS 800766021) ประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๖ ตามรายละเอียดทราบแล้ว นั้น

เพื่อให้การดำเนินการวิจัย เป็นไปด้วยความเรียบร้อย มีประสิทธิภาพและบรรลุวัตถุประสงค์ ในเรื่องของการจัดกิจกรรม ในหัวข้อ “เยาวชนรุ่นใหม่ใส่ใจเคารพสิทธิ” ภายใต้โครงการวิจัย เรื่อง การลดความเหลื่อมล้ำ: การวิจัยและพัฒนาการแก้ไขปัญหาละเลยโครงสร้างในกลุ่มเพศทางเลือกของสังคมตามแนววิถีพุทธ ระหว่างวันที่ ๒ - ๓ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๖๖ ณ ห้องประชุมใหญ่ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ปทุมธานี ในวันนี้ ทางคณะผู้วิจัย จึงขอความอนุเคราะห์เป็นผู้ร่วมเสวนาในหัวข้อ “เยาวชนรุ่นใหม่ใส่ใจเคารพสิทธิ” ในวันอาทิตย์ที่ ๒ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๖๖ ช่วงเวลา ๑๓.๐๐ - ๑๕.๔๕ น. ณ ห้องประชุมใหญ่ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ปทุมธานี หากต้องการข้อมูลเพิ่มเติม สามารถติดต่อสอบถามได้ที่ นายรังสรรค์ วัฒนาชัยวนิช (เลขาโครงการวิจัย) เบอร์โทรศัพท์ ๐๘๕-๗๘๒-๓๐๒๐

จึงเจริญพรมมาเพื่อโปรดทราบ และขอแสดงความนับถือ

ขอเจริญพร

(พระมหาชุตีภัก อภินนโท (แหมทอง))
หัวหน้าโครงการวิจัย

ภาพประกอบการเก็บข้อมูลการวิจัย
เรื่อง การลดความเหลื่อมล้ำ: การวิจัยและพัฒนาการแก้ไขปัญหาเชิงโครงสร้าง
ในกลุ่มเพศทางเลือกของสังคมตามแนววิถีพุทธ

ภาคผนวก ง

การรับรองการนำวิจัยไปใช้ประโยชน์

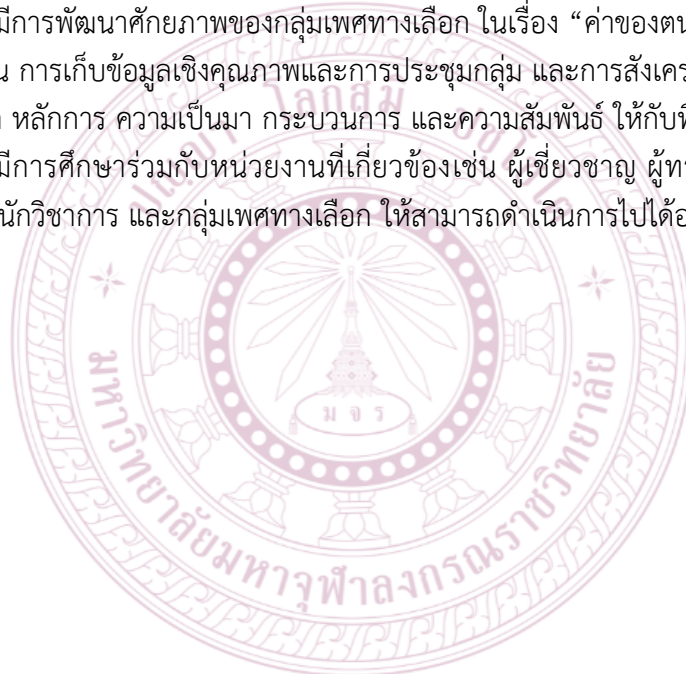

๑. กิจกรรมด้านการลดความเหลื่อมล้ำ: การวิจัยและพัฒนากฎแก้ไขปัญหายั่งยืน โครงสร้างในกลุ่มเพศทางเลือกของสังคมตามแนววิถีพุทธ

- นำเสนอกระบวนการวิจัยให้กับหน่วยงานภาครัฐที่ทำหน้าที่กำกับดูแลกิจการด้านการพัฒนาการแก้ไขปัญหายั่งยืนในกลุ่มเพศทางเลือกของสังคมตามแนววิถีพุทธอย่างใกล้ชิด
- นำเสนอกระบวนการวิจัยที่เกี่ยวข้องให้กับหน่วยงานภาครัฐที่กำกับดูแลด้านการสนับสนุนงบประมาณอย่างเหมาะสมและต่อเนื่อง ทั้งนี้เพื่อให้การดำเนินการที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมแบบมีส่วนร่วมในการพัฒนาการแก้ไขปัญหายั่งยืนในกลุ่มเพศทางเลือกของสังคมตามแนววิถีพุทธดำเนินการไปได้
- นำเสนอกระบวนการวิจัยต่อภาคประชาชนซึ่งเป็นชุมชนโดยรอบที่ให้การสนับสนุนส่งเสริมกิจกรรมแบบมีส่วนร่วมในการพัฒนาการแก้ไขปัญหายั่งยืนในกลุ่มเพศทางเลือกของสังคมตามแนววิถีพุทธต่าง ๆ ตามสมควร

๒. กิจกรรมด้านวิชาการ

- มีการพัฒนาศักยภาพของกลุ่มเพศทางเลือก ในเรื่อง “ค่าของตนสร้างคนให้สมดุล” เพื่อการเรียนรู้ เช่น การเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพและการประชุมกลุ่ม และการสังเคราะห์ข้อมูลการวิเคราะห์ผลจากแนวคิด หลักการ ความเป็นมา กระบวนการ และความสัมพันธ์ ให้กับทีมงานวิจัย
- มีการศึกษาร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเช่น ผู้เชี่ยวชาญ ผู้ทรงคุณวุฒิ ระดับจังหวัด ระดับท้องถิ่น นักวิชาการ และกลุ่มเพศทางเลือก ให้สามารถดำเนินการไปได้อย่างมั่นคง

ภาคผนวก จ

ผลลัพธ์ ผลผลิต และผลกระทบจากงานวิจัย (Output/Outcome/Impact)

**ตารางเปรียบเทียบวัตถุประสงค์ กิจกรรมที่วางแผนไว้ และกิจกรรมที่ได้ดำเนินการมา
และผลที่ได้รับของโครงการ**

วัตถุประสงค์ กิจกรรมที่วางแผนไว้	กิจกรรมที่ดำเนินการมา	ผลที่ได้รับของโครงการ
เพื่อศึกษารูปแบบการลดความเหลื่อมล้ำของกลุ่มเพศทางเลือกในสังคมตามแนววิถีพุทธ	ทำการศึกษารูปแบบการลดความเหลื่อมล้ำของกลุ่มเพศทางเลือกในสังคมตามแนววิถีพุทธมี ๒ ขั้นตอน ๑) การวิจัยเชิงเอกสาร โดยทำการศึกษาถึงแนวคิด ทฤษฎี จากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบการลดความเหลื่อมล้ำของกลุ่มเพศทางเลือกในสังคมตามแนววิถีพุทธ ๒) การวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการสนทนากลุ่มกับผู้เชี่ยวชาญ ผู้ทรงคุณวุฒิ (ระดับจังหวัด หรือ ระดับท้องถิ่น) นักวิชาการ และกลุ่มเพศทางเลือก จำนวน ๑ ครั้ง ๕ คน เพื่อศึกษาองค์ความรู้ในการลดความเหลื่อมล้ำที่ปรากฏในคัมภีร์พระพุทธศาสนา	องค์ความรู้จากศึกษารูปแบบการลดความเหลื่อมล้ำของกลุ่มเพศทางเลือกในสังคมตามแนววิถีพุทธ ๑ ชุด
เพื่อพัฒนากลไกการแก้ไขปัญหาเชิงโครงสร้างของกลุ่มเพศทางเลือกในสังคมตามแนววิถีพุทธ	ทำการพัฒนากลไกการแก้ไขปัญหาเชิงโครงสร้างของกลุ่มเพศทางเลือกในสังคมตามแนววิถีพุทธ มี ๓ ขั้นตอน ๑) ทำการสำรวจกลุ่มเพศทางเลือกที่สนใจเข้าร่วมกิจกรรมโครงการฯ จำนวน ๓๐ คน ๒) จัดกิจกรรมพัฒนาศักยภาพของกลุ่มเพศทางเลือกในเรื่อง “ค่าของตนสร้างคนให้สมดุล” จำนวน ๑ ครั้ง ๒ วัน ๓) ทำแบบประเมินผลกับกลุ่มตัวอย่างที่เข้าร่วมกิจกรรมโครงการฯ เพื่อศึกษากลไกการแก้ไขปัญหาเชิงโครงสร้างของกลุ่มเพศทางเลือกในสังคมตามแนววิถีพุทธ	ได้กลไกการแก้ไขปัญหาเชิงโครงสร้างของกลุ่มเพศทางเลือกในสังคมตามแนววิถีพุทธ ๑ ชุด
เพื่อเสนอแนะแนวทางในการลดความเหลื่อมล้ำเชิงโครงสร้างของกลุ่มเพศทางเลือกในสังคมตามแนววิถีพุทธ	ทำการเสนอแนะแนวทางในการลดความเหลื่อมล้ำเชิงโครงสร้างของกลุ่มเพศทางเลือกในสังคมตามแนววิถีพุทธ มี ๓ ขั้นตอน ๑) พัฒนาระบบการส่งเสริมเชิงพื้นที่ในการถ่ายทอดองค์ความรู้ให้กับกลุ่มเพศทางเลือกของสังคมตามแนววิถีพุทธ โดยการจัดทำเวทีถ่ายทอดองค์ความรู้เรื่อง “การลดความเหลื่อมล้ำ: การวิจัยและพัฒนาการแก้ไขปัญหาเชิงโครงสร้างในกลุ่มเพศทางเลือกของสังคมตามแนววิถีพุทธ” จำนวน ๑ ครั้ง ๒) สร้างและส่งเสริมเครือข่ายกลุ่มเพศทางเลือกในสังคมตามแนววิถีพุทธ จำนวน ๑ เครือข่าย โดย	แนวทางในการลดความเหลื่อมล้ำเชิงโครงสร้างของกลุ่มเพศทางเลือกในสังคมตามแนววิถีพุทธ ให้กับหน่วยงานภาครัฐ เพื่อกำหนดเป็นนโยบายสาธารณะที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มเพศทางเลือกในสังคม

	ความร่วมมือของภาคีเครือข่าย เช่น สถาบันการศึกษา สถาบันครอบครัว วัด ตัวแทนภาครัฐ ท้องถิ่น เป็นต้น ๓) เสนอแนะแนวทางในการลดความเหลื่อมล้ำเชิงโครงสร้างของกลุ่มเพศทางเลือกในสังคมตามแนววิถีพุทธให้กับหน่วยงานภาครัฐ	
--	---	--

ผลลัพธ์ (ตามวัตถุประสงค์)	ผลผลิต	ผลกระทบจากการวิจัย
๑. เพื่อศึกษารูปแบบการลดความเหลื่อมล้ำของกลุ่มเพศทางเลือกในสังคมตามแนววิถีพุทธ ผลลัพธ์ องค์ความรู้จากศึกษารูปแบบการลดความเหลื่อมล้ำของกลุ่มเพศทางเลือกในสังคมตามแนววิถีพุทธ	พระพุทธศาสนา เป็นศาสนาแห่งความยุติธรรม พระพุทธองค์ไม่ได้กำหนดว่าบุคคลที่จะเข้ามาสู่ศาสนาของพระพุทธองค์นั้นจะต้องจำกัดว่าเป็นบุคคลประเภทใด ไม่ว่าจะด้วยฐานะทางสังคม เชื้อชาติ ความเชื่อ วิถีปฏิบัติ หรือแม้แต่สิทธิส่วนบุคคลที่พึงมี ก็ไม่ได้เป็นข้อจำกัดที่จะเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของศาสนาพุทธ นี่แสดงให้เห็นว่า ศาสนาพุทธนั้นได้ก้าวข้ามความเหลื่อมล้ำในมิติต่าง ๆ อย่างชัดเจน ไม่มีเรื่องของชนชั้นเข้ามาเกี่ยวข้อง ไม่ว่าจะ เป็นกษัตริย์ พราหมณ์ แพศย์ ศูทร หรือแม้แต่จัณทาล ทุกคนมีสภาพความเป็นมนุษย์เท่าเทียมกัน มีสิทธิ ความเสมอภาคเท่าเทียมกันทั้งหมดเมื่อเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของศาสนาพระองค์ แต่นี่อาจเป็นเพียงภาพอุดมคติในสมัยพุทธกาลเท่านั้น หากแต่ว่าพระพุทธศาสนากับการแก้ปัญหาความเหลื่อมล้ำทางสังคมไม่จำเป็นต้องมองไปถึงผลลัพธ์แห่งความสำเร็จว่าจะสามารถแก้ไขปัญหาความเหลื่อมล้ำทางสังคมได้อย่างยั่งยืน แต่เราสามารถที่จะนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาเป็นเครื่องมือในการ “ค้นหาความจริง” แห่งปัญหาความเหลื่อมล้ำว่าเกิดขึ้นได้อย่างไร หลักธรรมที่สามารถนำมาประยุกต์ได้อย่างชัดเจนคือ หลักอริยสัจจธรรมได้แก่ ทุกข์ สมุทัย นิโรธ และมรรค	วิธีการแก้ไขปัญหา : มนุษย์มีความอคติ มีความคิดเป็นของตนเองเป็นเรื่องปกติ แต่สิ่งที่เราสามารถทำได้เพื่อลดความเหลื่อมล้ำที่เกิดจากเพศเลือกที่เกิดขึ้นกับเรา คือการปฏิบัติตนไปด้านที่ดี ไม่ปฏิบัติตนให้เป็นที่เดือดร้อนของบุคคลอื่น และบุคคลทั่วไปก็ควรเปิดใจ ยอมรับเพศทางเลือกคิดว่าเขาก็คือมนุษย์ มีความรู้และความสามารถเหมือนบุคคลทั่วไป รวมถึงหน่วยงานก็ควรให้สิทธิกับกลุ่มเพศทางเลือกเหมือนบุคคลทั่วไป ไม่ควรเลือกปฏิบัติ โดยมีหลักปฏิบัติดังนี้ ๑) การสร้างความเสมอภาคเท่าเทียมกัน ๒) ความยุติธรรม ๓) ให้ความสำคัญต่อสังคมส่วนรวม ๔) ลดความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจ

๒. เพื่อพัฒนากลไกการแก้ไขปัญหาเชิงโครงสร้างของกลุ่มเพศทางเลือกในสังคมตามแนววิถีพุทธ ผลลัพธ์ กลไกการแก้ไขปัญหาเชิงโครงสร้างของกลุ่มเพศทางเลือกในสังคมตามแนววิถีพุทธ	เรียบเรียงปัญหาไว้ ๓ ประเด็น ดังนี้ ประเด็นที่ ๑ ด้านการถูกยอมรับอัตลักษณ์ความเป็นเพศ ประเด็นที่ ๒ ด้านการมีพื้นที่ในการแสดงออกของตัวตน ประเด็นที่ ๓ ด้านการได้รับสิทธิขั้นพื้นฐานในสังคมไทย	ปัญหากลุ่ม LGBTQ+ ต้องเผชิญที่สำคัญที่สุดไม่ได้มีแค่เพียงบรรทัดฐานทางสังคมแต่ยังมีปัญหาในเรื่องการยอมรับจากคนในครอบครัว เนื่องจากคนกลุ่มนี้อาจต้องทำตามความหวังของพ่อแม่ หรือต้องรักษาชื่อเสียงของวงศ์ตระกูล ซึ่งเป็นเรื่องสวนทางกับผู้ที่อยู่ในกลุ่มความหลากหลายทางเพศ ครอบครัว หรือคนรอบข้างอาจยังขาดความรู้ความเข้าใจในตัวตน หรือวิถีทางเพศของคนกลุ่มนี้
๓. เพื่อเสนอแนะแนวทางในการลดความเหลื่อมล้ำเชิงโครงสร้างของกลุ่มเพศทางเลือกในสังคมตามแนววิถีพุทธ ผลลัพธ์ แนวทางในการลดความเหลื่อมล้ำเชิงโครงสร้างของกลุ่มเพศทางเลือกในสังคมตามแนววิถีพุทธให้กับหน่วยงานภาครัฐ เพื่อกำหนดเป็นนโยบายสาธารณะที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มเพศทางเลือกในสังคม	อยากให้สังคมไทย บุคคลทั่วไปในสังคมเปิดใจยอมรับกลุ่มที่มีความหลากหลายทางเพศ กลุ่มเพศทางเลือก หรือกลุ่ม LGBTQ+ มากกว่านี้ ไม่ว่าจะเป็นการเลือกปฏิบัติกับกลุ่มเพศทางเลือก ไม่เหยียดหยาม ดูถูก ดูหมิ่น เพราะบุคคลเหล่านี้ก็มีความรู้ ความสามารถเหมือนบุคคลธรรมดาทั่วไป บางคนจบการศึกษาสูง แต่กลับไม่ได้งานทำเพียงการสรรหาพนักงานของบุคคลที่ไม่ให้โอกาสเพศทางเลือกในการเข้าทำงาน รวมถึงรัฐที่ควรให้สิทธิเหมือนบุคคลทั่วไปเท่า ๆ กัน อาทิเช่น สิทธิการแต่งงาน สิทธิการลดหย่อนภาษี แม้แต่การยอมรับด้านจิตใจ การปฏิบัติที่เท่าเทียมกัน การใช้คำนำหน้านาย หากไม่สามารถใช้เป็น นาง นางสาว ได้ควรเห็นชอบให้ใช้คำว่าคุณก็เพียงพอ และกลุ่มเพศทางเลือกก็ควรปฏิบัติตนไปด้านที่ดี ไม่ปฏิบัติตนให้เป็นที่เดือดร้อนแก่บุคคลอื่น รู้จักการวางตัวให้เหมาะสมกับสถานที่ในรูปแบบต่าง ๆ แต่งกายไม่โดดเด่นจนเกินไป	สังคมไม่ควรแบ่งแยกความหลากหลายทางเพศ ทุกคนล้วนเป็นมนุษย์มีความเท่าเทียมกันมีกฎหมายคุ้มครองและสิทธิที่ได้รับความเท่าเทียมกันไม่ว่าเป็นเพศใดก็ตาม ปัจจุบันนี้ทราบว่าเป็นประเทศไทยเรา สังคมไทย เปิดรับเพศที่สามแล้ว เนื่องจากพบเห็นเพศที่สามได้โดยทั่วไป แต่ยังมีบางสิทธิที่เพศที่สามยังไม่ได้รับเหมือนบุคคลอื่น อาทิเช่น สิทธิการแต่งงาน สิทธิการลดหย่อนภาษี แม้แต่การยอมรับด้านจิตใจ การปฏิบัติที่เท่าเทียมกัน เพศที่สามก็ยังไม่ได้รับเหมือนบุคคลทั่วไปและรวมถึงเพศทางเลือกควรมีความมั่นใจในตัวเอง มีความแสดงออกในสิ่งที่ถูกต้อง ทำความดี ไม่ทำตนให้เป็นที่เดือดร้อนต่อสังคม เพียงเท่านี้เพศทางเลือกก็จะอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

แบบสรุปโครงการวิจัย

ชื่อโครงการ

- (ภาษาไทย) การลดความเหลื่อมล้ำ: การวิจัยและพัฒนากลไกแก้ไขปัญหาเชิงโครงสร้างในกลุ่มเพศทางเลือกของสังคมตามแนววิถีพุทธ
- (ภาษาอังกฤษ) Reducing inequality: research and development to solve structural problems among LGBTQ+ people in Buddhist society.

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- ๑) เพื่อศึกษารูปแบบการลดความเหลื่อมล้ำของกลุ่มเพศทางเลือกในสังคมตามแนววิถีพุทธ
- ๒) เพื่อพัฒนากลไกการแก้ไขปัญหาเชิงโครงสร้างของกลุ่มเพศทางเลือกในสังคมตามแนววิถีพุทธ
- ๓) เพื่อเสนอแนะแนวทางในการลดความเหลื่อมล้ำเชิงโครงสร้างของกลุ่มเพศทางเลือกในสังคมตามแนววิถีพุทธ

ที่มาของการวิจัย

เมื่อกล่าวถึงแนวคิดเกี่ยวกับสิทธิทางเพศ (Sexual Rights) ได้มีนักวิชาการหลายท่านได้ให้คำนิยามไว้มากมาย อย่างเช่น สิทธิทางเพศเป็นส่วนหนึ่งของการต่อสู้ เพื่อสิทธิมนุษยชนมาช้านาน^๑ โดยที่สิทธิทางเพศ หมายถึง สิทธิในการใช้ชีวิตด้วยเพศวิถีหนึ่ง ๆ ที่ปราศจากความรุนแรง การเลือกปฏิบัติและการบังคับด้วยกำลัง โดยมีพื้นฐานบนความเท่าเทียม ความเคารพ และเป็นธรรม^๒ สิทธิทางเพศถือเป็นสิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐานที่ได้รับการประกาศเมื่อ พ.ศ. ๒๕๓๗ ณ เมืองวาเลนเซีย ประเทศสเปน ซึ่งโดยคำจำกัดความแล้วครอบคลุมแนวคิดเรื่องเพศวิถีในฐานะที่เป็นคุณลักษณะของมนุษย์ทุกคน ไม่ว่าจะเป็นคนรักต่างเพศหรือคนรักเพศเดียวกัน คนแก่หรือคนหนุ่มในทุกรัฐ ทุกวัฒนธรรม และทุกศาสนา รวมถึงสิทธิที่จะได้มาซึ่งอิสรภาพทางเพศ สิทธิในการแสดงออกทางเพศ และสิทธิในความพึงพอใจทางเพศ อย่างไรก็ตามในปัจจุบัน “สิทธิทางเพศ” มักจะถูกใช้เพื่อระบุถึงการเรียกร้องสิทธิเฉพาะสำหรับอัตลักษณ์หรือพฤติกรรมทางเพศของผู้มีความหลากหลายทางเพศเท่านั้น ทั้งนี้ เพราะกรอบความเชื่อเรื่องเพศยอมรับการร่วมเพศและเพศสัมพันธ์เพื่อการสืบเผ่าพันธุ์มนุษย์ รูปแบบของเรื่องเพศที่สังคมเห็นว่าถูกต้องชอบธรรมจึงจำกัดอยู่เฉพาะการมีเพศสัมพันธ์ระหว่างเพศชายกับเพศหญิงในสถาบันการแต่งงานในระบบผัวเดียว^๓ จะเห็นได้ว่าการให้คำนิยาม “สิทธิทางเพศ” ของ HERA รวมความหมายเอาไว้มากมายแต่สิ่งสำคัญคือ ทุกมิติของคำนิยามข้างต้นนั้นสอดคล้องโดยตรง

^๑Rothschild, B. (๒๐๐๐). The body remembers: The psychophysiology of trauma and trauma treatment. New York: Norton & Company.

^๒ฤทัย อาชนิจกุล. (๒๕๔๘). ขบวนการประชาสังคมไทย: ความเคลื่อนไหวภาคพลเมือง. กรุงเทพฯ: โสภณการพิมพ์.

^๓ชลิตาภรณ์ ส่งสัมพันธ์. (๒๕๕๐). เมื่อผู้หญิงคิดจะมีหมวด: การต่อสู้ “ความจริง” ของเรื่องเพศในสถาบันราชการ. กรุงเทพฯ: โครงการจัดพิมพ์คบไฟ.

กับปัญญาสกลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน ซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญในการรับรองการคุ้มครองสิทธิต่าง ๆ^๔ ในปัจจุบันความเหลื่อมล้ำ คือ ความไม่เท่าเทียมกันระหว่างผู้ที่มีโอกาสกับผู้ที่ไม่ได้มีโอกาส โดยเฉพาะโอกาสในการเข้าถึง โอกาสในการต่อรอง หรือการเข้าถึงทรัพยากรของทางภาครัฐ หรือการเข้ารับบริการจากทางภาครัฐ อีกทั้งยังหมายรวมถึงมิติมุมมองที่ส่งผลให้เกิดการประหลาดปฏิบัติต่อกันและกันในสังคมบนพื้นฐานแห่งความแตกต่างหลากหลายหรือความไม่เท่าเทียม ซึ่งจะต้องน้อมนำหลักธรรมในทางพระพุทธศาสนาเข้าไปแทรกซึมหรือเชื่อมประสานในช่องว่าง เพื่อให้การอยู่ร่วมกันในชุมชนและสังคมเป็นไปด้วยความเสมอภาค เท่าเทียม หรืออยู่ร่วมกันอย่างไร้ข้อกังขา ตลอดจนทำให้สังคมมีความยั่งยืนและยอมรับความแตกต่างที่หลากหลาย นำไปสู่การพัฒนานโยบายสาธารณะและพัฒนานวัตกรรมเพื่อสังคม รวมทั้งสร้างกลไกการแก้ปัญหาอย่างเป็นรูปธรรม

กลุ่มเพศทางเลือก LGBTQ+ เป็นคำที่หมายถึงกลุ่มเพศทางเลือก ไม่ว่าจะเป็นเลสเบียน เกย์ไบเซ็กชวล ทรานเจนเดอร์ ควีเอร์ ที่ไม่ใช่กลุ่มเพศตามเพศสภาพหรือ Cisgender (เช่น ผู้หญิงที่เป็นผู้หญิงทั้งกายและใจไม่ได้อยากเป็นผู้ชายหรือเพศอื่น ๆ) โดยบางคนก็เรียก LGBT บ้าง บางคนก็เรียก LGBTQ+ หรือ LGBTQA ก็มี แต่โดยรวมแล้วก็หมายถึงกลุ่มคนเพศทางเลือกนั่นเอง โดยตัวอักษรเหล่านี้ก็ย่อมาจากสมาชิกในกลุ่ม คือ Lesbian เลสเบียน หรือว่าผู้หญิงที่ชอบผู้หญิงด้วยกัน Gay เกย์ คือผู้ชายที่ชอบผู้ชาย แต่บางคนก็กล่าวรวมว่าคือคนที่ชอบเพศเดียวกัน (homosexual) Bisexual คนที่ชอบทั้งผู้ชายและผู้หญิง (สังเกตว่า Bi หมายถึง ๒ นั่นเอง) Transgender คนข้ามเพศ คือผู้หญิงที่มีจิตใจเป็นผู้ชาย ผู้ชายที่มีจิตใจเป็นผู้หญิง เรียกสั้น ๆ ว่าทรานส์ Queer ควีเอร์ คือ คนที่ยังไม่แน่ใจในเพศ หมายถึง กลุ่มคนที่ไม่ได้มีเพศตามที่สังคมกำหนด ไม่จำกัดกรอบ โดยเน้นว่าเพศเป็นสถานะที่เลื่อนไหลไปมา เปลี่ยนแปลงได้ และไร้กรอบ ไร้ขีดจำกัด ไม่จำกัดกรอบ^๕ ซึ่งในปัจจุบันสังคมไทยนั้น ยังมีการปิดกั้นและไม่ได้เปิดยอมรับอย่างเต็มที่ ในขณะที่ประเทศไทยได้รับการยอมรับจากนานาชาติว่าเป็นดินแดนที่ยอมรับความแตกต่างและความหลากหลาย แต่จากการสำรวจแสดงให้เห็นว่า ชีวิตของกลุ่มบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศ (LGBTQ+) ในประเทศไทยยังคงถูกจำกัดสิทธิในการแสดงออกทางเพศด้วยวิธีการเลือกปฏิบัติ โดยมีการควบคุมการแสดงออกทางเพศอยู่ ๒ รูปแบบ ได้แก่ ๑) การควบคุมอย่างเป็นทางการ คือ การควบคุมที่มีกฎหมายเข้ามารองรับ ซึ่งจะเห็นได้จากที่กลุ่ม LGBTQ+ ได้ออกมาเรียกร้องสิทธิสมรสเท่าเทียม โดยการเรียกร้องให้แก่กฎหมายสมรส เพราะเป็นส่วนหนึ่งของการแบ่งแยกความไม่เสมอภาคของรักต่างเพศกับกลุ่ม LGBTQ+ ออกจากกัน ๒) การควบคุมอย่างไม่เป็นทางการ คือ การที่คนในสังคมเป็นผู้ควบคุม โดยวิธีการอย่างไม่เป็นทางการ มีหลากหลายวิธีด้วยกัน ตั้งแต่การนินทาว่าร้าย การถูกระรานและการกลั่นแกล้ง ซึ่งการกระทำเหล่านี้ล้วนแล้วแต่สภาพแวดล้อมของสังคมนั้น ๆ นอกจากนั้นการสำรวจยังแสดงให้เห็นว่าสังคมไทยยังมีความเชื่อและทัศนคติในด้านลบต่อกลุ่มผู้ที่มีความหลากหลายทางเพศ ทำให้เกิดเป็นอุปสรรคสำคัญที่ทำให้กลุ่มผู้มีความหลากหลายทางเพศไม่สามารถแสดงและพัฒนาศักยภาพได้อย่างเต็มที่ ซึ่งปัจจัยของความเชื่อและทัศนคติด้านลบที่กล่าวมานั้นมาจาก ๓ ปัจจัยหลัก ได้แก่

^๔เทิดเกียรติคุณฯ แสงมณีจันนเดชา และ รัตพงษ์ สอนสุภาพ. (๒๕๖๒). ความเสมอภาคของกลุ่มผู้มีความหลากหลายทางเพศต่อการสมรสและรับรองบุตรในประเทศไทย: ในมุมมองของนักวิชาการและนักเคลื่อนไหวทางสังคม. บทความวิชาการ วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา (๒).

^๕พิมพ์ชนก เขมพิลา. (๒๕๖๑). LGBTQ คืออะไร สำคัญอย่างไร มหาวิทยาลัยต่างประเทศจัดการกับประเด็นนี้อย่างไร. สืบค้นเมื่อ ๑๐ ตุลาคม ๒๕๖๕, แหล่งอ้างอิง: <https://www.hotcourses.in.th/study-abroadinfo/before-you-leave/what-is-lgbtq/>.

๑) ครอบครัว เกิดจากการถูกเลือกปฏิบัติจากคนในครอบครัว ทั้งทางวาจา คำพูด การถูกครอบครัวกำหนดกฎเกณฑ์ให้แต่งงานกับเพศตรงข้ามเท่านั้น ทำให้ผู้ที่แตกต่างทางเพศนั้นไม่กล้าเปิดเผยตัวตนที่แท้จริงต่อครอบครัว ๒) เพื่อน ซึ่งได้แก่การถูกโจมตีด้วยคำพูด รวมถึงการโดนคุกคามทางเพศด้วย ๓) สถานที่ทำงาน การถูกเลือกปฏิบัติให้ถูกจำกัดโอกาสในการทำงานเนื่องจากคิดว่ากลุ่มผู้ที่มีความหลากหลายทางเพศนั้นไม่มีศักยภาพมากพอและอาจทำให้องค์กรนั้นเสียภาพลักษณ์ได้

โดยที่กลุ่มเพศหลากหลายเดิมทีคนกลุ่มนี้ เลือกที่จะปกปิดอัตลักษณ์ทางเพศของตน ทำให้คาดการณ์จำนวนของคนกลุ่มนี้ได้ยาก แต่หลายปีที่ผ่านมาประชากรผู้มีความหลากหลายทางเพศมีแนวโน้มที่จะแสดงอัตลักษณ์ทางเพศต่อสังคมมากขึ้นอย่างต่อเนื่อง จึงสามารถคาดการณ์จำนวนประชากรได้ง่ายขึ้น โดยในต่างประเทศ Cummings and Worley (๒๐๐๕) คาดการณ์ว่ามีจำนวนผู้มีความหลากหลายทางเพศประมาณ (๖-๑๐% ของประชากรอเมริกัน ซึ่ง Gary J. Gates ทำการสำรวจประชากร LGBT+ ตั้งแต่ปี ๒๐๐๘-๒๐๑๔ เป็นระยะ ๆ พบว่า จำนวน LGBT+ เพิ่มขึ้นจาก ๓% เป็น ๓.๘% และ ๕.๖ % ตามลำดับ ขณะที่ประเทศไทยนั้น เมื่อสอบถามคุณระพีพันธ์ จอมมะเริง รองเลขาธิการกรรมการบริหารสมาคมฟ้าสีรุ้งแห่งประเทศไทย ทางจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ เมื่อวันที่ ๑๘ กันยายน พ.ศ. ๒๕๕๘ เกี่ยวกับการประมาณประชากรกลุ่มผู้มีความหลากหลายทางเพศ ทำให้ทราบว่าสำหรับสถิติในกลุ่มความหลากหลายทางเพศกลุ่มชายรักชายและกลุ่มหญิงรักหญิงให้คำนวณที่ ร้อยละ ๓ ของประชากรที่อยู่ในช่วงอายุ ๑๕-๕๙ ปี (ประชากรวัยแรงงาน) ตามข้อมูลสำมะโนครัวประชากรสำหรับกลุ่มคนรักสองเพศ และคนข้ามเพศ ให้คำนวณจากร้อยละ ๑ ของประชากรในชุมชนเมือง ซึ่งสถิติดังกล่าวใช้สำหรับการคิดงบประมาณของกระทรวงสาธารณสุข ณ ปัจจุบัน โดยไม่ได้เผยแพร่เป็นข้อมูลสาธารณะ เพราะเป็นการคาดการณ์จำนวนประชากร ณ กลางปี ๒๕๖๒ ของสารประชากรมหาวิทยาลัยมหิดล ประมาณประชากรกลุ่มผู้มีความหลากหลายทางเพศได้ ๑,๖๗๔,๐๘๐ คน ช่วงหลายปีที่ผ่านมา ผู้เขียนพบว่าประเด็นหลัก ๆ ที่มีการศึกษาเกี่ยวกับผู้มีความหลากหลายทางเพศ คือ เรื่องสิทธิมนุษยชน ความเท่าเทียม และการถูกเลือกปฏิบัติในสถานที่ทำงาน ซึ่งประเด็นดังกล่าวพบได้ในงานสำรวจของ เจมี เอ็ม แกรนท์ และคณะ (๒๕๕๔).^๖ ที่ระบุว่าพนักงานที่เป็นผู้มีความหลากหลายทางเพศ ๙๐% เคยมีประสบการณ์การถูกคุกคาม ถูกเลือกปฏิบัติ และถูกกีดกันในสถานที่ทำงาน ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของสำนักงานโครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ (UNDP) และองค์การเพื่อการพัฒนาระหว่างประเทศของสหรัฐอเมริกา (USAID) (๒๐๑๔)^๗ ไม่สามารถเข้าถึงบริการสวัสดิการสังคม สะท้อนถึงความจำกัดของงานพัฒนาสังคมและสวัสดิการสังคมของประเทศไทยยังก้าวไปไม่ถึงการกำหนดเป้าหมายความมั่นคงของมนุษย์อย่างทั่วถึงและครอบคลุมประชากรทุกกลุ่ม จนเกิดเป็นกลุ่มชายขอบในสังคมไทย เพศหลากหลายในฐานะเป็นกลุ่มชายขอบทางเพศและเป็นหนึ่งในพลเมืองของรัฐนั้น รัฐไทยจำเป็นต้องคุ้มครองภายใต้รัฐธรรมนูญที่ระบุในมาตรา ๓๐ ว่า “การเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคลเพราะเหตุแห่งความต่างในเรื่องถิ่น

^๖เจมี เอ็ม แกรนท์ และคณะ. (๒๕๕๔). บทสรุปผู้บริหาร เรื่องความยุติธรรมในทุกย่างก้าวจากรายงานการสำรวจการเลือกปฏิบัติต่อคนข้ามเพศทั่วประเทศ. วอชิงตัน:ศูนย์สำหรับความเท่าเทียมของคนข้ามเพศแห่งประเทศไทยและคณะทำงานพิเศษเกย์ และ เลสเบียน ระดับประเทศ

^๗สุภัทรา เพียรดี. (๒๕๖๒). ความสัมพันธ์ระหว่างการแสดง อัตลักษณ์ทางเพศของกลุ่มผู้มีความหลากหลายทางเพศ (LGBT) ต่อความมุ่งมั่นทุ่มเทในงาน (Passion) และบรรยากาศองค์กร (Organization Climate) สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ (มีนาคม)

กำเนิด เชื้อชาติ ภาษา เพศ อายุ ความพิการ สภาพทางกายหรือสุขภาพ สถานะของบุคคล ฐานะทางเศรษฐกิจหรือสังคม ความเชื่อทางศาสนา การศึกษาอบรม หรือความคิดเห็น ต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญจะกระทำมิได้”ซึ่งคำว่า “เพศ” ที่ปรากฏในรัฐธรรมนูญนั้นได้มีบันทึกเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญว่ารวมถึงกลุ่มบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศไว้ด้วย แต่ในทางปฏิบัติภาครัฐกลับไม่มีการสำรวจประชากรเพศหลากหลายหรือไม่มีฐานข้อมูลฐานประชากรที่แน่ชัด รวมถึงการไม่มีนโยบายจากทางภาครัฐในการสนับสนุน ค้ำครองและรองรับสถานภาพทางเพศด้วย^๙ การละเมิดสิทธิของความเป็นมนุษย์ในกลุ่มเพศหลากหลายเกิดขึ้นในลักษณะต่าง ๆ ทั้งการกดขี่ การผลิตซ้ำและการตีตราให้มีพื้นที่ทางสังคมที่จำกัด การเลือกปฏิบัติของสังคมที่มองว่าเพศหลากหลายควรดำเนินชีวิตให้เป็นไปตามบรรทัดฐานสังคมจนจำกัดวิถีชีวิตให้มีความคับแคบไปตามค่านิยมทางสังคมที่คาดหวัง นอกจากนั้นยังพบว่า มีการมองในลักษณะภาพเหมารวมเชิงลบถือเป็นการเลือกปฏิบัติในระดับทัศนคติ ที่ผ่านมารอบหลักแห่งสิทธิมนุษยชนถูกระบุให้รับรองและคุ้มครองเฉพาะสิทธิในเรื่องของสิทธิพลเมือง เฉพาะคนในรัฐของประเทศชาตินั้น ๆ ต่อมาก็มีการพัฒนาการของสิทธิมนุษยชนที่ถูกตีความในเรื่องสิทธิทางสังคม สิทธิทางเศรษฐกิจ และสิทธิทางด้านวัฒนธรรม การขยายความดังกล่าวทำให้เกิดการขยายขอบเขตให้ครอบคลุมคนที่ถูกทำให้เป็นคนชายขอบ ไม่ว่าจะเป็นผู้หญิง เด็กและผู้พิการ รวมถึงผู้ที่มีความหลากหลายทางเพศด้วยการขยายความในมิติของสิทธิมนุษยชนจึงทำให้บุคคลที่ถูกทำให้เป็นชายขอบในมิติเพศภาวะได้รับความสนใจในการคุ้มครองมากขึ้น อันเป็นพัฒนาการในเรื่องของสิทธิมนุษยชนในสังคมไทย^{๑๐} ประชากรส่วนใหญ่ของจังหวัดปัตตานีอยู่ในสังคมภายใต้ความเชื่อ ศาสนา และสังคม ที่ค่อนข้างเข้มงวดอย่างพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้ที่คนส่วนใหญ่เป็นชาวมุสลิมที่มีหลักการแนวคิดทางศาสนาต่างไปจากคนในพื้นที่อื่น แต่ไม่ว่าสภาพสังคมจะเข้มงวดต่อความมีเสรีในการแสดงออกทางเพศมากแค่ไหน แต่พื้นที่นี้ก็เต็มไปด้วยความหลากหลายทางเพศไม่ต่างอะไรกับพื้นที่อื่น ๆ ของประเทศไทย^{๑๑} ประเด็นปัญหาอย่างน้อย ๓ ด้านที่เยาวชน LGBTQ+ พบเจอมากกว่าชายหญิง (๑) อารมณ์และสุขภาพจิต: เยาวชน LGBTQ+ มีแนวโน้มที่จะเครียดกว่า โดดเดี่ยวกว่า รวมถึงรู้สึกมีคุณค่าและเชื่อมั่นในตัวเองน้อยกว่า (๒) การถูกคุกคาม: หนึ่งในสาเหตุของความเจ็บปวดดังกล่าวอาจเป็นเพราะเยาวชน LGBTQ+ มีประสบการณ์ในการถูกคุกคามทางร่างกายและจิตใจมากกว่า (๓) ความขัดแย้งกับครอบครัว: นอกจากถูกคุกคามแล้ว เยาวชน LGBTQ+ ยังมักขัดแย้งกับครอบครัวของตนมากกว่า^{๑๒}

^๙รัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐ มีการลงบันทึกเจตนารมณ์เอาไว้ในมาตรา ๓๐ วรรค ๓ ว่า การเลือกปฏิบัติเพราะเหตุแห่งเพศ จะกระทำมิได้ โดยได้อธิบายคำว่าเพศไว้ดังนี้ “ความแตกต่างเรื่องเพศ นอกจากหมายถึงความแตกต่างระหว่างชายหรือหญิงแล้ว ยังหมายรวมถึง ความแตกต่างของบุคคลที่มีอัตลักษณ์ทางเพศ (sexual identity) หรือเพศสภาพ (gender) หรือ ความหลากหลายทางเพศ (sexual diversity) แตกต่างจากเพศที่ผู้้นั้นถือกำเนิดอยู่ด้วย จึงไม่ได้บัญญัติ คำดังกล่าวข้างต้นไว้ในมาตรา ๓๐ เนื่องจากคำว่า “เพศ” ได้หมายความว่ารวมถึงคำดังกล่าวอยู่แล้ว และจะไม่เลือกปฏิบัติต่อบุคคลนั้นๆ

^{๑๐}เคท ครึ่งพิบูลย์. (๒๕๖๕). สิทธิเพศหลากหลายในฐานะพลเมืองและความต้องการสวัสดิการสังคมในประเทศกำลังพัฒนา. รายงานสืบเนื่องการสัมมนาวิชาการเนื่องในโอกาสการสถาปนาคณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มธ. ปีที่ ๖๕.

^{๑๑}ชัยยศ ยงค์เจริญชัย. (๒๕๖๕). LGBT: ชีวิตนอกรั้วของกลุ่มคนหลากหลายทางเพศในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้. สืบค้นเมื่อ ๑๐ ตุลาคม ๒๕๖๕, แหล่งอ้างอิง: <https://www.bbc.com/thai/thailand-๖๑๙๓๔๓๖๓>

^{๑๒}วรตม์ เลิศรัตน์. (๒๕๖๕). อ่านปัญหาในชีวิตและแรงบันดาลใจสิทธิ LGBTQ+ จากผลสำรวจเยาวชนของคิด for คิดส์. สืบค้นเมื่อ ๑๐ ตุลาคม ๒๕๖๕, แหล่งอ้างอิง: <https://www.the101.world/lgbtq-life-in-youthsurvey2022/>

จากบริบทดังกล่าว ทำให้คณะผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาวิจัย การลดความเหลื่อมล้ำ: การวิจัย และพัฒนาการแก้ไขปัญหาเชิงโครงสร้างในกลุ่มเพศทางเลือกของสังคมตามแนววิถีพุทธ ซึ่งมีวัตถุประสงค์ ๓ ข้อ คือ ๑) เพื่อศึกษารูปแบบการลดความเหลื่อมล้ำของกลุ่มเพศทางเลือกในสังคมตามแนววิถีพุทธ ๒) เพื่อพัฒนากลไกการแก้ไขปัญหาเชิงโครงสร้างของกลุ่มเพศทางเลือกในสังคมตามแนววิถีพุทธ และ ๓) เพื่อเสนอแนะแนวทางในการลดความเหลื่อมล้ำเชิงโครงสร้างของกลุ่มเพศทางเลือกในสังคมตามแนววิถีพุทธให้กับหน่วยงานภาครัฐ เพื่อกำหนดเป็นนโยบายสาธารณะที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มเพศทางเลือกในสังคม

การดำเนินงานและผลงานที่ได้รับจากการวิจัย (โดยสังเขป) พร้อมภาพประกอบ

๑. การดำเนินงานวิจัย

๑.๑ รูปแบบการวิจัย

โครงการวิจัยเรื่อง “การลดความเหลื่อมล้ำ: การวิจัยและพัฒนาการแก้ไขปัญหาเชิงโครงสร้างในกลุ่มเพศทางเลือกของสังคมตามแนววิถีพุทธ” เป็นการวิจัยปฏิบัติการ (Action Research) เป็นการค้นคว้าที่มาของปัญหาจากกลุ่มเพศทางเลือก LGBTQ+ ที่ไม่ได้รับการยอมรับจากบุคคลภายนอก มีการเลือกปฏิบัติ เมื่อทางคณะผู้วิจัยทราบถึงปัญหาจึงได้จัดกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนากลุ่มเพศทางเลือก LGBTQ+ ไม่ว่าจะเป็นการปฏิบัติตน ความคิด อารมณ์ เพื่อให้เกิดการยอมรับจากบุคคลอื่นให้ได้มากที่สุด

๑.๒ วิธีการทดลอง

การศึกษาการวิจัย แบ่งเป็น ๓ ระยะ ๘ ขั้นตอน ดังนี้

ระยะที่ ๑ ทำการศึกษารูปแบบการลดความเหลื่อมล้ำของกลุ่มเพศทางเลือกในสังคมตามแนววิถีพุทธมี ๒ ขั้นตอน

๑) การวิจัยเชิงเอกสาร โดยทำการศึกษาถึงแนวคิด ทฤษฎี จากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบการลดความเหลื่อมล้ำของกลุ่มเพศทางเลือกในสังคมตามแนววิถีพุทธ

๒) การวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการสนทนากลุ่มกับผู้เชี่ยวชาญ ผู้ทรงคุณวุฒิ (ระดับจังหวัด หรือ ระดับท้องถิ่น) นักวิชาการ และกลุ่มเพศทางเลือก จำนวน ๑ ครั้ง ๕ คน เพื่อศึกษาองค์ความรู้ในการลดความเหลื่อมล้ำที่ปรากฏในคัมภีร์พระพุทธศาสนา

ระยะที่ ๒ ทำการพัฒนาการแก้ไขปัญหาเชิงโครงสร้างของกลุ่มเพศทางเลือกในสังคมตามแนววิถีพุทธ มี ๓ ขั้นตอน

๑) ทำการสำรวจกลุ่มเพศทางเลือกที่สนใจเข้าร่วมกิจกรรมโครงการฯ จำนวน ๓๐ คน

๒) จัดกิจกรรมพัฒนาศักยภาพของกลุ่มเพศทางเลือก ในเรื่อง “ค่าของตนสร้างคนให้สมดุล” จำนวน ๑ ครั้ง ๒ วัน

๓) ทำแบบประเมินผลกับกลุ่มตัวอย่างที่เข้าร่วมกิจกรรมโครงการฯ เพื่อศึกษาการแก้ไขปัญหาเชิงโครงสร้างของกลุ่มเพศทางเลือกในสังคมตามแนววิถีพุทธ

ระยะที่ ๓ ทำการเสนอแนะแนวทางในการลดความเหลื่อมล้ำเชิงโครงสร้างของกลุ่มเพศทางเลือกในสังคมตามแนววิถีพุทธ มี ๓ ขั้นตอน

๑) พัฒนาระบบการส่งเสริมเชิงพื้นที่ในการถ่ายทอดองค์ความรู้ให้กับกลุ่มเพศทางเลือกของสังคมตามแนววิถีพุทธ โดยการจัดทำเวทีถ่ายทอดองค์ความรู้เรื่อง “การลดความเหลื่อมล้ำ: การวิจัยและพัฒนากฎแก้ไขปัญหาเชิงโครงสร้างในกลุ่มเพศทางเลือกของสังคมตามแนววิถีพุทธ” จำนวน ๑ ครั้ง

๒) สร้างและส่งเสริมเครือข่ายกลุ่มเพศทางเลือกในสังคมตามแนววิถีพุทธ จำนวน ๑ เครือข่าย โดยความร่วมมือของภาคีเครือข่าย เช่น สถาบันการศึกษา สถาบันครอบครัว วัด ตัวแทนภาครัฐ ท้องถิ่น เป็นต้น

๓) เสนอแนะแนวทางในการลดความเหลื่อมล้ำเชิงโครงสร้างของกลุ่มเพศทางเลือกในสังคมตามแนววิถีพุทธให้กับหน่วยงานภาครัฐ

๑.๓ ประชากร กลุ่มตัวอย่าง และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

โครงการวิจัยเรื่อง “การลดความเหลื่อมล้ำ: การวิจัยและพัฒนากฎแก้ไขปัญหาเชิงโครงสร้างในกลุ่มเพศทางเลือกของสังคมตามแนววิถีพุทธ” เป็นการวิจัยปฏิบัติการ (Action Research) คณะผู้วิจัยจึงกำหนดพื้นที่ศึกษา ประชากร กลุ่มตัวอย่าง และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ดังนี้

ประชากร (Population) ได้แก่ กลุ่มเพศทางเลือกที่อาศัยอยู่ในจังหวัดปัตตานี ยะลา และ นราธิวาส (ไม่สามารถระบุได้เนื่องจากเป็นเรื่องละเอียดอ่อน) ดังนั้นจึงใช้การคัดเลือกแบบเจาะจงจากพื้นที่ชุมชนที่สมัครใจเข้าร่วมโครงการวิจัย

กลุ่มตัวอย่าง (Sample) ได้แก่ การคัดเลือกกลุ่มเพศทางเลือกในท้องถิ่น โดยการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน ๓๔ คน คือ เป็นเยาวชนในท้องถิ่นที่สนใจในโครงการฯ แล้วจัดกิจกรรมพัฒนาศักยภาพของกลุ่มเพศทางเลือก ในเรื่อง “ค่าของตนสร้างคนให้สมดุล” จำนวน ๑ ครั้ง ๒ วัน

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญ ผู้ทรงคุณวุฒิ ระดับจังหวัด ระดับท้องถิ่น นักวิชาการ และกลุ่มเพศทางเลือก จำนวน ๕ คน โดยการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ตามความสำคัญของเรื่อง คือ เป็นบุคคลที่มีบทบาทและความสัมพันธ์เกี่ยวกับกระบวนการพัฒนากฎแก้ไขปัญหาเชิงโครงสร้างในกลุ่มเพศทางเลือกของสังคมตามแนววิถีพุทธ โดยการสัมภาษณ์ ส่วนการสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion) จำนวน ๑๐ คน กับกลุ่มเพศทางเลือกในท้องถิ่นที่สนใจเข้าร่วมกิจกรรมโครงการฯ

๒. ผลที่ได้รับจากงานวิจัย

ผลการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยจะกล่าวถึงประเด็นต่าง ๆ ที่สำคัญในการลดความเหลื่อมล้ำ: การวิจัยและพัฒนากฎแก้ไขปัญหาเชิงโครงสร้างในกลุ่มเพศทางเลือกของ สังคมตามแนววิถีพุทธ โดยสรุปตามลำดับ ดังนี้

๑) การศึกษารูปแบบการลดความเหลื่อมล้ำของกลุ่มเพศทางเลือกในสังคมตามแนววิถีพุทธ พบว่า

จากการค้นคว้า ในประเด็นรูปแบบการลดความเหลื่อมล้ำของกลุ่มเพศทางเลือกสังคมตามแนววิถีพุทธ พบว่า การลดความเหลื่อมล้ำของสังคมตามแนววิถีพุทธ คือ การลดความไม่เท่าเทียมกัน หรือ inequality ซึ่งเนื่องจากความไม่เท่าเทียมกันปรากฏในทุก ๆ เรื่อง, ในทุก ๆ พื้นที่, ในทุก ๆ ภาคส่วน และในทุก ๆ กาลเวลา โดยใช้หลักธรรมและแนวปฏิบัติตามแนววิถีพุทธเพื่อแก้ปัญหาความเหลื่อมล้ำในสังคม ถึงแม้ว่าปัญหาความเหลื่อมล้ำในสังคมไทยจะเป็นปัญหาที่มีมาอย่างยาวนาน และไม่มีแนวโน้มว่าจะสามารถแก้ปัญหาได้ในเร็ววัน ไม่ว่าจะเป็นรัฐบาลชุดใดก็ตามที่เข้ามาทำหน้าที่ในการบริหารประเทศ และมีภารกิจสำคัญส่วนหนึ่งคือการแก้ปัญหาความเหลื่อมล้ำในสังคมไทย แต่ทว่า ปัญหานี้ก็ยังคงเป็นยาขมสำหรับผู้บริหารประเทศและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในสังคม

โดยที่พระพุทธศาสนา เป็นศาสนาแห่งความยุติธรรม พระพุทธองค์ไม่ได้กำหนดว่าบุคคลที่จะเข้ามาสู่ศาสนาของพระพุทธองค์นั้นจะต้องจำกัว่าเป็นบุคคลประเภทใด ไม่ว่าจะเป็นด้วยฐานะทางสังคม เชื้อชาติ ความเชื่อ วิถีปฏิบัติ หรือแม้แต่สิทธิส่วนบุคคลที่พึงมี ก็ไม่ได้เป็นข้อจำกัดที่จะเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของศาสนาพุทธ นี่แสดงให้เห็นว่า ศาสนาพุทธนั้นได้ก้าวข้ามความเหลื่อมล้ำในมิติต่าง ๆ อย่างชัดเจน ไม่มีเรื่องของชนชั้นเข้ามาเกี่ยวข้อง ไม่ว่าจะเป็นกษัตริย์ พราหมณ์ แพศย์ ศูทร หรือแม้แต่จัณฑาล ทุกคนมีสภาพความเป็นมนุษย์เท่าเทียมกัน มีสิทธิ ความเสมอภาคเท่าเทียมกันทั้งหมด เมื่อเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของศาสนาพระองค์ แต่นี่อาจเป็นเพียงภาพอุดมคติในสมัยพุทธกาลเท่านั้น หากแต่ว่าพระพุทธศาสนากับการแก้ปัญหาความเหลื่อมล้ำทางสังคมไม่จำเป็นต้องมองไปถึงผลลัพธ์แห่งความสำเร็จว่าจะสามารถแก้ไขปัญหาความเหลื่อมล้ำทางสังคมได้อย่างยั่งยืน แต่เราสามารถที่จะนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาเป็นเครื่องมือในการ “ค้นหาความจริง” แห่งปัญหาความเหลื่อมล้ำว่าเกิดขึ้นได้อย่างไร หลักธรรมที่สามารถนำมาประยุกต์ได้อย่างชัดเจนคือ หลักอริยสัจธรรมได้แก่ ทุกข์ สมุทัย นิโรธ และมรรค ซึ่งสามารถอธิบายได้ดังนี้

๑) ทุกข์ คือสิ่งที่เกิดขึ้น ซึ่งก็คือปัญหาความเหลื่อมล้ำ เป็นการวิเคราะห์ว่าปัญหาความเหลื่อมล้ำที่เกิดขึ้นในสังคมนั้นมีความเหลื่อมล้ำในมิติด้านใดบ้าง ส่งผลกระทบต่อใครในสังคม ใครควรที่จะเป็นผู้รับผิดชอบแก้ปัญหา และความเหลื่อมล้ำนี้ได้สร้างความทุกข์ให้เกิดขึ้นอย่างไรบ้างแก่สังคม

ทุกข์ : สังคมไทยยังไม่เปิดรับกลุ่มเพศทางเลือก กลุ่มที่มีความหลากหลายทางเพศ หรือกลุ่ม LGBTQ+ รวมถึงการไม่ได้สิทธิของกลุ่มดังกล่าว อาทิเช่น สิทธิการแต่งงาน สิทธิการรักษาพยาบาล สิทธิลดหย่อนภาษี รวมถึงการเลือกปฏิบัติกับบุคคลบางกลุ่ม

๒) สมุทัย คือต้นเหตุของสิ่งที่เกิดขึ้น ซึ่งก็คือ สาเหตุของความเหลื่อมล้ำ เป็นการวิเคราะห์ว่าปัญหาความเหลื่อมล้ำที่เกิดขึ้นนั้นมีสาเหตุมาจากอะไร ซึ่งถึงแม้ว่าจะเป็นเรื่องยากมากสำหรับการค้นหาสาเหตุที่แท้จริงของความเหลื่อมล้ำ แต่ก็ไม่ยากเกิดความพยายามที่เราจะร่วมกันค้นหาสาเหตุนั้นแล้วร่วมกันแก้ไข อย่างน้อย ต้นเหตุอาจมาจากปัจเจกบุคคลที่ถูกลามไปสู่สังคมโดยรวมก็เป็นได้

สาเหตุ : กลุ่มเพศทางเลือกเป็นสังคมกลุ่มน้อยที่อยู่สังคม ที่มีความหลากหลายทางเพศ ซึ่งบุคคลส่วนมากคิดไปเองบุคคลกลุ่มเพศทางเลือกนี้ มีความแปลก ผิดปกติ ไม่เหมือนบุคคลอื่นทั่วไป ทำให้ไม่เป็นเพศชาติกับหญิงที่กำเนิดมาตั้งแต่แรก ไม่มีความสามารถเหมือนบุคคลอื่น ทำให้อับอาย

หรือเพศทางเลือกบางคนไปปฏิบัติตนในด้านลบบุคคลอื่นเห็น ทำให้เกิดการอคติกับกลุ่มเพศทางเลือกทั้งหมด

๓) นิโรธ คือความสำเร็จของการแก้ปัญหา เป็นผลลัพธ์สุดท้ายที่เกิดขึ้นจากการที่เราสามารถวิเคราะห์หาสาเหตุของความเหลื่อมล้ำในสังคมว่าเกิดจากอะไร รู้ถึงสภาพปัญหานั้น ๆ อย่างถ่องแท้จนสามารถที่จะแก้ปัญหาคความเหลื่อมล้ำได้อย่างยั่งยืน

ความสำเร็จ : เมื่อบุคคลในสังคมสามารถเปิดใจยอมรับกลุ่มเพศทางเลือกได้ ว่ากลุ่มเพศทางเลือกนี้ก็คือมนุษย์เช่นกัน มีความรู้ ความสามารถ เหมือนบุคคลทั่วไป เพียงเขาไม่ได้เกิดมาตรงกับเพศกำเนิดที่ได้กำหนดมาให้ จึงทำให้ไม่มีการดูถูกเหยียดหยาม เหลื่อมล้ำกลุ่มเพศทางเลือก ไม่มีการเลือกปฏิบัติ ทำให้คนในสังคมอยู่กันอย่างมีความสุข กลุ่มเพศทางเลือกกล้าแสดงความคิดเห็น มีจุดยืนในสังคม รวมถึงได้รับสิทธิต่าง ๆ เหมือนบุคคลทั่วไป อาทิเช่น สิทธิการแต่งงาน สิทธิการรักษาพยาบาล สิทธิลดหย่อนภาษี

๔) มรรค คือ วิธีการแก้ไขสิ่งที่เกิดขึ้น ซึ่งก็คือการแก้ปัญหาคความเหลื่อมล้ำ นี่เป็นเรื่องที่ยากที่สุดในการจัดการปัญหาคความเหลื่อมล้ำทางสังคม เพราะหากเราไม่รู้ที่มาของปัญหา ไม่รู้สภาพและผลกระทบของปัญหา เราจะไม่สามารถที่จะหาวิธีการในการแก้ปัญหาได้ ถือได้ว่าเป็นเรื่องที่ท้าทายผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในทุกระดับของสังคมที่จะต้องอาศัยความร่วมมือกันในการค้นหาวิธีการที่เหมาะสมที่สุด (ไม่ใช่ดีที่สุด) ในการแก้ปัญหาคความเหลื่อมล้ำ

วิธีการแก้ไขปัญหา : มนุษย์มีความอคติ มีความคิดเป็นของตนเองเป็นเรื่องปกติ แต่สิ่งที่เราสามารถทำได้เพื่อลดความเหลื่อมล้ำที่เกิดจากเพศเลือกที่เกิดกับเรา คือการปฏิบัติตนไปด้านที่ดี ไม่ปฏิบัติตนให้เป็นที่เป็นที่เดือดร้อนของบุคคลอื่น และบุคคลทั่วไปก็ควรเปิดใจยอมรับเพศทางเลือกคิดว่าเขาก็คือมนุษย์ มีความรู้และความสามารถเหมือนบุคคลทั่วไป รวมถึงหน่วยงานก็ควรให้สิทธิกับกลุ่มเพศทางเลือกเหมือนบุคคลทั่วไป ไม่ควรเลือกปฏิบัติ

นอกจากนั้น พระพุทธศาสนาได้เสนอหลักปฏิบัติเพื่อแก้ปัญหาคความเหลื่อมล้ำในสังคม เป็นการสร้างความเสมอภาคเท่าเทียมกันทั้งในด้านวัตถุและจิตใจ พร้อมทั้งความเสมอภาคด้านสิทธิและโอกาสเพื่อช่วยลดความขัดแย้ง และสร้างความสามัคคีได้จริงเพราะไม่ต้องแข่งขันกัน สร้างวัฒนธรรมแห่งสันติสุขเพราะการแบ่งปันผลผลิตหรือปัจจัยสี่ตามความจำเป็น และอยู่ร่วมกับบุคคลอื่นบนฐานของการเคารพ และการให้เกียรติกันและกัน แม้ว่าจะไม่รู้จักกันมาก่อนก็ตาม โดยมีหลักปฏิบัติดังนี้

๑) การสร้างความเสมอภาคเท่าเทียมกัน ในระบบของสังคมสงฆ์ก่อนนั้นจะต้องสละทรัพย์สินเงินทอง เมื่อบวชแล้วก็ต้องใช้สอยปัจจัย ๔ เพียงเพื่อการยังชีพให้เพียงพอเท่านั้น ไม่ใช่สอยเพื่อการบำรุงบำเรอให้ร่างกายสวยงาม หรือเพื่อความเพลิดเพลินสนุกสนาน การใช้สอยปัจจัย ๔ ยังตั้งอยู่บนหลักการที่ว่าความไม่เหมาะสมส่วนเกิดหรือการไม่ยึดถือไว้เป็นกรรมสิทธิ์ส่วนตัว ความเสมอภาคเท่าเทียมกันของการมีหรือการปัจจัย ๔ อย่างจำเป็น และเรียบง่าย

๒) ความยุติธรรม หลักแนวคตินายใต้ระบบทรัพย์สินส่วนกลาง ได้ปรากฏสะท้อนการแบ่งปันทรัพย์สินของสงฆ์ที่เป็นไปด้วยความยุติธรรม เพราะเป็นการปฏิบัติตามความจำเป็นและเหตุผลสมควรของแต่ละคนที่ควรจะได้รับซึ่งหลีกเลี่ยงเกณฑ์การให้ด้วยขนาดหรือปริมาณของความต้อการที่อยากจะได้

๓) ให้ความสำคัญต่อสังคมส่วนรวม ในสังคมสงฆ์ที่มีระบบการจัดการทรัพย์สินส่วนกลางที่เรียกว่า “ของสงฆ์” เป็นอุดมคติของการน้อมนำเอาวัตถุธาณหรือทรัพย์สินทั้งหมดให้ตกเป็นของสงฆ์ส่วนรวม โดยพระสงฆ์ทั้งหมดต่างเป็นเจ้าของร่วมกัน การที่สงฆ์ทุกรูปแบบเป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ช่วยกันสร้างช่วยกันปฏิบัติหรือช่วยกันดูแลรักษานั้น เป็นระบบโครงสร้างเศรษฐกิจของสังคมหนึ่งเดียว เป็นระบบการจัดการทรัพย์สินแบบเป็นก้อน ๆ เดียว ทั้งสังคมคล้าย ๆ กับหลักการของสหกรณ์ที่ไม่มีการแข่งขันและเป็นระบบ

๔) ลดความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจ สังคมสงฆ์ได้กลายเป็นสังคมที่สามารถแก้ไขปัญหาความเหลื่อมล้ำทางสังคมปรากฏเป็นสังคมต้นแบบแห่งความเสมอภาคเท่าเทียมกันทั้งในด้านสิทธิและโอกาส กล่าวคือ มีความเสมอภาคทางด้านเศรษฐกิจ สังคมสงฆ์มีความเท่าเทียมกันในด้านเศรษฐกิจคือ ปัจจัย ๔ ซึ่งทุกคนก่อนที่จะบวชและหลังบวชจะต้องสละทรัพย์สินเงินทองหรือต้องสละกรรมสิทธิ์ส่วนเกินให้ตกเป็นของสงฆ์ส่วนรวม เราจะพบว่าวิถีชีวิตของพระสงฆ์เป็นการดำเนินชีวิตที่เป็นไปในทิศทางและรูปแบบเดียวกันหมด กล่าวคือการมี หรือไม่มีซึ่งปัจจัย ๔ เป็นการมีหรือไม่มีแบบเท่าเทียมกัน ไม่ว่าคนนั้นจะเคยเป็นคนร่ำรวยหรือยากจนมาก่อนก็ตาม เมื่อเข้ามาบวชแล้ว สถานะทางเศรษฐกิจจะเหมือนกันหมด ดังนั้น การใช้ระบบทรัพย์สินส่วนกลางจึงเป็นการปรับฐานทางด้านเศรษฐกิจของแต่ละคนให้อยู่ในระดับที่เท่าเทียมกัน

๒) การพัฒนากลไกการแก้ไขปัญหาเชิงโครงสร้างของกลุ่มเพศทางเลือกในสังคมตามแนววิถีพุทธ ซึ่งได้เรียบเรียงปัญหาไว้ ๓ ประเด็น ดังนี้

ประเด็นที่ ๑ ด้านการถูกยอมรับอัตลักษณ์ความเป็นเพศ จากการสนทนากลุ่มเพื่อศึกษาองค์ความรู้ในปัญหาดังกล่าว พบว่า

“...สำหรับปัจจุบันยังคิดว่าสังคมไทยเปิดยอมรับกลุ่มบุคคลเพศนี้มากพอ โดยเฉพาะสถาบันครอบครัวหรือพ่อแม่บางครั้งก็ยังไม่เข้าใจว่าลูกของเราเป็นยังไงกัน ซึ่งบางครั้งตัวเด็กเองเขาก็สับสน เพราะสถาบันครอบครัวเป็นสถาบันหนึ่งที่สำคัญกับตัวเด็กเองมากๆ ไม่ว่าจะคำพูดซึ่งกระทบต่อความรู้สึกของเด็กหรือบุคคลเพศทางเลือกได้ สถาบันต่อไปเป็นสถาบันทางสังคมไม่ว่าจะเป็นการเลือกปฏิบัติ อาทิเช่น การตีตรารวม เมื่อมองว่าเป็นเพศทางเลือกแล้วสังคมก็ย้อมตีตราเขาทันทีว่าเป็นบุคคลที่ไม่ดี ทำให้ส่งผลไปถึงการเลือกปฏิบัติ การปฏิบัติไม่เหมือนบุคคลทั่วไป ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของ การไปสมัครงาน อัตราค่าจ้างงานที่ถูกปรับลดลงเนื่องจากเห็นเขาเป็นแค่เพศทางเลือกเพียงเท่านั้น สำหรับตัวดิฉันเองอยากให้ช่วยกันพัฒนา ธรรมะให้สังคมไทยเรานั้นเปิดใจ ยอมรับ กลุ่มเพศทางเลือกมากขึ้น เพราะกลุ่มเพศทางเลือกก็คือมนุษย์คนหนึ่งเหมือนกัน มีความรู้มีความสามารถไม่ต่างจากคนธรรมดาทั่วไป...”

“สำหรับกระผมเองนั้น ผมต้องขออนุญาตเกริ่นก่อนเลยนะครับว่าผมเองก็มีญาติที่อยู่ในกลุ่มเพศทางเลือกเช่นเดียวกัน ญาติผมเป็นผู้ชายและมีแฟนเป็นผู้ชายครับ แต่ผมก็ไม่ได้เกลียดไม่ได้ชิงชังเขาอะไรครับ เพราะผมคิดเหมือนกับพี่คนแรกที่ได้พูดไปครับว่า สถาบันที่สำคัญที่สุดคือ สถาบันครอบครัว ถ้าครอบครัวเองพร้อมที่จะเปิดใจยอมรับในสิ่งเป็นได้ มันก็ทำให้เขารู้สึกว่าครอบครัวคือเซฟโซนหรือความสบายใจของเขา เขาจะกล้าพูด กล้าเล่าปัญหาที่เขาจริงในทุกๆวัน หรือเรื่องที่เขาประสบปัญหาอยู่ เมื่อครอบครัวพร้อมที่จะส่งเสริมเขาแล้ว พร้อมทั้งจะรับฟังปัญหาเขาทุกอย่างอย่าง มันก็ทำให้เขากล้าที่จะแสดงออก กล้าที่จะเปิดใจสู้กับสังคม ไม่สนใจสายตาของคนรอบข้างที่มองเขาว่าเขา

เป็นคนอย่างไร เพราะยังงั้นเขาก็ยังมีครอบครัวที่อยู่กับเขาทุกวัน และพร้อมที่จะช่วยเหลือเขาในทุกๆ เรื่อง สุดท้ายนี้ครับปัญหาที่เราต้องแก้ เราต้องแก้จากจุดที่เริ่ม นั่นก็คือครอบครัว เพราะครอบครัวอยู่กับตัวเขาเองมาตั้งแต่เกิด ถ้าครอบครัวเปิดใจยอมรับเขามากพอ อย่างอื่นก็อาจจะไม่มีผลอะไรกับเขาเลยก็ได้ครับ....”

...การถูกยอมรับในอัตลักษณ์ของความเป็นเพศนั้นมันถือว่าเป็นเรื่องสำคัญสำหรับกลุ่มเพศทางเลือก ไม่ว่าจะเป็นการยอมรับจากครอบครัว จากสังคม จากเพื่อนร่วมงาน เพื่อนร่วมห้องเรียน หากกลุ่มบุคคลดังกล่าวเปิดใจที่จะยอมรับเขาแล้ว ก็ย่อมส่งผลให้มีบุคคลกลุ่มเพศทางเลือกมีความกล้าแสดงออก กล้าพูด กล้าคิด กล้าทำในสิ่งที่ถูกต้องมากขึ้น...”

“...การจะถูกยอมรับไม่ว่าในสถาบันของสังคม หรือครอบครัวนั้น ย่อมขึ้นอยู่กับการประพฤติตน การปฏิบัติของกลุ่มเพศทางเลือกด้วย เนื่องจากหากเราประพฤติดี ปฏิบัติดี ก็ย่อมให้บุคคลที่บุคคลทั่วไปที่เห็นเรานั้น เชื่อมั่น และยอมรับในการเป็นกลุ่มเพศทางเลือก ถึงบางส่วนจะเหมาะรวมการเป็นทางเลือกของเราก็คงตาม แต่จงเชื่อมั่นไว้เสมอว่า การทำความดีของเรานั้น วันหนึ่งความดีนั้นจะปรากฏให้เราเห็นเอง...”

“...ปัจจุบันสังคมไทยเรานั้น ยังมีการบูลลี่ ดูถูกเหยียดหยามกลุ่มเพศทางเลือกอยู่มากมาย ไม่ว่าจะเป็นในเรื่องของการมีเพศสภาพไม่ตรงกับเพศกำเนิด การที่มีแปลงเพศแล้วหรือศัลยกรรมอื่นๆให้เหมือนกับเพศตรงข้ามของตนแล้ว แต่บัตรประจำตัวประชาชนเป็นนายอยู่ แต่อย่างไรก็ตามคนเรามีเป็นล้านคนครับ จะไปสนใจคำพูด วาจา ของบุคคลทั้งโลกก็ไม่ได้ แค่เราประพฤติตนดี ปฏิบัติตนดี ไม่ทำตนให้เป็นที่เดือดร้อนแก่บุคคลอื่น เพียงเท่านั้นชีวิตเราก็จะอยู่ได้อย่างมีความสุข...”

“เราต้องยอมรับก่อนนะครับว่าคนเราเกิดมามีความอคติกันทั้งนั้น เพราะฉะนั้นก็ไม่แปลกที่จะมีคนอคติกับเราได้ ไม่ว่าจะเป็นโดนมองอคติแค่ไหน อคติในเรื่องใด เราก็ไม่ต้องไปสนใจอะไรเขามาก แค่เราโฟกัสแค่ตัวเรา ทำตัวเราให้ดี ไม่ทำตัวเราให้เป็นที่เดือดร้อน ไม่ทำให้ตัวเราลำบากคนอื่น แค่นั้นก็ทำให้หลายๆคนพอใจกับสิ่งที่เราเป็นแล้วครับ ไม่ว่าเราจะอยู่สถานะ หรือเพศไหนก็ตาม ผมเชื่อเสมอครับว่าหากกลุ่มเพศทางเลือกปฏิบัติตนเป็นคนดี ไม่ทำตัวให้เป็นที่เดือดร้อนให้คนอื่น คนชอบคุณมากกว่าคนเกลียดคุณอย่างแน่นอนครับ...”

๔.๒.๒ ประเด็นที่ ๒ ด้านการมีพื้นที่ในการแสดงออกของตัวตน จากการสนทนากลุ่มเพื่อศึกษาองค์ความรู้ในปัญหาดังกล่าว พบว่า

“...การมีพื้นที่ในการแสดงออกสำหรับกลุ่มเพศทางเลือกยังไม่เต็มที่ ดังกล่าวไปในปัญหาหัวข้อข้างต้นว่า การจะกล้าแสดงออก กล้าตัดสินใจ กล้าคิด กล้าทำ ในสิ่งที่ถูกต้อง ย่อมต้องรับการถูกการยอมรับจากบุคคลในสังคมเสียก่อน จะทำไงให้เขายอมรับในสิ่งที่เราเป็น นั่นก็คือการพัฒนาตน การพัฒนาตัวเราเอง ให้เป็นคนดี ประพฤติดี ปฏิบัติตนดี ไม่เป็นที่เดือดร้อนให้กับสังคม เพียงเท่านั้นก็สามารถทำให้สังคมไทยเราเปิดใจยอมรับกลุ่มเพศทางเลือกได้แล้ว เมื่อสังคมเปิดใจยอมรับเรา ซึ่งก็จะส่งผลให้เขาเปิดใจรับฟังในสิ่งที่เราพูด ในสิ่งที่เราแสดงออกออกมา เมื่อเขาเต็มใจฟังเราและยอมรับในสิ่งที่เราแสดงออกก็ส่งผลให้เรา มีพื้นที่ในการแสดงออกในสังคมมากขึ้นอีกด้วย...”

“...พื้นที่ในการแสดงออกของตัวตน คือ การที่เราแสดงการกระทำ แสดงพฤติกรรมความรู้สึกรักใคร่ของเราออกไป ไม่ว่าจะเป็นในด้านดี หรือด้านลบก็ตาม เพราะฉะนั้นหากเราแสดงออกไป

ในสิ่งที่ดี ในด้านที่ดี ก็ไม่มีใครที่จะเหยียดหยามเรา ไม่มีใครคิดที่จะติเตียนเรา เพราะฉะนั้นในการมีพื้นที่แสดงออกของตัวตนนั้น ทุกคนล้วนมีพื้นที่ที่จะแสดงออก แต่ขึ้นอยู่กับตัวเราเองที่ว่า เราจะแสดงออกไปในแนวทางใดมากกว่า การแสดงออกไปนั้นก็ย่อมส่งผลไปถึงความรู้สึก ความคิดของผู้พบเห็นด้วย หากเราอย่างจะให้สังคมยอมรับในสิ่งที่เราเป็นเราก็ต้องแสดงออกในสิ่งที่ถูกต้อง ในทางที่ดีให้สังคมได้เห็นด้วยเช่นกัน...”

“ตามปัญหาที่ได้รับมา การแก้ไขปัญหพื้นที่ในการแสดงออกของตัวตนจะแก้ไขอย่างไร อย่างแรกต้องชี้แจงก่อนว่า การมีพื้นที่ในการแสดงออก ทุกคนย่อมมีพื้นที่ในการแสดงออกของตัวเอง ทุกคนย่อมมีสิทธิในการแสดงออกของตัวเอง แต่เมื่อเราได้สิทธิ ได้พื้นที่ ในการแสดงออกแล้ว เราก็ต้องแสดงออกในสิ่งที่ถูกต้อง ในสิ่งที่ไม่เดือดร้อนต่อสังคม เมื่อเราทำเช่นนั้นก็ย่อมส่งผลให้สังคมเปิดใจที่จะยอมรับกลุ่มเพศทางเลือกได้ ตามท่านที่ผ่านมาได้กล่าวไว้...”

“...การมีพื้นที่ในการแสดงออกนั้น ก็ตามหลายๆท่านได้กล่าวมานั้น ว่าไม่มีใครมาปิดกั้นในพื้นที่การแสดงออกของเรา ไม่มีใครมาจำกัดสิทธิในข้อเราได้ แต่ตัวเราเองตั้งหากที่ต้องมาคิดแล้วว่า เราเป็นกลุ่มเพศทางเลือกที่ไม่ได้รับการยอมรับจากสังคมมากนัก เราก็จะใช้พื้นที่ในส่วนนั้น ทำให้สังคมเห็นว่ากลุ่มเพศทางเลือกก็มีความรู้ ความสามารถ ไม่ต่างจากคนธรรมดาทั่วไป...”

“...เพศกลุ่มทางเลือกหลายคนยังคิดว่า ตัวเองยังไม่มีพื้นที่ในการได้แสดงออกเหมือนบุคคลทั่วไป ยังโดนจำกัดสิทธิ จนลืมนึกไปว่า เราเองก็มีพื้นที่ในการแสดงออกของเรา แต่ไม่ยอมที่จะแสดงออกในพื้นที่ที่เราได้อยู่ พยายามอย่างแสดงออกในพื้นที่ที่ตัวเองไปไม่ถึงอยากบอกกลุ่มเพศทางเลือกตรงนี้ว่าอยากให้เราแสดงออกในพื้นที่ที่เราได้อยู่ให้เต็มที่ ทำความดีให้บุคคลทั่วไปเห็น ไม่ต้องพยายามไปแสดงออกในพื้นที่ที่เราไปไม่ได้ วันหนึ่งความดีที่เราทำอยู่มันก็จะส่งให้บุคคลอื่นที่อยู่นอกพื้นที่ที่เราแสดงออกของเราเอง...”

๔.๒.๓ ประเด็นที่ ๓ ด้านการได้รับสิทธิขั้นพื้นฐานในสังคมไทย จากการสนทนากลุ่มเพื่อศึกษาองค์ความรู้ในปัญหาดังกล่าว พบว่า

“...สำหรับสิทธิขั้นพื้นฐานก็ยังเห็นได้ชัดว่าสังคมไทยเรานั้นยังมีการเลือกปฏิบัติอยู่มากมาย ยังมีการปฏิบัติอย่างไม่เท่าเทียม ยกตัวอย่าง อาทิเช่น ปัญหาของการสมัครงานของกลุ่มเพศทางเลือก ที่ยังมีการเลือกปฏิบัติ เพียงกลุ่มเพศทางไปสมัครงานก็ถูกตีตราแล้วว่า เป็นบุคคลที่แปลก ไม่เหมือนบุคคลทั่วไป ในขณะที่เขาคอนนั้นก็มีความรู้ ความสามารถไม่ต่างจากบุคคลทั่วไป อยากให้บริษัท หน่วยงานต่างๆ ได้มองบุคคลกลุ่มนี้ด้วยการเปิดใจยอมรับว่าเขาเป็นคนเหมือนกัน มีความรู้ ความสามารถ ทักษะต่างๆ ไม่ต่างจากคนอื่น ๆ”

“...สำหรับกลุ่มเพศทางเลือกเองแล้ว ต้องยอมรับตามตรงว่ายังมีการจำกัดสิทธิพื้นฐานของสังคมไทยอยู่ในหลายๆสิทธิ ไม่ว่าจะเป็นสิทธิ การรักษาพยาบาลของคู่ครอง คู่ชีวิต สิทธิการสมรสที่ไม่สามารถจดทะเบียนกันได้ ในเรื่องนี้เราก็ได้เห็นการรณรงค์กันอย่างต่อเนื่อง แต่อยากบอกกลุ่มเพศทางเลือกทุกคนว่า ในเรื่องสิทธิตรงนี้เราไม่สามารถแก้ไขอะไรมันได้มาก แต่สิทธิไหนที่เราสามารถแก้ไขกันเองได้เช่นสิทธิเรื่องของการสมัครงาน สิทธิแสดงออก ก็อยากจะให้หลาย ๆ ที่ช่วยกันปรับมองเพศทางเลือก ด้วยการเปิดใจรับเขาในทางที่ดี ว่าเขาก็เป็นคนเหมือนกัน เขาก็ไม่ใช่เพศที่แปลกอะไร แค่นั้นเราก็สามารถลดปัญหาของการเลือกปฏิบัติในกลุ่มเพศทางเลือกได้อีกด้วย ...”

“ปัจจุบันนี้ในเรื่องของการได้สิทธิขั้นพื้นฐานของสังคมไทย กลุ่มเพศทางเลือกก็ยังได้สิทธิบางอย่างอยู่ แต่ก็ยังมีหลายสิทธิที่กลุ่มเพศทางเลือกเองไม่ได้รับเช่นกัน ซึ่งการแก้ปัญหาในเรื่องนี้มันค่อนข้างยากมาก บางทีในเมื่อเราแก้ปัญหามันไม่ได้จริงๆ เราก็ควรมองไปทางด้านบวก ในด้านที่ดีว่าเรายังสิทธิบางสิทธิอยู่ แม้บางสิทธิเราจะไม่ได้ก็ตาม ให้เราพอใจในสิ่งที่มี เพื่อลดปัญหาความเครียดของเรา แต่เชื่อว่าวันหนึ่งประเทศเราก็น่าจะมองเห็นถึงปัญหาจุดนี้เช่นกัน...”

๓) เสนอแนะแนวทางในการลดความเหลื่อมล้ำเชิงโครงสร้างของกลุ่มเพศทางเลือกในสังคมตามแนววิถีพุทธ พบว่า

จากการสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion) เพื่อร่วมกันหาข้อสรุปใน ประเด็น แนวทางในการลดความเหลื่อมล้ำเชิงโครงสร้างของกลุ่มเพศทางเลือกในสังคมตามแนววิถีพุทธ พบว่า

อยากให้สังคมไทย บุคคลทั่วไปในสังคมเปิดใจยอมรับกลุ่มที่มีความหลากหลายทางเพศ กลุ่มเพศทางเลือก หรือกลุ่ม LGBTQ+ มากกว่านี้ ไม่ว่าจะเป็นในการเลือกปฏิบัติกับกลุ่มเพศทางเลือก ไม่เหยียดหยาม ดูถูก ดูหมิ่น เพราะบุคคลเหล่านี้ก็มีความรู้ ความสามารถเหมือนบุคคลธรรมดาทั่วไป บางคนจบการศึกษาสูง แต่กลับไม่ได้งานทำเพียงการสรรหาพนักงานของบุคคลที่ไม่ให้โอกาสเพศทางเลือกในการเข้าทำงาน รวมถึงรัฐที่ควรให้สิทธิเหมือนบุคคลทั่วไปเท่า ๆ กัน อาทิเช่น สิทธิการแต่งงาน สิทธิการลดหย่อนภาษี แม้แต่การยอมรับด้านจิตใจ การปฏิบัติที่เท่าเทียมกัน การใช้คำนำหน้านาย หากไม่สามารถใช้เป็น นาง นางสาว ได้ควรเห็นชอบให้ใช้คำว่าคุณก็เพียงพอ และกลุ่มเพศทางเลือกก็ควรปฏิบัติตนไปด้านที่ดี ไม่ปฏิบัติตนให้เป็นที่เดือดร้อนแก่บุคคลอื่น รู้จักการวางตัวให้เหมาะสมกับสถานที่ในรูปแบบต่าง ๆ แต่งกายไม่โดดเด่นจนเกินไป

การนำผลงานวิจัยไปประยุกต์ใช้

ประเด็นที่ ๑ ด้านการถูกยอมรับอัตลักษณ์ความเป็นเพศ

- อยากให้ประเทศไทยเปิดการยอมรับให้มากกว่านี้ โดยเฉพาะสถาบันครอบครัว เนื่องจากสถาบันครอบครัวเป็นสถาบันแรกที่อยู่กับบุคคลของเพศทางเลือกมาตั้งแต่กำเนิด หากครอบครัวเป็นเซฟโซนให้กลุ่มเพศที่สามได้ สามารถยอมรับอัตลักษณ์ความเป็นเพศของเพศที่สามได้ ก็ทำให้เขารู้สึกว่าตัวเองมีคุณค่าแล้ว

- อยากให้สังคมไทยเปิดใจยอมรับตัวตนความเป็นเพศของกลุ่มเพศทางเลือก ไม่ว่าจะเป็นการแต่งตัว กิริยาท่าทาง บุคลิกภาพ แม้เขาจะแต่งตัวเป็นตรงข้ามกับเพศที่เขากำเนิด ก็ควรยอมรับในสิ่งที่เขาเลือก ไม่บูลลี่ ไม่เหยียดหยาม ไม่ดูถูก เพราะอย่างไรเขาก็เป็นคน มีความรู้ มีความสามารถเท่ากัน

- อยากให้บุคคลที่เป็นเพศทางเลือก เปิดใจยอมรับในสิ่งที่ตัวเองเป็น อย่าสนใจคำดูถูกเหยียดหยาม ของอีกฝ่าย มีความมั่นใจ กล้าแสดงออกในสิ่งที่ถูกต้อง ทำความดี ไม่ทำตนให้เป็นที่เดือดร้อนต่อสังคม เพียงเท่านั้นคุณก็จะอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

ประเด็นที่ ๒ ด้านการมีพื้นที่ในการแสดงออกของตัวตน

- บุคคลเพศทางเลือกก็เป็นมนุษย์คนหนึ่งที่มีความรู้ ความสามารถ ไม่น้อยกว่าบุคคลธรรมดาทั่วไป ต่างก็อยากได้รับสิทธิความเท่าเทียมกันในสังคม อยากได้พื้นที่ในการแสดงออก แสดงความ

คิดเห็น จึงอยากให้บุคคลในสังคมเปิดใจยอมรับฟังความคิดเห็น ในสิ่งที่บุคคลกลุ่มนี้แสดง หรือพูดออกมา ไม่ได้แย้งด้วยอารมณ์ ฟัง ดู วิเคราะห์ ด้วยวิจารณญาณที่ดี

- อยากให้บุคคลที่เป็นกลุ่มเพศทางเลือกแสดงออก ประพฤติ ปฏิบัติในสิ่งที่ถูกต้อง หากบุคคลภายนอกได้เห็นในสิ่งที่เราประพฤติออกไปเป็นสิ่งที่ดี เขาก็จะยอมรับในสิ่งที่เราเป็นได้

- ภาครัฐเอกชนควรมีพื้นที่ในการแสดงออกความสามารถของเพศวิถีหรือความหลากหลายทางเพศเพื่อที่จะได้แสดงความสามารถพิเศษหรือแสดงออกถึงจุดยืนความรู้ความสามารถของพวกเขาให้เป็นที่ยอมรับในสังคมได้รับความไว้วางใจและใช้ชีวิตได้เป็นปกติสุข

ประเด็นที่ ๓ ด้านการได้รับสิทธิขั้นพื้นฐานในสังคมไทย

- ไม่ควรแบ่งแยกความหลากหลายทางเพศในการได้รับสิทธิขั้นพื้นฐานเพราะทุกคนมีความเป็นมนุษย์เท่าเทียมกันมีกฎหมายคุ้มครองและมีสิทธิที่จะได้รับสิทธิหรือว่าสวัสดิการต่าง ๆ เท่าเทียมกันไม่ว่าจะเพศไหนก็ตาม

- เวลาสมัครงาน ชอบ ระบุเพศ ทำให้ ผู้ที่เป็นเพศทางเลือก ด้อยค่าในตนเอง เช่น ผู้ที่เป็นทอม เวลาจะสมัครงานช่างก็ยาก เพราะระบุชัดเจนเลยว่า เพศชาย, สาวสอง หรือเกย์ที่ออกสาว แต่งตัวเหมือนชาย เวลาจะสมัครงาน ยาก เช่น บัญชี พยาบาลผู้ช่วยพยาบาล ระบุชัดเจนว่า เพศหญิง ทำให้ เกิดการด้อยค่า ทั้ง ๆ ที่คนเหล่านั้น มีความรู้เท่ากับเพศแท้ หรือ อาจจะชำนาญกว่า ทำให้คนที่เป็สาวสอง งานรองรับของเขาคือ ช่างแต่งหน้า ยิ่งในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ คนที่เป็นเพศทางเลือก อยู่ยากสุด ๆ บางคนจบ ป.ตรี ตกงาน เพราะเพียงแค่ เป็นเพศทางเลือก เพราะงานบางงานไม่เปิดโอกาสให้กับเพศทางเลือกเลย

- ปัจจุบันนี้ทราบว่าประเทศไทย สังคมไทย เราเปิดรับเพศที่สามแล้ว เนื่องจากเพศที่สามพบได้ทั่วไปในสังคม แต่ยังสิทธิบางอย่างที่กลุ่มเพศที่สามไม่ได้รับเท่าเทียมกับเพศอื่นทั่วไป เช่น สิทธิการแต่งงาน สิทธิการลดหย่อนภาษี แม้แต่การยอมรับทางด้านจิตใจ การปฏิบัติที่เท่าเทียมกัน จุดนี้เพศทางเลือกอย่างเรายังไม่ได้รับอย่างเต็มที่ อยากให้ประเทศไทยเราช่วยแก้ปัญหา และวางโครงสร้างนี้ใหม่ด้วยครับ

ผลงานวิจัย/ผลผลิต สิ่งประดิษฐ์ นวัตกรรม หรืออื่น ๆ ที่ได้จากการทำวิจัย และมี Impact ต่อสังคม, ประเทศชาติได้รับประโยชน์อะไร

จากการจัดกิจกรรมพัฒนาศักยภาพของกลุ่มเพศทางเลือก ในเรื่อง “ค่าของตนสร้างคนให้สมดุล” จำนวน ๑ ครั้ง ๒ วัน

๑

กำหนดการจัดกิจกรรม “เยาวชนรุ่นใหม่ใส่ใจเคารพสิทธิ”
ภายใต้โครงการวิจัย เรื่อง การลดความเหลื่อมล้ำ: การวิจัยและพัฒนาการแก้ไขปัญห
เชิงโครงสร้างในกลุ่มเพศทางเลือกของสังคมตามแนววิถีพุทธ
วันที่ ๒ - ๓ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๖๖
ณ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ปัตตานี

วันอาทิตย์ที่ ๒ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๖๖

เวลา ๐๘.๐๐ น.	ลงทะเบียน รับเอกสาร
เวลา ๐๘.๓๐ น.	ประธานในพิธีเปิด พระครูโสภณวชิรบัณฑิต, ผศ. ผู้อำนวยการวิทยาลัยสงฆ์ปัตตานี กล่าวรายงาน โดย พระมหาสุติภัก อภินนโท (แทนทอง) หัวหน้าโครงการวิจัยฯ
เวลา ๐๙.๐๐ น.	กิจกรรมนันทนาการ โดย คุณบุษยมาส อิศกุลย์ ประธานกลุ่มบ้านบุญเต็ม
เวลา ๑๐.๐๐ น.	พักฉันน้ำปานะ / รับประทานอาหารว่าง
เวลา ๑๐.๑๕ น.	กิจกรรมนันทนาการ (ต่อ) โดย นายณานิซ สุซัสวีดิ์ ประธานกลุ่มฟ้าสีรุ้ง จังหวัดยะลา
เวลา ๑๑.๓๐ น.	ฉันภัตตาหาร / รับประทานอาหารกลางวัน
เวลา ๑๓.๐๐ น.	การเสวนาในหัวข้อ “เยาวชนรุ่นใหม่ใส่ใจเคารพสิทธิ” โดย พระวีรวัฒน์ จิตตทนโต ผู้ช่วยเจ้าอาวาส วัดเวฬุวันยะลา ส.ด.อ.ชนันพล พันธุ์สาธิต ศษต.จชต. และ คุณ Abdulhakim Kasing (nadia haha) ผู้ดำเนินรายการโดย ผศ.ดร.เบญจมาศ สุซัสวีดิ์ กลุ่มวิชาการพยาบาลอายุรศาสตร์ คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ร่วมกับ ผศ.ดร.ชั้นทอง วัฒนประดิษฐ์ อาจารย์ หลักสูตรสันติศึกษา
เวลา ๑๔.๑๕ น.	พักฉันน้ำปานะ / รับประทานอาหารว่าง
เวลา ๑๔.๓๐ น.	การเสวนาในหัวข้อ “เยาวชนรุ่นใหม่ใส่ใจเคารพสิทธิ” (ต่อ) โดย พระวีรวัฒน์ จิตตทนโต ผู้ช่วยเจ้าอาวาส วัดเวฬุวันยะลา ส.ด.อ.ชนันพล พันธุ์สาธิต ศษต.จชต. และ คุณ Abdulhakim Kasing (nadia haha) ผู้ดำเนินรายการโดย ผศ.ดร.เบญจมาศ สุซัสวีดิ์ กลุ่มวิชาการพยาบาลอายุรศาสตร์ คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ร่วมกับ ผศ.ดร.ชั้นทอง วัฒนประดิษฐ์ อาจารย์ หลักสูตรสันติศึกษา
เวลา ๑๕.๔๕ น.	การส่งเสริมเครือข่ายกลุ่มเพศทางเลือกในพื้นที่ จังหวัดปัตตานี จังหวัดยะลา และ จังหวัดนราธิวาส โดย ผศ.ดร.ชั้นทอง วัฒนประดิษฐ์ อาจารย์และนักวิจัยจากหลักสูตรสันติศึกษา ร่วมกับ ดร.ขวัญชนก เหล่าสุนทร นักวิจัย สถาบันก วิศวกรรมโยธาและหน่วยความ
เวลา ๑๖.๐๐ น.	พิธีปิด/มอบเกียรติบัตร โดย พระมหาสุติภัก อภินนโท (แทนทอง) ผู้อำนวยการส่วน วางแผนและส่งเสริมการวิจัย สถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ มจร.

หมายเหตุ กำหนดการนี้อาจเปลี่ยนแปลงได้ตามความเหมาะสม
พิธีกรในรายการ นางสาวจุฑามาศ เทพทอง

ตามตารางกำหนดการได้จัดกิจกรรมต่าง ๆ ตามรายละเอียด ดังนี้
วันที่ ๒ กรกฎาคม ๒๕๖๖

- ๐๘.๐๐ เริ่มลงทะเบียน ท่านผู้เชี่ยวชาญ และน้อง ๆ เยาวชนที่เข้าร่วมกิจกรรม “เยาวชนรุ่นใหม่ใส่ใจเคารพสิทธิ” ภายใต้โครงการวิจัยเรื่องการลดความเหลื่อมล้ำ : การวิจัยและพัฒนาการแก้ไขปัญหาเชิงโครงสร้างในกลุ่มเพศทางเลือกตามแนววิถีพุทธ

- ๐๘.๓๐ พระมหาชุติภัก อภินันโท (แหลมทอง) หัวหน้าโครงการวิจัยฯ กล่าวรายงาน พร้อมด้วย พระครูโสภณวชิรบัณฑิต, ผศ. ผู้อำนวยการวิทยาลัยสงฆ์ปัตตานีกล่าวเปิดพิธี

- ๐๙.๐๐ กิจกรรมนันทนาการ นำทีมโดย คุณบุษยมาส อิศดูล ประธานกลุ่มบ้านบุญเต็ม
- ๑๐.๐๐ พักฉันท้ำปานะ/น้อง ๆ เยาวชนที่เข้าร่วมโครงการรับประทานอาหารว่าง

- ๑๐.๑๕ กิจกรรมนันทนาการ (ต่อ) โดย นายณานิซ สุขสวัสดิ์ ประธานกลุ่มฟ้าสีรุ้ง จังหวัดยะลา

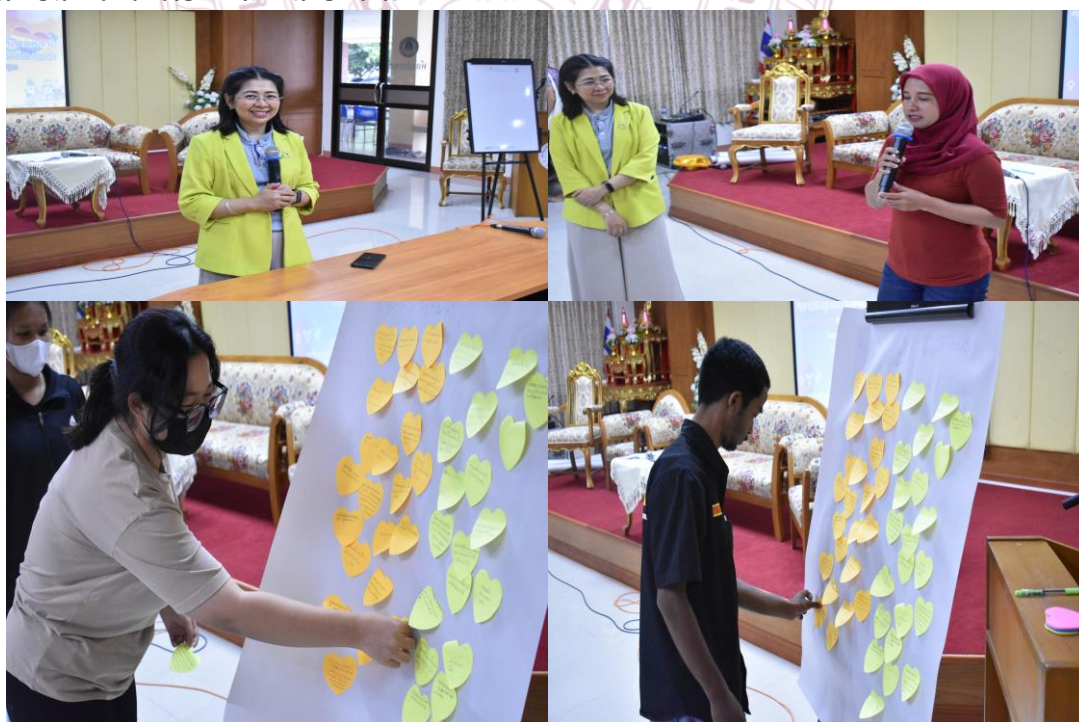
- ๑๑.๓๐ พัก ฉันทอาหาร/รับประทานอาหารเที่ยง
- ๑๓.๐๐ ร่วมกันเสวนาในหัวข้อ “เยาวชนรุ่นใหม่ใส่ใจเคารพสิทธิ โดย พระวีรวัฒน์ จิตตพฺโต ผู้ช่วยเจ้าอาวาส วัดเวฬุวันยะลา ส.ต.อ.ชนันพล พันธุ์สาธิต ศษต.จชต. และคุณ Abdulhaklm Kasing

ดำเนินรายการโดย ผศ.ดร.เบญจมาศ สุขสถิต กลุ่มวิชาพยาบาลอายุรศาสตร์ คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ร่วมกับ ผศ.ดร.ชนทอง วัฒนะประดิษฐ์ อาจารย์หลักสูตรสันติศึกษา

- ๑๔.๑๕ พักฉันน้ำปานะ/รับประทานอาหารว่าง
- ๑๕.๔๕ ดำเนินกิจกรรมการส่งเสริมเครือข่ายเพศทางเลือก โดย ผศ.ดร.ชันทอง วัฒนประดิษฐ์ อาจารย์และนักวิจัยจากหลักสูตรสันติศึกษา ร่วมกับ ดร.ขวัญชนก เหล่าสุนทร นักวิจัยสถาบัน วิศวรโยธาและนายความ

- ๑๖.๐๐ พิธีปิด/มอบเกียรติบัตร โดยพระมหาชุตีภัก อภินันโท (แหลมทอง) ผู้อำนวยการส่วนวางแผนและส่งเสริมการวิจัย สถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ มจร.

ปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นจากการทำวิจัย

โดยปัจจุบันยังมีการเลือกปฏิบัติ หรือการปฏิบัติอย่างไม่เท่าเทียมกับเพศทางเลือกอยู่มากมาย กรณีตัวอย่างเช่น การสมัครงานมีการให้ระบุเพศที่ทำให้ผู้เป็นเพศทางเลือกด้อยค่าในตนเอง เช่น ผู้ที่เป็นทอม เวลาจะสมัครงานช่างก็ยาก เพราะระบุชัดเจนเลยว่า เพศชาย , สาวสอง หรือเกย์ที่ออกสาวแต่งตัวเหมือนชาย เวลาจะสมัครงาน ยาก เช่น บัญชี พยาบาลผู้ช่วยพยาบาล ระบุชัดเจนว่า เพศหญิง ทำให้ เกิดการด้อยค่า ทั้ง ๆ ที่คนเหล่านั้น มีความรู้เท่ากับเพศแท้ หรือ อาจจะชำนาญกว่า ทำให้คนที่เป็นสาวสอง งานรองรับของเขา คือ ช่างแต่งหน้า ยิ่งในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ คนที่เป็นเพศทางเลือก อยู่ยาก บางคนจบ ป.ตรี ตกงาน เพราะเพียงแค่ เป็นเพศทางเลือก เพราะงานบางงาน บุคคลเพศทางเลือกก็เป็นมนุษย์คนหนึ่งที่มีความรู้ ความสามารถ ไม่น้อยกว่าบุคคลทั่วไป ต่างก็อยากได้รับสิทธิความเท่าเทียมกันในสังคม อยากได้พื้นที่การแสดงออก แสดงความคิดเห็นเหมือนบุคคลธรรมดาทั่ว ๆ รวมถึงภาครัฐควรมีพื้นที่ในการแสดงออกความสามารถของเพศวิถีหรือความหลากหลายทางเพศที่จะได้แสดงความพิเศษหรือแสดงจุดยืนความรู้ความสามารถของพวกเขาให้เป็นที่ยอมรับในสังคม ได้รับความไว้วางใจและใช้ชีวิตได้เป็นปกติสุข ที่สำคัญให้บุคคลในสังคมยอมรับฟังความเห็นในสิ่งที่บุคคลกลุ่มเพศทางเลือกได้แสดงออกมา ไม่ได้แย้งด้วยอารมณ์ ฟัง ดู คิด วิเคราะห์ ด้วยวิจารณญาณที่ดี จากบริบทดังกล่าว ทำให้คณะผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาวิจัย การลดความเหลื่อมล้ำ: การวิจัยและพัฒนากฎแก้ไขปัญหายังโครงสร้างในกลุ่มเพศทางเลือกของสังคมตามแนววิถีพุทธ

ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ

จากการวิจัยเรื่อง การลดความเหลื่อมล้ำ: การวิจัยและพัฒนากฎแก้ไขปัญหายังโครงสร้างในกลุ่มเพศทางเลือกของสังคมตามแนววิถีพุทธ คณะผู้วิจัยขอเสนอแนะดังนี้

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

๑) ภาคิเครือข่ายภาครัฐ โดยทุกภาคส่วนจะต้องผลักดันหรือสนับสนุนทั้งในเรื่องการวิจัยและพัฒนากฎแก้ไขปัญหายังโครงสร้าง และให้โอกาสกลุ่มเพศทางเลือกได้มีบทบาทในสังคมอย่างเป็นที่ยอมรับ

๒) สถานศึกษาหรือโรงเรียนและคณะกรรมการสถานศึกษา จะต้องมีการระบบและ กลไกในการพัฒนา สร้างสรรค์ การทำงานเป็นทีม เพื่อเปิดโอกาสให้กลุ่มเพศทางเลือกได้มีบทบาทได้มีพื้นที่ หรือ มีโอกาสแสดงฝีมือ และผลงานเพื่อเป็นฐานในการเสริมสร้างอาชีพและความมั่นคงในอนาคต

๓) คณะสงฆ์ พ่อแม่ ผู้ปกครอง จะต้องมีส่วนร่วมและเข้าใจ ในการเสริมสร้างจิตสำนึก สร้างความเข้าใจกับกลุ่มเพศทางเลือก ได้มีความภาคภูมิใจและมีบทบาท ต่าง ๆ ในสังคม

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

๑) ภาคิเครือข่ายภาครัฐ โดยทุกภาคส่วนจะต้องผลักดันหรือสนับสนุนทั้งในเรื่องการวิจัยและพัฒนากฎแก้ไขปัญหายังโครงสร้าง และให้โอกาสกลุ่มเพศทางเลือกได้มีบทบาทในสังคมอย่างเป็นที่ยอมรับ

๒) สถานศึกษาหรือโรงเรียนและคณะกรรมการสถานศึกษา จะต้องมีการระบบและ กลไกในการพัฒนา สร้างสรรค์ การทำงานเป็นทีม เพื่อเปิดโอกาสให้กลุ่มเพศทางเลือกได้มีบทบาทได้มีพื้นที่ หรือ มีโอกาสแสดงฝีมือ และผลงานเพื่อเป็นฐานในการเสริมสร้างอาชีพและความมั่นคงในอนาคต

๑) ควรมีการศึกษาวิจัยพัฒนาการแก้ไขปัญหาเชิงโครงสร้าง ในกลุ่มเพศทางเลือกที่ได้มีบทบาทหรือการยอมรับทางสังคมแล้ว เพื่อเป็นแรงบันดาลใจ และสร้างความภาคภูมิใจให้แก่ กลุ่มเยาวชน เพศทางเลือกต่อไป

๒) ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวและการผลิตสื่อเพื่อการพัฒนาการแก้ไขปัญหาเชิงโครงสร้าง ในกลุ่มเพศทางเลือกที่ได้มีบทบาทหรือการยอมรับทางสังคมแล้ว เพื่อเป็นแรงบันดาลใจ และสร้างความภาคภูมิใจให้แก่ กลุ่มเยาวชน เพศทางเลือกต่อไป

๓) ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับกลุ่มเพศทางเลือกที่ได้รับการยอมรับทางสังคม ที่ประสบความสำเร็จในอาชีพการงาน ปัญหา อุปสรรค และเส้นทางกว่าจะเป็นที่ยอมรับในสังคมได้อย่างปัจจุบัน

ประวัติผู้วิจัย หัวหน้าโครงการวิจัย

ชื่อ – นามสกุล: พระมหาชุตีภัก อภินันโท (แหมทอง)

PHRAMAHA CHUTIPAK HAEMTONG / APHINANTO

ประวัติการศึกษา:

- เปรียญธรรม ๙ ประโยค
- พุทธศาสตรบัณฑิต (พธ.บ) คณะพุทธศาสตร์ สาขาวิชาพระพุทธศาสนา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
- พุทธศาสตรมหาบัณฑิต (พธ.ม.) สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ตำแหน่ง

ผู้อำนวยการส่วนงานวางแผนและส่งเสริมการวิจัย สถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

สถานที่ปฏิบัติงาน:

สถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย อำเภอดอนตาล จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๑๓๐๑๗๐ โทร ๐๘๒๕๖๒๓๕๔๕ E-mail: chutipak_1@hotmail.com

สถานที่อยู่ปัจจุบัน:

๑๑๐ วัดสังเวชวิศยาราม ถนนลำพูน แขวงวัดสามพระยา เขตพระนครกรุงเทพมหานคร ๑๐๒๐๐

ผลงานวิจัย:

ปี ๒๕๕๘ เป็นหัวหน้าโครงการวิจัย

เรื่อง “โครงการพัฒนาเครือข่ายพระสงฆ์เพื่อสังคมภายใต้นโยบายหมู่บ้านศีล” ได้รับงบประมาณสนับสนุนจากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.)

ปี ๒๕๕๙ เป็นหัวหน้าโครงการวิจัย

เรื่อง “การจัดการเครือข่ายวัฒนธรรมเชิงพุทธของคณะสงฆ์จังหวัดนครพนมเพื่อการเสริมสร้างความสัมพันธ์ทางวัฒนธรรมกับประชาคมอาเซียน” ได้รับทุน สนับสนุนการดำเนินการวิจัย โดย สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (วช.) งบประมาณ ๑๒๐,๐๐๐ บาท

ปี ๒๕๕๘ เป็นหัวหน้าโครงการวิจัย

เรื่อง “โครงการขับเคลื่อนการพัฒนาการจัดหลักสูตรพระธรรมทายาท” ได้รับงบประมาณสนับสนุนจากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.)

ปี ๒๕๕๙ เป็นหัวหน้าโครงการวิจัย

เรื่อง “ภาวะผู้นำของพระสงฆ์ในการส่งเสริมการประสิทธิผลการบริหารตามหลักพุทธจริยธรรมมาภิบาล” ได้รับทุน สนับสนุนการดำเนินการวิจัย โดย สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (วช.) งบประมาณ ๒๐๐,๐๐๐ บาท

ปี ๒๕๖๐ เป็นหัวหน้าโครงการวิจัย

เรื่อง “การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ : แนวคิดและบทบาทองค์กรทางศาสนาพุทธ คริสต์” ได้รับทุนสนับสนุนการดำเนินการวิจัย โดย สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (วช.) งบประมาณ ๑๕๐,๐๐๐ บาท

ปี ๒๕๖๐ เป็นหัวหน้าโครงการวิจัยย่อยที่ ๕

เรื่อง “อัตลักษณ์กับการท่องเที่ยว: ศึกษาการนำอัตลักษณ์มาใช้ในการท่องเที่ยว เชิงวัฒนธรรมของเมืองหลวงพระบาง สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว” ได้รับทุน สนับสนุนการดำเนินการวิจัย โดยสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (วช.) งบประมาณ ๒๐๐,๐๐๐ บาท

ปี ๒๕๖๑ เป็นหัวหน้าโครงการวิจัย

เรื่อง “โครงการ วัด ประชา รัฐ สร้างสุข: สร้างสปีดด้วยวิถี ๕ส” ได้รับงบประมาณสนับสนุนจากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการส่งเสริมสุขภาพ (สสส.) งบประมาณ ๙,๙๓๙,๐๐๐ บาท

ปี ๒๕๖๓ เป็นหัวหน้าโครงการวิจัยย่อยที่ ๑

เรื่อง “รูปแบบการสร้างสังคมพหุวัฒนธรรมไร้รอยต่อทางศาสนา” ภายใต้แผนงานวิจัยเรื่อง “สันติภาพไร้รอยต่อ: การพัฒนากระบวนการทัศน์และความเข้าใจทางพหุวัฒนธรรมกับการอยู่ร่วมกันอย่างสันติ” ได้รับทุนสนับสนุนการดำเนินการวิจัย โดย สำนักงานการวิจัยแห่งชาติ (วช.) งบประมาณ ๔๐๐,๐๐๐ บาท

ผู้ร่วมวิจัย

ชื่อ – นามสกุล นายรังสรรค์ วัฒนาชัยวัฒน์
วัน/เดือน/ปีเกิด ๑๓ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๒๔
ที่อยู่ปัจจุบัน มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ปัตตานี
ถนนสามัคคีสาย ข ตำบล รุสะมิแล อำเภอ เมืองปัตตานี
จังหวัด ปัตตานี ๙๔๐๐๐

ประวัติการศึกษา

พ.ศ. ๒๕๖๖ กำลังศึกษาหลักสูตรครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต (พุทธบริหารการศึกษา)
คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
วิทยาเขตนครศรีธรรมราช

พ.ศ. ๒๕๖๒ กำลังศึกษาหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต (การพัฒนาที่ยั่งยืน)
มหาวิทยาลัยทักษิณ

พ.ศ. ๒๕๕๘ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

พ.ศ. ๒๕๕๖ พุทธศาสตรบัณฑิต (พธ.บ) (รัฐศาสตร์การปกครอง)
(เกียรตินิยมอันดับสอง) มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
วิทยาลัยสงฆ์ปัตตานี
รัฐประศาสนศาสตรบัณฑิต (รป.บ.) (การบริหารทรัพยากรมนุษย์)
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

การทำงานปัจจุบัน

ตำแหน่ง นักวิเคราะห์นโยบายและแผน
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ปัตตานี

ทุนการศึกษา

๑. ทุนการศึกษาต่อปริญญาโท จากพระครูวรนาถโพธิคุณ เจ้าอาวาสวัดอรัญวาสีการาม (วัดห้วยเงาะ) จังหวัดปัตตานี
๒. ทุนอุดหนุนการวิจัยเพื่อวิทยานิพนธ์ จากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ โดยได้รับทุนสนับสนุนการวิจัยระดับปริญญาโท จากสถาบันวิจัยพหุวัฒนธรรมศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน (สพย.)

รางวัล

๑. ได้รับคัดเลือกเป็นนักวิจัย "ระดับดี" ประจำปี พ.ศ. ๒๕๖๐ ผู้ให้รางวัล พระพรหมบัณฑิต, ศ.ดร. อธิการบดีมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เมื่อวันที่ ๒ เมษายน ๒๕๖๑ ณ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ศรีสะเกษ
๒. ได้รับคัดเลือกเป็นนักวิจัย "ระดับดีมาก" ประจำปี พ.ศ. ๒๕๖๔ ผู้ให้รางวัล พระธรรมวัชรบัณฑิต, ศ.ดร. อธิการบดีมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เมื่อวันที่ ๑๙ มีนาคม ๒๕๖๕ ณ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ลำพูน

ประสบการณ์วิจัย/ผลงานวิจัย

พ.ศ. ๒๕๖๐ งานวิจัยเรื่อง “วิเคราะห์กระบวนการใช้จ่ายงบประมาณตามนโยบายและยุทธศาสตร์ของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ในเขตพื้นที่ภาคใต้ตอนล่าง” ในตำแหน่งผู้วิจัย

พ.ศ. ๒๕๖๑ งานวิจัยเรื่อง “การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการความเสี่ยงขององค์กรพระพุทธศาสนาในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้” ในตำแหน่งผู้ร่วมวิจัย

พ.ศ. ๒๕๖๑ งานวิจัยเรื่อง “การวิจัยการปลูกฝังความสุจริตของเยาวชนในสามจังหวัดชายแดนใต้” ในตำแหน่งผู้ร่วมวิจัย

พ.ศ. ๒๕๖๑ งานวิจัยเรื่อง “ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารกิจการคณะสงฆ์และการพัฒนาสังคมของพระสงฆ์ในสามจังหวัดชายแดนใต้” ในตำแหน่งผู้ร่วมวิจัย

พ.ศ. ๒๕๖๑ งานวิจัยเรื่อง “ความรุนแรงในครอบครัวมีผลต่อความก้าวร้าวของเด็กใน ๓ จังหวัดภาคใต้” ในตำแหน่งผู้ร่วมวิจัย

พ.ศ. ๒๕๖๑ งานวิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมในการสร้างทักษะการเรียนรู้ของบุคคลอื่นที่เกี่ยวข้องกับสถานศึกษาในด้านการบริหารงานบุคคลตามทัศนะของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๑๕” ในตำแหน่งผู้ร่วมวิจัย

พ.ศ. ๒๕๖๑ งานวิจัยเรื่อง “การสร้างมาตรฐานความปลอดภัยสำหรับชุมชนชาวพุทธใน ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้” ในตำแหน่งผู้ร่วมวิจัย

พ.ศ. ๒๕๖๑ งานวิจัยเรื่อง “การปลูกฝังหลักคำสอนทางพระพุทธศาสนาให้กับเด็กและเยาวชนในสถานพินิจ สามจังหวัดชายแดนภาคใต้” ในตำแหน่งผู้ร่วมวิจัย

พ.ศ. ๒๕๖๓ งานวิจัยเรื่อง “การเสริมสร้างจิตสำนึกต่อสาธารณะและเครือข่ายการจัดการของชุมชนสร้างสรรค์ในสังคมไทย” ในตำแหน่งผู้ร่วมวิจัย

พ.ศ. ๒๕๖๓ งานวิจัยเรื่อง “การวิเคราะห์องค์ประกอบและตัวชี้วัดชุมชนสร้างสรรค์ในสังคมไทย” ในตำแหน่งผู้ร่วมวิจัย

พ.ศ. ๒๕๖๓ งานวิจัยเรื่อง “นวัตกรรมวัฒนธรรมชุมชนกับการสำรวจวรรณกรรมโบราณ ในเขตลุ่มน้ำโขง” ในตำแหน่งผู้ร่วมวิจัย

พ.ศ. ๒๕๖๓ งานวิจัยเรื่อง “วิจัยย่อยที่ ๓ นวัตกรรมวัฒนธรรมชุมชนกับการสำรวจวรรณกรรมโบราณ ในเขตลุ่มน้ำโขงตอนล่าง” ในตำแหน่งผู้ร่วมวิจัย

พ.ศ. ๒๕๖๓ งานวิจัยเรื่อง “การสร้างเครือข่ายจิตสาธารณะในสังคมพหุวัฒนธรรมกับการพัฒนาสู่เมืองสันติภาพไร้รอยต่อ” ในตำแหน่งผู้ร่วมวิจัย

พ.ศ. ๒๕๖๓ งานวิจัยเรื่อง “การพัฒนาหมู่บ้านต้นแบบสันติสุขตามหลักคำสอนทางศาสนาในพื้นที่ภาคกลางและภาคใต้” ในตำแหน่งผู้ร่วมวิจัย

พ.ศ. ๒๕๖๔ งานวิจัยเรื่อง “แท็กซีคุณธรรม : เครือข่ายและการจัดการในการยกระดับความมีจิตให้บริการที่ดีของผู้ขับแท็กซี่ในเขตกรุงเทพมหานคร” ในตำแหน่งผู้ร่วมวิจัย

พ.ศ. ๒๕๖๕ งานวิจัยเรื่อง “ความยั่งยืนของชุมชนสันติสุขท่ามกลางความหลากหลายในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้” ในตำแหน่งผู้ร่วมวิจัย

พ.ศ. ๒๕๖๕ งานวิจัยเรื่อง “วิจัยย่อยที่ ๑ ความยั่งยืนของชุมชนภาคการเกษตรท่ามกลางความหลากหลายในพื้นที่จังหวัดยะลา” ในตำแหน่งผู้ร่วมวิจัย

พ.ศ. ๒๕๖๕ งานวิจัยเรื่อง “แลดูเบิ่งผ่อ” เยาวชนผลิตสื่อสร้างสรรค์เชิงพุทธเพื่อพัฒนาท้องถิ่นในบ้านเกิด ในตำแหน่งหัวหน้าแผนงานวิจัย

พ.ศ. ๒๕๖๕ งานวิจัยเรื่อง วิจัยย่อยที่ ๑ “แล” รูปแบบการผลิตสื่อสร้างสรรค์เชิงประเพณีและวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาท้องถิ่นในบ้านเกิดของเยาวชนในจังหวัดปัตตานี ในตำแหน่งผู้ร่วมวิจัย

พ.ศ. ๒๕๖๕ งานวิจัยเรื่อง วิจัยย่อยที่ ๓ “เบ้ง” เยาวชนผลิตสื่อสร้างสรรค์เชิงเกษตรทฤษฎีใหม่เพื่อพัฒนาท้องถิ่นในจังหวัดอุบลราชธานี ในตำแหน่งผู้ร่วมวิจัย

พ.ศ. ๒๕๖๕ งานวิจัยเรื่อง “การสร้างความสมดุลตามแนวพุทธของภาคการเกษตร ภาคการบริการ และ ภาคอุตสาหกรรมในจังหวัดอุบลราชธานี” ในตำแหน่งผู้ร่วมวิจัย

พ.ศ. ๒๕๖๕ งานวิจัยเรื่อง “วิจัยย่อยที่ ๑ การสร้างความสมดุลของภาคการเกษตรในจังหวัดอุบลราชธานี” ในตำแหน่งผู้ร่วมวิจัย

พ.ศ. ๒๕๖๕ งานวิจัยเรื่อง “วิจัยย่อยที่ ๒ การสร้างความสมดุลของภาคบริการในจังหวัดอุบลราชธานี” ในตำแหน่งผู้ร่วมวิจัย

พ.ศ. ๒๕๖๕ งานวิจัยเรื่อง “วิจัยย่อยที่ ๓ การสร้างความสมดุลของภาคอุตสาหกรรมในจังหวัดอุบลราชธานี” ในตำแหน่งผู้ร่วมวิจัย

การเผยแพร่ผลงานวิจัย/การตีพิมพ์/การนำผลงานวิจัยไปใช้ประโยชน์

๑) นายรังสรรค์ วัฒนาชัยวัฒน์และร.ต.ต.พิชัย โอฬารศิริ งานวิจัยเรื่อง “การดำเนินงานในการพัฒนาวิทยาลัยสงฆ์ปัตตานี ตามนโยบายของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย” การประชุมวิชาการระดับชาติ ศึกษาศาสตร์วิจัย ครั้งที่ ๑ วันที่ ๒๙ – ๓๐ พฤษภาคม ๒๕๕๗ ณ โรงแรมहरรรษา เจบี หาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา พิมพ์ครั้งที่ ๑ พ.ศ. ๒๕๕๗ จำนวน ๕๐๐ เล่ม หน้า ๕๒

๒) นายรังสรรค์ วัฒนาชัยวัฒน์, เอกรินทร์ สังข์ทอง, เรชา ชูสุวรรณ งานวิจัยเรื่อง “สภาพการดำเนินงาน ปัญหาและแนวทางการพัฒนาวิทยาลัยสงฆ์ สังกัดมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย” วารสารศึกษาศาสตร์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี ปีที่ ๒๗ ฉบับที่ ๒ พฤษภาคม - สิงหาคม ๒๕๕๙ ได้รับทุนวิจัยจากสถาบันวิจัยพหุวัฒนธรรมศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน (สพย.)

๓) พระครูสุตกิจสโมสรและนายรังสรรค์ วัฒนาชัยวัฒน์ งานวิจัยเรื่อง “แนวทางส่งเสริมศีลธรรมและคุณธรรมไปปฏิบัติในชีวิตประจำวันของนักเรียนโรงเรียนดาวนายร้อย อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา” การประชุมวิชาการระดับชาติ ศึกษาศาสตร์วิจัย ครั้งที่ ๓ “การพัฒนาคุณภาพการศึกษา: แนวโน้ม ความท้าทาย และความยั่งยืน” วันที่ ๒๘ – ๒๙ กรกฎาคม ๒๕๕๙ ณ โรงแรมहरรรษา เจบี หาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา พิมพ์ครั้งที่ ๑ พ.ศ. ๒๕๕๙ จำนวน ๓๐๐ เล่ม หน้า ๙๕

๔) นายรังสรรค์ วัฒนาชัยวัฒน์ และพระมหาวิเชียร วชิรธมโม งานวิจัยเรื่อง “ความคิดเห็นของประชาชนอำเภอเมืองจังหวัดปัตตานี ต่อภาพลักษณ์ของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ปัตตานี” การประชุมวิชาการระดับชาติ ศึกษาศาสตร์วิจัย ครั้งที่ ๔ “นวัตกรรมการศึกษาเพื่อ Thailand ๔.๐” วันที่ ๒๕ – ๒๗ กรกฎาคม ๒๕๖๐ ณ โรงแรมहरรรษา เจบี หาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา พิมพ์ครั้งที่ ๑ พ.ศ. ๒๕๖๐ จำนวน ๓๐๐ เล่ม หน้า ๑๓๓

๕) นางสาวเพ็ญพิมล นิธิสุนทรวงศ์ และนายรังสรรค์ วัฒนาชัยวัฒน์ งานวิจัยเรื่อง “เหตุการณ์ ๑๔ ตุลาคมสู่การเมืองการปกครองของไทย” การประชุมวิชาการระดับชาติ ศึกษาศาสตร์ วิจัย ครั้งที่ ๔ “นวัตกรรมการศึกษาเพื่อ Thailand ๔.๐” วันที่ ๒๕ – ๒๗ กรกฎาคม ๒๕๖๐ ณ โรงแรมहरรรษา เจบี หาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา พิมพ์ครั้งที่ ๑ พ.ศ. ๒๕๖๐ จำนวน ๓๐๐ เล่ม หน้า ๑๓๐

๖) นายรังสรรค์ วัฒนาชัยวิชิต, พระมหาวิเชียร วิชรธมโม, ขวัญใจ ศรีพารัตน์ และชบา บัวอ่อน งานวิจัยเรื่อง “วิเคราะห์กระบวนการใช้จ่ายงบประมาณตามนโยบายและยุทธศาสตร์ของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ในเขตพื้นที่ภาคใต้ตอนล่าง” The ๕th National and ๓rd International Conference on Education (NICE) ๒๐๑๘. July ๕-๗, ๒๐๑๘ at Phuket, Thailand. P ๑๖๘

๗) เกศินี นันทเสนีย์ ธัญวรรณ์ แม่นยำ และนายรังสรรค์ วัฒนาชัยวิชิต งานวิจัยเรื่อง “ความพึงพอใจของประชาชนต่อการให้บริการของศูนย์บริการเบ็ดเสร็จ ณ จุดเดียว (One Stop Service) ของเทศบาลเมืองปัตตานี อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี” The ๕th National and ๓rd International Conference on Education (NICE) ๒๐๑๘. July ๕-๗, ๒๐๑๘ at Phuket, Thailand. P ๑๖๖

๘) Phramahasomkhid Sompanno, Veerasak Bunyadit, Rangsan Wattanachaiwanich, and Phramaha Wichien Kulmanee “Cultivation of Buddhist Doctrines to Children and Youth in the Three Southern Provinces (NICE ๒๐๖)” The ๕th National and ๓rd International Conference on Education (NICE) ๒๐๑๘. July ๕-๗, ๒๐๑๘ at Phuket, Thailand. P ๔๕

๙) Pamonrat Chumpoopraviro, Phrakhrusutakitsamosom, and Rangsan Wattanachaiwanich “Cultivating Integrity of Youth in the three Southern Provinces of Thailand (NICE ๒๐๗)” The ๕th National and ๓rd International Conference on Education (NICE) ๒๐๑๘. July ๕-๗, ๒๐๑๘ at Phuket, Thailand. P ๔๖

๑๐) Panwalai Sriram, Phramahasomkhid Sompanno (Inkaew), and Rangsan Wattanachaiwanich “Family Violence Affecting Aggression of Children in Three Southern Provinces (NICE ๒๐๘)” The ๕th National and ๓rd International Conference on Education (NICE) ๒๐๑๘. July ๕-๗, ๒๐๑๘ at Phuket, Thailand. P ๔๗

๑๑) Veerasak Bunyadit, Pamonrat Chumpoopraviro, and Rangsan Wattanachaiwanich “Teachers’ Perceptions on Participation in Building Cognitive Skills of People Involved in Education in the Field of Personnel Management under Secondary Educational Service Area Office Area XV (NICE ๒๐๙)” The ๕th National and ๓rd International Conference on Education (NICE) ๒๐๑๘. July ๕-๗, ๒๐๑๘ at Phuket, Thailand. P ๔๘

๑๒) Phramaha Wichien Kulmanee, Rangsan Wattanachaiwanich, Kwanjai Sriparat, and Ekkarin Sungtong “The Enterprise Risk Management Model of Buddhism in the Three Southern Border Provinces (NICE ๒๑๐)” The ๕th National and ๓rd International Conference on Education (NICE) ๒๐๑๘. July ๕-๗, ๒๐๑๘ at Phuket, Thailand. P ๔๙

๑๓) Phrakhrusutakitsamosom (Kotan), Chit Nilwichean, and Rangsan Wattanachaiwanich “The Sangha Administration of Official Monk in three Southern Provinces of Thailand (NICE ๒๑๑)” The ๕th National and ๓rd International Conference on Education (NICE) ๒๐๑๘. July ๕-๗, ๒๐๑๘ at Phuket, Thailand. P ๕๐

๑๔) วาสนา คงจันทร์, รังสรรค์ วัฒนาชัยวิชิต, พระมหาวิเชียร วิชรธมโม, ไชยยุทธ อินบัว, นิเวศน์ มณีรัตนวงศ์ บทความวิชาการ เรื่อง การเขียนบทความในรายวิชาเทคนิคการศึกษาในระดับอุดมศึกษาของ

วิทยาลัยสงฆ์ปัตตานี. วารสารมหาจุฬาทานีปริทรรศน์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. ปีที่ ๑ ฉบับที่ ๑ (๒๕๖๒): January - June ๒๐๑๙

๑๕) พระมหาวิเชียร วชิรธมฺโม, ผศ., พระครูสุตกิจโสโมสร, พระสิริจริยาลังการ, พระพันธ์ ธมฺมวโส, รังสรรค์ วัฒนาชัยวนิช บทความวิชาการ เรื่อง พุทธธรรมกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง. วารสารมหาจุฬาทานีปริทรรศน์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. ปีที่ ๑ ฉบับที่ ๑ (๒๕๖๒): January - June ๒๐๑๙

๑๖) เกศินี สังข์เพ็ชร, นฤมล สุขรัตน์, รังสรรค์ วัฒนาชัยวนิช บทความวิชาการ เรื่อง การดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ตำบลท่าข้าม อำเภอปะนาเระ จังหวัดปัตตานี ภายใต้การกำกับดูแลองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น. วารสารมหาจุฬาทานีปริทรรศน์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. ปีที่ ๑ ฉบับที่ ๒ (๒๕๖๒): July - December ๒๐๑๙

๑๗) พรศุวุฒิธรรมบัณฑิต, สมนึก จันทโรสตา, ไชยสิทธิ์ อุดมโชคนามอ่อน, รังสรรค์ วัฒนาชัยวนิช บทความวิชาการ เรื่อง หลักการสื่อสารทางการเมืองสู่กระบวนการการเมืองของไทย. วารสารมหาจุฬาทานีปริทรรศน์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. ปีที่ ๒ ฉบับที่ ๓ (๒๕๖๓): January - June ๒๐๒๐

๑๘) นายรังสรรค์ วัฒนาชัยวนิช, พระครูสุตกิจโสโมสร (โกตัน), นายจิตต์ นิลวิเชียร, พระมหาวิเชียร วชิรธมฺโม และ นายไชยสิทธิ์ อุดมโชคนามอ่อน บทความเรื่อง “การบริหารกิจการคณะสงฆ์ของพระสังฆาธิการในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้” การประชุมวิชาการระดับชาติ มหาจุฬาฯ สุรินทร์ ครั้งที่ ๑ (แบบออนไลน์) “พุทธบูรณาการ อารยธรรมอันมั่งคั่งแห่งการสู่การพัฒนาสังคมอย่างยั่งยืน” Buddhist Integration on Vanam Dongrak Civilization towards Sustainable Social Development. วันที่ ๓ เดือน เมษายน พ.ศ. ๒๕๖๓ ณ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตสุรินทร์

๑๙) นายจิตต์ นิลวิเชียร, นางสาวปานวลัย ศรีราม และ นายรังสรรค์ วัฒนาชัยวนิช นำเสนอผลงานวิจัยประเภทโปสเตอร์ เรื่อง “การสร้างมาตรฐานความปลอดภัยสำหรับชุมชนชาวพุทธ ใน ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้” ในการประชุมวิชาการระดับชาติศึกษาศาสตร์วิจัย ครั้งที่ ๗ “นวัตกรรมการศึกษาเพื่อการเปลี่ยนแปลงสู่ความเสมอภาค” Moving Towards Innovative, Transformative, and Equitable Education. ระหว่างวันที่ ๒-๓ กรกฎาคม ๒๕๖๓

๒๐) รังสรรค์ วัฒนาชัยวนิช, โยธิน ทองเนื้อแข็ง, จารึก ศิรินพงศ์, อำพร มณีเนียม บทความวิชาการ เรื่อง การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของภาครัฐแนวใหม่. วารสารมหาจุฬาทานีปริทรรศน์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. ปีที่ ๒ ฉบับที่ ๔ (๒๕๖๓): July - December ๒๐๒๐

๒๑) ดร.สุชาติ ไหมอ่อน, ศดานนท์ วัตรธรรม, รังสรรค์ วัฒนาชัยวนิช, ไชยยุทธ์ อินบัว บทความวิชาการ เรื่อง เทคนิคการเขียนบทความวิจัยและบทความวิชาการด้านสังคมศาสตร์. วารสารมหาจุฬาทานีปริทรรศน์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. ปีที่ ๒ ฉบับที่ ๔ (๒๕๖๓): July - December ๒๐๒๐

๒๒) ไชยสิทธิ์ อุดมโชคนามอ่อน, พระสังฆาน สายเนตร, พระครูสุตกิจโสโมสร, รังสรรค์ วัฒนาชัยวนิช บทความวิชาการ เรื่อง หลักพุทธธรรมกับการเชื่อมโยงในปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง. วารสารมหาจุฬาทานีปริทรรศน์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. ปีที่ ๓ ฉบับที่ ๕ (๒๕๖๔): January - June ๒๐๒๑

๒๓) Chaiyasit Udomchokenamon, Rangsan Wattanachaiwanich, Phracharan Suvaco (Sathan), Thananchai Pattanasing, Phrasarit Sumano, Sanya Kenaphoom. “Innovative Ways of Community Culture and Palm Leaf Literature Survey in Lower Mekong River Basin”. Design Engineering. Articles. VOL ๒๐๒๑: ISSUE ๐๘.

๒๔) Chaiyasit Udomchokenamorn, Phrakrukhsit Wattananukul, Thananchai Pattanasing and Rangsan Wattanachaiwanich. “Innovative Ways of Community Culture and Palm Leaf Literature Survey in Lower Mekong River Basin”. Design Engineering. Articles. VOL ๒๐๒๑: ISSUE ๐๘.

๒๕) พระครูสุวรรณสุตาลังการ, ดร., นายวรปรัชญ์ ลาวัณย์วิไลวงศ์ นายรังสรรค์ วัฒนาชัยวณิช และ นายวีระศักดิ์ บุญญดิษฐ์ เรื่อง ความยั่งยืนของชุมชนภาคการเกษตรท่ามกลางความหลากหลายในพื้นที่จังหวัด ยะลา. วารสาร มจร. อุบลปริทรรศน์ (TCI 2) มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขต อุบลราชธานี ปีที่ ๘ ฉบับที่ ๓: (กันยายน – ธันวาคม ๒๕๖๖)

๒๖) พระมหาวิเชียร วชิรธมฺโม, ผศ. (กุลมณี), พระครูสุวรรณสุตาลังการ, ดร. นายอำพร มณีเนียม พระมหาสมคิด สมปนฺโน นายจารึก ศิริพงษ์ และ นายรังสรรค์ วัฒนาชัยวณิช. เรื่อง ความยั่งยืนของชุมชน สันติสุขท่ามกลางความหลากหลายในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้. วารสาร มจร. อุบลปริทรรศน์ (TCI 2) มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตอุบลราชธานี ปีที่ ๘ ฉบับที่ ๓: (กันยายน – ธันวาคม ๒๕๖๖)

๒๗) นายรังสรรค์ วัฒนาชัยวณิช, พระมหาวิเชียร วชิรธมฺโม, (กุลมณี) ผศ., ผศ.ดร.กมลาศ ภูวนาธิ พงศ์ ดร.ไชยสิทธิ์ อุดมโชคนามอ่อน, ผศ.ดร.อัครเดช พรหมกัลป์ และ นายชุมศักดิ์ นรารัตน์วงศ์. เรื่อง “แลดู เบื้องผอ” เยาวชนผลิตสื่อสร้างสรรค์เชิงพุทธเพื่อพัฒนาท้องถิ่นในบ้านเกิด. วารสาร มจร. อุบลปริทรรศน์ (TCI 2) มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตอุบลราชธานี ปีที่ ๘ ฉบับที่ ๓: (กันยายน – ธันวาคม ๒๕๖๖)

๒๘) พระมหาวิเชียร วชิรธมฺโม, (กุลมณี), รังสรรค์ วัฒนาชัยวณิช, ชุมศักดิ์ นรารัตน์วงศ์ และ พระครู สุตกิจโสโมสร (โกตัน). เรื่อง “แล” รูปแบบการผลิตสื่อสร้างสรรค์เชิงประเพณีและวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาท้องถิ่น ในบ้านเกิดของเยาวชนในจังหวัดปัตตานี. วารสาร มจร. อุบลปริทรรศน์ (TCI 2) มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ ราชวิทยาลัย วิทยาเขตอุบลราชธานี ปีที่ ๘ ฉบับที่ ๓: (กันยายน – ธันวาคม ๒๕๖๖)

ผู้ร่วมวิจัย

ชื่อ – นามสกุล: ผศ.ดร.เบญจมาศ สุขสถิต

Assistant Professor Dr. Benjamas Suksatit

สถานที่ทำงาน: วิทยาลัยนานาชาตินวัตกรรมดิจิทัล และ คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ อ.เมือง
จ.เชียงใหม่ 50200 phone: +(66) 8 7045 0552 email: benjamas.s@cmu.ac.th

ประสบการณ์การทำงาน:

รองคณบดี /// 2564 -> ปัจจุบัน

วิทยาลัยนานาชาตินวัตกรรมดิจิทัล มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

พนักงานมหาวิทยาลัยสายวิชาการ /// 2551 -> ปัจจุบัน

พนักงานมหาวิทยาลัยสายวิชาการสังกัดกลุ่มวิชาการพยาบาลอายุรศาสตร์ คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ รับผิดชอบในการจัดการเรียนการสอนในระดับปริญญาตรีและบัณฑิตศึกษา และ
ประกาศนียบัตรผู้ช่วยพยาบาล

ผู้ช่วยวิจัย ผู้ช่วยสอน /// 2548 -> 2553

ผู้ช่วยวิจัย และ ผู้ช่วยสอน หลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต และพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต School
of Nursing, University of North Carolina at Chapel Hill

อาจารย์ /// 2540 -> 2551

อาจารย์ประจำกลุ่มวิชาการพยาบาลอายุรศาสตร์ คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
รับผิดชอบในการจัดการเรียนการสอนในระดับปริญญาตรีและประกาศนียบัตรผู้ช่วยพยาบาล

พยาบาลวิชาชีพ /// 2539 - 2540

พยาบาลวิชาชีพ สังกัดงานการพยาบาลผู้ป่วยกุมารเวชศาสตร์ คณะแพทยศาสตร์
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

ประวัติการศึกษา:

Ph.D. (Nursing) /// 2557

University of North Carolina at Chapel Hill, USA

พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต (Dean's list) /// 2547

สาขาการพยาบาลผู้ใหญ่ คณะแพทยศาสตร์ โรงพยาบาลรามาธิบดี มหาวิทยาลัยมหิดล

พยาบาลศาสตรบัณฑิต (เกียรตินิยม) /// 2539

คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

สาขาที่มีความเชี่ยวชาญ:

โรคไม่ติดต่อเรื้อรัง: การสร้างเสริมสุขภาพ การป้องกัน และการดูแล ชีวพฤติกรรมศาสตร์ทางการ
พยาบาล

ประสบการณ์ด้านงานวิจัย

หัวหน้าโครงการวิจัย

2567 China-Laos-Thailand Education Digitalization International Joint Research and
Development Center of Yunnan Province: Thailand site

2564 การสื่อสารภายในองค์กรของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่: การสำรวจในนักศึกษาหลักสูตรนานาชาติ/ สองภาษา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

2564 ระบบการศึกษาในระดับอุดมศึกษาของประเทศไทย: กรณีศึกษาของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่

2563 การเสริมสร้างความรอบรู้ด้านสุขภาพในพระสงฆ์: สังฆะปัญญา รอบรู้สู้โควิด-19 แหล่งสนับสนุนงานวิจัย: สำนักสร้างสรรค์โอกาสและนวัตกรรม (สำนัก 6) สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.)

2562 การพัฒนาแอปพลิเคชัน “iCanQuit” เพื่อส่งเสริมการเลิกบุหรี่ แหล่งสนับสนุนงานวิจัย: สำนักสนับสนุนการควบคุมปัจจัยเสี่ยงหลัก สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.)

2561 การพัฒนาแอปพลิเคชันบนสมาร์ตโฟนในระบบปฏิบัติการแอนดรอยด์เพื่อเฝ้าระวังและควบคุมปริมาณโซเดียมในอาหารที่บริโภคแต่ละวันด้วยตนเองในวัยรุ่น ณ ปีงบประมาณ 2561 ประเภททุนสร้างสถานภาพนักวิจัยรุ่นใหม่ สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ

2561 การสำรวจสถานการณ์สุขภาพะภายใต้หลักภาวนา 4 ของพระสงฆ์ในอำเภอเมือง จ.พิจิตร โครงการย่อย ภายใต้ โครงการพัฒนาศูนย์ส่งเสริมสุขภาพะภายใต้หลักภาวนา 4 ของพระสงฆ์จังหวัดพิจิตร งบประมาณ จาก สสส.

2556 ผลของการเรียนรู้แบบใช้โครงงานเป็นฐานเพื่อการพัฒนาวัตกรรมการสอนผู้ป่วย ต่อการรับรู้สมรรถนะนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 3 ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ งบประมาณเงินรายได้ คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

ผู้ร่วมวิจัย

2566 โครงการการพัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการในกลุ่มประเทศสมาชิกกรอบความร่วมมือล้านช้าง-แม่โขง เพื่อรองรับการพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจนวัตกรรม

2566 การลดความเหลื่อมล้ำ: การวิจัยและพัฒนาการแก้ไขปัญหาเชิงโครงสร้างในกลุ่มเพศทางเลือกของสังคมตามแนววิถีพุทธ

2565 การขับเคลื่อนการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพด้วยมาตรฐานสากล ความเป็นไทยและการสร้างความผูกพันในการสร้างเสริมสุขภาพ ระหว่างและภายหลังการแพร่ระบาดของโรคโควิด 19

2564 ต้นแบบการบริหารจัดการ WellHotel เป็นจุดหมายปลายทางการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพที่มีคุณภาพ

2563 ICT ก้าวล้ำเจ็บป่วยรู้ทันอุ่นใจยั่งยืน : การวิจัยและพัฒนาระบบสารสนเทศประยุกต์เพื่อการวินิจฉัยการเจ็บป่วยเบื้องต้น แหล่งสนับสนุนงานวิจัย: กองทุนพัฒนาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม

2563 การประเมินคุณค่าทางโภชนาการและประสิทธิผลของชุดอาหารสำหรับผู้สูงอายุที่มีความยากลำบากในการกลืน

2562 ความรอบรู้ทางสุขภาพ ภาวะสุขภาพและคุณภาพชีวิตในพระสงฆ์ แหล่งสนับสนุนงานวิจัย: สำนักสนับสนุนสุขภาพะองค์กร สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.)

2562 กลยุทธ์การทำงานร่วมกับภาคีเครือข่ายเพื่อสร้างเสริมสุขภาพะชุมชนโดยการลดพฤติกรรมเสี่ยงด้วยกลยุทธ์เชิงพุทธบูรณาการในจังหวัดพะเยา แหล่งสนับสนุนงานวิจัย: สำนักสนับสนุนการควบคุมปัจจัยเสี่ยงหลัก สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.)

2562 ประสิทธิภาพของอาหารสำหรับผู้สูงอายุโรคหลอดเลือดสมองที่มีความยากลำบากในการกลืน แหล่งสนับสนุนงานวิจัย: สำนักงานพัฒนาการวิจัยการเกษตร (องค์การมหาชน)

2561 การประเมินคุณค่าทางโภชนาการและประสิทธิภาพของชุดอาหารสำหรับผู้สูงอายุที่มีความยากลำบากในการกลืน

2561 การตรวจหาระดับของแอนติบอดีต่อเซอเฟสแอนติเจนของเชื้อไวรัสตับอักเสบบี ชนิด บี หลังการฉีดกระตุ้นด้วยวัคซีนป้องกันเชื้อไวรัสตับอักเสบบี ชนิด บี 1 ครั้ง ในนักศึกษาเทคนิคการแพทย์ชั้นปีที่ 1 ปีการศึกษา 2561

2561 การพัฒนาศูนย์สร้างเสริมสุขภาวะด้านอาหารและโภชนาการสำหรับสามเณรจังหวัดพะเยา งบประมาณ จาก สสส.

2561 การวิเคราะห์สถานการณ์สุขภาวะภายใต้หลักภาวะนา 4 ในผู้สูงอายุที่นอนติดเตียง งบประมาณแผ่นดิน มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

2561 การพัฒนาพระธรรมทูตสุขภาวะเพื่อการส่งเสริมสุขภาวะภายใต้หลักภาวะนา 4 ในผู้สูงอายุที่นอนติดเตียง งบประมาณแผ่นดิน มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

2561 การพัฒนาต้นแบบวิทยาการพระธรรมทูตสุขภาวะเพื่อการส่งเสริมสุขภาวะและป้องกันกลุ่มอาการอ้วนลงพุงในพระสงฆ์จังหวัดน่าน งบประมาณแผ่นดิน มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

2561 การพัฒนาแอปพลิเคชัน “INSUGAR” เพื่อสนับสนุนการบริหารจัดการอินซูลินในผู้ป่วยเบาหวานชนิดที่ 1 งบประมาณแผ่นดิน มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

2561 การพัฒนาผลิตภัณฑ์ผลไม้สำหรับผู้สูงอายุที่มีภาวะกลืนลำบาก งบประมาณแผ่นดิน มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

2561 ประสิทธิภาพของผลิตภัณฑ์อาหารสำหรับผู้สูงอายุที่มีภาวะกลืนลำบาก งบประมาณแผ่นดิน มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

2561 การพัฒนาศูนย์ส่งเสริมสุขภาวะภายใต้หลักภาวะนา 4 ของพระสงฆ์จังหวัดพิจิตร งบประมาณ จาก สสส.

2560 โครงการพัฒนาแอปพลิเคชันเพื่อการดูแลผู้ป่วยเบาหวานชนิดที่ 2 งบประมาณ วิทยาลัยศิลปะ สื่อ และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

2560 การพัฒนาผลิตภัณฑ์ขนมหวานสำหรับผู้สูงอายุที่มีภาวะกลืนลำบาก งบประมาณแผ่นดิน มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

2560 นวัตกรรมอาหารสำหรับผู้สูงอายุที่มีภาวะกลืนลำบาก งบประมาณแผ่นดิน มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

2560 การวิเคราะห์ข้อมูลทุติยภูมิ: พฤติกรรมสุขภาพและคุณภาพชีวิตด้านสุขภาพของพระสงฆ์ในจังหวัดพะเยา งบประมาณคณะสงฆ์จังหวัดพะเยา

2559 การพัฒนาขนมหม้อแกงพลังงานต่ำด้วยการใช้น้ำตาลที่หายาก (rare sugar) เป็นส่วนผสม งบประมาณคณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

2558 คุณภาพการนอนหลับของคนงานโรงงานอุตสาหกรรม: ปัจจัยที่เกี่ยวข้องและผลกระทบ

2558 คุณภาพการนอนหลับในผู้ที่ขับรถโดยสารประจำทาง: ปัจจัยที่เกี่ยวข้องและผลกระทบ

2558 การนอนหลับแปรปรวนและปัจจัยที่เกี่ยวข้องในพยาบาลวิชาชีพในประเทศไทย

2557 พฤติกรรมเสี่ยงในเยาวชนที่ติดเชื้อเอชไอวี/เอดส์

2554 การพัฒนาโปรแกรมการส่งเสริมพฤติกรรมความมีวินัยในการดูแลรักษาเอชไอวีและลดพฤติกรรมเสี่ยงในกลุ่มเยาวชนที่ติดเชื้อเอชไอวี

ที่ปรึกษาโครงการวิจัย

2563 การพัฒนารูปแบบการป้องกันการสูบบุหรี่ในพระสงฆ์และสามเณร จังหวัดเชียงราย งบประมาณจากศูนย์วิจัยและจัดการความรู้เพื่อการควบคุมยาสูบ

2561 การพัฒนาหมู่บ้านอาชาตันแบบในการป้องกันโรคไม่ติดต่อเรื้อรัง งบประมาณจากสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ

2561 การพัฒนานวัตกรรมเพื่อส่งเสริมสุขภาพจิตของผู้สูงอายุตามหลักไตรสิกขา งบประมาณแผ่นดิน มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

การเผยแพร่ผลงานวิจัย

Publication

International

Yuan, C., Zeng, L., Duan, H., & Suksatit, B. (2023). Meta-analysis of the prognostic value of serum carcinoembryonic antigen in patients with colorectal cancer liver metastases after hepatectomy. *European journal of cancer prevention : the official journal of the European Cancer Prevention Organisation (ECP)*, 10.1097/CEJ.0000000000000859. Advance online publication. <https://doi.org/10.1097/CEJ.0000000000000859>

Jaiwilai, W., Singmanee, C., Kunaviktikul, W., Suksatit, B., & Pangsapa, P. (2023). The promotion of health tourism in Thailand with international and domestic standards. *Journal of ASEAN PLUS+ Studies*, 4(1), 1-9.

Yoda, T., Suksatit, B., Tokuda, M., & Katsuyama, H. (2022). The Relationship between Sources of COVID-19 Vaccine Information and Willingness to Be Vaccinated: An Internet-Based Cross-Sectional Study in Japan. *Vaccines*, 10(7), 1041. MDPI AG. Retrieved from <http://dx.doi.org/10.3390/vaccines10071041>

Yoda, T., Suksatit, B., Tokuda, M., & Katsuyama, H. (2022). Analysis of People's Attitude Toward COVID-19 Vaccine and Its Information Sources in Thailand. *Cureus*, 14(2), e22215. <https://doi.org/10.7759/cureus.22215>

Panuthai, S., Chintanawat, R., Utama-ang, N., Suksatit, B., Laokuldilok, T., Jongjareonrak, A., Surawang, S., Lerttrakarnon, P., & Attawong, T. (2021). Effectiveness of food innovation for older persons with mild dysphagia. *Suranaree Journal of Science and Technology*, 28(1), 1-10.

Yoda, T., Saengrut, B., Suksatit, B., Kanda, K., Suzuki, H., Rattanasathien, R., Pudwan, R., & Katsuyama, H. (2021). Quality of life and mental health status of Japanese older people living in Chiang Mai, Thailand. *Geriatrics (Basel, Switzerland)*, 6(2), 35. <https://doi.org/10.3390/geriatrics6020035>

Srimantayamas, V., Fongkaew, W., Suksatit, B., Aree, P., & Kosachunhanun, N. (2020). Health behaviors and health-related quality of life among Buddhist monks with metabolic syndrome, *Pacific Rim International Journal of Nursing Research*, 24(2), 159-171

Suebsaen, K., Suksatit, B., Kanha, N., & Laokuldilok, T. (2019). Instrumental characterization of banana dessert gels for the elderly with dysphagia. *Food Bioscience*, 32, 100477, 1-8. doi: 10.1016/j.fbio.2019.100477.

Chaiard, J., Deeluea, J., Suksatit, B., Songkham, W., Inta, N. & Stone, T.E. (2019). Sleep disturbances and related factors among nurses. *Nursing & health sciences*, 21, 470-478. doi: 10.1111/nhs.12626.

Chaiard, J., Deeluea, J., Suksatit, B., & Songkham, W. (2019). Factors associated with sleep quality of Thai intercity bus drivers. *Industrial Health*, 57, 596-603. doi: 10.2486/indhealth.2018-0168.

Thinnukool, O. Khuwuthyakorn, P., Wientong, P., Suksatit, B., & Waisayanand, N. (2019). Type 2 Diabetes Mobile Application for Supporting for Clinical Treatment: Case Development Report. *International Journal of Online Engineering*. 15(2): 21-38.

Songkham, W., Deeluea, J., Suksatit, B., & Chaiard, J. (2019). Sleep quality among industrial workers: Related factors and impact. *Journal of Health Research*, 33(2), 119-126. DOI 10.1108/JHR-08-2018-0072

Khuwuthyakorn, P., Suksatit, B., & Thinnukool, O. (2018). First aid literature mobile application development. *ACM International Conference Proceeding Series*, pp17.21.

Chaiard, J., Deeluea, J., Suksatit, B., Songkham, W., & Inta N. (2018). Short sleep duration among Thai nurses: Influences on fatigue, daytime sleepiness, and occupational errors. *Journal of Occupational Health*, 60, 348-355. doi: dx.doi.org/10.1539/joh.2017-0258-OA

Yoda, T., Suksatit, B., Rattanasathien, R., Saengrut, B., Murakami, Y., Okabe, Y. Suzuki, H., Kanda, K., & Hirao, T. (2017). Evaluation of the mental health and qol for elderly Japanese long-stayers in Chiang Mai, ç

Suksatit, B., Rattanasathien, R., Tanprawate, S., Triamvisit, S., & Saisuwan, S. (2016). Poor outcome in adult patients with hemorrhagic stroke. *International Journal of Evidence-Based Health Care*, 14(15), s35

Rattanasathien, R., Triamvisit, S., Suksatit, B., & Tanprawate, S. (2016). Disability in patients with hemorrhagic stroke in Maharaj Nakorn Chiang Mai Hospital, Chiang Mai, Thailand: Prevalence and its associating factors. *International Journal of Evidence-Based Health Care*, 14(15), s25

Fongkaew, W., Viseskul, N., Suksatit, B., Settheekul, S., Chontawan, R., Grimes, R.M., & Grimes, D.E. (2014). Verifying quantitative stigma and medication adherence scales using

qualitative methods among Thai youth living with HIV/AIDS. Journal of the International Association of Providers of AIDS Care, 13(1), 69-77. DOI: 10.1177/1545109712463734

ระดับชาติ

เกษภา เจริญศิริพิศาล, เบญจมาศ สุขสถิตย์, จินดารัตน์ ชัยอาจ, และ ณัฐพงศ์ โฆษขุนพันธ์ (2566). ความรอบรู้ด้านสุขภาพและการจัดการตนเองของพระสงฆ์ที่มีภาวะเมแทบอลิกซินโดรม. วารสารวิจัยวิชาการ, 6(5) 171-90. <https://doi.org/10.14456/jra.2023.110>.

ทิชาวี กันทะวิโร, จินดารัตน์ ชัยอาจ, เบญจมาศ สุขสถิตย์ (2565). ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับภาวะการรับรู้คิดบกพร่องในผู้ที่เป็นโรคเบาหวานชนิดที่ 2. วารสารสภาการพยาบาล, 37(2) 95-110.

โกนิษฐ์ ศรีทอง, ชลวิทย์ เจียรจิตต์, เบญจมาศ สุขสถิตย์, และ ชัยวัชร พรหมจิตติพงศ์. (2564). สถานการณ์ความรอบรู้ด้านสุขภาพของพระสงฆ์ในสังคมไทย. วารสารสันติศึกษาปริทรรศน์ มจร, 9(5), 1793-1804.

สุพัตรา เรืองสวัสดิ์, ประทุม สร้อยวงค์, และ เบญจมาศ สุขสถิตย์. (2563). ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมจัดการตนเองในผู้ที่เป็นโรคตับแข็ง, วารสารวิจัยสุขภาพและการพยาบาล, 36(3), 123-134.

ลาลิน เจริญจิตต์, ทวีลักษณ์ วรรณฤทธิ์, และ เบญจมาศ สุขสถิตย์. (2563). การเสริมสร้างพลังอำนาจในผู้ที่ได้รับการผ่าตัดทำทางเบี่ยงหลอดเลือดหัวใจ: กรณีศึกษา, พยาบาลสาร, 47 (1), 242-254.

พระราชสิทธิเวที, เบญจมาศ สุขสถิตย์, วโรตม เสมอเชื้อ, และ ชมพูนุท สิงห์มณี. (2562). การวิเคราะห์สถานการณ์สุขภาพตามหลักภาวา 4 ของพระสงฆ์ในจังหวัดพิจิตร, วารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์, 8(3), 15-27.

วโรตม เสมอเชื้อ, พระราชปริยัติ, ชมพูนุท สิงห์มณี และ เบญจมาศ สุขสถิตย์. (2562). ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตของผู้ดูแลผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิง อำเภอเมืองพะเยา จังหวัดพะเยา, วารสารการพัฒนาสุขภาพชุมชน, 7(1), 159-179.

พระราชปริยัติ, พระครูโสภณปริยัติสุธี, พระครูพิศาลสรกิจ, ชมพูนุท สิงห์มณี, วโรตม เสมอเชื้อ, และ เบญจมาศ สุขสถิตย์. (2561). ปัจจัยทำนายคุณภาพชีวิตด้านสุขภาพของพระสงฆ์ในจังหวัดพะเยา, วารสารพยาบาลทหารบก, 19 ฉบับพิเศษ มกราคม – เมษายน 2561 หน้า 78-87.

นิพาวรรณ ไชยชนะนันท์ และ เบญจมาศ สุขสถิตย์. (2560). การบริหารอินซูลินด้วยตนเองในผู้ที่เป็นเบาหวานชนิดที่ 1. วารสารพยาบาลทหารบก, 18 ฉบับพิเศษ มกราคม – เมษายน 2560 หน้า 11-21.

เบญจมาศ สุขสถิตย์ และ ผดุงธรรม เทียงบุญธรรม. (2560). ภาวะพุทธิปัญญาบกพร่องเล็กน้อยในผู้ป่วยโรคสมองขาดเลือด: ความชุก ลักษณะเฉพาะ และปัจจัยที่เกี่ยวข้อง. พยาบาลสาร, 44(1), 149-160.

วโรตม เสมอเชื้อ, ชมพูนุท สิงห์มณี, และ เบญจมาศ สุขสถิตย์. (2560). ดัชนีมวลกายของพระสงฆ์ในจังหวัดพะเยาและปัจจัยที่เกี่ยวข้อง. วารสาร มจร นครน่านปริทรรศน์, 1(1), 57-68.

ประทุม สร้อยวงค์, เบญจมาศ สุขสถิตย์, ทศพร คำผลศิริ, และ ณัฐยาน์ สุวรรณคฤหาสน์. (2558). การใช้ผู้ป่วยจำลองในการศึกษาพยาบาล. รามาธิบดีพยาบาลสาร, 21, 287-297.

การฝึกอบรมด้านจริยธรรมการวิจัย / GCP

19-20 February 2024 “Human Subject Protection & Good Clinical Practice”, certified by Faculty of Medicine, Chiang Mai University. Valid until February 20, 2027

13 พฤศจิกายน 2564 จริยธรรมการวิจัยในคน ประจำปี 2564 ครั้งที่ 2 จัดโดยมหาวิทยาลัยเชียงใหม่

15 August 2021 GCP online Training (Computer based), certified by Clinical Research Center, Faculty of Medicine Thammasat University, Expiration date 15 August 2023

0 2 May 2 0 2 1 Biomedical Research (Basic Course), certified by collaborative institutional training initiative (CITI Program). Expiration date 01 May 2024

01 May 2021 Social & Behavioral Research (Basic Course), certified by collaborative institutional training initiative (CITI Program). Expiration date 30 April 2024

0 1 May 2 0 2 1 Conflicts of Interest (Basic Course), certified by collaborative institutional training initiative (CITI Program). Expiration date 30 April 2024

21 August 2020 “On-line research ethics training”, organized by National Research Council of Thailand (NRCT) and Forum for Ethical Review Committee in Thailand (FERCIT) Date expired 21 August 2023.

วุฒิบัตร

2561 การฝึกอบรม โครงการ “พัฒนาผู้จัดการงานวิจัย” รุ่นที่ 16 จัดโดย สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (วช.) ร่วมกับมหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ ณ วันที่ 27 เมษายน 2561

2559 วิทยากรหลักสูตรการพัฒนานักวิจัย (แม่ไก่) รุ่นที่ 11 จัดโดยสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (วช.) ร่วมกับ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ระหว่างวันที่ 30 พ.ค. ถึง 3 มิ.ย. 2559

2559 นักวิจัยรุ่นใหม่ (ลูกไก่) รุ่นที่ 4 จัดโดยสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (วช.) ร่วมกับ สมาคมนักวิจัย ณ มหาวิทยาลัยราชภัฏสมเด็จพระเจ้าพระยา กรุงเทพฯ ระหว่างวันที่ 25-29 เมษายน 2559

2547 การปฏิบัติการพยาบาลขั้นสูง สาขาการพยาบาลอายุรศาสตร์-ศัลยศาสตร์ สภาการพยาบาล
เกียรติบัตรและโล่รางวัล

2566 เกียรติบัตรรับรองเป็น “วิทยากรหลักสูตรการพัฒนานักวิจัย” ภาคบรรยาย หมวดที่ 1 ปรัชญาการวิจัยและจรรยาบรรณการวิจัย และ หมวดที่ 2 การกำหนดโจทย์การวิจัย โดยสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (วช.) ประกาศ ณ วันที่ 10 สิงหาคม 2566

2564 ประกาศเกียรติคุณศิษย์เก่าดีเด่นยุพราชวิทยาลัย ประจำปี 2563 ให้ไว้ ณ วันที่ 7 สิงหาคม 2564

2563 ประกาศเกียรติคุณและเข็มเกียรติคุณของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ให้ไว้ ณ วันที่ 13 เดือน ธันวาคม 2563

2563 เกียรติบัตรรับรองเป็น “วิทยากรหลักสูตรการพัฒนานักวิจัย” ภาคบรรยาย หมวดที่ 4.3 การออกแบบการวิจัย รูปแบบการวิจัยและพัฒนา (R&D) และการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม โดยสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (วช.) ประกาศ ณ วันที่ 14 กุมภาพันธ์ 2563

2562 เกียรติบัตรรับรองเป็น “วิทยากรหลักสูตรการพัฒนานักวิจัย” ภาคบรรยาย หมวดที่ 3 การทบทวนวรรณกรรมและกรอบแนวคิด การสังเคราะห์วรรณกรรม โดยสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (วช.) ประกาศ ณ วันที่ 22 มีนาคม 2562

2561 โล่ประกาศเกียรติคุณ “คนดี เพชรพิจิตร” จากคณะสงฆ์จังหวัดพิจิตร เป็นผู้ทำคุณประโยชน์แก่พระพุทธศาสนา ในการส่งเสริมการบริหารกิจการคณะสงฆ์จังหวัดพิจิตร ให้ไว้ ณ วันที่ 2 กันยายน 2561

2561 เกียรติบัตรรับรองเป็น “วิทยากรหลักสูตรการพัฒนานักวิจัย” ภาคบรรยาย หมวดที่ 4.1 การออกแบบการวิจัย รูปแบบการวิจัยเชิงปริมาณ การกำหนดขนาดตัวอย่างและการวิเคราะห์ข้อมูล และ หมวดที่ 5 การวัด การสร้างเครื่องมือ และการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ โดยสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (วช.) ประกาศ ณ วันที่ 17 สิงหาคม 2561

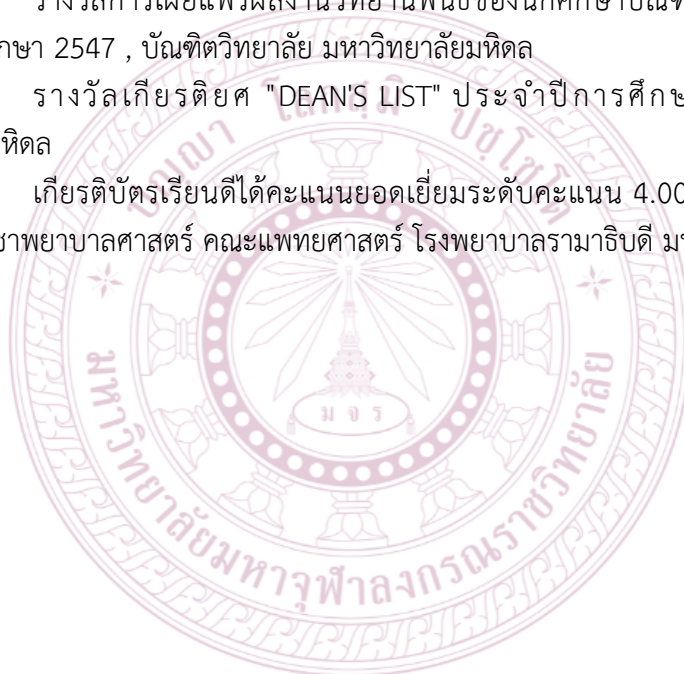
2560 เกียรติบัตรรับรองเป็น “วิทยากรหลักสูตรการพัฒนานักวิจัย” ภาคบรรยาย หมวดที่ 4 การออกแบบการวิจัย รูปแบบการวิจัยเชิงคุณภาพ การเลือกตัวอย่างและการวิเคราะห์ข้อมูล และ หมวดที่ 6 หลักการเขียนข้อเสนอการวิจัย โดยสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (วช.) ประกาศ ณ วันที่ 4 สิงหาคม 2560

2550 The winners of the UNC-Chapel Hill School of Nursing National Gerontology Nurses Week poster display , School of Nursing, University of North Carolina at Chapel Hill

2548 รางวัลการเผยแพร่ผลงานวิทยานิพนธ์ของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหิดล ประจำปีการศึกษา 2547 , บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล

2547 รางวัลเกียรติยศ "DEAN'S LIST" ประจำปีการศึกษา 2546 , บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล

2547 เกียรติบัตรเรียนดีได้คะแนนยอดเยี่ยมระดับคะแนน 4.00, หลักสูตรพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาพยาบาลศาสตร์ คณะแพทยศาสตร์ โรงพยาบาลรามาธิบดี มหาวิทยาลัยมหิดล

ผู้ร่วมวิจัย

ชื่อ – นามสกุล: ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ขันทอง วัฒนประดิษฐ์

Assistant Professor Dr.Khantong Wattanapradith

ตำแหน่งทางวิชาการ: ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สาขาสันติศึกษา

ตำแหน่งงาน: อาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตรปริญญาโท และเอก สาขาวิชาสันติศึกษา

สังกัดหน่วยงาน/คณะ: บัณฑิตวิทยาลัย (สันติศึกษา) มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ที่อยู่ติดต่อได้:

บ้านเลขที่ 46/63 ถนนท่าข้าม แขวง/ตำบล แสมดำเขต/อำเภอบางขุนเทียน

จังหวัด กรุงเทพมหานคร 10150

โทรศัพท์ 086-3392431 โทรสาร-

โทรศัพท์มือถือ 086-3392431 อีเมล khantong.wat@mcu.ac.th

วุฒิการศึกษา

ปริญญาตรี: บริหารธุรกิจบัณฑิต, คณะบริหารธุรกิจ (การโฆษณาและประชาสัมพันธ์)

มหาวิทยาลัยรามคำแหง พ.ศ. 2537

ปริญญาโท: ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, จิตวิทยาอุตสาหกรรมและองค์การ (ศศ.ม.) จุฬาลงกรณ์

มหาวิทยาลัย พ.ศ. 2551

ปริญญาเอก: พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต, พระพุทธศาสนา (พธ.ด.)

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พ.ศ. 2556

สาขาวิชาที่เกี่ยวข้อง: สันติศึกษา, พระพุทธศาสนา, ระเบียบวิธีวิจัย, การออกแบบกระบวนการเรียนรู้, กระบวนการสันติสนทนา, กระบวนการสร้างการมีส่วนร่วม

ผลงานทางวิชาการ

งานวิจัย

2565

ผศ.ดร.ขันทอง วัฒนประดิษฐ์. พระมหานันทวิทย์ แก้วบุตรดี, ดร.พระมหาณัฐ สติเวปุลโล, ดร. ผศ. ดร.ชนันภรณ์ อารีกุล. การเสริมสร้างพลังเครือข่ายภาคประชาชนเพื่อขับเคลื่อน*เมืองพหุวัฒนธรรมแห่งความสุข.ทุนอุดหนุนการวิจัยจากกองทุนส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม. 2565.

พระมหานันทวิทย์ แก้วบุตรดี, ดร.ผศ.ดร.ขันทอง วัฒนประดิษฐ์. ผศ.ดร.ชนันภรณ์ อารีกุล. ผศ.ดร. ดวงเพชร สมศรี. พระดวงเด่น ฐิตญาโณ (ตุนิน), ผศ.ดร.วิถิเมืองแห่งความสุขต้นแบบ: การถอดบทเรียนเพื่อพัฒนาเมืองพหุวัฒนธรรมแห่งความสุข.ทุนอุดหนุนการวิจัยจากกองทุนส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม. 2565.

ผศ.ดร.ขันทอง วัฒนประดิษฐ์. Pixel Krungkaow: กลไกการเสริมสร้างพลังอำนาจทางสังคมเพื่อพัฒนาเมืองพหุวัฒนธรรมแห่งความสุข.ทุนอุดหนุนการวิจัยจากกองทุนส่งเสริม วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม. 2565.

2564

ผศ.ดร.ขันทอง วัฒนประดิษฐ์ , รศ.นพ.สุริยเดว ทรีปาตี, นายโกศลวัฒน์ อินทุจันทร์ยง และคณะ, ครอบครัวด้านความรุนแรง : Family against Violence in Dysfunctional Family, ทุนวิจัยศูนย์คุณธรรม และสำนักงานการวิจัยแห่งชาติ, 2564.

ผศ.ดร.ขันทอง วัฒนประดิษฐ์ และคณะ, การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการพระบริหารการนิเทศตามหลักการเสริมสร้างพลัง อำนาจในตนเองและการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม, ทุนวิจัยสำนักงานพระสอนศีลธรรม มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2564.

พระมหานพดล ธมมานันโท,ดร., พระศรีธรรมภาณี,ดร.,ผศ. ดร.ขันทอง วัฒนประดิษฐ์, ดร.สุพิชมา เลาหะพานิช และนายเอกภพ พรหมสุทธิรักษา, การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของ พระนิเทศเพื่อเสริมสร้างการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ทางศีลธรรมที่เข้มแข็ง, ทุนวิจัยสำนักงานพระสอนศีลธรรม มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2564.

ผศ.ดร.ชนันภรณ์ อารีกุล, ผศ.ดร.ขันทอง วัฒนประดิษฐ์, นายขวัญตระกูล บุทธิจักร, พระมหา พงศธร ธมมภาณี (คลังสอน), อนาคตภาพพระสอนศีลธรรมเพื่อยกระดับการสอนวิชาพระพุทธศาสนาในสังคมชีวิตวิถีใหม่, ทุนวิจัยสำนักงานพระสอนศีลธรรม มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2564.

2563

ผศ.ดร.ขันทอง วัฒนประดิษฐ์ และคณะ, วิศวกรสันติภาพท้องถิ่น: ผู้นำต้นแบบสร้างสังคมสันติสุข, รายงานวิจัย, ทุนอุดหนุนการวิจัยจากกองทุนส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม, 2563.

พระดวงเด่น ฐิตญาโณ (ตุนิน), ผศ.ดร.ขันทอง วัฒนประดิษฐ์และคณะ, คุณลักษณะผู้นำท้องถิ่นที่ส่งผลต่อการสร้างสันติสุขในชุมชน, รายงานวิจัย, ทุนอุดหนุนการวิจัยจากกองทุนส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม, 2563.

พระปราโมทย์ วาทโกวิโท,ดร.), ผศ.ดร.ขันทอง วัฒนประดิษฐ์และคณะ, การพัฒนาหลักสูตรการเสริมสร้างสมรรถนะผู้นำท้องถิ่นในการเป็นวิศวกรสันติภาพเพื่อสร้างสันติสุขในชุมชน, รายงานวิจัย, ทุนอุดหนุนการวิจัยจากกองทุนส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม, 2563.

ผศ.ดร.ขันทอง วัฒนประดิษฐ์ และคณะ, การพัฒนาสมรรถนะผู้นำด้วยรูปแบบนวัตกรรมการสร้างวิศวกรสันติภาพท้องถิ่นที่ส่งผลต่อการสร้างสรรค์ชุมชนให้เกิดสันติสุข, รายงานวิจัย, ทุนอุดหนุนการวิจัยจากกองทุนส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม, 2563.

พระมหาชุตีภักดิ์ แหมทอง, ผศ.ดร.ขันทอง วัฒนประดิษฐ์ และคณะ, รูปแบบการสร้างสังคมพหุวัฒนธรรมไร้รอยต่อทางศาสนา, รายงานวิจัย, ทุนอุดหนุนการวิจัยจากกองทุนส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม, 2563.

2562

ผศ.ดร.กมลลาศ ภูวนาธิพงศ์, รศ.ดร.เมธาวี อุดมธรรมมานุภาพ, ดร.ภัทธิดา แรงทน, ดร.วิษชุดา ฐิติโชติรัตน์ ผศ.ดร.ขันทอง วัฒนประดิษฐ์ และดร.พุทธรักษา แผนสมบุญ, นวัตกรรมสุขภาวะวิถีพุทธและพุทธจิตวิทยาบำบัดเพื่อลดปัจจัยเสี่ยงภาวะ ซึมเศร้าของเยาวชนไทย, ทุนอุดหนุนการวิจัย สำนักสนับสนุนสุขภาวะองค์กร สำนักงานกองทุน สนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) และ สถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ผศ.ดร.กมลลาศ ภูวนาธิพงศ์, และผศ.ดร.ขันทอง วัฒนประดิษฐ์, การเสริมสร้างจิตสำนึกด้านคุณธรรมตามหลักพุทธจิตวิทยาสำหรับเยาวชน, ทุนวิจัยสนับสนุน บริษัท ท็อปเทร็นด์ แมนูแฟคเจอร์ริง จำกัด ในเครือสหพัฒน์ปิบลูร่วมกับมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

ณิชา จันทะเกาศลย์ และขันทอง วัฒนประดิษฐ์, กลวิธีสื่อธรรมในละครโทรทัศน์เรื่องกรรมกรรม, บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

2561

ดร.ขันทอง วัฒนประดิษฐ์, ดร.ชนัญญา ชัยสุวรรณ , ดร.แม่ชีสุดา โรจนอุทัย ดร.รุ่งรัตน์ สุวานาคกุล, พุทธนวัตกรรมสร้างภูมิคุ้มกันยาเสพติดในเด็กและเยาวชนโดยการมีส่วนร่วมของชุมชน, ทุนวิจัยสถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย , 2561.

ดร. อรชร ไกรจักร และ ผศ.ดร.ขันทอง วัฒนประดิษฐ์, ชุมชนบางวัว: สร้างต้นกล้าจิตสาธารณะเพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน. ทุนวิจัยสถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. 2561.

2560

พระเทพพรเมธี, รศ.ดร., ผศ.ดร.กมลลาศ ภูวนาธิพงศ์, ผศ.ดร.ขันทอง วัฒนประดิษฐ์ และ ดร.ญาศุมินท์ อินทร์กรุงเก่า, (2560). การขับเคลื่อนการปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนา: นโยบายและแนวปฏิบัติเพื่อการพัฒนาสังคมสันติสุข. สถาบันวิจัยพุทธศาสตร์: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

ดร.ขันทอง วัฒนประดิษฐ์. (2560). การสังเคราะห์งานวิจัย: การพัฒนาจิตและปัญญาแบบองค์รวม. สถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

2559

ดร.ขันทอง วัฒนประดิษฐ์. (2559). “ชุมชนสันติสุขในพุทธศตวรรษที่ 26: ถอดบทเรียนชุมชนสันติสุขในพื้นที่ที่เพิ่มความขัดแย้ง” สถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย,

ดร.อรชร ไกรจักร และขันทอง วัฒนประดิษฐ์, ดร.แม่ชีกฤษณา รักษาโณม. (2559). การพัฒนาระบบปัญญาเพื่อการพัฒนาสหกรณ์แบบยั่งยืน. สถาบันวิจัยพุทธศาสตร์: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

ดร.พูนสุข มาศรีสรสรรค์, ดร.ขันทอง วัฒนประดิษฐ์ และนพ.ดร.บรรพต ตันธรวงศ์. (2559). “เกณฑ์ชี้วัดความสำเร็จกระบวนการสร้างสันติภาพขององค์กรและนักสันติภาพโลก”. สถาบันวิจัยพุทธศาสตร์: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พระมหาดร.ธมมาโส, และ ดร.ขันทอง วัฒนประดิษฐ์ (2559). การบูรณาการองค์ความรู้แนวคิดและวิถีปฏิบัติเพื่อพัฒนาระบบการสร้างสันติภาพในสังคมไทย. สถาบันวิจัยพุทธศาสตร์: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

2558

ดร.ขันทอง วัฒนประดิษฐ์ และพระมหาดวงเด่น วิฑูยาโณ ดร., นพ.ดร.บรรพต ตันธรวงศ์, ดร.พูนสุข มาศรีสรสรรค์. (2558). ความหลากหลายทางชาติพันธุ์กับวิถีการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขในประชาคมอาเซียน : กรณีศึกษานิสิตประเทศไทยและนิสิตกลุ่มประเทศ CLMV ในมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย (ส่วนกลาง). กรุงเทพฯ: ศูนย์อาเซียนศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

ผศ.ดร.อนุชา โสภาคย์วิจิตร และ ดร.ขันทอง วัฒนประดิษฐ์ (2558). การออกแบบเลนศิลป์สิ่งแวดล้อมเพื่อเสริมสร้างภาพลักษณ์วัดไทยฝ่ายเถรวาท. สถาบันวิจัยและพัฒนา: มหาวิทยาลัยศิลปากร.

หนังสือ/ตำรา

- เอกสารประกอบคำสอนวิชาการเปรียบเทียบวิธีวิจัยเพื่อสันติภาพ และระเบียบวิธีวิจัยเพื่อสันติภาพขั้นสูง
- วัฒนธรรมพลเมืองประชาธิปไตยตามแนวพุทธ, โครงการพัฒนาชุดความรู้โดยความร่วมมือมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยและคณะกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านการเมือง สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ

บทความทางวิชาการ

2566

K Wattanapradith, PT Issaradhammo, BUDDHIST LEARNING FACILITATORS: BASIC CONCEPTS IN THE BUDDHIST LEARNING PROCESS, Journal of Social Science and Buddhistic Anthropology 8 (1), 1-13. (T1)

ผศ.ดร.ชั้นทอง วัฒนประดิษฐ์ และคณะ, การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการพระบริหารการนิเทศตามหลักการเสริมสร้างพลังอำนาจในตนเองและการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม, วารสารสันติศึกษาปริทรรศน์, ปีที่ 11 ฉบับที่ 1 (2023): มกราคม – กุมภาพันธ์: 14-28. (T1)

ผศ.ดร.ชั้นทอง วัฒนประดิษฐ์, พระมหานันทวิทย์ แก้วบุตรดี, ดร. พระมหาณัฐ สติเวกุลโล,ดร. ผศ.ดร.ชนันภรณ์ อารีกุล, การเสริมสร้างพลังเครือข่ายภาคประชาชนเพื่อขับเคลื่อนเมืองพุทธวัฒนธรรมแห่งความสุข, วารสารสันติศึกษาปริทรรศน์, ปีที่ 11 ฉบับที่ 4 (2023): มิถุนายน: 1495-1507. (T1)

ผศ.ดร.ดวงเพชร สมศรี, พระมหานันทวิทย์ แก้วบุตรดี, ดร. ผศ.ดร.ชั้นทอง วัฒนประดิษฐ์, พระดวงเด่น ฐิตญาโณ (ตุนิน), ผศ.ดร. วิถีเมืองแห่งความสุขต้นแบบ: การถอดบทเรียนเพื่อพัฒนาเมืองพุทธวัฒนธรรมแห่งความสุข, วารสารบัณฑิตศึกษาปริทรรศน์, ปีที่ 19 ฉบับที่ 2 (2023): ปีที่ 19 ฉบับที่ 2 พฤษภาคม-สิงหาคม: 1-20. (T2)

2565

พระศรีธรรมภาณี, ดร., ผศ.ดร.ชั้นทอง วัฒนประดิษฐ์, พระมหานพดล ธมมานนโท,ดร., ดร.สุพิชมา เลหาพานิช และนายเอกภพ พรหมสุทธิรักษ์, การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของ พระนิเทศก์เพื่อเสริมสร้างการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ทางศีลธรรมที่เข้มแข็ง, วารสารสันติศึกษาปริทรรศน์, ปีที่ 10 ฉบับที่ 4 (2022): มิถุนายน: 1461-1475. (T1)

ผศ.ดร.ชั้นทอง วัฒนประดิษฐ์, ผศ.ดร.ชนันภรณ์ อารีกุล, นายขวัญตระกูล บุทธิจักร, พระมหา พงศธร ธมมภาณี (คลังสอน), อนาคตภาพพระสอนศีลธรรมเพื่อยกระดับการสอนวาทะพุทธศาสนาในสังคมชีวิตวิถีใหม่, วารสารสันติศึกษาปริทรรศน์, ปีที่ 10 ฉบับที่ 7 (2022): พฤศจิกายน – ธันวาคม.(T1)

2564

พระมหาดวงเด่น ฐิตญาโณ, ผศ.ดร., และคณะ คุณลักษณะผู้นำท้องถิ่นที่ส่งผลต่อการสร้างสันติสุขในชุมชน, วารสารบัณฑิตศึกษาปริทรรศน์, ปีที่ 17 ฉบับที่ 2 (พฤษภาคม-สิงหาคม, 2564): 56-70. (T1)

ผศ.ดร.ชั้นทอง วัฒนประดิษฐ์และคณะ, การพัฒนาสมรรถนะผู้นำด้วยรูปแบบนวัตกรรมการสร้างวิศวกรสันติภาพท้องถิ่นที่ส่งผลต่อการสร้างสรรค์ชุมชนให้เกิดสันติสุข, วารสารสันติศึกษาปริทรรศน์ มจร. ปีที่ 9, ฉบับที่ 3 , พฤษภาคม 2564: 895-207. (T1)

ผศ.ดร.ชั้นทอง วัฒนประดิษฐ์, วิศวกรสันติภาพท้องถิ่น: ต้นแบบผู้นำสร้างสันติสุขในชุมชน, , วารสารสันติศึกษาปริทรรศน์ มจร. ปีที่ 9, ฉบับที่ 2 , มีนาคม-เมษายน 2564: 446-457. (T1)

พระปราโมทย์ วาทโกวิโทและคณะ, การพัฒนาหลักสูตรการเสริมสร้างสมรรถนะผู้นำท้องถิ่น ในการเป็นวิศวกรสันติภาพเพื่อสร้างสันติสุขในชุมชน, วารสารสันติศึกษาปริทรรศน์ มจร. ปีที่ 9, ฉบับที่ 2, มีนาคม-เมษายน 2564: 458-446. (T1)

ผศ.ดร.ชั้นทอง วัฒนะประดิษฐ์ และคณะ, รูปแบบการสร้างสังคมพหุวัฒนธรรมไร้รอยต่อทางศาสนา, วารสารมหาจุฬานาครทรรศน์, ปีที่ 8 ฉบับที่ 3, มีนาคม 2564, 437-450. (T1)

ณิชา จันทะเกาศลย์ และชั้นทอง วัฒนะประดิษฐ์, กลวิธีสื่อธรรมในละครโทรทัศน์เรื่องกรรมกรรม, วารสารบัณฑิตศึกษาปริทรรศน์, ปีที่ 17 ฉบับที่ 1 (มกราคม-เมษายน, 2564): 28-43. (T2)

Kamalas Phoowachanathipong, Khantong Wattanapradith, Akaranun Ariyasripong, PhramahaNuntawit Dhirabhaddo, Phramaha Sutep Sutthiyano (Thanikkul). Effect of Model Development Enhancing Moral Consciousness based on Buddhist Psychology for Thai Youths. International Conference on Science Technology and Management (ICSTM-21)" on 23rd & 24th of September 2021 in Bangkok.(Scopus)

2563

ชั้นทอง วัฒนะประดิษฐ์และคณะ, พุทธนวัตกรรมการสร้างภูมิคุ้มกันยาเสพติดโดยผ่าน กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน, วารสารสันติศึกษาปริทรรศน์ มจร. ปีที่ 8, ฉบับที่ 3, พฤษภาคม-มิถุนายน 2563: 814-827. (T1)

S. Suwanvecho, K. Pongpirul, P.W. Abhinandavedi, K. Wattanapradith Mindfulness andBuddhist practices among Buddhist cancer patients, Annals of Oncology Volume 31 Supplement 4 Sep. (Scopus)

2562

Poonsuk Masrungson, Banpot Thontiravong, Khantong Wattanapradith. Key Performance Indicators Related To Peace Building Process of Organizations and World Peace Makers. วารสารสันติศึกษาปริทรรศน์ มจร. ปีที่ 7 ฉบับที่ 3 : 593-608. (T1)

กมลาศ ภูวนาธิพงศ์ และชั้นทอง วัฒนะประดิษฐ์, การเสริมสร้างจิตสำนึกด้านคุณธรรมตามหลักพุทธจิตวิทยาสำหรับเยาวชน, วารสารบัณฑิตศึกษาปริทรรศน์, ปีที่ 15 ฉบับเพิ่มเติม ธันวาคม, 2562: 75-88. (T1)

Khantong Wattanapradith, Ethnic Diversity and Peaceful Coexistence in ASEAN Community: Case Study of Thai and CLMV Student Groups in Mahachulalongkornrajavidyalaya University (Main Campus), has presented an outstanding the academic paper entitled In the 2nd National and International Conference "Buddhism and Social Responsibility inthe NewNormal [Virtual Conference]" organized by Mahachulalongkornrajavidyalaya UniversityChiang Mai Campus ,Thailand held on 19-20 September 2020

2561

ชั้นทอง วัฒนะประดิษฐ์. (2561). “ชุมชนสันติสุขในพุทธศตวรรษที่ 26 : ถอดบทเรียนชุมชนสันติสุขในพื้นที่ที่มีความขัดแย้ง”. วารสารสันติศึกษาปริทรรศน์ มจร. ปีที่ 6 ฉบับพิเศษ: 13-25. (T1)

2560

Khantong Wattanapradith, Poonsuk Masrungson. (2560). “Ethnic Diversity and Peaceful Coexistence in ASEAN Community: Case Study of Thai and CLMV Student Groups in Mahachulalongkornrajavidyalaya University (Main Campus)”. ประชุมวิชาการนานาชาติ สมาคมมหาวิทยาลัยพระพุทธศาสนานานาชาติ ครั้งที่ 3. วารสารสันติปริทรรศน์ ปีที่ 5 ฉบับพิเศษเนื่องในวันวิสาขบูชาโลก.: 233-245.

2559

ดร.ขันทอง วัฒนประดิษฐ์. (2559). “สันติศึกษา: มรรคาสู่วิถีพุทธ”. วารสารสันติศึกษาปริทรรศน์ มจร ปีที่ 4 ฉบับพิเศษ (พฤษภาคม-มิถุนายน) : 39-51. (T1)

2558

ดร.ขันทอง วัฒนประดิษฐ์. (2558). “ศีล : พุทธวิธีแก้ปัญหาวิญญูชาจร”. วารสารมหาจุฬาริชาการ ปีที่ 2 ฉบับพิเศษ เนื่องในโอกาสเฉลิมฉลองวันวิสาขบูชาโลก. (พฤษภาคม- มิถุนายน): 207-222. (T1)

ดร.ขันทอง วัฒนประดิษฐ์. (2558). “พุทธวิธีสร้างแรงจูงใจในการรักษาศีล 5”. วารสารจิตวิทยา เกษมบัณฑิต ปีที่ 5 ฉบับที่ 1 (มกราคม-มิถุนายน): 1-15. (T1)

ดร.ขันทอง วัฒนประดิษฐ์. (2558). “การสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติตามหลักศีล 5 สำหรับผู้นำ”. วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยการจัดการและเทคโนโลยีอีสเทิร์น, ปีที่ 12 ฉบับที่ 1 :31-40.

งานอบรมและการให้บริการวิชาการ

งานบริการทางวิชาการ

วิทยากรเผยแพร่ความรู้จากงานวิจัย “ความรุนแรงในครอบครัว” ให้กับกรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

วิทยากรพัฒนาอาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, กองกิจการอาสาสมัครและภาคประชาสังคม กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

คณะกรรมการอำนวยการคัดเลือกคุณธรรมอวอร์ด ศูนย์คุณธรรม (องค์การมหาชน)

อาจารย์กำกับหลักสูตร หลักสูตรเสริมสร้างสังคมสันติสุข รน 13-14 สถาบันพระปกเกล้า

คณะกรรมการประเมินสถานศึกษาอาชีวศึกษาวิถีพุทธ สำนักงานพระสอนศีลธรรม มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ที่ปรึกษาโครงการขับเคลื่อน OKR ในงาน NCD กองควบคุมโรคไม่ติดต่อ กระทรวงสาธารณสุข

วิทยากรโครงการพัฒนาศักยภาพเครือข่ายผู้นำชุมชนเพื่อความมั่นคงทางสังคม ในจังหวัดลพบุรี สระบุรี และสิงห์บุรี สำนักงานมาตรฐานและประกันคุณภาพการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

วิทยากรเผยแพร่ความรู้ทางสันติศึกษาและกฎหมาย หัวข้อ “สันติภาพและกฎหมาย” เนื่องในเทศกาลวันวิสาขบูชา ปี 2564 โดย คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาบทความวารสารสังคมศาสตร์ ประจำปี 2564 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาบทความวารสารบัณฑิตศึกษาปริทรรศน์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

กองบรรณาธิการ Journal of Human Rights and Peace Studies (วารสารสิทธิและสันติศึกษา) สถาบันสิทธิมนุษยชนและสันติศึกษา มหาวิทยาลัยมหิดล

- ผู้ประนีประนอมประจำศาลอาญาพระโขนง
 ผู้ใกล้ชิดภาคประชาชน กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ กระทรวงยุติธรรม
 วิทยาการรับเชิญบรรยายให้นิสิตคณะศึกษาศาสตร์ รายวิชาการศึกษาเพื่อความเป็นพลเมือง
 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
 ผู้ดำเนินรายการและวิทยากร รายการครอบครัวพลังบวก ศูนย์คุณธรรม
 วิทยาการรับเชิญบรรยายให้นิสิตภาควิชาสังคมวิทยา สาขาวิชสังคมวิทยาเพื่อการพัฒนา คณะสังคม
 ศาสตร์ รายวิชา Sociology for Development
 วิทยาการรับเชิญบรรยายในโครงการครุคืนถิ่น คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
 วิทยาการร่วมเสวนาโครงการเสวนาวิชาการออนไลน์ (Webinar) ในหัวข้อ"ภัยแล้ง 63" ในมุมมอง
 ของสหวิทยาการศูนย์บริการวิชาการทางกฎหมาย คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
 วิทยาการโครงการกิจกรรมส่งเสริมการจัดทำวิจัยในชั้นเรียน และวิจัยเพื่อพัฒนาการศึกษา, โรงเรียน
 พระปริยัติธรรมวัดไผ่ดำ แผนกสามัญศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี
 คณะกรรมการสมาคมศิษย์เก่า มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย 2563
 วิทยาการบรรยาย การพัฒนาโครงการวิจัยในสถานการณ์โควิด 19 สถาบันวิจัยพุทธศาสตร์
 มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
 วิทยาการบรรยาย โครงการอบรมเพื่อพัฒนาสถานศึกษาวิถีพุทธ ชี้นำและชั้นพระราชา สำนักงาน
 การศึกษาขั้นพื้นฐานและสำนักงานพระสอนศีลธรรม มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
 วิทยาการบรรยาย หลักสูตรวิทยากรต้นแบบสันติภาพ หลักสูตรสันติศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลง
 กรณราชวิทยาลัย
 คณะอนุกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูปการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนา สำนักงานการศึกษาขั้น
 พื้นฐาน
 คณะอนุกรรมการขับเคลื่อนอาชีวศึกษาวิถีพุทธ สำนักงานพระสอนศีลธรรมและสถาน
 อาชีวศึกษา
 คณะทำงาน “สมัชชาวิถีพุทธ” เนื่องในวันมาฆบูชา
 วิทยาการ “แผนยุทธศาสตร์วิทยาลัยสงฆ์กาญจนบุรี”
 วิทยาการอบรมบทความวิชาการ วารสารสันติศึกษาปริทรรศน์
 ผู้ดำเนินการรายการ Gender lens by Peace Lady สันติศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราช
 วิทยาลัย
 คณะกรรมการและผู้จัดงาน เวทีวิชาการวันสันติภาพสากล เครือข่ายสถาบันด้านสันติศึกษา
 ดำเนินการโดย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
 วิทยาการและผู้ดำเนินรายการ เวทีวิชาการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เนื่องในสัปดาห์ยุติธรรมรุนแรง สถาบัน
 พระปกเกล้าและเครือข่ายความร่วมมือ
งานบริหาร/งานการที่ให้คำปรึกษานิสิต
งานที่รับผิดชอบ
งานบริหาร
 - งานเลขานุการโครงการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสันติศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย

- ผู้รับผิดชอบโครงการต่างๆ ของหลักสูตร
- งานวางแผนพัฒนาประกันคุณภาพหลักสูตร
- คณะกรรมการศูนย์ใกล้เคียงระดับขอพาทภาคประชาชน มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

วิทยาลัย

งานวิชาการ

- งานสอน, พัฒนาหลักสูตร, จัดการเรียนการสอน, การวิจัย, ตรวจสอบบทความวารสารบัณฑิตศึกษาปริทรรศน์, กรรมการสอบวัดคุณสมบัติสารนิพนธ์/บทความวิชาการ/ กรรมการสอบโครงร่างและสอบป้องกันวิทยานิพนธ์ปริญญาโทและดุษฎีนิพนธ์

งานให้คำปรึกษา

- อาจารย์ที่ปรึกษานิสิตปริญญาโทและปริญญาเอก ด้านการเรียนการสอน, การวิจัย, การทำกิจกรรมพัฒนานิสิต, การบริการวิชาการ งานให้คำปรึกษาการเขียน/ดุษฎีนิพนธ์/วิทยานิพนธ์/สารนิพนธ์/บทความวิชาการ

งานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

งานที่รับผิดชอบ

- อาจารย์ประจำหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิตและดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาสันติศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย

- งานปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตร มคอ.
- กองบรรณาธิการบทความวารสารสันติศึกษาปริทรรศน์
- งานจัดโครงการระดมทุนเพื่อพัฒนามหาบัณฑิตศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย
- ศึกษาดูงานต่างประเทศ ณ ประเทศพม่า, อินเดีย, สิงคโปร์, จีน
- กรรมการ/เลขานุการสอบคัดเลือกบุคคลเข้าศึกษาหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิตและดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาสันติศึกษา

สาขาวิชาสันติศึกษา

- งานประชาสัมพันธ์หลักสูตร
- คณะกรรมการจัดงานวันสันติภาพสากล หลักสูตรสันติศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ราชวิทยาลัย

ผลงานที่ภาคภูมิใจ

ผลงานวิจัยดีเด่น ประจำปี 2565 สถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ แผนวิจัยเรื่อง Pixel Krungkaow: กลไกการเสริมสร้างพลังอำนาจทางสังคมเพื่อพัฒนาเมืองพุทธวัฒนธรรมแห่งความสุข

ผลงานวิจัยดีเด่น ประจำปี 2564 สถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ วิจัยเรื่อง วิศวกรสันติภาพท้องถิ่น: ผู้นำต้นแบบสร้างสังคมสันติสุข และผลงานได้รับการนำไปใช้ประโยชน์โดยนำไปเผยแพร่ 3 พื้นที่ 3 จังหวัด ลพบุรี สระบุรี และสิงห์บุรี โดยมหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรีลพบุรี

ผลงานวิจัยเด่น ประจำปี 2562 สถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ ระดับ “ดีมาก” วิจัยเรื่อง พุทธนวัตกรรมสร้างภูมิคุ้มกันยาเสพติดในเด็กและเยาวชนโดยการมีส่วนร่วมของชุมชน

ผลงานวิจัยเด่น ประจำปี 2560 สถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ ระดับ “ดีเด่น” วิจัยเรื่อง ชุมชนสันติสุขในพุทธศตวรรษที่ 26: ถอดบทเรียนชุมชนสันติสุขในพื้นที่ที่มีความขัดแย้ง

ผลงานวิทยานิพนธ์ดีเด่น “ระดับดี” มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ประจำปี 2557 ดุษฎีนิพนธ์เรื่อง “กระบวนการสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติตามหลักศีล 5 สำหรับผู้นำ”

รางวัลเชิดชูเกียรติผู้ทำคุณประโยชน์ต่อโครงการพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน ประจำปี พ.ศ. 2563-2564 สำนักงานพระสอนศีลธรรม มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ศิษย์เก่าดีเด่น โรงเรียนชินโรสวิทยาลัย ประจำปี 2561.

ผ่านการอบรมหลักสูตรเสริมสร้างสังคมสันติสุข รุ่น 7 สถาบันพระปกเกล้า

ผ่านการอบรมหลักสูตร Public Administration Leaders Program for Senior Government Officials from Thailand จาก Nanyang Technological University Singapore and Temasek Foundation International.

ได้รับการรับรองเป็น “วิทยากรหลักสูตรการพัฒนานักวิจัย” สำนักงานการวิจัยแห่งชาติ

- หมวดที่ 4 การวิจัยเชิงคุณภาพ (การวิจัยพัฒนา R&D)
- หมวดที่ 5 การวัด การสร้างเครื่องมือ และการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ
- หมวด 4 การออกแบบการวิจัย (รูปแบบการวิจัยและพัฒนา และการวิจัยเชิงปฏิบัติการ

แบบมีส่วนร่วม

ผ่านการฝึกอบรมหลักสูตรอาสาสมัครยุติธรรม โดยกระทรวงยุติธรรม

ผ่านการอบรม จริยธรรมในมนุษย์ โดย ชมรมจริยธรรมในคนในประเทศไทย (FERCIT) และมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ผ่านการอบรม หลักสูตรธรรมาภิบาลกับการส่งเสริมความเสมอภาคระหว่างเพศสำหรับผู้บริหาร โดย กรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว และสถาบันพระปกเกล้า

ผู้ร่วมวิจัย

๑. ชื่อผู้วิจัย (ภาษาไทย) : ผศ.ดร.ไชยสิทธิ์ อุดมโชคนามอ่อน
(ภาษาอังกฤษ) : Asst.Prof.Dr.Chaiyasit Udomchokenamorn.
๒. หมายเลขบัตรประจำตัวประชาชน : XXXXXXXXXX
๓. ตำแหน่งวิชาการ : ผู้ช่วยศาสตราจารย์
๔. วัน เดือน ปีเกิด ๒ มกราคม พ.ศ. ๒๕๒๓
๕. ที่อยู่ปัจจุบันบ้านทุ่งเกษม เลขที่ ๑๙๗ หมู่ที่ ๕ ตำบลโนนผึ้ง อำเภอวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี ๓๔๑๙๐
๖. ประวัติการศึกษา

ปริญญาตรี : ศน.บ. (รัฐศาสตร์การปกครอง) เกียรตินิยมอันดับหนึ่ง
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

ปริญญาโท : รป.ม. (การบริหารจัดการภาครัฐ) มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี

ปริญญาโท : พธ.ม. (พระพุทธศาสนา) มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ปริญญาเอก : (ศึกษาอยู่) รป.ด. (รัฐประศาสนศาสตร์) มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
๗. การงานบริการการศึกษา
 - ครูผู้สอนวิชาภาษาถิ่น (Dialect) อักษรธรรมอีสาน ในระบบและนอกระบบ
 - วิทยากรผู้ช่วย เรื่องภาษาถิ่น อักษรธรรมอีสาน ทั่วไป
 - ตรวจพระไตรปิฎก ฉบับอักษรธรรมอีสาน (มจร.) อ่านภาษาบาลีและอักษรธรรม ในช่วงปลาย
 - พิมพ์ อ่าน เอกสาร ตำราเรียนอักษรธรรมอีสานและอื่นๆ
 - อาจารย์ผู้ช่วยภาควิชาภาษาถิ่น (Dialects) อักษรธรรมอีสาน (๒๕๕๔-ถึงปัจจุบัน)
 - อาจารย์ผู้สอน คณะสังคมศาสตร์ สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ (ปี ๒๕๕๗-ปัจจุบัน)
๘. ประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานวิจัยทั้งภายในและภายนอกประเทศ โดยระบุ

ไชยสิทธิ์ อุดมโชคนามอ่อน. ๒๕๕๙. “รูปแบบการใช้อำนาจทางการเมืองของรัฐที่ปรากฏในวรรณกรรมอีสานเรื่องเสี้ยวสวัสดิ์ (The Political Power Using Forms on the Isan Literature of Siewasawdi)” วารสารใบลาน คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี, ๑ (๑) : มกราคม-มิถุนายน ๒๕๕๙

ไชยสิทธิ์ อุดมโชคนามอ่อน. ๒๕๕๙. “การบริหารการพัฒนาเชิงพุทธ (The administrative developed by Buddhist)” วารสารใบลาน คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี, ๑ (๒) : กรกฎาคม-ธันวาคม ๒๕๕๙

ไชยสิทธิ์ อุดมโชคนามอ่อน. ๒๕๕๖. โครงการวิจัยเรื่องการศึกษาวิเคราะห์สาเหตุความเชื่อชาวพุทธที่มีต่อศาลดอนเจ้าปู่ประจำหมู่บ้าน จังหวัดอุบลราชธานี. (งบประมาณประจำปี ๒๕๕๖ : แหล่งทุน สถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ มจร.)

ไชยสิทธิ์ อุดมโชคนามอ่อน. ๒๕๕๘. โครงการวิจัยศึกษาวิเคราะห์นวัตกรรมการอักษรธรรมอีสาน. (งบประมาณประจำปี ๒๕๕๘ : แหล่งทุน สถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ มจร.)

ไชยสิทธิ์ อุดมโชคนามอ่อน ผู้ร่วมวิจัย ๒๕๕๓ **เรื่องบทบาทของวัดและชุมชนในการอนุรักษ์
ประเพณีแห่เทียนพรรษาจังหวัดอุบลราชธานี** (แหล่งทุน สถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ มจร.)

ไชยสิทธิ์ อุดมโชคนามอ่อน **"ศึกษาวิเคราะห์หลักพุทธธรรมที่ปรากฏในคัมภีร์มูลกัจจายนะ
อักษรธรรมอีสาน"** ปีงบประมาณ ๒๕๕๘ (แหล่งทุน สถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ มจร.)

ไชยสิทธิ์ อุดมโชคนามอ่อน ผู้ร่วมงานการวิจัย **"ศึกษาวิเคราะห์หลักพุทธธรรมที่ปรากฏในคัมภีร์
ปฐมสมโพธิกถา อักษรธรรมอีสาน จังหวัดอุบลราชธานี"**
ปีงบประมาณ ๒๕๕๘ (แหล่งทุน สถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ มจร.)

ไชยสิทธิ์ อุดมโชคนามอ่อน ผู้ร่วมงานการวิจัย **"ศึกษาการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน
ตามแนวชายแดนกัมพูชา ลาว ไทย"** ปีงบประมาณ ๒๕๕๙
(แหล่งทุน สถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ มจร.)

ไชยสิทธิ์ อุดมโชคนามอ่อน ผู้ร่วมงานการวิจัย **"ศึกษาการเสริมสร้างสุขภาวะของผู้สูงอายุ
ตามหลักพระพุทธศาสนา ในจังหวัดอุบลราชธานี"** ปีงบประมาณ ๒๕๕๙
(แหล่งทุน สถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ มจร.)

ไชยสิทธิ์ อุดมโชคนามอ่อน ผู้ร่วมงานการวิจัย **"การจัดสวัสดิการสังคมแก่ผู้สูงอายุและผู้พิการ
ทุกพลภาพของชุมชน จังหวัดอุบลราชธานี"** ปีงบประมาณ ๒๕๕๙
(แหล่งทุน สถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ มจร.)

๙. สาขาวิชาที่มีความชำนาญพิเศษ : ใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป Word, Excel,
Power Point, โปรแกรม SPSS

๑๐. หน่วยงานที่อยู่ที่สามารถติดต่อได้สะดวก : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
วิทยาเขตอุบลราชธานี ตำบลกระโสม อำเภอมือเมือง จังหวัดอุบลราชธานี ๓๔๐๐๐
โทรศัพท์ ๐๘๗-๒๔๓๘๘๕๖ , ๐๘๐-๗๒๔๗๖๕๘ Email-chaiyasit_ae@hotmail.com

ผู้ร่วมวิจัย

ประวัติส่วนตัว

ชื่อ – สกุล: ดร.ขวัญชนก เหลาสุนทร (Kuanchanok LAOSUNTHARA)

หน่วยงาน: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ที่อยู่ที่สามารถติดต่อได้สะดวก: ๓๒๔ ม.๔ ต.ทาสุด อ.เมือง จ.เชียงราย ๕๗๑๐๐

ตำแหน่งปัจจุบัน:

โทรศัพท์/โทรสาร - โทรสาร มือถือ: ๐๙๙๑๕๕๘๗๔๔

อีเมล: kuansun586@gmail.com

Scopus h-INDEX : , Citations :

การศึกษา

(๒๕๕๙) ปริญญาเอก พัฒนาศักยภาพการชนบท มหาวิทยาลัยแม่โจ้

(๒๕๕๒) ปริญญาโท การจัดการงานบริหารระดับสูง มหาวิทยาลัยรามคำแหง

(๒๕๕๒) ปริญญาตรี นิติศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง

(๒๕๔๙) ปริญญาตรี สถาปัตยกรรมศาสตรบัณฑิต สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณ

ทหารลาดกระบัง

ความเชี่ยวชาญ

- สาขาสถาปัตยกรรม: เป็นสถาปนิก, เป็นผู้ตรวจสอบอาคารตามพระราชบัญญัติควบคุมอาคาร

- สาขากฎหมาย: เป็นผู้มีความรู้ความเข้าใจว่าความทั่วราชอาณาจักร (มีใบอนุญาตให้เป็นทนายความ), เป็นที่ปรึกษากฎหมายของศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง, เป็นตัวนายหน้าประกันวินาศภัย ประเภทการจัดการประกันวินาศภัยโดยตรงโดยสำนักงานคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย

- สาขาสื่อสารมวลชน: มีใบอนุญาตบริหารจัดการรายการวิทยุ-โทรทัศน์ โดย สมาคมวิทยุและโทรทัศน์แห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์, เป็นนักข่าวพลเมืองของโครงการกระจายเสียงและแพร่ภาพสาธารณะแห่งประเทศไทย (ส.ส.ท.)

- สาขาเกษตร: เป็นผู้นำเกษตรกรรมใหม่ในจังหวัดเชียงราย, เป็นนักวิจัยอาชาด้านเกษตรอินทรีย์ให้แก่สำนักวิปัสสนาสากลไร่เชิญตะวัน เป็นวิทยากรด้านเกษตรอินทรีย์ และการจัดการฟาร์มอินทรีย์

- ทนายความผู้ทำคำรับรองลายมือชื่อและเอกสาร เลขที่ 5147/2555

- สถาปนิก สาขาสถาปัตยกรรมหลัก ระดับภาคีสถาปนิก เลขที่ ภ-สถ 11827

- ผู้ตรวจสอบอาคาร

- ที่ปรึกษากฎหมาย ศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง ทะเบียนเลขที่ 58450210

ประวัติการทำงาน

- ป ๒๕๖๗ - จนถึงปัจจุบัน ตำแหน่ง อาจารย์ประจำ หน่วยงาน คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

• ป ๒๕๖๖ - ๒๕๖๗ ตำแหน่ง อาจารย์พิเศษ หน่วยงาน วิทยาลัยสงฆ์ธนบุรี มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ลักษณะงานที่รับผิดชอบ : สอน นิสิต ระดับปริญญาตรี สาขารัฐประศาสนศาสตร์

• ป ๒๕๖๒ - ๒๕๖๕ ตำแหน่ง อาจารย์ประจำ หน่วยงาน วิทยาลัยสงฆ์เชียงราย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ลักษณะงานที่รับผิดชอบ : สอน นิสิต ระดับปริญญาโท สาขาพัฒนาการสังคม

• ป ๒๕๕๕ - ๒๕๖๗ ตำแหน่ง นักวิจัยอิสระ

• ป ๒๕๕๘ - ๒๕๖๗ ตำแหน่ง ที่ปรึกษากฎหมาย ศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง หน่วยงาน ศาลเยาวชนและครอบครัวกลางจังหวัดเชียงราย ลักษณะงานที่รับผิดชอบ : เป็นที่ปรึกษาให้แก่เด็กและเยาวชน

• ป ๒๕๕๘ - ๒๕๖๗ ตำแหน่ง ที่ปรึกษากฎหมาย ศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง หน่วยงาน ศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง จังหวัดลำพูน ลักษณะงานที่รับผิดชอบ : เป็นที่ปรึกษาให้แก่เด็กและเยาวชน

• ป ๒๕๖๐ - ๒๕๖๗ ตำแหน่ง คณะกรรมการ สมาคมสหพันธ์ท่องเที่ยวภาคเหนือ(สสท.น.ช) หน่วยงาน สมาคมสหพันธ์ท่องเที่ยวภาคเหนือ จังหวัดเชียงราย ลักษณะงานที่รับผิดชอบ : ปฏิคม

• ป ๒๕๕๔ - ๒๕๖๗ ตำแหน่ง ผู้จัดการฟาร์ม หน่วยงาน แมคคินาฟาร์ม ลักษณะงานที่รับผิดชอบ : ดูแลจัดการระบบฟาร์ม อย่างครบวงจร

• ป ๒๕๕๘ - ๒๕๖๗ ตำแหน่ง ที่ปรึกษากฎหมาย ศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง หน่วยงาน ศาลเยาวชนและครอบครัวกลางจังหวัดเชียงใหม่ ลักษณะงานที่รับผิดชอบ : เป็นที่ปรึกษาให้แก่เด็กและเยาวชน

• ป ๒๕๕๓ - ๒๕๖๗ ตำแหน่ง หนายความ หน่วยงาน สำนักงาน ดร.ขวัญชนก เหลาสุนทร ลักษณะงานที่รับผิดชอบ : หนายความ, ที่ปรึกษากฎหมาย

• ป ๒๕๔๙ - ๒๕๖๗ ตำแหน่ง สถาปนิก หน่วยงาน บริษัท ศรีเควคอน จำกัด ลักษณะงานที่รับผิดชอบ : ออกแบบสถาปัตยกรรม, ผู้ตรวจสอบอาคาร

ผลงานตีพิมพ์

ผลงานตีพิมพ์ในวารสาร (Journal) ที่มีการควบคุมคุณภาพโดยผู้ทรงคุณวุฒิ (peer review)

• International Conference, ประเทศ สิงคโปร์

• ชื่อผลงาน (The Quality of Life of Rice Farmers in Chiang Rai Province.)

• รายชื่อผู้รวม/ผู้สนับสนุน International Conference on Trends in Economics, Humanities and Management.

• วันที่ตีพิมพ์/เผยแพร่ ๒๗ มี.ค.๒, ฉบับที่/เล่มที่ ISBN 978-93-84422-๑๓-๔, หน้าที่ ๔๖-๕๐

• แหล่งข้อมูล

• Impact Factor :

• Journal Quartile Score (Q) :

• Journal of MCU Social Development (JMSD), ประเทศไทย

• ชื่อผลงาน การเปรียบเทียบคุณภาพชีวิตของชาวนาในจังหวัดเชียงราย กรณีศึกษา ชาวนาอินทรีและชาวนาไมอินทรี ()

• รายชื่อผู้รวม/ผู้สนับสนุน ภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

• วันที่ตีพิมพ์/เผยแพร่ , ฉบับที่/เล่มที่ , หน้าที่

• แหล่งข้อมูล

• Impact Factor :

• Journal Quartile Score (Q) :

• วารสารวิชาการและวิจัยสังคมศาสตร์, ประเทศไทย

• ชื่อผลงาน การลดความสูญเสียและการเพิ่มมูลค่าของข้าวชาวดอกมะลิ 105 (Reducing Losses and Value Added of Dok Mali 105 Rice)

• รายชื่อผู้รวม/ผู้สนับสนุน วช.

• วันที่ตีพิมพ์/เผยแพร่ ๑ ธ.ค.๖๑, ฉบับที่/เล่มที่ ฉบับที่ ๓๘, หน้าที่ ๘๙-๑๐๔

• แหล่งข้อมูล

• Impact Factor :

• Journal Quartile Score (Q) :

• วารสารวิทยาศาสตร์สุขภาพแห่งประเทศไทย, ประเทศไทย

• ชื่อผลงาน คุณภาพชีวิตของคนที่เลิกบุหรี่ได้สำเร็จในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลแม่ไร่ อำเภอมะจัน จังหวัดเชียงราย (Quality of Life among Successful Quit Smokers, Mae Rai Sub-District Health Promoting Hospital, Mae Chan District, Chiang Rai Province.)

• รายชื่อผู้รวม/ผู้สนับสนุน สำนักวิชาพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง

• วันที่ตีพิมพ์/เผยแพร่ ๑ ม.ค.๖๕, ฉบับที่/เล่มที่ 4(1) (2022): January - March 2022, หน้าที่ ๔๔-๕๓

• แหล่งข้อมูล

• Impact Factor :

• Journal Quartile Score (Q) :

บทความในการประชุมวิชาการ (Conference paper)

• วารสาร, ประเทศไทย

• ชื่อผลงาน สวัสดิการชุมชนและภาวะสุขภาพกับชุมชน ()

• รายชื่อผู้รวม/ผู้สนับสนุน มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

• วันที่ตีพิมพ์/เผยแพร่ , ฉบับที่/เล่มที่ , หน้าที่

• แหล่งข้อมูล

• Impact Factor :

• Journal Quartile Score (Q) :

• การประชุมวิชาการระดับชาติ ครั้งที่ ๘ และนานาชาติ ครั้งที่ ๑ ประจำปี พ.ศ.๒๕๖๕ วันที่ ๑๙-๒๐ มีนาคม พ.ศ.๒๕๖๕,

ประเทศไทย

• ชื่อผลงาน การจัดการทรัพยากร วัฒนธรรมดำนโคมลันนาของชุมชนตำบลห้วยสัก อำเภอเมืองเชียงราย จังหวัด เชียงราย ()

- รายชื่อผู้รวม/ผู้สนับสนุน พระไพโรธสท มหาวิโร, ขวัญชนก เหลาสุนทร และพระรัตนมณี.
- วันที่ตีพิมพ์/เผยแพร่ ๑๙ มี.ค.๖๕, ฉบับที่/เล่มที่ , หน้าที่
- แหล่งข้อมูล
- Impact Factor :
- Journal Quartile Score (Q) :

วิทยานิพนธ์

• สิ่งตีพิมพ์, ประเทศไทย

• ชื่อผลงาน สถานพักตากอากาศพำนักระยะยาว ๑๕๐ ห้อง จังหวัด เชียงราย ()

• รายชื่อผู้รวม/ผู้สนับสนุน คณะสถาปัตยกรรม สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

- วันที่ตีพิมพ์/เผยแพร่ , ฉบับที่/เล่มที่ , หน้าที่
- แหล่งข้อมูล
- Impact Factor :
- Journal Quartile Score (Q) :

• สิ่งตีพิมพ์, ประเทศไทย

• ชื่อผลงาน ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเข้าพักบริการห้องพักของนักท่องเที่ยว แบบพำนักระยะ ยาวกรณีศึกษา : ที่พักแบบพำนักระยะยาว (Long stay Resort) ในจังหวัด เชียงราย ()

- รายชื่อผู้รวม/ผู้สนับสนุน มหาวิทยาลัยรามคำแหง
- วันที่ตีพิมพ์/เผยแพร่ , ฉบับที่/เล่มที่ , หน้าที่
- แหล่งข้อมูล
- Impact Factor :
- Journal Quartile Score (Q) :

- สิ่งตีพิมพ์, ประเทศไทย
- ชื่อผลงาน คุณภาพชีวิตชาวนาจังหวัดเชียงราย ()
- รายชื่อผู้รวม/ผู้สนับสนุน มหาวิทยาลัยแม่โจ้
- วันที่ตีพิมพ์/เผยแพร่ , ฉบับที่/เล่มที่ , หน้าที่
- แหล่งข้อมูล

- Impact Factor :
- Journal Quartile Score (Q) :

ผลงานตีพิมพ์อื่น ๆ

- สิ่งตีพิมพ์, ประเทศไทย
- ชื่อผลงาน ขอบฟ้ากับการพัฒนาวิชาชีพต่อเนื่อง (พวต.) ()
- รายชื่อผู้รวม/ผู้สนับสนุน สภานายความ

- วันที่ตีพิมพ์/เผยแพร่ , ฉบับที่/เล่มที่ , หน้าที่
- แหล่งข้อมูล
- Impact Factor :
- Journal Quartile Score (Q) :

ผลงานที่นำไปใช้ประโยชน์แล้ว

รางวัล

- ชื่อผลงาน : คุณภาพชีวิตชาวนาจังหวัดเชียงราย
- ป พ.ศ. : ๒๕๕๙
- รูปแบบการนำไปใช้ : พัฒนาคุณภาพชีวิตชาวนาในจังหวัดเชียงราย
- ผลกระทบทางด้านสังคม : ทำให้สังคมเกิดความสามัคคี และเกิดการรวมกลุ่มสร้างเครือข่าย
- ผลกระทบทางด้านสิ่งแวดล้อม : ลดต้นทุนในการผลิต
- ผลกระทบทางด้านอื่น ๆ : เกิดความสุขขึ้นในชุมชน
- ชื่อรางวัล : รางวัลชนะเลิศอันดับที่ 1
- ผลงาน : จังหวัดเชียงราย
- ผู้ให้รางวัล : เกษตรกรดีเด่น สาขา ทำนา จังหวัดเชียงราย
- วันที่ได้รับรางวัล : ๓๐ ตุลาคม ๒๕๖๐
- ชื่อรางวัล : คนดีศรีเชียงราย
- ผลงาน : กระทรวงวัฒนธรรม จังหวัดเชียงราย
- ผู้ให้รางวัล : บุคคลดีเด่น ด้านคุณธรรม
- วันที่ได้รับรางวัล : ๙ ตุลาคม ๒๕๖๐
- ชื่อรางวัล : งานวิจัยระดับดี ด้านนวัตกรรมและการสร้างสรรค์
- ผลงาน : สถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
- ผู้ให้รางวัล : สมารถฟาร์ม: เทคนิคและรูปแบบการพัฒนา เครือข่ายเกษตรกรอินทรีย์ วิถีพุทธ
- จังหวัดเชียงราย
- วันที่ได้รับรางวัล : ๒๒ เมษายน ๒๕๖๒

ประวัติการอบรม

- ประกาศนียบัตร วิชาภาษาญี่ปุ่น หลักสูตรเร่งรัด ๑ จำนวน ๑๑๒ ชั่วโมง โรงเรียนภาษาและวัฒนธรรม สมาคมส่งเสริมเทคโนโลยี (ไทย-ญี่ปุ่น) ไทย (๑๔ มกราคม ๒๕๕๑ ถึง ๒๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๑)
- วุฒิบัตรการอบรมหลักสูตร "ผู้ตรวจสอบอาคาร" รุ่นที่ ๒๙ สมาคมวิศวกรรมสถานแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์ (วสท.) ร่วมกับ สมาคมสถาปนิกสยาม ในพระบรมราชูปถัมภ์ (ASA) ไทย (๑๓ พฤษภาคม ๒๕๕๑ ถึง ๑๔ มิถุนายน ๒๕๕๑)
- ประกาศนียบัตร วิชาภาษาญี่ปุ่น หลักสูตรเร่งรัด ๒ จำนวน ๑๑๒ ชั่วโมง โรงเรียนภาษาและวัฒนธรรม สมาคมส่งเสริมเทคโนโลยี (ไทย-ญี่ปุ่น) ไทย (๒๒ พฤษภาคม ๒๕๕๑ ถึง ๑ กรกฎาคม ๒๕๕๑)

- Global Strategy in International Business course University of Washington USA (๒๙ ตุลาคม ๒๕๕๑ ถึง ๑๐ มีนาคม ๒๕๕๒)
- ประกาศนียบัตร วิชาภาษาญี่ปุ่น หลักสูตรเร่งรัด ๓ จำนวน ๑๑๒ ชั่วโมง โรงเรียนภาษา และวัฒนธรรม สมาคมส่งเสริมเทคโนโลยี (ไทย-ญี่ปุ่น) ไทย (๑๓ กรกฎาคม ๒๕๕๒ ถึง ๒๐ สิงหาคม ๒๕๕๒)
- ประกาศนียบัตร วิชาภาษาญี่ปุ่น หลักสูตรเร่งรัด ๔ จำนวน ๑๑๒ ชั่วโมง โรงเรียนภาษา และวัฒนธรรม สมาคมส่งเสริมเทคโนโลยี (ไทย-ญี่ปุ่น) ไทย (๑ ตุลาคม ๒๕๕๒ ถึง ๑๐ พฤศจิกายน ๒๕๕๒)
- วุฒิบัตร โครงการสัมมนา การออกแบบก่อสร้างอย่างไรให้ปลอดภัยจากแผ่นดินไหว วิศวกรรมสถานแห่งประเทศไทยในพระบรมราชูปถัมภ์ ไทย (๒๑ เมษายน ๒๕๕๔ ถึง ๒๑ เมษายน ๒๕๕๔)
- การอบรมเชิงวิชาการ เรื่อง กฎหมายควบคุมอาคารและกฎหมายที่เกี่ยวข้องสำหรับ บุคลากรท้องถิ่น รุ่นที่ 3 สถาบันฝึกอบรมโยธาไทย (Yotatai Training) ไทย (๒๕ เมษายน ๒๕๕๔ ถึง ๒๙ เมษายน ๒๕๕๔)
- วุฒิบัตร โครงการสัมมนา แก้ปัญหาหัวใจ กฎกระทรวง ๒๕๕๐ ใช้ออกแบบตึกสูงต้าน แผ่นดินไหวได้แค่ไหนและอย่างไร วิศวกรรมสถานแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์ ไทย (๒๕ พฤษภาคม ๒๕๕๔ ถึง ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๕๔)
- วุฒิบัตร โครงการสัมมนา การบริหารสัญญาก่อสร้าง วิศวกรรมสถานแห่งประเทศไทย ใน พระบรมราชูปถัมภ์ ไทย (๒๗ พฤษภาคม ๒๕๕๔ ถึง ๒๗ พฤษภาคม ๒๕๕๔)
- วุฒิบัตร โครงการสัมมนา แผ่นดินไหวใกล้ตัวความพร้อมรับมือของกรุงเทพมหานคร วิศวกรรมสถานแห่งประเทศไทยในพระบรมราชูปถัมภ์ ไทย (๒๔ สิงหาคม ๒๕๕๔ ถึง ๒๔ สิงหาคม ๒๕๕๔)
- ประกาศนียบัตรโครงการ Certificate of REAL ESTATE ENTREPRENEUR รุ่นที่ ๓ (กรุงเทพฯ) คณะเศรษฐศาสตร์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ และ บริษัท เอฟ พี เอ็ม เซอร์ ทิฟเคต จำกัด ไทย (๒๘ พฤษภาคม ๒๕๕๔ ถึง ๒๕ กันยายน #**%)
- ประกาศนียบัตร Institute of Advanced Legal Profession Lawyers Council of Thailand สถาบันวิชาชีพกฎหมายชั้นสูง สภานายความ ไทย (๒ กรกฎาคม ๒๕๕๓ ถึง ๒๕ พฤศจิกายน ๒๕๕๔)
- ประกาศนียบัตร อบรมหลักสูตร "เจ้าหน้าที่รายการวิทยุและโทรทัศน์" รุ่นพิเศษ ๖๑ สมาคมนักวิทยุและโทรทัศน์แห่งประเทศไทย ไทย (๒๑ มกราคม ๒๕๕๕ ถึง ๒๕ มกราคม ๒๕๕๕)
- ประกาศนียบัตรหลักสูตรโรงเรียนชานาพุทธเศรษฐศาสตร์จังหวัดเชียงราย จังหวัด เชียงราย ไทย (๒๔ กันยายน ๒๕๕๕ ถึง ๒๖ กันยายน ๒๕๕๕)
- วุฒิบัตรการอบรมหลักสูตรนายความผู้ทำคำรับรองลายมือชื่อและเอกสาร (รุ่น๑๗) สภา นายความ ไทย (๑๓ ตุลาคม ๒๕๕๕ ถึง ๑๔ ตุลาคม ๒๕๕๕)
- ประกาศนียบัตรอบรมหลักสูตรโรงเรียนชานาพุทธเศรษฐศาสตร์จังหวัดเชียงราย รุ่นที่๑๑ ประจำปีการศึกษา ๒๕๕๖ จังหวัดเชียงราย ไทย (๑๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๖ ถึง ๒๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๖)

- เกียรติบัตรการฝึกอบรมโครงการพัฒนาผู้นำนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา "ภาวะผู้นำสร้างได้ แต่ต้องสร้างเอง" บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยแม่โจ้ ไทย (๒ กันยายน ๒๕๕๖ ถึง ๓ กันยายน ๒๕๕๖)
- ประกาศนียบัตร อบรมหลักสูตร Young Smart Farmer โครงการเสริมสร้างความเข้มแข็งให้เกษตรกรการสู่ความเป็นผู้นำด้านเกษตร ป ๒๕๕๗ กรมส่งเสริมการเกษตร ไทย (๑ กันยายน ๒๕๕๗ ถึง ๓๐ กันยายน ๒๕๕๗)
- ประกาศนียบัตรหลักสูตร ชาวนา่มืออาชีพเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ภายใต้โครงการโรงเรียนข้าวและชาวนา ป ๒๕๕๘ กรมการข้าวไทย (๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๘ ถึง ๑๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๘)
- International Trade Development & Make Ready for AEC-Smart Traders 17 Northern Provinces of the Commercial Offices Ministry of Commerce Thai (๒๓ มีนาคม ๒๕๕๘ ถึง ๒๓ มีนาคม ๒๕๕๘)
- วุฒิบัตรการอบรมกฎหมายใหม่ ตามพระราชบัญญัติการทวงถามหนี้ พ.ศ. ๒๕๕๘ เรื่อง "ทวงหนี้อย่างไร...ไม่ติดคุก" ฝ่ายสวัสดิการและสิทธิประโยชน์ สภานายความในพระบรมราชูปถัมภ์ไทย (๙ สิงหาคม ๒๕๕๘ ถึง ๙ สิงหาคม ๒๕๕๘)
- ประกาศนียบัตรการอบรมเชิงปฏิบัติการ "การประเมินอายุการเก็บรักษาผลิตภัณฑ์อาหารเชิงสถิติสำหรับ SMEs" คณะอุตสาหกรรมเกษตร มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ไทย (๑๗ ธันวาคม ๒๕๕๘ ถึง ๑๘ ธันวาคม ๒๕๕๘)
- ประกาศนียบัตรการฝึกอบรมหลักสูตรการฝึกยกระดับฝีมือ สาขา การพัฒนามาตรฐานครัว และการบริการร้านอาหารนานาชาติและอาหารฮาลาล (รุ่นที่ ๒๕/๒๕๕๕) สถาบันพัฒนาฝีมือแรงงานนานาชาติเชียงใหม่ ร่วมกับสำนักงานเทศบาลนครเชียงราย และสถาบันอาหาร กระทรวงอุตสาหกรรม ไทย (๒๓ ธันวาคม ๒๕๕๘ ถึง ๒๗ ธันวาคม ๒๕๕๘)
- ประกาศนียบัตรการฝึกอบรมหลักสูตร ระบบควบคุมภายใน (Internal Control System; ICS Course) ศูนย์ส่งเสริมอุตสาหกรรมภาคที่ ๑ กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม กระทรวงอุตสาหกรรม และสถาบันบริการตรวจสอบคุณภาพและมาตรฐานผลิตภัณฑ์ มหาวิทยาลัยแม่โจ้ ไทย (๒๑ มีนาคม ๒๕๕๙ ถึง ๒๑ มีนาคม ๒๕๕๙)
- ประกาศนียบัตรการฝึกอบรมหลักสูตร มาตรฐานเกษตรอินทรีย์ (Organic Standard) ศูนย์ส่งเสริมอุตสาหกรรมภาคที่ ๑ กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม กระทรวงอุตสาหกรรม และ สถาบันบริการตรวจสอบคุณภาพและมาตรฐานผลิตภัณฑ์ มหาวิทยาลัยแม่โจ้ ไทย (๒๑ มีนาคม ๒๕๕๙ ถึง ๒๑ มีนาคม ๒๕๕๙)
- ประกาศนียบัตรการฝึกอบรมหลักสูตรปัจจัยการผลิตอินทรีย์ (Organic Input) ศูนย์ส่งเสริมอุตสาหกรรมภาคที่ ๑ กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม กระทรวงอุตสาหกรรม และ สถาบันบริการตรวจสอบคุณภาพและมาตรฐานผลิตภัณฑ์ มหาวิทยาลัยแม่โจ้ ไทย (๑๘ เมษายน ๒๕๕๙ ถึง ๑๘ เมษายน ๒๕๕๙)

- ประกาศนียบัตรอบรมหลักสูตร the Notarial Services Attorney Training Course (Class 17) Administered by the Registry of Signature and Document Attestation Thai (๑๕ สิงหาคม ๒๕๕๙ ถึง ๑๗ สิงหาคม ๒๕๕๙)

- วุฒิปัฒนบัตรพัฒนาชุดโครงการวิจัยและนวัตกรรม ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๒ สถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ ไทย (๒ ตุลาคม ๒๕๖๐ ถึง ๓ ตุลาคม ๒๕๖๐)

- หลักสูตรผู้ประกอบการอาหาร ผ่านระบบเทคโนโลยีดิจิทัล สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด เชียงราย ไทย (๑๘ พฤศจิกายน ๒๕๖๔ ถึง ๑๘ พฤศจิกายน ๒๕๖๔)

- Social Research and Social Innovation by Design Thinking Method Program Buddhist Research Institute & KMUTT ไทย (๓ ตุลาคม ๒๕๖๕ ถึง ๕ ตุลาคม ๒๕๖๕)

- ธรรมศึกษาชั้นตรี อุดมศึกษา แม่กองธรรมสนามหลวง ไทย (๓ มกราคม ๒๕๖๕ ถึง ๓๐ ธันวาคม ๒๕๖๕)

- ปณันกรธุรกิจไทยบุกตลาดใน CLMV กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม ไทย (๒๖ มกราคม ๒๕๖๖ ถึง ๑๗ พฤษภาคม ๒๕๖๖)

- พัฒนาศักยภาพบุคลากร ปฐมนิเทศอาจารย์ ประจำปีการศึกษา ๒๕๖๖ วิทยาลัยสงฆ์ จันทบุรี ไทย (๕ มิถุนายน ๒๕๖๖ ถึง ๕ มิถุนายน ๒๕๖๖)

- คุณภาพและการประเมินผลงานวิจัยเพื่อข้อกำหนดตำแหน่งทางวิชาการ สถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ประเทศไทย (๒๒ มิถุนายน ๒๕๖๖ ถึง ๒๒ มิถุนายน ๒๕๖๖)

- ก้าวสู่ตลาดการค้าเสรีขั้นเทพด้วย FTA รุ่นที่ ๒ กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ กระทรวงพาณิชย์ ไทย (๒๐ มิถุนายน ๒๕๖๖ ถึง ๒๓ มิถุนายน ๒๕๖๖)

- โครงการอบรมให้ความรู้ในการนำเกรท AUN-QA มาใช้ในการบริหารหลักสูตร มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ไทย (๖ มีนาคม ๒๕๖๗ ถึง ๗ มีนาคม ๒๕๖๗)

โครงการที่อยู่ในระบบ NRIIS

โครงการที่อยู่ระหว่างดำเนินการ

โครงการที่เสร็จสิ้น

- สมาร์ทฟาร์ม : เทคนิคและรูปแบบการพัฒนาเครือข่ายเกษตรอินทรีย์วิถีพุทธจังหวัด เชียงราย

- ทุนวิจัย : ทุนงบประมาณแผ่นดินประจำปี ๒๕๖๑ (งบบูรณาการวิจัยและนวัตกรรม) ปี ๒๕๖๑

ตำแหน่ง : ผู้ร่วมวิจัย

โครงการที่ไม่ได้อยู่ในระบบ NRIIS

- การลดความเหลื่อมล้ำ : การวิจัยและพัฒนาการแก้ไขปัญหาเชิงโครงสร้าง ในกลุ่มเพศทางเลือกของ สังคมตามแนววิถีพุทธ

แหล่งทุน : สกสว.

ตำแหน่ง : ผู้ร่วมวิจัย (๓๑ ตุลาคม ๒๕๖๕ ถึง ๓๑ มีนาคม ๒๕๖๗)